

**SZENTGOTTHÁRD ÉS KISTÉRSÉGE
EGYESÍTETT ÓVODÁK ÉS BÖLCSŐDE**

9970 SZENTGOTTHÁRD, KOSSUTH L. U. 14.

OM azonosító: 036456

**PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA**

GYÖKEREK ÉS SZÁRNYAK

Szentgotthárd, 2018. szeptember 01. napjától

KÉT DOLGOT ADJON AZ EMBER
A GYEREKEINEK ÚTRAVALÓUL:
GYÖKEREKET ÉS SZÁRNYAKAT.

/KÖZMONDÁS)

PROGRAMUNK NEVE:

**GYÖKEREK ÉS
SZÁRNYAK**

TARTALOMJEGYZÉK

Küldetésnyilatkozatunk.....	5
Bevezető gondolatok.....	7
Intézményünk bemutatása.....	10
Felfogásunk gyermekekről, óvodáról, bölcsődéről, óvodapedagógusról, szülőről, nevelésről (gyermekkép, óvodakép).....	14
Pedagógiai alapelveink, nevelési értékrendszerünk.....	18
Bölcsődei nevelésünk-gondozásunk programja.....	20
Óvodai nevelésünk célja.....	60
Nevelésünk feladatai.....	62
Az egészséges életmód alakítása óvodánkban és teljes körű egészségfejlesztési programunk.....	62
Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	73
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	76
Az óvodai élet megszervezése óvodánkban (napirend, hetirend, nyári élet, gyermekcsoportok).....	78
Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógusok feladatai.....	81
A játék.....	81
A mozgás.....	87
Verselés, mesélés.....	91
Külső világ tevékeny megismerése, a környezettudatos magatartás megalapozása.....	93
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	97
Rajzolás, min tázás, kézi munka.....	101
Munkajellegű tevékenységek óvodánkban.....	104
A tevékenységekben megvalósuló tanulás óvodánkban.....	106
Hagyományok, ünnepek, ünnepélyek, megemlékezések óvodánkban, gyermekcsoportjainkban.....	115
Óvodánk sajátos és speciális feladatai.....	118
Nemzetiségi óvodai nevelésünk a székely óvodában (német és szlovén).....	118
Hátránykompenzáció, az esélyegyenlőség megvalósítása óvodánkban.....	129
Gyermekvédelem óvodánkban.....	133
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése óvodánkban.....	134
Integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban.....	134
Mozgásfogyatékos gyermekek nevelése.....	137
Beszédfogyatékos gyermekek nevelése.....	138
A fejlődés egyéb pszichés zavarával, súlyos tanulási, figyelem –vagy magatartásszabályozás zavarával, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.....	139
Tehetséges gyermekek óvodánkban.....	140
Hit- és vallásoktatás óvodánkban.....	142
Óvodánk kapcsolatai.....	142
Az óvodába és iskolába lépés feltételei.....	145

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	145
Óvodánk pedagógiai dokumentumai	148
Programunkhoz rendelt feltételek.....	150
Pedagógiai programunk bevalásának vizsgálata.....	151
Felhasznált irodalom.....	153
Legitimációs záradék a 2013-ban módosított pedagógiai prgramunkhoz.....	154
Érvényességi rendelkezések.....	156
MELLÉKLETEK:	157
I. számú melléklet: Gyermek megismerési lap (anamnézis).....	158
II. számú melléklet: Egyéni fejlődési napló.....	165
III. számú melléklet: Német nyelvű, német nemzetiségi program.....	177
IV. számú melléklet: Szlovén nyelvű, szlovén nemzetiségi program.....	207

KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

**AZÉRT VAGYUNK,
hogy
ELLÁSSUK ÉS NEVELJÜK A KISTÉRSÉG TERÜLETÉN ÉLŐ 0-3 ÉVES, 3-6
ÉVES KORÚ GYERMEKEKET.**

A GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉT

- ⚙ elhivatottsággal,
 - ⚙ szakmailag felkészülten,
 - ⚙ pedagógiai tudatossággal,
 - ⚙ szeretettel és nyitottan,
 - ⚙ együttműködéssel,
- DE PEDAGÓGIAI ALÁZATTAL VÉGEZZÜK.**

AZÉRT VAGYUNK, HOGY

- ⚙ óvjuk, védjük a gyermekeket,
- ⚙ biztosítsuk a játékhoz való alapvető jogukat,
- ⚙ gondoskodjunk egyénre szabott, harmonikus nevelésükről,
- ⚙ gondoskodjunk a szabad tevékenységekben való épülésükről,
- ⚙ megteremtsük az egyenlő hozzáférés lehetőségét, az esélyegyenlőséget.

CÉLUNK,

- ⚙ a családi és emberi értékek tiszteletben tartása mellett,
 - ⚙ szellemileg, fizikailag aktív, kreatív,
 - ⚙ egészséges öntudatú gyermekek nevelése úgy, hogy
- BOLDOG GYERMEKKORUK megmaradjon.**

HISSZÜK, hogy *pedagógiai* programunk segítségével gyermekeink a bölcsődés és óvodáskor végére alkalmassá válnak az óvodai, az iskolai élet megkezdésére.

VALLJUK,

„hogy csak a saját erejében, képességeiben magabiztos gyermek válik szintén magabiztos, de jó értelemben vetten kételkedő, tanulni vágyó, tanulni tudó, önmaga és a világ változásait követni tudó felnőtté.” /Dr. Bakonyi Anna/

EGY ÉLET A KEZEDBEN

„Ha a gyerekek **KRITIZÁLVA** élnek,
Megtanulják, milyen **MEGBÉLYEGZETTNEK** lenni.
Ha a gyerekek **ELLENSÉGESKEDÉSBEN** élnek,
Megtanulnak **VESZEKEDNI**.
Ha a gyerekek **KICSÚFOLVA** élnek,
Megtanulnak **SZÉGYENLŐSNEK** lenni.
Ha a gyerekek **TOLERÁNS LÉGKÖRBEN** élnek,
Megtanulnak **TÜRELMESENEK** lenni.
Ha a gyerekek **BÁTORÍTVA** élnek,
Megtanulnak **BIZALOMMAL** lenni.
Ha a gyerekek **MEGDÍCSÉRVE** élnek,
Megtanulják **MEGBECSÜLVE** érezni magukat.
Ha a gyerekek **MÉLTÓSÁGBAN** élnek,
Megtanulják az **IGAZSÁGOT**.
Ha a gyerekek **BIZTONSÁGBAN** érzik magukat,
Megtanulnak **HINNI**.
Ha a gyerekek **HITELESEN** élnek,
Megtanulják, mit jelent **SZERETNI**.
Ha a gyerekek **ELFOGADVA ÉS BARÁTSÁGBAN** élnek,
Megtanulják **MEGKERESNI A SZERETETET A világban.**”

/Dorothy Law Holtz/

BEVEZETŐ GONDOLATOK

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény deklarálja, hogy a köznevelés közszolgálat, melynek egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg.

Célunk, elősegíteni a gyermekek harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságainak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevelni.

Az intézmény pedagógiai kultúráját az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támogatása jellemzi.

Intézményi nevelésünk középpontjában a gyermek, a nevelő, a pedagógus, és a szülő áll, akiknek kötelességei és jogai egységet alkotnak. A szülők a nevelés feladatát megosztják intézményünkkel. E közös tevékenység alapja a bizalom, az intézmény és a nevelők szakmai hitele.

A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkor fejlesztés.

Az óvodai nevelés a gyermek három éves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

Az általános és alapvető szabályokat kimondó köznevelési törvényen nyugszik az óvodai nevelés alapelveit meghatározó, kormányrendelettel kiadott (363/2012.(XII.17.)) központi szabályozó dokumentum, az óvodai nevelés országos alapprogramja.

Ez a központi szabályozó dokumentum meghatározza minden magyar óvodára vonatkozóan

- az óvodai nevelés alapelveit, az óvoda funkcióit, céljait, feladatait,
- az óvodai élet megszerzésének elveit,
- az óvodai élet tevékenységformáit,
- a fejlődés jellemzőit óvodáskor végére.

A köznevelési törvény határozza meg azon jogunkat, hogy az óvodai nevelés országos alapprogramjában szabályozottak alapján elkészíthessük helyi *pedagógiai* programunkat.

Amikor óvodánk nevelőtestülete úgy döntött, hogy saját nevelési programot készít, akkor elkötelezte magát arra, hogy programunk, mint szakmai munkánk önmeghatározó dokumentuma a hivatkozott alappilléreken nyugszik, melyekhez társul még

- a *nemzetiségi* óvodai nevelés, és a
- a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének

irányelveiről szóló *miniszteri rendeletek* legmesszemenőbb figyelembevétele is.

Sok-sok érv, tény szólt amellett, amiért saját *pedagógiai* programot készítettünk.

Röviden az alábbiak:

- *térségünkben* igazgatásilag csak ez az egy, *egyesített* óvoda van, ezért sokirányú elvárásnak kell egyszerre megfelelnünk
 - a családok sokféle, változatos képet mutató szociokulturális háttere, s az ezekből fakadó igények,
 - a városunkban és a városrészekben, *valamint a kistérségben* élő *nemzetiségek* (szlovén és német) igényei,
- a mikro társadalom, a szülők által is elfogadott, elismert, elégedettséget kiváltó pedagógiai munkánk, nevelési gyakorlatunk értékeinek megőrzése, rögzítése,

- az a stabil nevelőtestület, mely fogékony minden új iránt, képes a változásra és a változtatásra úgy, hogy a gyermekekért érzett felelősség mindent meghatározó erejű,
- az a több éven át tartó munka, melynek során a nevelőtestület megfelelő pedagógiai szűrőn át vizsgálta, elemezte, értékelte az alternatív pedagógiákat, a különböző *óvodai* programokat, s melynek végső eredményeként megállapítottuk, hogy sajátosságainknak, helyzetünknek megfelelő csak a saját *pedagógiai* program lehet,
- fenti vizsgálódások, értékelések nyomán annak felismerése, hogy nevelési gyakorlatunk igenis tartalmaz olyan gazdag módszertani eljárásokat, kiaknáz olyan korszerű fejlesztési lehetőségeket, melyek által a ránk bízott gyermekek fejlődése harmonikus, élményszerű, gyermek közeli.

Kidolgozott *pedagógiai* programunk az az önmeghatározó szakmai dokumentum, mely tartalmazza

- intézményünk nevelési koncepcióját (felfogásmódját), *alapelveinket, értékeinket,*
- nevelési, fejlesztési céljainkat, feladatainkat *a gyermekek személyiségének fejlődése, közösségi életre történő felkészítése, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésének, fejlődésének segítése érdekében,* az óvodai nevelés teljes ciklusára vonatkozóan,
- a gyermeki tevékenységeket és azok tartalmát,
- *a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeinket,*
- *a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységeinket,*
- *a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,*
- *nemzetiségi óvodai nevelési feladatainkat a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával kapcsolatban,*
- *egészségnevelési és környezeti nevelési elveinket, feladatainkat,*
- *a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseinket,*
- szervezeti- és időkereteket óvodánkban,
- ellenőrzésünk, értékelésünk rendszerét,
- a rendelkezésünkre álló erőforrásokat, fejlesztési célkitűzéseinket.

Programunk általános cél- és feladatrendszerének megvalósítása az óvodánkba járó minden kisgyermek személyiségfejlesztését célozza meg. A *nemzetiségi* óvodai nevelésben részt vevő gyermekek nevelése, fejlesztése során ez az általános cél- és feladatrendszer olyan speciális célok, feladatok keretében valósul meg, melyeket a *nemzetiségi* óvodai nevelés irányelveiről szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet számunkra meghatároz.

Ezen célok, feladatok megvalósításának módját lásd az óvodánk speciális feladatai című fejezetben.

Fenntartónk 2010. évi döntései jelentősen átalakították intézményünk szervezeti struktúráját, komoly szakmai kihívások elé állították az intézményvezetést, a nevelőtestületet akkor, amikor a kistérség négy településének egy-egy csoportos óvodáját, valamint a bölcsődét is integrálta intézményünkbe. Össze kellett hangolnunk a bölcsődei nevelés-gondozás feladatait az óvodai nevelés differenciált, személyiségközpontú nevelési gyakorlatával akkor is, ha számos területen hasonlóak, de módszertanilag, gyakorlatilag mégis oly különbözőek szakmai feladataink. 2014. július 1-től újabb fenntartói döntés következményeként a Tapsifüles Tagóvoda és a Kerekerdő Tagóvoda kivált intézményünkből. 2022. április 25-én új intézményt csatoltak a SZEOb intézményeihez, a teljesen új csörötneki Kisvakond Minibölcsődét. 2023. szeptember 1-től egy újabb fenntartói döntés következményeként a csörötneki Csillagvirág Tagóvoda és a Kisvakond Minibölcsőde kivált

intézményünkben. 2010. július 01. napjától az iskoláskor előtti korosztály nevelését-gondozását a kistérségben egy intézmény keretein belül látjuk el.

Intézményünk, a Szentgotthárd és Kistérsége Egyesített Óvodák és Bölcsőde, a köznevelésről szóló törvény adta lehetőségnek megfelelően többcélú, közös igazgatású *köznevelési* intézményként, a nevelőmunkához kapcsolódó nem *köznevelési* tevékenységet is ellát, jelesen a bölcsődei nevelés-gondozás feladatait. Közös igazgatású *köznevelési* intézményként, szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységek kereteiben látjuk el az óvodai nevelés, és a bölcsődei nevelés-gondozás feladatait.

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás intézménye, az óvoda a köznevelés nevelő intézménye.

Működésünket, szakmai munkánkat egy szervezeti és működési szabállyal, egy *pedagógiai* programmal, egy házirenddel határozzuk meg.

Az óvodai intézményegység óvodai *pedagógiai* programja egységes szerkezetbe foglalt óvodai *pedagógiai* program, de lehetőséget teremt a tagóvodáknak kiemelt, speciális nevelési területeik, gyakorlatuk érvényesítésére. *A bölcsőde szakmai programja is e pedagógiai program része.*

Mind a bölcsőde, mind az óvodák megőrizték szakmai önállóságát, csupán szervezetileg, gazdaságilag működünk egységben, és intenzív pedagógiai együttműködés jellemző bennünk. A *szakmai* önállóság ellenére a két intézménytípus *pedagógiai* programjának összehangolása elengedhetetlen, éppen az egységes gyermekképpé, az egységesen értelmezett *alapelvek*, nevelési gyakorlat miatt.

Úgy az óvodai, mint a bölcsődei nevelés akkor működik jól, ha saját funkcióit látja el, ugyanakkor esetünkben kiemelt jelentőségű egymás szakterületének megismerése, a kölcsönös tapasztalatszerzés, együttműködésünkben a tudatos, összehangolt pedagógiai munkára helyezve a hangsúlyt.

Célunk, a nevelési elvek, a szemlélet, a gyakorlat, a gyermekképpé egységesítése. Intézményünkben a bölcsődés, óvodás korosztály jelenléte, természetesen a sajátosságok megtartásával, **ugyanannak a gyermeknek** a szolgálatában áll.

EZ *PEDAGÓGIAI* PROGRAM CÉLJAIVAL, FELADATAIVAL, TARTALMAIVAL, SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELRENDSZERÉVEL ALKALMAS A *SZEOB EGYESÍTETT ÓVODÁK INTÉZMÉNYEGYSÉGÉNEK* MINDEN ÓVODAI CSOPORTJÁBAN A KISGYERMEKEK ÉRDEKEIT SZEM ELŐTT TARTÓ, ALAPVETŐ JOGAIT ÉRVÉNYESÍTŐ EGYSÉGES NEVELÉSI GYAKORLAT MEGVALÓSÍTÁSÁRA. A PROGRAM ALAPELVEI, ÉRTÉKRENDSZERE, ALAPVETŐ NEVELÉSI CÉLJAI A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS TERÜLETÉN IS MEGVALÓSÍTHATÓK. MINDKÉT INTÉZMÉNYTÍPUSBAN, MINDEN DOLGOZÓNAK KÖTELESSÉGE A PROGRAM SZELLEMISSÉGÉNEK MEGFELELŐEN EGYÜTTMŰKÖDNI CSALÁDDAL, NEVELŐTÁRSAKKAL, GYERMEKEKKEL, NAP MINT NAP ÉRVÉNYESÍTENI AZ EGYÉNHEZ IGAZÍTOTT NEVELÉSI GYAKORLATOT. **A KISGYERMEK NEM TÁRGYA, HANEM ALANYA A NEVELÉSNEK.**

INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA

JELLEMZŐ ADATAINK

Nevünk: SZENTGOTTHÁRD ÉS KISTÉRSÉGE EGYESÍTETT ÓVODÁK ÉS BÖLCSŐDE (SZEOb)

Intézményegységeink:

1. Egyesített Óvodák
2. Bölcsőde

Székhelye: 9970 Szentgotthárd, Kossuth L. u. 14.

1. Egyesített óvodák:

Székhely óvoda:

Szentgotthárd és Kistérsége Egyesített Óvodák és Bölcsőde Játékvár Óvodája
Szentgotthárd, Kossuth L. u. 14.

Tagóvoda:

- SZEOb Micimackó Tagóvodája Magyarlak, Boldog Brenner János út 1.

2. Bölcsőde

SZEOb Tótágas Bölcsődéje Szentgotthárd, Kossuth L. u. 16.

A fenntartó neve, címe, telefonszáma:

Szentgotthárd és Térsége Önkormányzati Társulás
9970 Szentgotthárd, Széll Kálmán tér 11.

Csoportok száma: 10 (székhelyen: Kossuth u. 14.)
1 a tagóvodában
5 a bölcsődei intézményegységben
összesen: **16** csoport

Alapító okiratunk kelte: 2022. augusztus 29.

Köznevelési feladataink: (Alapító okiratunkból)

1. óvodai nevelés,
2. nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése (székhelyen 1-1 óvodai csoportban szlovén és német nevelés),
3. sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, beszédfigyelmetekos, egyéb pszichés fejlődési zavarral, súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd,
4. kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése,
5. hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

6. A nevelőmunkához kapcsolódó nem köznevelési tevékenység:

A gyermekjóléti alapellátások körébe tartozó bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátása.

Az intézmény gazdálkodási besorolása: önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv, saját költségvetéssel. A vonatkozó jogszabályok szerint a gazdasági szervezet feladatkörébe tartozó feladatokat a Szentgotthárdi Közös Önkormányzati Hivatal látja el az irányító szerv által jóváhagyott együttműködési megállapodás alapján.

Az intézmény vezetője, a program jóváhagyója: Varjuné Molnár Katalin, igazgató

INTÉZMÉNYÜNK SZEMÉLYI FELTÉTELEI 2023. szeptember 1. napjától:

<i>Munkakörök</i> <i>Munka- hely, létszám</i>	<i>SZEOB Játékvár Óvodája Kossuth L. u. 14.</i>	<i>SZEOB Micimackó Tagóvodája Magyarlak</i>	<i>SZEOB Tótágas Bölcsődéje Szentgotthárd</i>	<i>Össz.</i>
<i>Főállású, főiskolai, felsőfokú végzettségű óvónők száma</i>	22	2	—	24
<i>Nevelőmunkát közvetlenül segítő, főállású pedagógiai asszisztensek száma, óvodatitkár</i>	5	—	—	5
<i>Nevelőmunkát közvetlenül segítő, főállású, szakképzett dajkák száma</i>	10	1	—	11
<i>Főállású, egyéb munkakört betöltők száma (adminisztrátor)</i>	2	—	—	2
<i>Kisgyermeknevelők, szakgondozók</i>			12	14
<i>kisegítő dolgozók(takarítók, bölcsődei dajka)</i>	2		3	6
ÖSSZESEN:	41 fő	3 fő	15 fő	59 fő

AZ INTÉZMÉNY JELENLEGI TÁRGYI - DOLOGI FELTÉTELEI

Játékvár Óvoda, a székhely óvoda

A kétszintes épületben működő székhely óvodában 10 csoportban neveljük a gyermekeket. Csoportszobáink tágasak, világosak, önálló mosdókkal (kivétel 3 csoportszoba, melyek eredeti funkciójukban nem óvodai foglalkoztatók voltak, ezek rendkívül kicsik).

Egy korszerű, tágas tornateremben szabadon mozoghatnak a gyermekek.

A gyermekek életteréül szolgáló helyiségek, azok berendezési, felszerelési tárgyai elhasználódtak, folyamatos cseréjük indokolt.

A gyermekek fejlesztését szolgáló alapvető eszközök jónak mondhatók, tárolásuk azonban gondot okoz.

Udvarunk tágas, füves területekkel, játszóudvarokkal. Nincsen azonban annyi játszóhely, ahány csoport.

Az udvar felszerelése, korszerűsítése folyamatosan történik. A gyermekek biztonságát szolgáló, mozgás- és játékgényük kielégítését lehetővé tevő óvodai udvar kialakításánál mennyiségi és minőségi követelményeknek egyaránt eleget kell tennünk. Az udvari eszközök beszerzésében pályázati összegek, szülői adományok, a szülők tevékeny részvétele segített és segít bennünket.

A székhely óvodában 2003. óta külső szolgáltató cég biztosítja a kisgyermekek napi háromszori étkeztetését.

Az ételt külső szolgáltató cég biztosítja a bölcsődés és az óvodás korosztálynak.

A Magyarlaki Micimackó Tagóvoda

Az óvoda Szentgotthárd közelében, falusi környezetben található. 1991 szeptember 1 - én nyílt, részben önálló gazdálkodó önkormányzati intézmény volt.

2004.szeptember 1-től Magyarlak- Csörötnek Általános Iskola , majd 2009. július 1-től Szentgotthárd és Kistérsége Oktatási Intézmény intézményegységeként működött.

Eredetileg az épület nem óvodának készült , átépítéssel alakították ki a célnak megfelelően.

Az épületben egy csoportszoba van, tornaterem nem áll rendelkezésre. Melegítő konyhával rendelkezik, az étkeztetést külső szolgáltató cég biztosítja. Fűtés gázzal történik, a karbantartást az önkormányzat közhasznú dolgozói látják el. A helyi sajátosságokból adódóan osztatlan csoportot szervez.

Az óvoda eredetileg 17 férőhelyes volt, 2009. szeptember 1-től 25 férőhelyes lett.

A csoportszoba viszonylag kisméretű, az udvar és a közeli zöld terület jó mozgási lehetőséget biztosít a gyermekek számára. A játszóudvart folyamatosan fejlődik, bővül a követelményeknek megfelelően.

Tótágas Bölcsőde Szentgotthárd

Az intézmény városon belüli elhelyezkedése ideális, könnyen megközelíthető, csendes, nyugodt, védett környezet övezi.

A 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátása 68 férőhelyen biztosított 12 órás nyitva tartási idővel, gondozási egységenként 2–2-2 csoportszobával, amikhez gyermeköltöző és fürdőszoba kapcsolódik, az udvar felé pedig nagy terasz nyílik árnyékolóval és hatalmas, parkszerű játszókert, amely az év bármely szakában a szabadlevegőn való tartózkodás, játék színtere beépített és mobil játékokkal, homokozókkal. Az épület északi részén helyezkednek el az ételmezési tevékenységhez kapcsolódó egységek, valamint a szociális helyiségek.

A gyermekek életteréül szolgáló helyiségek, csoportszobák tágasak, világosak, esztétikus, színes, vidám berendezésűek.

A 2023-ban átadott új, minden igényt kielégítő, jól felszerelt tornateremben biztosított a gyermekek mozgásfejlesztése. Bő, gazdag játéktár áll rendelkezésre, jó minőségű, változatos, biztonságos, gyermekbarát, egészségre ártalmatlan adekvát anyagok és eszközök minden játéktéren.

A gondozási - nevelési feladatokat 12 szakképzett *kisgyermeknevelő* látja el. Saját kisgyermeknevelő rendszerben, lépcsőzetes munkarenddel, törvényileg meghatározott ledolgozandó munkaidővel.

FELFOGÁSUNK GYERMEKEKRŐL, ÓVODÁRÓL, BÖLCSŐDÉRŐL, ÓVODAPEDAGÓGUSRÓL, SZÜLŐRŐL, NEVELÉSRŐL.

GYERMEKKÉP: A GYERMEK

" A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. *A gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.*"

/ Óvodai nevelés országos alapprogramja /

A gyermek egyszerre jogokkal bíró, öntevékeny, érzelmeitől vezérelt gondolkodású *szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség* és szociális lény.

Jellemzője az eleven képzelet, a gyermeki kreativitás, a nagy mozgásigény. Rendkívül hangsúlyos a különböző típusú játékok szerepe, csakúgy mint a meséé.

A JÁTÉK az életformája,
 a létezési eleme,
 az életközege,
 a társas szférája.

A MESE a szertartása,
 a vallása,
 a tápláléka.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak, nemzetiségi hovatartozásának megfelelő nevelésben részesüljön, és biztosítva legyen számára az egyenlő hozzáférés lehetősége, a minden gyermek számára egyenlő esélyű színvonalas nevelés. A migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítését szolgálja, szeretetteljes óvodai nevelés keretében, előítélet mentesen.

ÓVODAKÉP: AZ ÓVODA

" Az óvoda a *köznevelési* rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig."

/ Óvodai nevelés országos alapprogramja /

Nem célunk a családi nevelés szerepének átvállalása, hisz a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, *ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.*

Óvodánk a családi nevelést tisztelve, azt kiegészítve, felerősítve neveli a gyermekeket, és biztosítja a napközbeni ellátásukkal kapcsolatos feladatokat is. A gyermekkor védelmére törekszünk, biztosítva a *szeretetteljes*, derűs, gondtalan, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai életet, tisztelve a gyermeki személyiség autonómiáját, megteremtve a feltételeket érzelmi egészségének fejlődéséhez, a kommunikáció és a társas együttlét képességének harmonikus fejlődéséhez, az emberi személyiség **teljes** kibontakoztatásához. A személyiség teljes, sokoldalú, harmonikus kibontakoztatása a gyermekek testi-lelki szükségleteinek együttes, folyamatos, mindenirányú kielégítésével lehetséges csak, ezért elvetünk bármiféle túl korai specializációt nevelési gyakorlatunkban.

" Az óvoda legyen az, amire való - az óvás, a gondoskodás, a játékban, szabad tevékenységben való épülés terepe."

/ Mihály Ottó /

A BÖLCSŐDE

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, kiegészítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzeti és hovatartozásának tisztelt tartásával, identitásának erősítésével, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával, viselkedési minták nyújtásával segíti a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekszik, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében *(korai fejlesztés a bölcsődében a gyermek hat éves koráig a szakértői bizottság szakvéleménye alapján)* pedig minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíti a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS

Felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező pedagógus, aki a kisgyermeknevelés elkötelezettje, *a nevelőmunka kulcsszereplője. Személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, ezért egyesített óvodai intézményegységünk minden óvodájában a teljes nyitvatartási időkből biztosított az óvónői jelenlét.* Hivatástudattal végzi mindennapi munkáját, amely szolgálja a gondjaira bízott gyermekek érzelmi, *erkölcsi* és értelmi nevelését az óvodában, ahol a gyermekek fejlődésének segítése és fejlesztése a szereteten, elfogadáson alapul, messzemenően az egyéni bánásmód elvének érvényesítésével. *Óvodai nevelésünkben érvényesül az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának biztosítása, a gyermekek érdekének védelmét erősítő megkötésekkel.*

A gyermeket elfogadni, önmagáért szeretni csak úgy lehet, ha az óvónő tud látni a gyermek szemével,

hallani a gyermek fülével,
érezni a gyermek szíve szerint.

A pedagógus teljes személyiségével hat a gyermekre. Az óvónő legyen hozzáértő, teremtsen otthonosságot, kapcsolataiban, nevelési gyakorlatában legyen könnyed, szakszerű, elfogadó, *segítő és támogató*.

Embernek lenni csak embertől tanulhat az ember!

" A kisgyermekkel mindent elérhetünk
személyes példa és tett által."

/ Brunszvik Teréz /

A SZÜLŐ

A szülők szerepe a gyermek nevelésében felülmúlja bármely nevelési intézmény szerepét, hisz az érzelmi kölcsönösségen alapuló szülő-gyermek kapcsolat a nevelésben a gyermek személyiségének, viselkedésének, jellemének alakulásában döntő fontosságú meghatározó. *Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.*

A gyermekét gondozó, nevelő szülő köteles a gyermek megfelelő nevelésére, *értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi* fejlődéséhez *szükséges feltételek megteremtésére.*

Az "okos szülői szeretet" fontos feltétele a gyermek egészséges fejlődésének.

Az óvoda és a szülői ház (család) nevelése a gyermek optimális fejlődése érdekében csak akkor lehet eredményes, ha a szülő is hozzájárul a nevelés összhangjához, s gyermekét az óvodai életrend elfogadására neveli, *s fejlődését figyelemmel kíséri.*

A NEVELÉS

Nagyon egyszerűen megfogalmazva a nevelés gyarapodást, növekedést, a gyermek többé téételét jelenti.

A nevelés az egyéni *készségek és képességek* intenzív fejlesztése, általános és speciális képességek, életvezetési és önfejlesztő képességek, *veleszületett készségek és adottságok*, magatartás, attitűd fejlesztése. A nevelés célirányos, rendszeres, szakszerű és szervezett. Az óvodai nevelés a 3 - 6 éves kor életszakaszára oly jellemző érzelmi és értelmi és *erkölcsi* fogékonyságra épül. Az óvodai nevelés eredményeként alakul a gyermek *egészséges életmódja*, én tudata, erkölcsi, esztétikai értékrendszere, gyarapodnak ismeretei önmagáról és a körülötte lévő világról, s ezen életszakasz végére képessé válik az együttműködésre, együttélésre.

Összefoglalva:

Az óvoda a teljes személyiség fejlődési tere. Óvodánkban mindent meghatározó szereppel bír **a GYERMEK, akiért élünk, dolgozunk és működünk.**

Valljuk, hogy az óvodáskor, mely semmi mással nem helyettesíthető életszakasz az ember életében, mindent meghatározó erejű.

Minden gyermek egyszeri és megismételhetetlen. Ez az egyéni *készség- és képességfejlesztés* kiindulópontja.

Azon értékek közvetítésében, melyeket programunkban megfogalmaztunk, arra törekszünk, hogy gyermekeink érzelmileg, szociálisan és értelmileg gyarapodjanak, *készségeik és képességeik* kibontakozhassanak. Úgy vezetjük el a gyermekeket az iskola küszöbéig, hogy felkészültek, alkalmasak legyenek az új feladatok ellátására, de **boldog gyermekkorukat**

megőrizhessék. Nap mint nap érvényesíthessék a játékhoz való jogukat, hisz a játék számukra maga az élet, létszükséglet. **Az óvodás gyermek az óvodába játszani jön!** Játékon át tudnak rácsodálkozni a körülöttük lévő világ szépségeire, felfedezhetik titkait, s "megtanulják" szeretni az életet. Az élethez kell kedvet csinálnunk, késztetést kell adnunk arra, hogy ami bennük rejlik, azt adják ki, mert fontos környezetük számára.

A mi óvodánkban mindig, minden kisgyermek derűben, nyugalomban, körülölelő védettségben élhet, játszhat, fejlődhet, szeretetben, mely könnyed, nem agyonszabályozott környezetet jelent.

Következésképpen elvetjük az óvodások életkorától oly távol álló teljesítménykényszert, tudva azt, hogy a **kényszer maga az, ami bénít.**

Mindennek érdekében

- szabadon engedjük kíváncsiságát,
- hagyjuk kérdezni,
- észrevetjük, hogy minden a változás folyamatában van,
- hagyjuk választani.

A gyermeki szabadság nálunk azt jelenti, hogy a gyermek

- megtapasztalhatja önmagát és közvetlen környezetét,
- kipróbálhatja önmagát,
- lehetőséget kap a teljesítésre.

Ugyanakkor valljuk, hogy a **szabadság az erkölcsi értékek s az ember érdekének védelmében korlátozott.**

Bölcsődében és óvodában figyelembe vesszük, függetlenül a gyermek életkorától a gyermekek egyéni szükségleteit, családjuk jellegzetességeit, s elsődleges feladatunk a differenciált bánásmód gyakorlata.

A bölcsődei és óvodai nevelésnek a családokhoz való alkalmazkodásban is együtt kell működni, mind a gyermek felvételét illetően, mind pedig a nevelés, fejlesztés értelmezésében.

A gyermek, a pedagógus, a nevelő, a szülő saját szerepében megerősítve, partnerként, a maga szerepkörének megfelelően, aktívan vegyen részt a nevelés/nevelődés folyamatában.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Óvodánkban, miközben teljesítjük funkcióinkat (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskolás kor) való átlépés pszichikus feltételei.

Intézményünk, rugalmasan bár, de határozott céljaival, feladataival segíti a kisgyermekek nevelését, csak azon a pályán mozogva, ami pedagógiaiilag az adott korosztály számára elfogadható. Sem a bölcsőde, sem az óvoda nem lépheti túl az intézményi dokumentumok által meghatározott kereteket.

" Szent kincs a gyermek teste lelke,
Szeretni kell azt melegen,
és fölnevelni féltő gondoddal,
hogy tiszta, jó és erős legyen. "
/ Szemplér Ferenc /

PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

A jó óvoda követve nevel. Elöl megy a kisgyermek a saját ütemében, és utána az óvónő.

Nevelésünk eredményességének érdekében a következő pedagógiai alapelveket rögzítjük

- A gyermek természetes fejlődéséhez szabadságra van szükség.
- A gyermek személyiségének, egyéniségének elfogadása, tiszteletben tartása, a differenciált fejlődéssegítés bölcsődében és óvodában.
- A gyermek életkorának, egyéni érdeklődésének megfelelő aktív, tevékeny élet biztosítása mindkét intézménytípusban, kiemelten a játék és a tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával.
- Az óvónő, vezető a nevelési folyamatban, a gyermek fejlődésének segítője, irányítója.
- Minden tett, cselekedet, reakció indítéka az érdeklődés. A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, cselekvési vágyára, a közvetlen tapasztalati útra épített, motivált nevelés lehet csak eredményes.
- A gyermek megismerése, fejlesztése csak megfelelő pedagógiai, pszichológiai ismeretek birtokában végezhető.
- A nevelés mindkét intézményben abból a gyermekből indul ki, aki van, azzal a családi háttérrel együtt, ami van.
- Tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és *bizalom* övezzen minden gyermeket.
- Inkluzív, befogadó nevelés, ami azt jelenti, hogy a valóságos képességek alapján valósul meg a nevelési folyamat, amely minden gyermeket differenciál.
- Az intézmény - család együttműködésére van szükség ahhoz, hogy kielégíthessük a gyermek életszükségeit.
- Szükség van a rendre és fegyelemre viselkedésben, tevékenységek közben.
- Annyit követelni és tiltani amennyit feltétlenül szükséges. Teljesíthető követelmények világos felállítása, rendszeres, következetes gyakorlása.
- Pozitív megerősítésre törekszünk, de a gyermek érezze, tudja negatív érzelmeinket, véleményünket is.
- Bizalmat, megértést, toleranciát, odafigyelést, *állandó értékrendet*, biztonságot sugárzó légkör biztosítása, amely megteremti a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának lehetőségét.
- A pedagógus tiszteli a gyermeket, figyel rá, de nem fosztja meg önállóságától és nem is vállal közösséget hibáival. Társ, barát a jóban.
- Veled vagyok, tied vagyok, hiszek benned, érted élek! Ezt érezze nálunk minden nap, minden kisgyermek.
- Alapjaiban egységes célok és eljárások a nevelők munkájában.
- Érvényt szerzünk a közvetett, és közvetlen hátrányos megkülönböztetés, zaklatás tilalmának, *nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának*.
- A gyermekeket alkalmassá és készsé tesszük az iskolai életre, a fejlettség szerinti iskolakezdésre, éretté (biológiailag, pszichikailag, szociálisan) a tanuláshoz. *Óvodánk iskolára alkalmassá teszi a gyermeket, de iskolássá csak az iskola által válhat!*
- Komplex óvodai nevelés megvalósítása (komplexitás tartalomban, témában, eszközökben, módszerekben).
- Az óvónők, dajkák együttműködésében, az intézmény minden dolgozójával szembeni egységes elvárások.

NEVELÉSI ÉRTÉKRENDSZERÜNK

Az élet változásai, a környező valóság kihívásai, a XXI. századi magyar polgárok személyiségének megalapozása, *az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartása, a minden gyermeknek egyenlő esélyt biztosító színvonalas óvodai nevelés érdekében*

nevelési értékrendszerünk az alábbiak szerint összegezhető

1. Az emberi élet tisztelete, szeretete, védelme.
2. A szülők, a családok, a haza tisztelete, szeretete.
3. A másság elfogadása, és elfogadtatása.
4. Felelősségteljes és tevékeny együttérzés mások iránt.
5. Igazság, őszinteség, udvariasság.
6. Az egészség védelme.
7. A környezet védelme, harmóniája az emberrel.
8. Az egyéni érdek okos és megfontolt érvényesítése (értelmes önzés).
9. A tudás öröme, ereje a *cselekvő, felfedező tanulásban*.
10. *Egységes nevelési elvek, elvárások minden pedagógus nevelési gyakorlatában.*

Az általunk közvetített emberi értékek, műveltség tartalmak természetesen az életkorhoz és a gyermek egyéni fejlettségéhez igazítottak. Valljuk, hogy nem "csak" pedagógiai, de emberi kötelességünk is az értékek közvetítése, hisz gyermekek, az ő fejlődésük van ránk bízva. Nevelési értékrendszerünk közvetítésének, megvalósításának mikéntjére pedagógiai programunk cél- és feladatrendszere, tartalma ad választ.

BÖLCSŐDEI NEVELÉSÜNK-GONDOZÁSUNK PROGRAMJA (SZAKMAI PROGRAM)

Bevezető gondolatok:

1952-ben jelent meg a Bölcsődék Egységes Szervezeti és Működési Szabályzata. 1993-ban a Bölcsődei szakmai és szervezési útmutató, 1997-ben pedig a bölcsődei nevelés-gondozás minimumfeltételei és a szakmai munka részletes szempontjai, mely utóbbira a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998.(IV.30.)NM rendelet 40.§(4) bekezdése, és a 2012-ben megjelent *bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai* című módszertani levél utal.

A fenti szabályozók központi érvényűek voltak. Lényeges különbség az óvodai nevelés szabályozásához képest, hogy míg az óvodai nevelési programok a teljes tartalmi szabályozást magukba foglalták, a bölcsődei szabályzók viszont központilag meghatározott, egységes kereteket adtak, a tartalom szabályozása pedig a módszertani levelek révén valósultak meg.

A bölcsődei szakma fejlődése, az ellátórendszer sokszínűvé válása magával hozta az igényt egy óvodaihoz hasonló, kétszintű szabályozási rendszer kiépítésére. A bölcsődei ellátás a szociális ellátórendszer, ezen belül a gyermekvédelem része lett, ahol a pedagógiai szemléletmód jelenléte természetes. Ez a szemléletváltás a megfogalmazás szintjén is kifejeződik: bölcsődei gondozás-nevelés helyett bölcsődei nevelésről-gondozásról beszélünk. Tehát definíciószinten megfogalmazott, hogy a nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében folyik nevelés is, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre. Fontos szemléleti kérdés, hogy az intézményes nevelés a családi nevelés kiegészítőjeként meghatározott a bölcsőde és az óvoda esetében is.

A bölcsődei nevelés-gondozás szerepe az utóbbi években jelentősen felértékelődött, bizonyítja ezt az a tény is, hogy a **2016. évi 40. számú Magyar Közlönyben megjelent a 6/2016. (III.24.) EMMI rendelet, mely törvény erejűvé emelte a Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramját** és döntött a bölcsődei ellátás eszközeinek és felszerelésének jegyzékéről. Programunkban támaszkodunk a Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramjára mely esetünkben, a többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény **egy pedagógiai programjának** megalkotásakor fontos szempont, hisz ahol csak tehetjük, közelítenünk kell bölcsődei nevelésünket-gondozásunkat óvodai nevelésünkhöz, egységes nézet-és gyakorlatrendszerre törekedve.

Az eltérő korosztály eltérő sajátosságaiból adódóan azonban nem azonos célkitűzéseket, nem egyforma módszereket kell, hogy alkalmazzunk a mindennapi nevelési gyakorlat folyamán, hanem az életkori sajátosságoknak megfelelően kell alakítanunk a gyermekek mindennapjait. A különbségek lényegesek, mindezeknek a gyermekek életében komoly jelentőségük van, hiszen éppen ezen megélt élmények által válik valaki, ha nem is tudatosan, bölcsődéssé, vagy óvodássá.

A gyermeki szabadság tiszteletben tartása, a játék tevékenységének központi kategóriája, a nevelő-és gondozómunka összekapcsolása, a játékba integrált cselekvő tanulás, az egyéni, differenciált bánásmód, a társas kapcsolatok segítése, valamint a családokkal való egyéni és szoros együttműködés egységes érvényesítése kiemelt, közös cél mindkét intézménytípus számára. Csak e pedagógiai gyakorlat mentén van esély arra, hogy minden gyermek esélyt kapjon, és fejlődése biztosított legyen.

A bölcsődei nevelés-gondozás célja

Bölcsődénk, a családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával törekszik elősegíteni a harmonikus fejlődést. A bölcsődei nevelés további célja, hogy a kisgyermek el sajátítsa azokat a képességeket, készségeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan, kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. További célunk, hogy a koragyermekkori intervenciók szemléletét minden hozzánk járó kisgyermekre és családra kiterjesszük, prevenciók tevékenységet folytassunk, és családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájáruljunk a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A gyermek joga, hogy:

- segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez;
- sérülés, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön;
- védelemben részesüljön a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen;
- emberi méltóságát tiszteletben tartsák, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással szemben védelemben részesüljön;
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelés-gondozásban részesüljön.

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Tevékenységét a vonatkozó gyermeki és szülői jogok és kötelességek figyelembe vételével végzi.

A szülő joga, hogy:

- megválassza az intézményt, melyre gyermeke nevelés-gondozását bízta;
- megismerhesse a gyermekcsoportok életét;
- megismerhesse a nevelési-gondozási elveket;
- tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a kisgyermeknevelőtől;
- véleményt mondjon, illetve javaslatot tegyen a bölcsőde működésével kapcsolatban;
- megismerje saját gyermeke ellátásával kapcsolatos dokumentumokat.

A szülő kötelessége, hogy:

- a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együttműködjön,
- a fizetendő térítési díjat időben rendezze,
- az intézmény házirendjét betartsa

A gyermek **bölcsődei** ellátását érintő kifogások orvoslása érdekében és a gyermeki jogok sérelmének védelme esetén a szülő vagy más törvényes képviselő panasszal élhet a bölcsődei egységvezetőnél vagy az érdekképviselői fórumnál.

Bölcsődéinkben érdekképviselői fórumot működtetünk, a fórum az intézményegység-vezetőjénél, minibölcsőde vezetőjénél **véleményt nyilváníthat** a gyermeket érintő ügyekben, valamint **javaslatot tehet** az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről, valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. A gyermek szülője, vagy más törvényes képviselője az intézmény

fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat panaszával. A gyermekjogi képviselő neve, elérhetősége a faliújságokra kifüggesztésre került.

Gyermekvédelem: ha a bölcsődében gyermeket veszélyeztető problémát észlelünk, a bölcsődevezetővel együtt koordinálja a gyermekvédelmi munkát a gyermekvédelmi felelős. A gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről a szülőket a tanév elején tájékoztatjuk, a házirendben feltüntetjük.

A személyes gondoskodást végző személyek (kisgyermeknevelők) jogai:

A szociális ágazatban foglalkoztatottak, vagy munkaviszonyban álló személyek esetében biztosítani kell, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést megkapják, tiszteletben tartsák emberi méltóságukat és személyiségi jogaikat, munkájukat elismerjék, valamint a munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson számukra.

Jogai:

- munkájával kapcsolatban megilleti az a jog, hogy hozzájusson a szükséges információkhoz,
- megilleti az a jog, hogy személyét megbecsüljék - amennyiben a tevékenysége megfelelő színvonalú, kisgyermeknevelői tevékenységét elismerjék,
- a kisgyermeknevelő munkája során védelemre jogosult a vele szembeni jogsértő vagy etikátlan bánásmóddal szemben,
- munkája során a gyermekek érdekeit tartja elsődlegesnek, de ez nem sértheti egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeit, jogait.

A személyes gondoskodást végzők szakmai felkészültségének biztosítása:

A bölcsődében **április 21-e**, vagy ha az heti pihenőnapra vagy munkaszüneti napra esik, az azt követő legközelebbi munkanap, minden évben **nevelés-gondozás nélküli munkanap**.

A nevelés-gondozás nélküli munkanap célja a bölcsődében dolgozók szakmai fejlesztése.

Bölcsődénk alkalmazottai a nevelés-gondozás nélküli munkanapokon helyben, vagy más település bölcsődei intézményében szakmai tapasztalataikat gazdagítják, szakmai-módszertani felkészültségüket fejlesztik.

A nevelés-gondozás nélküli munkanapon a bölcsődei ellátás keretében – erre irányuló szülői kérés esetén – a gyermek felügyeletét és étkeztetést kell biztosítani.

A szülőket március 1-jéig tájékoztatjuk a nevelés-gondozás nélküli munkanapról és a nevelés-gondozás nélküli munkanapon a gyermek felügyelete és az étkeztetés biztosítása iránti igény bejelentésének lehetőségéről.

A bölcsődében kisgyermeknevelői munkakörben dolgozó és a képesítési előírásoknak megfelelő szakképesítéssel rendelkező személy szakmai továbbképzésben vesz részt.

A továbbképzési kötelezettség minősített továbbképzésen való részvétellel teljesíthető, a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelet alapján A továbbképzés továbbképzési időszakokban történik. Az éves továbbképzési terveket a bölcsődei intézményegység-vezető készíti el.

A szolgáltatás igénybe vételének módja, a szolgáltatásról szóló tájékoztatás formája:

A bölcsődei szolgáltatás igénybevétele - a bölcsődei felvétel - egész évben folyamatos. A bölcsődei alapellátást a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény értelmében azon családok gyermekei vehetik igénybe, ahol a szülők dolgoznak, munkaerő piaci részvételt elősegítő programban, képzésben vesznek részt, betegségük vagy egyéb ok miatt gyermekük napközbeni ellátásáról nem tudnak gondoskodni. Bölcsődéinkben

a kisgyermek napközbeni ellátását különösen azon gyermekek számára biztosítjuk, akiknek fejlődésük érdekében állandó napközbeni ellátásra van szükségük, akiket egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akikkel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, akiknek szülője, gondozója szociálishelyzete miatt az ellátásukról nem tud gondoskodni. A bölcsődei felvétel során előnyben részesítjük azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akit egyedülálló szülő nevel, illetve a három vagy több gyermeket nevelő családok gyermekét, ha szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll. A gyermek felvételét kérheti a szülő, gondviselő, valamint az ő hozzájárulásával a körzeti védőnő, házi gyermekorvos, családgondozó, a gyámhatóság szakembere. A szolgáltatás igénybe vételének lehetőségeiről a szülők tájékozódhatnak az intézmény honlapján, szórólapokból a házi gyermekorvosi rendelőben, a védőnői fogadó órákon, valamint minden év áprilisában a „Bölcsődei kóstolható családi programunkon”.

Bölcsődeinkben a beiratkozás utáni felvétel során **a szolgáltatásról a szülők tájékoztatást** kapnak írásban (levél, házirend) és szóban (első személyes beszélgetés, szülői értekezlet).

A tájékoztatás tartalmazza az ellátás tartalmát és feltételeit; az intézmény által vezetett és az adott gyermekre vonatkozó nyilvántartásokat, valamint az azokba történő betekintés módját; a család és a bölcsőde kapcsolattartásának formáit; a házirendet; a panaszjog gyakorlásának módját, jogokat és az érdekképviselő működését; az érték-és vagyonmegőrzés módját; a fizetendő személyi térítési díjat.

A tájékoztatást követően az ellátásra jogosult gyermek törvényes képviselője **megállapodást** köt az intézménnyel, **melyben egyben nyilatkozik**, hogy az általa megadott személyes adatok a valóságnak megfelelnek, és ha abban változás áll be azt köteles jelezni, valamint hogy az ellátásról a tájékoztatást megkapta.

A BÖLCSŐDEI NEVELÉS ALAPELVEI

1. A család rendszerszemléletű megközelítése

Minden család más és más. Fontos szempont a család működésének, szerkezetének megismerése és megértése. Mindezek értelmében fontosnak tartjuk, hogy megismerjük a családi nevelést, annak értékeit átültessük a napi bölcsődei gyakorlatba. A beszoktatás előtt megtartott családlátogatás és az évközi családi programok lehetőséget teremtenek a két nevelői színtér közötti együttműködéshez.

A családot, mint komplex egységet kell figyelembe vennünk, az elsajátított interakciós mintákat, családi szokásokat, szabályokat a gyermek visszatükrözi a tevékenységeiben, és ezáltal képet kapunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozására kell törekednünk, hogy a család életminőségét javíthassuk, illetve fenntartsuk.

2. A koragyermekkori intervenció szemlélet befogadása

A kisgyermekek sajátos szükségleteinek, életkori sajátosságainak figyelembe vételével olyan tevékenységeket biztosítunk számukra, amelyek elősegítik a koragyermekkori intervenciót minden fejlődési területen. Az évszaknak, a gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelően olyan tevékenységeket biztosítunk a nevelés-gondozás főbb helyzetei (gondozás, játék, mondóka, ének vers, mese, mozgás) alatt, melyek során megvalósul a gyermek identitásának erősítése, kompetenciájának, önállósodási törekvéseinek figyelembe vétele, tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása. Mindez megköveteli a kisgyermeknevelő részéről az egyéni bánásmód alkalmazását, így képet kapunk a folyamatos fejlődésről, a fejlődés üteméről. A kisgyermeknevelőnek fel kell ismernie az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradásokat, megtorpanásokat és szükség esetén jelezni kell a megfelelő

szakembernek. A fejlődésről tájékoztatják a szülőket, a gyermekekről bevezetett dokumentációba betekintési lehetőséget biztosítunk.

3. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Bölcsődénk a családi nevelés értékeinek, hagyományainak és szokásainak tiszteletben tartásával, annak erősítésével, segítségével vesz részt a gyermekek nevelésében, gondozásában, szükség esetén, lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Céltudatos munkával segítjük a családi nevelést, azzal, hogy annak értékeit átültessük a napi bölcsődei gyakorlatba. A szülők aktívan, különböző szinteken és módszerekkel bekapcsolódhatnak a bölcsőde életébe, biztosítva ezáltal a két nevelői szintér összhangját, együttműködését.

4. A gyermeki személyiség tiszteletének elve

A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítség igénye/ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg.

Bölcsődénkben a nevelés-gondozás értékközvetítő és értékteremtő folyamat, melynek során feladatunk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával. A gyermekek jogairól a szülőket tájékoztatjuk.

5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

Nevelésünk eredményessége érdekében fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel foglalkozó felnőttek, a gyermekek elfogadásában, a kompetenciájuknak és pillanatnyi szükségleteiknek megfelelő fizikai és érzelmi biztonság és szeretetteljes gondoskodás nyújtásában, öntevékenyséjük biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék.

A kisgyermeknevelőnek megfelelő identitással, elhivatottsággal, magas szintű szakmai tudással kell rendelkeznie. Felelős szakmai ismereteinek szinten tartásáért, fejlesztéséért, legyen fogékony minden új iránt. A kisgyermeknevelő személyiségén keresztül hat a gyermekre és a családra. Olyan készségekkel, képességekkel rendelkezzen, hogy a nevelési gyakorlat során olyan eljárásokat alkalmazzon, amellyel a nevelési-gondozási feladatot színvonalasan megvalósítja, hogy a gyermekek fejlődése harmonikus, élményszerű, gyermekközeli legyen. Képes legyen a szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítására, hiteles kommunikációra, együttműködésre.

6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

Intézményünkben törekszünk a gyermekek személyi- és tárgyi környezetének állandóságára („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság), mely növeli érzelmi biztonságukat, alapul szolgál tájékozódásukhoz, a jó szokások kialakulásához. Bölcsődénk napirendjének folyamatossága és rugalmassága, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetősége stabilitást, kiszámíthatóságot eredményez a napi események sorában, növeli a gyermekek biztonságérzetét.

A gyermekeket a szülő jelenlétében fokozatosan szoktatjuk hozzá az új helyzetekhez, segítve ezzel alkalmazkodásukat, a változások elfogadását, az új dolgok megismerését, a szokások kialakulását. Bölcsődénkben a biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmét is.

7. A fokozatosság megvalósítása

A bölcsődei nevelés - gondozás főbb helyzetei során minden esetben érvényesülnie kell a fokozatosságnak. A kisgyermeket fokozatosan szoktatjuk hozzá az új helyzetekhez, így könnyebben alkalmazkodik és elfogadja a változásokat, új szokások kialakulását. A fokozatosság érvényesülése érdekében a játékos mozgásokat havi és korcsoportonkénti bontásban, a gyermekek fejlettségét figyelembe véve valósítjuk meg, szem előtt tartva a gyermek belső készítését, saját kezdeményezését. A fokozatosság, a biztonság nyújtása sikerélményt hoz, ami emeli a gyermek önbizalmát, erősíti kompetencia érzését.

8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a gyermek kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

Kisgyermeknevelőink meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermekek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segítik a fejlődést. Arra törekszünk, hogy a bölcsődénkbe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha fejlődése esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. Kisgyermeknevelőink elfogadják, tiszteletben tartják a gyermekek vallási, nemzetiségi/etnikai stb. hovatartozását, és a lehetőségek szerint segítik.

9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a gyermek és a kisgyermeknevelő interakciójának bensőséges, intim helyzetei. A nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, bevonjuk a gyermeket a velük kapcsolatos tevékenységekbe: öltözködés, étkezés, tisztálkodás, kézmosás, WC-használat, stb. A nevelési helyzetek lehetőségei nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre, más tevékenységek során is ismereteket, alapvető erkölcs-etikai szabályokat közvetítünk a gyermekek felé. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermeknevelők nézeteiket a gyakorlatban egymáshoz közelítsék, egységes nevelési elveket képviseljenek.

10. A gyermeki kompetenciakészítés támogatása

A bölcsődében a nevelés-gondozás főbb helyzetei során, olyan biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtésére törekszünk, mely lehetőséget teremt a gyermek számára, hogy ismeretekhez, tapasztalatokhoz, élményekhez jusson. Az elegendő idő, a kompetenciájuknak megfelelő mértékű döntési lehetőségek biztosításával, a pozitív megerősítéssel, támogató környezet biztosításával, a gyermek kíváncsiságára építve törekszünk az érdeklődésüket fenntartani, hogy ösztönözzük a világ megismerésére, megteremtjük az egész életen át tartó tanulás igényének biztos alapjait.

Kisgyermeknevelőink az élményszerzés lehetőségének komplex biztosításával, saját példamutatással, viselkedési minták nyújtásával, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segítik a korai tanulást.

NEVELŐ, GONDOZÓ MUNKÁNK FELADATAI

A bölcsődei nevelés, gondozás keretei között, a 0-3 éves egészséges és 0-6 éves sajátos nevelési igényű, családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátása – nevelése, gondozása, étkeztetése, felügyelete - családjukkal együttműködve, családi nevelésükre építve pszichoszomatikus szükségleteik kielégítése, optimális fejlődésük elősegítése. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek hátrányainak, veszélyeztetettségének és azok következményeinek enyhítése. A sajátos nevelési igényű kisgyermekek rehabilitációjának és rehabilitációjának segítése a nevelés, gondozás, az egyéni és csoportos foglalkozás keretében, a pedagógiai szakszolgálat utazó gyógypedagógusának támogatásával.

Feladatunk:

Fő feladatunk, olyan biztonságos környezetet, derűs légkört teremteni, ahová a kisgyermek szívesen és örömmel jár.

Feladatunknak tekintjük, a családokkal való szoros együttműködést. Programokat szervezünk, amelyek a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelőek, ahol a gyermek, szülő, kisgyermeknevelő jól érzi magát. Segítséget nyújtunk a szülőknek a gyermeknevelés során felmerülő nehézségek és problémák megoldásában előadásokkal, bemutatókkal, megbeszélésekkel, szülőcsoportos foglalkozásokkal. Folyamatosan biztosítjuk a szabad mindennapos mozgás lehetőségét, a gyermekek mozgásigényének a kielégítésére az egészséges fejlődésük érdekében.

Feladatunk továbbá:

1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.

A kisgyermek harmonikus fejlődésének feltétele, hogy a családi és bölcsődei nevelés egymást kiegészítve valósuljon meg, a szülői nevelés értékeinek, szokásainak hangsúlyozásával. A családok számára betekintési lehetőséget biztosítunk a „Bölcsőde Kóstolgotó” megszervezésével, ahol először kerülünk kapcsolatba velük. Kölcsönös informálódási lehetőség a család életéről, szokásairól, bölcsődénk intézményi életéről, a szakmai munkáról, napirendről. A gyermekek bölcsődei mindennapjaiban folyamatosan, a szülők igényei szerint segítjük a kisgyermek nevelését tanácsainkkal, megfigyeléseinkkel, esetenként szakirodalom ajánlásával. A kisgyermeknevelő mindezeket figyelembe véve közvetíti a szülők felé a bölcsődei nevelés-gondozás során a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket. A mindennapi kommunikáció, a közös családi programok (Karácsonyi játszóház, Húsvétváró, Gyermeknap), a szülőcsoportos beszélgetések alkalmat adnak arra, hogy kölcsönösen megismerjük egymást a családokkal, egyenrangú, bizalmi kapcsolat alakuljon ki.

A szülői kompetenciák fejlesztését segítjük, azzal, hogy a család megismerése után azok erősségeire építve kiemeljük a pozitívumokat és támogatjuk őket a gyermekek nevelésében.

2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.

Az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életmód megalapozását, a szülői ház támogatásával valósítjuk meg, olyan szokásokat, viselkedési formákat kialakítva, melyek meghatározóak lesznek a későbbiek során.

Fontos az egészséges, biztonságos környezet kialakítása, mely a gyermek harmonikus testi fejlődéséhez szükséges feltételeket biztosítja. A mozgásfejlesztés lehetősége a csoportszobán, játszóudvaron túl, a jól felszerelt tornaszobánkban biztosított. Gazdag tárgyi felszereltség (bordásfal, trambulín, csúszda) áll a gyermekek rendelkezésére.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A folyamatos, rugalmas napirend keretei között történik a gyermekek szükségleteinek kielégítése, igény szerinti gondozása pl.: pelenkázás, WC. használat, kézmosás, étkezés, alvás, öltözködés.

Preventív tevékenységként egészségmegőrzés érdekében gyakoroljuk a fogmosást, használjuk a só-szobát a légúti betegségek kialakulásának megelőzésére, különösen a téli hónapokban. Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek rendszeres levegőztetésére.

Odafigyelünk egészséges táplálkozás megalapozására. Nagy szerepünk van a szülői szemlélet formálásában, mivel a gyermek számára elsősorban a szülő a követendő példa. Ebben az életkorban alakulnak ki a helyes illetve helytelen szokások. Fontos tudatosítani a szülőknél, hogy a gyermekek életkorának minőségileg, mennyiségileg megfelelő étkezésben részesülnek, hogy a megfelelő minőségű és mennyiségű alapanyagok tartalmazzák azokat a fontos tápanyagokat, amelyek a fejlődő szervezet számára szükségesek. Étkezés során mindig megnevezzük az ételt, megkóstoljuk, a szülőket pedig tájékoztatjuk arról, hogy egy-egy étel hogy ízlett a gyermeknek. Bölcsődénkben heti szinten gyümölcsnapokat tartunk.

3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A csecsemő és kisgyermek mentális és szociális fejlődésének fontos része a saját és környezete életrendjéhez való alkalmazkodás és együttműködés.

A bölcsődében derűs légkört biztosítunk, melyben a kisgyermeknevelő-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat alakul ki. Erősítjük a gyermek-gyermek közötti pozitív kapcsolat kialakítást, egymás tiszteletére, szeretetére, elfogadására neveljük őket. A kiegyensúlyozott érzelmi fejlődést és szocializációt az egyéni szükségletek kielégítése, a kommunikatív képességek fejlődésének segítése, az együttélés szabályainak elfogadása biztosítja. A kisgyermek beszédkészségének fejlesztése érdekében inger gazdag, mintaszerű tiszta nyelvi környezetet teremtünk. Kellő figyelmet fordítunk az éntudat egészséges fejlődésének, a társas kapcsolatok alakulásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítésére, a közös élmények szerzésére. Csak annak a kisgyermeknek van kedve mozogni, aki jól érzi magát környezetében, aki számíthat arra, hogy jelzéseire figyelnek, akinek a mozgáshoz elég hely és tárgyi feltétel áll rendelkezésre, ahol jelen van a társakkal való együttlét is.

4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése:

A kisgyermek folyamatosan tapasztalatokat gyűjt, ismerkedik szűkebb és tágabb környezetével, közben fejlődik emlékezete, képzelete, gondolkodása, beszédkészsége, mozgása.

Fontos! A gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása, az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése, az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése, ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése, a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

NEVELŐ, GONDOZÓ MUNKÁNK MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Kapcsolat a szülőkkel

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését, melynek fontos feltétele a szülők és a kisgyermeknevelők közötti partneri kapcsolat kialakítása. A szülő közvetíteni tudja gyermeke szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő pedig, mint szakember, szaktudásával, tapasztalataival segíti a szülőt gyermeke nevelésében. A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről; ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A korrekt partneri együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a hitelesség, a személyes hangvételű (de nem bizalmaskodó), etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó, tapintatos, folyamatos kommunikáció, az információ megosztása.

-Egyéni kapcsolattartási formák: napi információ csere

-Csoportos kapcsolattartási formák: szülőcsoportos beszélgetések, szülői értekezletek, családi programok

-Indirekt kapcsolattartási formák: írásos tájékoztatás a családi füzet segítségével

-Szórólap, tájékoztató: saját és más intézmények tájékoztatói, aktuális programjai, előadásai

Családlátogatás

A családlátogatás során, a gyermek a megszokott, biztonságot nyújtó környezetében találkozhat a számára még ismeretlen személlyel, a kisgyermeknevelővel, mely által a barátkozás, kapcsolatfelvétel könnyebbé válik. A szülők az otthoni környezetükben egy kellemesebb, oldottabb légkörben kaphatnak további, személyre szóló információkat a bölcsődei életről, mélyebben megismerhetik a kisgyermeknevelő személyét és lehetőségük nyílik szorongásaik feltárására, oldására ebben a nem hivatalos környezetben. A kisgyermeknevelő megismerheti a gyermeket a maga természetes közegében, megfigyelheti viselkedését, reakcióit és információkat gyűjthet az egyéni bánásmód kialakításához. A családi élet az emberek intim szférájához tartozik, ezért a családlátogatás lehetőségének ajánlásakor, az időpont megválasztásakor tiszteletben tartjuk a család kívánságait. A családlátogatás történet a „saját kisgyermeknevelő” és társ kisgyermeknevelő részvételével, valamint ha szükséges, más szakemberek bevonásával (gyógypedagógus, védőnő, családgondozó, gyermekorvos).

Szülőcsoportos beszélgetések

Aktuális nevelési témákat dolgozunk fel, programokkal kapcsolatos információkat osztunk meg. Lehetőséget adnak egymás meghallgatására, egy-egy téma kielemezésére úgy, hogy a szülőkkel kialakított partneri viszonyt szem előtt tartják és a szülői kompetenciaérzést tovább erősítik.

Szülői értekezletek

Bölcsődén belül a szülői értekező a szülők általános és a gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatását, valamint a gyermekeket érintő, a szülőkkel közösen meghozandó döntések elősegítését szolgálja. Szülői értekezőt beszoktatások előtt, a beszoktatásokat követően és a nevelési év vége felé tartunk.

Összevont szülői értekezlet

Minden nevelési évben két alkalommal szervezünk összevont, intézményszintű szülői értekezletet. Az elsőt, a beiratkozást követően tartjuk azoknak az új szülőknek, akiknek gyermekük felvételt nyert intézményünkbe. Ezen az összevont szülői értekezleten a szülők részletes tájékoztatást kapnak a felvételhez szükséges dokumentumokkal, a családlátogatással, a beszoktatással, a házirenddel, a napi bölcsődei élettel kapcsolatosan és megismerkedhetnek gyermekük leendő kisgyermeknevelőivel.

Napi találkozások

Bölcsődénkben a személyes kapcsolattartás fontos részét képezik a napi találkozások. A reggeli átvételnél a kisgyermeknevelők érdeklődnek a gyermekekkel történt előző napi eseményekről, délután pedig az átadáskor tájékoztatják a szülőket az aznapi történésekről.

Beszoktatás, befogadás (adaptáció)

A szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. A szülő jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását. A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, mérsékeli az adaptáció során fellépő negatív tüneteket. Az első héten a személyi és tárgyi környezet megismerésére, a gyermek szükségleteinek a bölcsődében történő kielégítésére helyezzük a hangsúlyt. A második héttől a gyermek fokozatosan egyre több időt tölt az anya nélkül a bölcsődében, míg a második hét végére már az egész napja a bölcsődei élet szerint zajlik.

A szülő a beszoktatás alkalmával teljes betekintést nyer a bölcsődei munkába. Fontos a kisgyermeknevelő szakmai tudása és a kialakított nevelői légkör.

„Saját kisgyermeknevelő”- rendszer

A személyi állandóság elvén alapul, mely biztosítja, hogy több figyelem jusson minden gyermekre. A szakmai alapelveknek megfelelően csoportjainkban a gyermekek egy része (6-7 gyermek) egy kisgyermeknevelőhöz tartozik. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermekeket a bölcsődébe, ő segíti át a bölcsődei élet során adódó nehézségeken, ő tartja számon egyéni igényeiket, problémáikat, szokásaikat és ő kíséri nyomon fokozott figyelemmel a fejlődésüket.

A bölcsődei ellátás egész időtartama alatt ő a kisgyermeknevelője (felmenőrendszer). Az ún. ölelkezési időben – az az időszak, amikor mindkét kisgyermeknevelő a csoportban tartózkodik– idejét elsősorban a „saját” gyermekei nevelésére, gondozására fordítja. A bölcsődei dajka a felügyelet mellett, aktívan segíti a kisgyermeknevelő munkáját, a kisgyermeknevelő iránymutatásai alapján részt vesz a gyermekek gondozásában.

Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődei gyermekcsoport létszámát jogszabályok határozzák meg. Intézményünk adottságainak függvényében normál bölcsődei csoportban 12-14 gyermek nevelését biztosítjuk, a sajátos nevelési igényű kisgyermekeket is ellátó csoportban 10 gyermekét. Az ennél magasabb létszámot szakmailag nem tartjuk elfogadhatónak. A megengedettnél több gyermek nem csupán ellátási problémát jelent a kisgyermeknevelőnek, hanem nagyobb a zaj a csoportban, valószínűsíthetően több a konfliktus, megterhelőbb az alkalmazkodás a gyermekek számára kevesebb a lehetőség az egyéni bánásmódra.

A gyermekek a bölcsődei ellátás teljes időtartama alatt ugyanabba az életkor szerinti homogén gyermekcsoportba járnak, ahol a gyermekek között 8-10, maximum 12 hónapnál nem nagyobb a fejlettségbeli különbség.

A gyermekcsoportok kialakításának főbb szempontjai:

- * a gyermekek életkora
- * a gyermekek fejlettsége

* a bölcsőde férőhelyeinek száma

A gyermekek csoportba sorolása, kor és fejlettség szerint: alapvetően a bölcsődébe járó gyermekek életkor szerinti létszáma határozza meg.

Napirend

A bölcsődei munka alapfeltétele a jól kialakított, folyamatos napirend. A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend,- mely figyelembe veszi a gyermekek igényeit, szükségleteit,- elősegíti a gyermek alkalmazkodását, fokozza biztonságérzetét, a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését. A nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását szolgálja. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) fokozzák a gyermek biztonságérzetét, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét.

A csoportokban, a napirenden belül az egyes gyermekek egyéni igényei úgy vannak kielégítve, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer van, a gyermekek tájékozódnak a várható eseményekről, nincs felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalma is biztosítja.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is. A napirend kialakításának további feltételei a személyi állandóság, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával való összehangolt munka, a kisgyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

1. Gyermek napirendje a kisóvodás csoportban

5.30- 8.00	A gyermekek folyamatos érkezése a bölcsődébe, átöltözés után a fürdőszobában kézmosás a szülővel, aki bekíséri a gyermeket a csoportba. Szabad játéktevékenység a gyermek igénye és hangulata szerint a csoportszobában. Szükség szerint pelenkacsere, lemosás, WC használat, kézmosás.
8.00 - 8.30	A gyermekek a gondozási sorrendnek megfelelően ülnek le az asztalhoz és reggeliznek. Reggeli után szükség szerinti pelenkacsere, mosakodás. Szabad játéktevékenység.
8.30 - 9.30	A később érkező gyermekek bekapcsolódnak a játékba. Szabad játéktevékenység biztosítása. A nevelői célkitűzéseknek megfelelő ismeretek alkalmazása a nevelési program alapján. A tervezett foglalkozásba a gyermekek érdeklődés szerinti bevonása.
9.40 - 10.00	Tízórai elfogyasztása. Szükség szerint pelenkacsere, lemosás, kézmosás.
10.00 - 11.05	Próbálkozás önálló öltözködésre, szabad játéktevékenység az udvaron. Rossz idő esetén a szobában.
11.05 - 11.35	Folyamatos bejövetel az udvarról a saját kisgyermeknevelővel, próbálkozás az önálló vetkőzéssel. Pelenkacsere, szükség szerint lemosás, kézmosás. Szabad játék a szobában.
11.35 - 12.15	Ebédeltetés a saját kisgyermeknevelővel az étkezési sorrendnek megfelelően. Szükség szerinti kézmosás, fogmosás.
12.15 - 14.30	Alvás. Csendes pihenés. Ébredés után pelenkacsere. Szükség szerinti lemosás, kézmosás. Szabad játéktevékenység.
14.30 - 15.00	Uzsonnáznak a gyermekek. Szükség szerinti mosakodás.
15.00 - 17.30	Szabad játéktevékenység a szülő érkezéséig a szobában vagy az udvaron. A gyermekek folyamatos távozása a bölcsődéből.

2. Gyermek napirendje csecsemő- és tipegő csoportban

5.30 - 8.00	A gyermekek folyamatos érkezése a bölcsődébe, átöltözés után a fürdőszobában kézmosás a szülővel, aki bekíséri a gyermeket a csoportba. Szabad játéktevékenység a gyermek igénye és hangulata szerint a csoportszobában. Szükség szerint pelenkacsere, lemosás, WC használat, kézmosás.
8.00 - 8.30	A gyermekek a gondozási sorrendnek megfelelően ülnek le az asztalhoz és reggeliznek. Reggeli után szükség szerinti pelenkacsere, mosakodás. Szabad játéktevékenység.
8.30 - 9.30	A később érkező gyermekek bekapcsolódnak a játékba. Szabad játéktevékenység biztosítása. A nevelői célkitűzéseknek megfelelő ismeretek alkalmazása a nevelési program alapján. A tervezett foglalkozásba a gyermekek érdeklődés szerinti bevonása.
9.30 - 10.00	Tízórai elfogyasztása. Szükség szerint pelenkacsere, lemosás, kézmosás.
10.00 - 10.55	Próbálkozás önálló öltözködésre, szabad játéktevékenység az udvaron. Rossz idő esetén a szobában.
10.55 - 11.30	Folyamatos bejövetel az udvarról a saját kisgyermeknevelővel, próbálkozás az önálló vetkőzéssel. Pelenkacsere, szükség szerint lemosás, kézmosás. Szabad játék a szobában.
11.30 - 12.00	Ebédeltetés a saját kisgyermeknevelővel az étkezési sorrendnek megfelelően. Szükség szerinti kézmosás, fogmosás.
12.00 - 14.30	Alvás. Csendes pihenés. Ébredés után pelenkacsere. Szükség szerinti lemosás, kézmosás. Szabad játéktevékenység.
14.30 - 14.55	Uzsonnáznak a gyermekek. Szükség szerinti mosakodás.
14.55 - 17.30	Szabad játéktevékenység a szülő érkezéséig a szobában vagy az udvaron. A gyermekek folyamatos távozása a bölcsődeből.

A gyermek napirendjét az egyes csoportokban és az átadókban is ki kell függeszteni.

A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel

A bölcsőde kapcsolata a bölcsődei hálózaton belül

A bölcsődei hálózaton belül alkalomszerű bölcsődelátogatás, szakmai tapasztalatszerzés céljából.

Bölcsőde és óvoda kapcsolata

Kiemelt a Játékvár Óvodával kiemelt kapcsolatot

tart fenn. A kölcsönös érdeklődés révén lehetővé válik egymás munkájának, céljainak megismerése, megértése, az együttműködés kialakítása, bölcsődéseink óvodába történő átmenetének zökkenő mentesebbé tételének érdekében.

Egyéb kapcsolatok

A kompetencia határok kölcsönös tiszteletben tartásával kooperatív kapcsolatokat kell kialakítani mindazokkal az intézményekkel, melyekkel a családok kapcsolatba kerülnek / kerülhetnek.

Bölcsődénk számos olyan intézménnyel, szakemberrel is kapcsolatba kerül, amely hozzánk hasonlóan segíti a gyermekek egészséges személyiségfejlődését a család támogatásával, információnyújtással, intézkedéseivel. Ezekkel az intézményekkel egyedi esetek folytán kerülünk kapcsolatba. Pl. Család és Gyermejkölési Központtal halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett kisgyermek bölcsődébe történő delegálása kapcsán. A gyámhatósággal, ha egy család számára javasolja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénybevételét vagy ha egy veszélyeztetett kisgyermekkel kapcsolatosan védelembe vételre kerül sor. A gyámhivatallal, ha a szülők különélése esetén a gyermek különélő szülőjével történő kapcsolattartása akadályoztatva van.

Kapcsolatot tartunk a

- * Védőnői Szolgálattal,
- * Házi Gyermekorvosi Szolgálattal,
- * Család és Gyermejkölési Központtal,
- * Vas Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatallal,
- * illetve szükséges esetekben a Pedagógiai Szakszolgálattal és a Vas Vármegyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal

A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS FŐBB HELYZETEI

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi helyzetében lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A bölcsődei élet legyen élvezetes, részvételre motiváló és kielégítő tanulási élményeket biztosító, társas közegben zajló, interakciót ösztönző. A gyermekek számára biztosítani kell, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében, kiválasztásában, alakításában. A gyermekek életkori és egyéni sajátosságait ismerve a kisgyermeknevelő tudatosan megteremti azokat a

feltételeket, amelyek a „fejlesztő” funkciók gyakorlására, működtetésére lehetőséget adnak. Minden gyermek a saját érdeklődésének, egyéniségének, fejlettségének, igényének megfelelően vesz részt a játékos tevékenységekben, amely kiegészül az együttesség élményével.

Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek tiszteletének kialakítása. A napi tevékenységeket a gyermekek napirendje rögzíti.

Tanulás

A bölcsődében nincs helye a teljesítményelváráshoz kötött erőltetett ismeretanyag átadásának. A kisgyermekkorai nevelés területén a tanulás fogalma alatt tapasztalat -és információszerzési folyamatokat értünk. A kisgyermekkorai tanulás szinterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés, és mindig tevékenységbe ágyazottan történik.

A gyermek elsősorban utánzással tanul, spontán játékos formában szerzi tapasztalatait. A kisgyermeknevelő mindig aktív résztvevője a gyermekek tevékenységének, még a jelenlétével is serkenti őket. A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat.

Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése, a komfort érzés megteremtése. A gondozási műveletekre való felkészülés és az ehhez szükséges nyugalom megteremtésével lehetőséget adunk a gyermek számára, hogy aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben és átélje az "én csinálom" örömét. Fontos, hogy a próbálkozások során a kisgyermek érezze a szakember támogató magatartását, miközben a dicséret, biztatás, segítség, megerősítés módszerét alkalmazza. Lényeges, a gyermek próbálkozásaihoz elegendő idő, hely biztosítása, mivel ennél a korosztálynál az egyes mozzanatok elsajátítása hosszú gyakorlást igényel. A gondozási helyzetekben megvalósuló interakció minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodás folyamatát.

Öltözködés

Az öltözködés megfelelő kiválasztásánál fontos szempont, hogy kényelmes és praktikus legyen, a gyermeket mozgásában ne akadályozza. Fontos az évszaknak, időjárásnak, az adott tevékenységnek megfelelő ruházat. A gyermeköltözőben jellel ellátott kis szekrények, illetve kabát és cipőtároló található, ahol a gyermekeknek elegendő idő és hely biztosított az önálló próbálkozásra. A szakember támogató jelenléte, segítése, pozitív visszajelzései növelik az együttműködési kedvet.

Szobatisztaságra nevelés, WC használat

A szobatisztaságra nevelést mindig a szülőkkel közösen kell megtervezni akkor, amikor már a gyermek is hajlandóságot mutat az önállósodásra. A szülő és a kisgyermeknevelő együttműködése elősegíti a szobatisztaság alakulását. Többször felkínáljuk a WC

használatának lehetőségét, ha a gyermek nem utasítja el. Pozitív visszajelzéssel, türelemmel támogatjuk a gyermek szobatisztává válását.

Tisztálkodás

A helyes tisztálkodási szokások kialakítása során legfontosabb a kézmosás, fogmosás szabályainak elsajátítása. Reggeli érkezéskor, csoportba lépés előtt a szülő a gyermekkel kezét mos. Minden pelenkacsere, WC használat után, étkezések előtt, után, illetve minden olyan alkalommal, amikor az igény felmerül, folyékony szappannal mosnak a gyermekek kezét. Természetesen itt is figyelembe kell vennünk életkorukat, fejlettségüket és támogatnunk kell önállóságukat. Saját, jellel ellátott, jól elkülönített törölközője van minden kisgyermeknek.

Alvás, pihenés

A gyermekek csendes pihenőjére minden nap az ebédeltetés után kerül sor. Életkoruknak megfelelő kényelmes fektetőt biztosítunk a gyermekek számára, valamint ágyneműt. Kisgyermeknevelő biztosítja a nyugodt alvás feltételeit. Az elalvást segítik a nyugodt hangvételű altatók, mesék. A gyermekek egyéni igényeinek, elalvási szokásainak figyelembevételével segítjük az elalvást (pl. simogatással). Az ágyak helye állandó, ezzel is megteremtjük a gyermekek biztonságérzetének kialakulását. Napközben a pihenősarkok, szivacspárnák nyújtanak lehetőséget a pihenésre. Az otthonról hozott átmeneti tárgyak úgy kerülnek elhelyezésre, hogy azokat a gyermek a nap bármely szakaszában magához vehesse.

Levegőzés

A napirend szervezésénél arra törekszünk, hogy a gyermekek az évszaktól és az időjárástól függően minél több időt tölthessenek a szabad levegőn, mindennap mozogjanak, játszanak az udvaron. A szabadban való tevékenységhez elegendő mozgásfejlesztő eszközt, egyéb játékeszközöket biztosítunk. Biztonságos bekerekített játszóudvar áll a gyermekek rendelkezésre, ahol a gyermekek tartalmasan tölthetik el a levegőztetésre szánt időt.

Étkezés

A bölcsődében a korszerű gyermekétkeztetés szabályainak megfelelő étrendről külső szolgáltató cég gondoskodik. A napirendben foglaltak szerint négyzeri étkezést két fő és két kísétkezést biztosítunk a gyermekeknek. Diétás étkezést is biztosítunk, az étel intoleranciával rendelkező gyermekek számára. Az étkezések során a kisgyermeknevelő példamutatással, kóstolással az étel megnevezésével ösztönzőleg hat a kisgyermekek étkezésére. A gyermekek az étkezés során elsajátítják az étkezési szokásokat. A gyermeköltöző faliújságjára kifüggesztett étlappal tájékoztatjuk a szülőket az aktuális étrendről.

Játék

A kisgyermekek lételeme a játék, a legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így a bölcsődei nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segíti a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést.

Kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásukkal támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás, a társak viselkedése is mintát nyújt, segítve a szociális képességek kialakulását. A csoportszobában nyitott játékpolicokon található a gyermekek számára elérhető helyen a változatos színű és anyagú játékeszközök.

A játszósarkok tudatos kialakítása lehetővé teszik az elkülönülést, a játékfajták gyakorlását, a szerepjáték kialakulását. *Pedagógiai és egészségügyi szempontok alapján összeállított bőséges, adekvát játékkészlet áll a gyermekek rendelkezésére. A manipuláció fejlődését a különböző felületű textiliák, az üreges játékok biztosítják a csecsemő és tipegőcsoportban. Az idősebb korosztály számára a szerepjátékok, az építő, konstruáló játékok biztosítják a tapasztalatszerzési lehetőséget.*

Mozgás

Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást.

Minél nagyobb mozgásteret, és mozgásfejlesztő játékokat kell biztosítani a gyermekek számára, hogy az egyes mozgásformák gyakorlása során finomodjon mozgáskoordinációjuk, összerendezettebbé és harmonikusabbá váljon mozgásuk. Nagyon figyelünk arra, hogy bölcsődéink balesetmentesek legyenek, a veszélyforrásokat minimumra csökkentsük.

Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, pl.: hempergő, elkerített szobasarok.

Nagymozgásos tevékenységre a csoportszobában, az udvaron és a teraszon van lehetőség. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A szobában is szükségesek nagymozgásos játékok.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

Mondóka, ének

A bölcsődéinkben lehetőséget biztosítunk sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás, ritmushangszerek megszólaltatása pozitív érzelmeket, örömeleményt keltenek, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Fejlesztik a gyermekek hallását, ritmusérzékét. Az ismétlés öröme, mozgással kísért dalok, mondókák fejlesztő hatással vannak a megismerési folyamatokra. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei nyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez.

Vers, mese

A vers, mese is nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a gyermek személyiségére. Mesehallgatás, képeskönyvet nézegetés közben bensőséges kommunikációs helyzetet teremtünk. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejlődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókinccse. A 0-3 éves korosztály körében nagyon kedveltek a különböző mozgásformákkal kísért versek, mondókák, különösen az állatokról szóló mesék. A bölcsődében a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Meghatározó a kisgyermeknevelő szép, tagolt beszéde, illetve, az életkornak, évszaknak megfelelő vers, mondóka, meseválasztás.

Alkotó tevékenység

Az öröm forrása maga a tevékenység – nem az eredmény. Az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás maga, mely intézményünkben a gyermek

önkéntességén alapul. A kisgyermeknevelő feladata a tevékenység felkínálása, megmutatja a különböző technikákat, alkotókedvre épít és a gyermek érdeklődésének felkeltésére. A különböző tapintású, színű anyagok sok ismeretet nyújtanak a gyermekek számára. A kisgyermeknevelő a dajka segítségével megteremti a feltételeket. A gyermekalkotásokat a csoportszobában helyezzük el, így próbáljuk munkájukat elismerni és megbecsülni.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás stb.). Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése.

A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, megértésére.

**A GYERMEKEKKEL VALÓ TEVÉKENYSÉGEK
TERVEZETE HAVI BONTÁSBAN A BÖLCSŐDÉKBEN**

**MOZGÁS SZABADON, JÁTÉKOSAN
ÖRÖMMEL**

**A MOZGÁS, MINT KIEMELT NEVELÉSI,
FEJLESZTÉSI TERÜLET**

Bölcsődénkben a test nevelése szabadon, játékosan, örömmel

Mint tudjuk, a kisgyermek lételeme a játék, a mozgás, illetve a játékos mozgás.

Bölcsődénkben az életkori sajátosságokat figyelembe véve keltjük fel a gyermekek érdeklődését a napi játéktevékenységek iránt.

A játékfolyamatban a verstanulás, a verbális képességeket és a memóriát aktivizálja. Ehhez kapcsolódik a mozgás, amely a kis- és a nagymozgásokat, az orientációt, és a reflexeket fejleszti. E két tevékenység összefonódása révén fokozódik a tartós figyelem, fejlődik a problémamegoldó gondolkodás. A szabályok megtanulása és betartása fegyelemre szoktat.

A mindennapi **gondozási - nevelési munkánk mellett** lehetőségünk van **a test nevelésére** is. Ehhez hozzásegít bennünket a nagy parkszerű udvar, a terasz, ahol a gyermekcsoportok egymástól külön-külön felszabadultan játszhatnak, mozoghatnak.

A mozgáshoz szükséges eszközök (mászókák, csúszda, triciklik, dőmperek, labdák, stb.) biztosítva vannak. Rossz idő esetén a testi nevelésre **tornaszoba** áll rendelkezésre, ahol bordásfalon, trambulínon, mászókan, stb. kedvükre mozoghatnak a gyermekek.

A reggeli tornát (kb. 10 perc) az év minden napján rendszeresen végzik a kisgyermeknevelők a gyermekekkel együtt. A mindennapi tornához öltöznék a kisgyermeknevelők is, hogy könnyebben mozoghassanak a gyermekekkel. Igyekszünk olyan mozgásos helyzeteket teremteni a szabadban, illetve a szobában, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését és szívesen vesznek részt abban.

A közös játékokkal örömforrást, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk gyermekeinknek. Hozzásegítjük őket ahhoz, hogy az **együttmozgás** során jobban megismerjék önmagukat, társaikat és a környezetüket.

A bölcsődénkben a játékos mozgás sokkal több a szórakozásnál, a puszta időtöltésnél. A játék a gyermeki tanulás egyik lényeges formája. A játékos mozgás élettani hatásai rendkívül sokrétűek. Lehetőséget adnak az összehangolt mozdulatok begyakorlására, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség fejlődésére. A **rendszeres mozgás** hatására a csontok erősödnek, teherbíróbbá válnak. Az izmok ereje fokozódik, megfelelő fejlettségükkel hozzájárulnak az egyenes test tartásához. A mozgásos játékok jó hatással vannak az összpontosítás erősítésére, a figyelemkoncentrációra, a céltudatos tevékenységek alakulására.

A mozgás fiziológiai hatásai is jelentősek. Erősödik a keringési és a légzési rendszer, növekszik az étvágy, nyugodtabb az alvás, stb. Megfigyeléseink szerint a rendszeres mozgás a gyermeket nyugodtabbá, kiegyensúlyozottabbá teszi. Kevesebb a csoportokban az agresszivitás. A közös mozgás lehetőséget biztosít a személyiség megismerésére. A gyermekek játékos mozgását figyelve sok információt szerezhetünk. Egy-egy ilyen szituációban mindenki saját magát adja. A gyermekek nem érzik a mozgást kötelezőnek. Őszintén megmutatkozik viszonyulásuk a társaikhoz, milyen mértékben fogadják el a szabályokat vagy épp milyen formában utasítják el azokat.

A kis- és nagymozgásokat igénylő játékos mozgás mellett figyelmet fordítunk a **lábturnára**. Tudjuk, bölcsődés korban kezdenek kialakulni a láb statikai betegségei és deformitásai. Ezek megelőzésére kellő figyelmet fordítunk: a cipőviselésére, a gyermekek mozgására, állására, a járás kezdetére, stb. Ezért az **aktív lábturna is rendszeres** nálunk, mely a lábfej izomzatát erősíti, ezáltal segíti a helyes lábboltozat kialakulását.

Célunk:

Mindig szem előtt tartjuk, hogy a mozgás komoly, izgalmas, testet-lelket felfrissítő tevékenység legyen a gyermekek és a kisgyermeknevelőik számára. A játékos mozgással még a legfélénkebb, legvisszahúzódnóbb gyermekeket is olyan sikerélményhez tudjuk segíteni, melyek hozzájárulnak testi és szellemi egészségükhöz.

A gyermekek mozgásos játécai a természetes mozgásokra épüljenek, mert ezeket minden nehézség nélkül el tudják végezni. A különböző mozgások gyakori ismétlésével gyermekeink erősebbé, ügyesebbé, bátrabbá, életrevalóbbá válnak.

Jelmondatunk:

„Ép testben, ép lélek...”

Mozgásfejlődés 0 - 3 éves korig

Az egészséges újszülöttnak minden izma működőképes, mozgását azonban kuszának, rendezetlennek látjuk.

A jól fejlődő csecsemő **3-4 hetes kortól** kezdve egyre pontosabban követi szemével a figyelmét felkeltő tárgyat, a föléje hajló felnőtt mozgását. A kezdetben véletlenül végzett mozgásokat már akaratlagosan is meg tudja ismételni. Az első negyedévben még a veleszületett fogóreflex következtében markol, a második negyedévben már nyúl az őt érdeklő tárgyak után. További próbálkozások eredményeképpen tanulja meg elengedni, egyik kezéből a másikba tenni.

4-6 hónapos kor körül ismerkedik a lábával, tapogatja, szeme elé emeli, sőt tárgyakat is húz és mozgat vele. Ebben a korban már nemcsak a fejét forgatja, hanem a vállát, medencéjét is mozgatja, emeli. Játék közben már oldalra, majd az első félév végére hasra is fordul. Ha elég helye van a gyakorlásra, hamarosan hempereg, gurul, fejét biztosan tartja, karjára támaszkodva játszik.

A távolabbi játékokat először gurulással, a **harmadik negyedévben** pedig mászással igyekszik elérni. Általában a **negyedik negyedévben** szoktak kapaszkodva feltérdelni, felállni, fogódzkodva egyet-kettőt lépegetni.

A kapaszkodva álló csecsemő testsúlya kezdetben nem nehezedik egészen az alsó végtagra, hanem bizonyos fokig még a kezével tartja magát. Ahogy fokozatosan a lábára helyezi a testsúlyát, úgy szabadul fel a keze. Mikor az alsó végtag és a törzs izomzata annyira megerősödik, hogy lemondhat a kapaszkodásról, már ott is fel tud állni, ahol nincs mibe kapaszkodnia. Hamarosan egy-egy lépést tesz kapaszkodás nélkül, de még a közlekedési módja főleg a mászás.

A gyermekek legnagyobb része **14-18 hónapos kora között** kezd rendszeresen járni.

Az alapmozgások elsajátítása után következik a mozgás finomodásának az izomzat és az izomkoordináció további fejlődésének fontos időszaka. A gyermek továbbfejleszti az addig elsajátított mozgásokat és újfajta mozgásokat is megtanul.

A kezdő járó gyermek eleinte széles alapon, befelé forduló lábfejjel, kissé roggyant térdrel jár. Kezével egyensúlyoz, majd egyre kevesebbet kell a járásra figyelnie. Ha a gyermeket engedik, hamarosan megtanul fel- és lemászni, majd a biztos járás kezdetétől 4-5 hónap múlva, eleinte után lépéssel, majd váltott lábbal közlekedni kezd a lépcsőn.

Mozgásfejlődés tárgyi feltételei

A csecsemő és a kisgyermek fejlődése minden szakaszában **bőséges helyre, kényelmes ruházatra** van szüksége, hogy megfelelően mozoghasson. A csecsemő legkényelmesebb fekhelye a rácsos gyermekágy, mely általában 3-4 hónapos kortól csak alvóhelynek való. Amint a csecsemő forgolódik, **mozgástere a hempergő**.

Célja: a mozgásfejlődés szakaszaiban lehetőséget ad a minél szabadabb mozgásra.

A **kúszó-mászó gyermeknek** még több helyre van szüksége. Számukra jó az **elkerített szobasarak**, ahol veszély nélkül szabadon mozoghatnak.

A már **szabadon szaladgáló** kisgyermeknek még bőségebb mozgástérre van szüksége. Erre megfelelő hely a **terasz és az udvar**, ahol ha csak nem lehetetlen, a szabadban töltik játszóidejük legnagyobb részét a gyermekek.

A **homokozó** sokféle mozgásra lehetőséget adó játszóhely az egész gyermekkoron keresztül. A széles járdán, a köves területen az időjárástól függetlenül játszhatnak a gyermekek triciklivel, autóval, stb.

Vannak olyan **mozgásfejlesztő, játékos tornaeszközök**, melyek az udvaron és a szobában is örömmel használhatók, pl.: labirintus, mászóka, labda, hengerváz, stb. Közös sajátosságuk, hogy használatukra nem kell megtanítani a gyermekeket, hanem maguktól rájönnek rendeltetésükre és változatosan használják őket.

A gyermek mozgásfejlődésének fontos feltétele, hogy legyenek körülötte olyan tárgyak, játékok, melyek tevékenységre serkentik és velük önállóan tevékenykedhet. Ennek során ügyesedik a legtöbbet, így szerzi a legtöbb tapasztalatot.

Csecsemő és kisgyermek torna

Az egészséges csecsemőt nem kell tornáztatni, mert ezáltal megfosztjuk a mozgástól. Az egészséges gyermek tornáztatására csak az alapmozgások jó elsajátítása után, legkorábban 2 éves kor körül kerülhet sor.

A mindennapi tevékenység mellett a játékos mozgásokkal, szinte észrevétlenül kerül sor a test fejlesztésére.

A gyermekek nemcsak eszközökkel, de utánzással is szívesen vesznek részt egy-egy úgy nevezett **játékos tornán**. Ezeket a mozgásokat mondókák, énekek kísérik a gyermekek pedig a mozgást utánozzák. (Leírások a mellékletben!)

Általában **26 hónapos kor** után kezdenek el futni a gyermekek és ebben az időben tanulnak meg ugrálni, fél lábon állni is.

A mozgásfejlődés elősegítése

A mozgásfejlődés fiziológiai menetének minden eleme a gyermek belső készítésén, saját kezdeményezésén alapul.

A csecsemőnek és a kisgyermeknek nincsen szüksége arra, hogy a felnőtt közvetlenül beavatkozzon a mozgásfejlődésébe. A csecsemő és a kisgyermek saját alkatának, izomzatának megfelelően a szerzett tapasztalatok felhasználásával alakítja ki a számára megfelelő helyváltoztatási módot. A csecsemő mozgásának fejlődése jelentős késés nélkül, törvényszerűen következik be, önálló kezdeményezésre létrejött mozgás szabad gyakorlása biztosítva van.

Komoly jelentősége van az úgynevezett átmeneti mozgásformáknak, melyek felkészítik a szervezetet a fejlettebb mozgásokra.

Ilyen mozgásformák:

- hátról oldalra és visszafordulás
- hasra és visszafordulás
- hason járás
- hempergés, gurulás
- kúszás, mászás
- felülés, feltérdelés, felállás és leereszkedés átmeneti formái.

A csecsemő heteken át gyakorolt előkészítő mozgások útján közvetlenül jut el új helyzet, vagy mozgás legharmonikusabb legökomenikusabb formájához. Az átmeneti periódusoknak a megrövidítése semmiképpen nem kívánatos.

Az intézményben alapvető, hogy az egész napirend, a tárgyi feltételek, a csoport érzelmi atmoszférája lehetővé tegyék, hogy a gyermekek aktív tevékenységgel töltsék az ébrenléti időt.

Csak annak a csecsemőnek és kisgyermeknek van kedve mozogni, aki jól érzi magát környezetében, aki számíthat arra, hogy jelzéseire figyelnek, akinek a mozgáshoz elég hely és egyéb tárgyi feltételek állnak rendelkezésére.

Mozgáskedvét fokozzuk, ha együtt örülünk vele, mikor próbálkozásai során sikerül valamilyen nehézséget leküzdenie. Mozgáskedve fenntartásához hozzájárul a társakkal való együttlét is.

Ezt a tornát akár nyitott ablaknál a szobában, akár az udvaron, a teraszon lehet végezni a gyermekekkel.

A mindennapi mozgás biztosítása mellett, a gyermekek tornáját segítő eszközökkel **tornaszobát** rendeztünk be, ahol egy-egy kisgyermeknevelő saját gyermekeivel tornáztat.

Célunk:

- a nagymozgások mellett a testséma alakítása, minden izomcsoport fejlesztése
- a térhez való alkalmazkodás fejlesztése
- egyensúly fejlesztése
- ügyesség fejlesztése
- kar- és lábizom erősítése
- has- és hátizom erősítése
- az állóképesség fejlesztése

A csoportban dolgozó kisgyermeknevelőnek biztosítani kell a gyermek megfelelő gondozási- és nevelési feltételeit. Biztosítanunk kell azt is, hogy annyi hely álljon rendelkezésre, hogy kedvük szerint, maguk és társaik veszélyeztetése nélkül mozoghassanak. Lehetőséget kell adni a különböző mozgások gyakorlására.

A kisgyermeknevelő mindig aktív résztvevője a gyermekek tevékenységének, még a jelenlétével is serkenti őket a mozgásra.

A kisgyermeknevelő feladatai közé tartozik: a problémák megoldása

a gyermekek izmainak megmasszírozása

A kisgyermeknevelő igyekszik hozzájárulni a gyermekek mozgáskedvének fenntartásához, együtt örül gyermekei sikereinek. A kisgyermeknevelő szókincsében legyenek benn a tornával, mozgással kapcsolatos szakkifejezések, tevékenység közben használja is azokat (pl.: oldalsó középtartás, nyújtott ülés, stb.).

Ezek a szakkifejezések beépülnek a gyermek passzív szókincsébe, megérti jelentésüket. A kisgyermeknevelő tudatosan, szóval irányíthatja tevékenységüket.

Az egészséges gyermek életeleme a mozgás. A megfelelő tér mellett biztosítani kell a pihenősarkokat, ahová elbújhat a gyermek kicsit pihenni. Közben hallja és látja a körülötte lévő mozgásokat, eseményeket, beszélgetéseket.

A puhasarok nyugalmából és az elkülönülés pillanatából nyerünk új erőt az aktív játékhöz.

Tornaterem - mint a mozgáslehetőség egyik színtere

A tornatermünkben 80 négyzetméteren a tornaszerek sokasága található meg.

Ezek a következők:

- gyermekméretű bordásfal
- nagyméretű tornaszőnyeg
- tornapad
- 3 féle méretű karika
- ugrókötelek
- babzsákok
- rongylabdák, focik, labdák
- kosárpálánk gyűrűvel, labdákkal (gyermekek méretének megfelelő magasságban felszerelve)
- egyensúlyozó kötél
- egyensúlyozó korong
- háromszögletű mászólétra
- trambulínok
- kisméretű focikapu
- billenő rácshinta
- ugráló labdák
- ügyességi dobálók

Az egészséges gyermekek mindig szívesen mozognak, erről csak a felnőttek szoktatják le őket.

Ahhoz, hogy a jelmondatunkhoz „**Ép testben, ép lélek**” (Juvenalis) hűek legyünk, biztosítani kell gyermekeink részére a megfelelő helyet, felszerelést, időt és természetesen meghitt bensőséges kapcsolatot. Ezt mi maradéktalanul biztosítjuk.

Az ajtón kifüggesztett rend szerint kerülnek a csoportok be a tornaszobába. Minden kisebb csoport heti egyszer fél órát, míg a kisóvodások heti kétszer vehetik birtokukba a tornaszereket.

Mindig szem előtt tartjuk, hogy az önkéntesség, a mozgás öröme, a felfedezés öröme, a játékosság mind-mind biztosítva legyen. Ezáltal észrevétlenül fejlesztjük állóképességüket, gyorsaságukat, ügyességüket. Erősödik karjuk, lábuk, törzsük. Gyermekeink testi fejlődése mellett, nemcsak egészségesebbek lesznek, hanem egyre magabiztosabbá válnak és fejlődik gondolkodásuk is.

Miben mozognak a gyermekek?:

- megfelelően kényelmes melegítőnadrág, póló
- cipő, ami nem csatos, nehogy a csúszás-mászás közben sérülést okozzon.

A kisgyermeknevelők ugyanilyen öltözékben vesznek részt a mozgásban.

Mi előzi meg a tornaszobában történő közös mozgást, játékot?

Egy rövid, játékos bemelegítés, hogy az izmok fel legyenek készülve az igénybevételre. Ezután minden eszközt ki lehet próbálni, amire csak kíváncsiak.

A gyermek növekvő fizikai ügyessége azt vonja maga után, hogy minden arra alkalmas eszközre fel akar mászni, és körbe akarja szaladgálni (lényegtelen, hogy ez hol történik). Örömet lel abban, hogy kihasználja új mozgásképességeit, még akkor is, ha ez a tevékenység kockázatos. Ez pedig a lelkesedés tipikus eredménye.

Ezért is biztosítjuk a biztonságos körülményt, ami itt a tornaszobában adott. Így nem kell a gyermeknek testi épségét kockáztatnia, hogy megfelelő kalandban, izgalomban lehessen része.

Van olyan gyermek akinek amellet, hogy minden eszközt kipróbálhat, a fejlődő fizikai képességeivel a kötetlen játékok során fontos, ha mintát is adunk (ez fontos a fejlődésben). Játék gyanánt utánozhatja a kisgyermeknevelő mozdulatait (pl.: fél lábra áll, integet a kezével, megérinti lábujjait, stb.). Ezek a mozdulatok ne legyenek bonyolultak, akkor ezt nagyon élvezi a gyermek, hogy utánozhatja. Ez mindenképpen játék.

Szeptember

Bölcsődénkben a nevelési év ebben a hónapban kezdődik. Az új gyermekek fogadása. A kisgyermeknevelők a bölcsődében maradó gyermekek nevelése-gondozása mellett az új helyzethez, (csecsemő, tipegőszoba váltása) környezethez való hozzászoktatását, a változások elfogadását, az új dolgok megismerését segítik. Az új gyermekekkel már a családlátogatáson megismerkedik a kisgyermeknevelő és a bölcsődei dajka. A szülőkkel előre megbeszélt időpontban várják őket a csoportban. A szülővel történő fokozatos beszoktatás általában két hetet vesz igénybe. Ez alatt az idő alatt a gyermekek és a kisgyermeknevelő között kialakul egy olyan érzelmi kötődés, amely segíti a gyermekeket az új környezet, a bölcsődei szokások, a bölcsődei napirend elfogadásában. A szülők betekintést nyernek a bölcsőde életébe. A bölcsődében tapasztalt nevelői légkör, a kisgyermeknevelő felkészültsége, szakmai tudása segíti a szülőt a beszoktatás folyamatában.

Arra kell törekednünk, hogy jó kapcsolat alakuljon ki a szülők és a kisgyermeknevelő között is. Ha a kölcsönös bizalmat érzi és látja a gyermek, hamarabb oldódik, ő is nagyobb bizalommal fordul kisgyermeknevelője felé.

A befogadás során mindenképpen a fokozatosságra kell törekedni. Mikor a szülő a csoportban hagyja gyermekét, legyen elérhető. Ha a kisgyermeknevelő úgy látja, hogy behívja a csoportba, megtehesse.

A befogadás során minden gondozási műveletet (tisztítás, öltözködés, étkezés, tisztálkodás, stb.) a szülő végezzen el a gyermekével, a kisgyermeknevelő legyen mellettük, hogy a továbbiakban a látottakat hasznosítsa gyermek gondozása során. A gyermekeket évszaknak megfelelően feldíszített csoportszobában fogadjuk.

Játékos mozgások

Szeptemberben jó idő van, ezért az ébrenléti időt a gyermekek a szabadban töltik, ahol az udvar és a terasz lehetővé teszi a szabad levegőn való mozgást.

Tapasztalatból tudjuk, hogy a kisgyermekek önként és szívesen mozognak. Mozgásigényüket figyelembe véve, már a beszoktatás alatt olyan helyzeteket teremtünk, melyekbe szívesen bekapcsolódnak. Ha a szülő jelen van, őt is bevonjuk a játékos tornába.

A kisgyermeknevelők biztosítják a gyermekeknek a tornához szükséges helyet (megfelelő gondozási- nevelési feltételek mellett), hogy a maguk és társaik veszélyeztetése nélkül szabadon mozoghassanak. Munkájuk szervezése során figyelembe veszik a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségi mutatójukat.

Lábtorna

Általában kisgyermekkorban kezdenek kialakulni a láb statikai betegségei és deformitásai.

Ennek okai lehetnek :

- nem megfelelő cipő használata
- erőltetett mozgás (pl. segítség helytelen módja)
- a testsúly rossz eloszlása az alsó végtagokon

Kisgyermek korban a lábboltozat helyes mozgás közben fejlődik ki. Ebben a lábujjak helyes mozgásának fontos szerep jut. Ezért kell kellő gondot fordítani a megelőzésre, hogy a lábboltozat ne süllyedjen le, illetve ne alakulhasson ki lúdtalp.

Oda kell figyelni a megelőzés során:

- megfelelő cipő viselésére
- gyermekek mozgására
- az állás és a járás kezdetére

Ügyelnünk kell arra, hogy a gyermekek sokat járjanak mezítláb, tapicskoljanak a különböző anyagokban (pl.: búza, homok, kavics, stb.). A lúdtalp megelőzésére időt kell fordítanunk az aktív lábtornára, hogy a láb izomzata megfelelően erősödjön és ezáltal segítse a helyes lábboltozat kialakulását.

A mozgásfejlődés elősegítésének fontos feltétele, hogy olyan tárgyak, játékok vegyék körül a gyermekeket, melyek nem csak tevékenységre serkentenek, hanem azokat önállóan birtokba tudják venni, és segítség nélkül tudjanak vele tevékenykedni.

A mozgásban nem gátolt gyermek bátor, de óvatos! A tilalom nem óv meg a balesettől!

Az igazi balesetveszélyekkel kapcsolatban a felnőtteknek kell elővigyázatosnak lenniük. A balesetek elleni védelemmel kapcsolatos minden intézkedés azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek aktivitásigényük kielégítése és önállósági törekvéseik megvalósítása közben ne ütközzenek állandóan tiltásokba.

Környezetvédelmi nap: Felhívjuk a családok figyelmét a szelektív hulladékgyűjtésre és tudatosítsuk bennük ennek jelentőségét. A családok által hozott, különböző anyagú és fajtájú tárgyakat, hulladékokat játékos formában szétválogatják, és a csoportok által készített szelektív hulladékgyűjtőkbe dobjuk.

Magyar Népmese Napja

A nap folyamán a mesemondás, mondókázás a program, történeteket, meséket talál ki a kisgyermeknevelő, népmesét báboz el a gyermekeknek.

Október

A kisgyermeknevelő kialakítja az őszi napirendet figyelembe véve a csoportlétszámot, a gyermekek fejlettségét, életkorát. Október az első őszi hónap, amikor az időjárás miatt rövidül a szabadban való tartózkodási idő. Október közepétől indulnak a sok új ismeret, tapasztalatszerzési lehetőség megszerzését biztosító heti, havi nevelési tervek (vers, mese, ének, mondóka, alkotótevékenység, mozgás, környezeti nevelés). A tevékenységek tartalma az átadó faliújságjain megtalálhatók a szülők tájékoztatása céljából.

A kisgyermeknevelő biztosítja a szabad játéktevékenység feltételeit a játékkészlet elhelyezésével, csoportosításával, a különböző játszósarkok kialakításával. Ezzel felkeltik a gyermekek érdeklődését az egyes tevékenységek iránt. Ahol a beszoktatás még tart, a visszahúzó új gyermekek számára valamilyen játéktevékenységet felajánlanak. Ezt az esetlegesen "unatkozó" gyermekeknek is megteszik.

A gyermekek játékában legtöbbször az átélt helyzetek, velük megtörtént események jelennek meg. A tapasztalt élethelyzetek eljátszása az egymással való beszélgetésekhez vezetnek.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, hogy az alakuló fantáziajátékokban az élethelyzetek megjelenhessenek. Az alkotójátékokra is lehetőséget biztosítunk (gyurmázás,

rajzolás, tépés, ragasztás, stb.), ezáltal sokféle anyaggal ismerkednek meg a gyermekek. Kibontakozhat kreativitásuk. Ismeretük, szókincsük bővül.

Játékos mozgások

A mindennapos feladatok mellett ebben a hónapban is nagy hangsúlyt fektetünk a mozgásra is. Természetesen most is figyelembe vesszük a gyermekcsoportok összetételét, fejlettségét, igényeit.

A **csecsemőcsoportban** a szabad mozgáslehetőség biztosítása, a már egy-egy lépést tevő gyermek hívogatása, a járásgyakorlásra csábítása. A már járó csecsemők részére a rotikommal, libikókával való ismerkedés (be- és kibújás, a háromszögletű mászókéra való felkapaszkodás, lemászás, hintáztató mozgások, labdagurítás, stb.), az izmok erősítésére, az egyensúly fejlesztésére, sikerélmény szerzésére szolgálnak.

Az év minden napjára a napirendbe beterveztük a reggeli tornát, mely játékos utánzó mozgások sorozata.

Csecsemőcsoportban a kisgyermeknevelők a szabad mozgáslehetőség biztosítása mellett, a személyes testi kontaktust biztosító játékos mozgásokat helyezik előtérbe (pl.: lovagoltatás, tapsolás, dobolás, kukucs játékok). Ilyenkor a gyermek és a kisgyermeknevelő között a személyes kapcsolat, együttjátszás, együttmozgás történik, ami a későbbiek folyamán örömteli együttlétet teremt.

A **tipegős korosztálynál** is a szabadban való önfeledt mozgás biztosított. Megismerkednek a mozgásos játékokkal, az egyenes széles sávban járással, tolós és húzós játékokkal. A rendelkezésre álló triciklik, motorok, dőmperek használatát megtanulják, ezzel is mozgásukat fejlesztik, izmaikat erősítik. Az udvaron mászóakák vannak elhelyezve, melyek különböző mozgások elvégzésére készítetik és csábítják a gyermekeket.

Kisóvodás csoportban is fontos az új gyermekekkel megismertetni az udvari játékok adta lehetőségeket. Különböző labdagyakorlatokkal (gurítás, feldobás, pörgetés, rúgás, stb.) ügyességüket fejlesztjük. Fém- és hullahopp karikával különböző mozgásokat végezhetünk a gyermekekkel együtt

(pl.: be- és kilépés, be- és kiugrás, stb.). Ebben a korban már egyensúlygyakorlatokat is végezhetünk a gyermekekkel együtt (pl.: keskeny sávban való járás, egy lábon állás, állatokat utánzó járás, lépcsőzés, stb.).

A játékos mozgásoknál mindig arra törekszünk, hogy azokat a gyermekek örömmel, önként végezzék és minden izmukat megmozgasson.

A kisgyermeknevelő a gyermekekkel együtt vegyen részt a mozgásban és sikereiknek együtt örüljenek.

A bölcsőde-család kapcsolatára épülő kiemelt programunk

Az állatok világnapja: október 4.

Ezen a napon előtérbe kerül az állatok védelme, gondozása. Beszélgetünk az állatok védelméről, életmódjukról, táplálkozásukról, jellegzetes jegyeikről, könyveket nézegetünk, állatokkal kapcsolatos dalokat, mondókákat elevenítünk fel. Ellátogatunk a szülőkkel együtt a településen élő állattartó gazdához, ahol a gyermekek megfigyelhetik az állatokat, megetethetik őket.

Szülőcsoportos beszélgetések:

Témái: Megtartjuk az első szülőcsoportos beszélgetéseket a beszoktatás tapasztalatai, a napirend megfelelő kialakítása. A szülők megoszthatják pozitív és negatív tapasztalataikat, benyomásaikat a bölcsődei életéről, választ kaphatnak a felmerülő problémákra.

Só-szoba: Csoportbeosztás szerint, prevenciós jelleggel működik. A gyermekek saját kisgyermeknevelőjükkel 15-20 percet töltenek a szobában, aktív tevékenységekkel.

November

Novemberben, ha igazán beköszönt a nyirkos ősz, a mindennapi gondozás, a szabad játéktevékenység és a játékos mozgások mellett az anyanyelvi nevelés kerül előtérbe. Motiváló környezet megteremtése, az önállósági törekvések támogatása, helyes szokások kialakulásának megalapozása. Játékos mozgások, az anyanyelvi nevelés kerül előtérbe. Az anyanyelvi nevelés ráfigyelteti a gyermeket az emberi beszéd érdekességére. Az egész napos zsi bongásban egy-egy vers, mondóka vagy mese, lecsendesíti a gyermekeket. A szöveghangzások, a ritmusok, a hangulatok pihentetik, érdeklődővé teszik a gyermekeket és segítik képzeletüket. Arra törekszünk, hogy az életkornak megfelelő mesét mondjunk, amit mozgással esetleg dallammal kísért mondóka, vers is kiegészíthet. A mese, a vers a gyermekeket belső aktivitásra készíti, játékos cselekedetekre serkenti, ha megfelelő helyet és időt biztosítunk rá és választásunk megfelel a gyermekek szükségleteinek és pillanatnyi állapotának. Megemlékezünk a magyar nyelv napjáról. Márton nap: november 11. Libás énekeket, dalokat, mondókákat mondunk.

A **csecsemőknek** ténymegállapító mondókákkal (pl.: "Hinta-palinta"), később két mozzanatot összekapcsoló (pl.: Jár a baba), majd rövid párbeszédes mondókával (pl.: "Hol jártál báránykám?") kezdjük az anyanyelvi nevelést. Képek nézegetésével, az azokon lévő tárgyakat, élőlényeket azonosítjuk. Felismerésük örömet okoz. Ha gyakran nézegetünk kicsikkel képeket, megtanulnak a könyvvel bánni, megtanulják, hogy azt nézegetni kell.

Tipegőknél olyan könyveket nézegetünk, melyek lekötik figyelmüket, felismerik az ábrákat és meg is tudják nevezni azokat.

Kisóvodásoknál a képhez tartozó szöveget elmeséli a kisgyermeknevelő, melyet a gyermekek hamar megjegyeznek és a későbbiekben maguknak "olvassák" a mesét.

A kisgyermeknevelők többször elmondanak egy-egy mesét, ezáltal a szereplők ismertté, a velük történt események pedig kiszámíthatóvá válnak a gyermekek számára. A 3 év körüli gyermekek maguk is mesélnek, hol képről, hol velük megtörtént eseményekről. Lehetőséget adunk arra is, hogy az általuk kitalált mesét meghallgatjuk, ezáltal fejlesztjük szókincsüket, gondolkodásukat.

A mesehallgatáshoz a nyugodt légkört a szobákban kialakított mesesarokban biztosítják. Meséléskor lassan, tagolva, erőteljesebb artikulációval beszélnek. A meséhez előre elkészítette eszközöket használják.

Tipegő korosztálynál a különböző arcsimogató játékok, füljátékok, csipegetős játékok nemcsak összerendezett mozgásra, hanem ismeretszerzésre és a fej tornáztatására is alkalmasak.

Kisóvodában az udvari mozgás megszervezésénél is figyelembe vesszük a gyermekek mozgásigényét. A rögzített mászóka körüli futás, alatta átbújás, labda dobása, rúgása, ugrálás távolra, stb., szinte minden izom megmozgatására lehetőséget ad. Nem feledkezünk el a helyes légzés tanulásáról sem (pl.: lehelés, papírfújás, stb.). Ha az időjárás nem teszi lehetővé a szabadban való mozgást, akkor a szobában, illetve a tornaszobában pótoljuk azt bordásfalon, trambulínon, stb.

Lábtorna

Esős napokon nyílik lehetőség a lábtorna bevezetésére, amely heti egy alkalommal rendszeresen ismétlődik.

A gyermekek a kisgyermeknevelőkkel együtt levetik cipőjüket és zoknijukat a lábtornához. Ismerkedésképpen még csak eszköz nélkül tornásznak (pl.: lábujjhegyen, sarkon, láb élen járnak, szőnyegen ülve, lábbal tapsolnak, dobolnak, lábujjukkal integetnek, stb.).

A lábboltozat izmainak tornásztatása mellett a gyermekek ügyesednek. Az új kifejezéseket hallva szókincsük bővül. A tornához való vetkőzés és utána az öltözés elősegíti a gyermekek önállósodását.

December

Ez a hónap talán a legjobban várt, az ünnepei miatt. Minden gyermeket várakozással tölt el a **Mikulás** és a **Karácsony**. Téli napirend kialakítása. Az ünnepi készülődés, a felfokozott várakozás erősíti az ünnep élményét. Mikulásról szóló énekek, mondókák, versek hangzanak el, így készülünk a fogadására. A szoba díszítése is megkezdődik, melyben a gyermekek is aktívan részt vesznek, a gyermekek alkotásai is az ünnepekhez kapcsolódnak. Ajándékot hoz a Mikulás, minden gyermek csomagot kap. Mikulás után kezdődik a karácsonyra való ráhangolódás.

Megismertetjük a gyerekekkel, hogyan kell a Karácsonyt várni, mit jelent az ünnepi készülődés, milyenek a hozzá kapcsolódó szokások. Karácsonyi énekeket énekelnek, karácsonyi zenét hallgatnak, beszélgetnek, beszélgetés közben új ismereteket szereznek az ünnepekhez kapcsolódó hagyományokból. Papírból kivágott fenyőfát, gyertyát festenek, ragasztanak, karácsonyi figurákat készítenek, énekelnek, beszélgetnek, beszélgetés közben új ismereteket szereznek. Arra kell törekednünk, hogy az ünnep igazi élményt nyújtson a gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Ahogy közeledik a várva-várt nap, úgy egyre élénkebbek, színesebbek legyenek a hétköznapiak és a készülődés alatt érzelmileg is ráhangolódjunk az ünnepre.

Játékos mozgások

Az izgalmas készülődés közepette sem feledkezünk meg a mozgásról. Főleg, ha esik a hó, mert akkor nagyon fontos, hogy olyan lehetőségekkel ismerkedjenek meg a gyermekek, amelyek elég ritkán adódnak. Nem csak a hó látványa, tapintása, hanem a sokféle használhatósága is sok, új ismerettel gazdagítja gyermekeinket.

A mindennapi teendők mellett ebben a hónapban sem feledkezhetünk meg a test neveléséről sem.

Csecsemőknél a tapsolás, kugligurítás, asztalütögetés, labdagurítás minden izomcsoportot megmozgatnak. A sikerélmény ügyesebbé, mozgékonyabbá, érdeklődőbbé teszi a gyermeket.

Tipegőknél a kéz mozgásának koordinálása a fő szempont. Ez a tenyeres és karjátékokkal, tapsolással, dobolással, labdapattogatással érhetjük el.

Kisóvodás csoportban az erőnlét, az ügyesség fejlesztése a célunk. Kötélhúzással, páros lábbal való ugrálással, létrára mászással, labdagurítással nem csak a mozgásigényüket elégítjük ki, hanem türelemre, a szabályok betartására is megtanítjuk gyermekeinket.

Ezeket a mozgásos tevékenységeket jó idő esetén az udvaron, rossz idő esetén a szobában, illetve a tornaszobában végzik a kisgyermeknevelők a gyermekekkel.

Lábtorna

Ebben a hónapban a lábtornához már különböző eszközöket is használunk, pl.: kispárna, babzsák, rongylabda, stb., melyeket lábfejükkel fognak össze és próbálják felemelni, rakosgatni a gyermekek. A rongylabdát, a hengert a talpuk alá szorítva gurítják előre-hátra, terelgetik oldalirányba. Az eszközök használata mellett az eszköznélküli bemelegítő és levezető lábtorna elengedhetetlen.

Január

Megfigyeljük a téli időjárást, madarakat etetünk. A szobában a nevelés, gondozás, mese, vers mellett a zenei nevelés is céltudatosan jelenik meg.

A zenei neveléssel fő feladataink:

- ütemképzés
- hallásképzés, hallásfejlesztés
- helyes légzés kialakítása

Az ütemképzés közel áll a gyermekekhez, hiszen szívesen ütögetnek, kopognak, tapsolnak, dobolnak, stb. Ha a kisgyermeknevelő énekel, figyelik a dallam lüktetését, ami mozgásra készíteti őket. Az énekes mondókákat tapsolással, dobolással, mozgással kísérik a kisgyermeknevelők és a gyermekek, pl.: zsipp-zsupp, hinta-palinta, töröm, töröm... stb.

Hallásképzésnél a kisgyermeknevelők nagy távolságú magas és mély hangokat énekelnek és azt mozgással is kísérik (magas hangnál felnyújtóznak, mély hangnál leguggolnak), ezáltal is érzékelteti a két hang közötti különbségeket. Erre megfelelőek az állathangok utánzásai.

Hallásfejlesztés elősegítésére a gyermekekkel együtt suttogunk, erőteljesen kiabálunk. Például halkán, suttogva mondjuk: „Kapud előtt állok, nagyot kiáltok, hangosan „Á,,

Hangszerek használatával színessé tesszük a zenei élményeket. Megismertetjük velük a hangszerek nevét, hangját, majd hangjuk után felismerjük azokat.

Hallgatózással megfigyeljük, hogyan fúj a szél, hogyan csepeg a víz, hogyan ropog a hó, hogyan zörög a papír, stb.

A hangok utánzásával, az ütemes mozgásokkal, a helyes légvételt is megtanítjuk a gyerekeknek. Megmutatjuk, ha nagy levegőt veszünk, akkor hosszabban tudjuk utánozni az állatok hangját, hangosabban és hosszabban tudjuk ejteni a hangzókat, pl.: a kígyó sziszegő hangját.

Sokat énekelnek, dudorásznak a gyermekekkel a kisgyermeknevelők, de lehetőséget biztosítanak arra is, hogy **gépi zenét** hallgathassanak (gyermekdalok, lágy komolyzene, stb.).

A hóban tipródni, azt gyúrni, gömbölyíteni, söpörni, lapátolni, rakosgatni, hóembert építeni, mind-mind sok mozgást kívánó feladat. A gyermekeknek szánkót adunk, hogy húzzák, tolják, tehát ők, maguk mozogjanak. Még az is jó, ha egymást vagy éppen a kisgyermeknevelőjüket próbálják húzni rajta, de semmiképpen ne a kisgyermeknevelő húzza a szánkón a gyermekeket!

Ha nincs hó, a száraz hidegben lehetőséget biztosítunk a szabadban való szaladgálásra, mászókázásra, labdázásra, stb. Ha olyan az idő, hogy nem lehet kimenni, a tornaszobában és a szobában történik a játékos mozgás.

Csecsemőknél az utánzó játékok, a nyújtózkodás a kar, a hát és a hasizmokat fejleszti. A gyertya elfújásának gyakorlásával a légzőizmok edződnek.

Tipegő csoportban lépegetős játékok, pad mellett való sétálás, láblógatás az egyensúlyozás gyakorlását segíti. Kezdetét veszi a lábtorna, segédeszközök nélkül.

Kisóvodában az állatok mozgásának utánzásával, babzsákkal való tornával, tornapadon való sétálással az egyensúlyozást fejlesztjük. Állathangok utánzásával a légzőizmokat erősítjük.

Lábtorna

Lábtornánál az eszközök felvétele, mozgatása az előző hónapban használtak szerint történik. Megpróbálnak mezítláb felmászni a háromszögletű mászókéra. Nagyobb méretű labdát felemelni a földön ülve, a két talpat összefordítva.

A tornában természetesen a kisgyermeknevelők is cselekvőül részt vesznek, a gyermekek sikereinek együtt örülnek.

Szülőcsoportos beszélgetések:

Témái: Farsangi előkészületek, ötletek, az önállósági törekvések alakulása, fejlődése, az elmúlt időszak értékelése, elemzése.

Február

Hagyományápolási céllal megemlékezünk a Farsangról. Az előkészületek során a gyermekek életteréül szolgáló helyiségeket az ünnephez kapcsolódóan feldíszítjük. A szülők ötleteit meghallgatva bevonjuk őket a jelmezválasztásba, jelmezkészítésbe. A gyermekek, kisgyermeknevelők jelmezbe bújnak, aznap a vidámságé a főszerep, ezt segíti a zene, a tánc. A nevelés, gondozás mellett kiemelten foglalkozunk a bábokkal.

Ha megfigyeljük, a bölcsődés korú gyermekek teljesen érzelmi beállítottságúak, az érzelmi benyomásokra reagálnak a legjobban. Naponta szembesülünk azzal, hogyha valamit mondunk a gyermekeknek elengedik a fülük mellett. Ha ezt egy báb mondja, odafigyelnek és teljesítik kérésünket.

A **bábokat** azonban nem csak pedagógiai fogásnak tartjuk a csoportban, hanem pár perces rögtönzött párbeszédre, később a mesék szereplőinek megelevenítésére is. Azokban a csoportokban, ahol még nem ismerik a bábokat, ott fokozatosan először egy bábbal ismerkednek a gyermekek. Előttük kerül a kisgyermeknevelő kezére, majd bemutatkozik minden gyermeknek és beszél hozzájuk. Pár nap múlva újabb bábok kerülnek elő. Ismerkedéskor kisméretű bábokat használunk, hogy azokkal a gyermekek is könnyen tudjanak bánni. Azokban a csoportokban, ahol ismerik a bábokat, ott a kisgyermeknevelők már kétszereplős rövid jeleneteket, történeteket játszanak a gyermekeknek.

Itt előkerül a paraván, mely mögött láthatják a gyermekek a bábokat és a kisgyermeknevelő fejét. Láthatják ki mozgatja és beszélteti azokat. Közben a kisgyermeknevelőnek figyelnie kell a gyermekek reakcióit és aszerint alakítani a játékot.

A játékhoz használt bábok: papírbáb, síkbáb, ujjbáb, lépegető báb, kesztyűbáb, fakanálbáb.

Ahogy megismerkednek a gyermekek a bábokkal, úgy költöztetik be őket a mesesarokba, olyan helyre, ahol bármikor hozzáférhetnek.

Játékos mozgások

A **bábjáték** is mozgásra épül, mely a gyermeket is mozgásra készíti. Az időjárástól függően arra törekszünk, hogy ebben a hónapban is sokat mozoghassanak a gyermekek a szabadban. Ha lesz hó, a vele való foglalatzkodás, hógolyókészítés, szánkóhúzás, stb. felejthetetlen élményeket, mozgáslehetőséget biztosít.

A **zene ritmusa** magában is mozgásra készíti a gyermekeket, ezt kihasználva a kisgyermeknevelő, ha úgy látja, zenére tornáztatja a gyermekekkel.

Csecsemőcsoportban a ritmusos mozgások mellett (sétálgatás, törzsmozgások, húzogatások, kigyózáva járás, fekvő gyertyatartás) új, összerendezett mozgásformákat tanítanak meg a gyermekeknek a kisgyermeknevelők. Ezeket a mozgásokat egy gyermekkel végzik egyszerre. A többiek addig játszanak és tanulják a szabályok betartását kívárvá, míg sorra kerülnek.

A **tipegős korosztálynál** is az egyéni foglalkozást igénylő lovagoltató játékok vannak előtérben. Megismerkednek a tornapaddal, ahol lovagló ülésben ülve haladhatnak előre. Erre a korosztályra jellemző a felmászás, ezért a háromszögletű mászókéra való fel-, le- és átmászásra lehetőséget biztosítunk.

Kisóvodás csoportban a bordásfal, a trambulín, a tornapad segítik a gyermekek játékos mozgását. A tornapadon sétálva az egyensúlyukat fejlesztjük, azon hasonló csúszva a kar és hátizmaik erősödnek. A bordásfalon való fel- és lemászás nem csak az izmok mozgztatására, hanem a szabályok betartására is tanítja a gyermekeket (pl.: egy bordásfalra egyszerre csak egy gyermek mászhat fel). A trambulín a láb izomzatának erősítése mellett az egyensúlyozást is fejleszti. (A félénk gyermeket a kisgyermeknevelő fogja, segíti minden tornaeszközön).

Lábtorna

A tipegők megismerkednek a párnák, rongyabdák, babzsákok használatával. A kisóvodások a lábtornánál az eddig használt eszközök mellett megpróbálkoznak a lábujjukkal való papírtépéssel, papírgyűjtéssel is.

Március

Figyeljük az éledő természet jeleit, az udvaron lévő cserepekbe, tulipán hagymákat, virágmagokat ültetünk. Beszélgetnek a tavaszi időjárásról.

Megemlékezünk a víz világnapjáról (március 22.), vizes játékokat játszunk: babafürdetés, játékos vízöntögetés. A gyermekek képzeletét gazdagítja, a tárgyakkal, helyzetekkel való kísérletezés.

A játék fejleszti a gondolkodást. A gyermekek szívesen kísérleteznek tárgyakkal, helyzetekkel, velük új ötleteik vannak, ezáltal képzeletük gazdagodik.

Hogy a gyermek játéktevékenysége fejlődjön, nem elég csak a megfelelő nyugodt légkör, idő és hely biztosítása, hanem a gyermekek életkori sajátosságait, érdeklődését figyelembe véve, olyan lehetőségeket biztosítunk, melyek az alkotó - konstruáló tevékenységhez, szerepjátékhoz, ügyességi és nagymozgásos játékokhoz megfelelnek.

A kisgyermeknevelő feladata, hogy a szobákban úgy rendezzenek be sarkokat, hogy az a gyermekek érdeklődését felkeltsék a különböző tevékenységek végzésére.

A bölcsőde-család kapcsolatára épülő kiemelt programunk:

A családokat is bevonjuk az udvar rendbetételébe és a virágültetésbe. Szülők segítségével ültetnek virágot a gyermekek.

A **csecsemő csoportban** lehetőséget biztosítanak a játékok kipakolására, válogatására. A játéktárgyak és eszközök funkció szerinti használatára pedig felhívják a gyermekek figyelmét (pl.: pohárból itasd meg a babát, kendővel takard be, stb.).

Tipegő korban a játék során tökéletesítik a játékeszközök használatát. Az utánzási képességük fejlődését követve lehetőséget adunk arra, hogy a velük történt eseményeket el tudják játszani (etetheti a babát, ahogy őt etetik, fésülhet, takargathat, stb.), vagy a felnőttek tevékenységét le tudják utánozni (vásárolni megy, autót vezet, főz, stb.).

Kisóvodában az utánzásos játék tovább fejlődik. Érdeklődésüket figyelembe véve olyan lehetőségeket kell teremteni, hogy kibontakozhasson a szerepjáték. Változatossá tesszük a szerepjátékhoz szükséges eszköztárat, ezzel többféle szerep megjelenítésére adunk lehetőséget a gyermekek számára (pl.: posta, műhely, autópark, rendelő, stb.). Ha ebben nem lehet részük, akkor mászókázási, futkározási, utánzási, egyensúlyozási lehetőségeket biztosítunk, hogy mozgásigényüket kielégítsük. Ha az épületben kell maradnunk, akkor is oda kell figyelniük a rendszeres játékos torna megszervezésére.

A **csecsemők** ismerkednek a labda pattintásával, a rongylabda dobálásával, összegyűjtésével, kendő karikába való ejtésével. Állatok mozgásának utánzásával a karlendítést gyakorolják.

A **tipegők** az asztalokat összetolva alagutat készítenek, alatta mászhatnak, labdát guríthatnak. Gyakorolják a labirintusba való bejutást, kimászást, a kígyójárást és a húzogatós játékok meghatározott vonalon történő mozgását.

A **két - három éves korú** gyermekek célba dobással próbálkoznak. A rongylabdákat dobozba, vödörbe, kosárba próbálják beledobni egyre növekvő távolságról. A karikával különböző ügyességi játékokat játszanak (pl.: belelépés, beleugrás, gurítás, elkapás, stb.).

A **zenére** való közös tornával igyekszünk minden izomcsoportjukat megmozgatni. A trambulínon a páros- és az egy lábon való mozgást, ugrálást gyakorolják. Lehetőség szerint gyakoroljuk a lépcsőn járást váltott lábbal.

Lábtorna

A lábtorna minden csoportban hetente egyszer rendszeresen visszatér. Az eddig végzett lábgyakorlatokat ismétlik a kisebb és könnyebb eszközökkel nehezebb feladatokat gyakorolnak.

Április

A tavaszi napirend megvalósítása. Az udvaron töltött idő hosszabbodik. mozgáslehetőségek bővülnek, a lépcsőn való járással, versenyfutással, szaladgálással, labdázással. A képről, mesékből, bábozásból már ismert nyuszika várakozására fordítjuk figyelmünket. A húsvéti időszakra való készülődés a csoportszobák díszítésével kezdődik, amihez felhasználjuk a gyermekek és a kisgyermeknevelők által közösen elkészített papírból kivágott, festett tojásokat, nyuszikat. A húsvét várakozással tölti el a gyermekeket és felnőtteket egyaránt. Az ünnepre való készülődés, énekléssel, mesével, verssel, bábozással történik. A húsvéti jelképeket, szokásokat a bölcsődébe is bevisszük a gyerekek közé. A heti programtervezetek tartalmazzák a húsvét köré csoportosuló népszokásokat pl.: tojásfestés változatos technikákkal egy-egy anyag sokféle felhasználásával. A húsvéti locsolás is szerepet kap.

Az együtt való készülődésre a kisgyermeknevelők úgy mint minden más tevékenység megszervezésére, most is előre készülnek. A gyermekekkel együtt fészket rajzolnak és festenek a nyuszinak. Papírból kivágott tojásokat, nyuszikat, csirkéket festenek, melyeket a szoba húsvéti feldíszítéséhez fel is használnak. Munka közben a beszélgetések alkalmával a gyermekek új ismereteket, fogalmakat tanulnak meg, szókincsük bővül.

A nagyobb gyermekek az igazi tojás festésével is megpróbálkoznak, és részt vesznek a tojásfestésre való előkészítésében is.

A mese, a vers, a bábozás az ünnepre való készülődés hangulatát fokozza, mely átszővi a gyermekek játékát is. A napi tevékenységük során nyuszival kapcsolatos énekeket énekelnek, mondókákat és verseket mondanak a kisgyermeknevelők. Ezeket a gyermekek hamar elsajátítják, még akkor is, ha éppen nem figyelnek oda.

Az udvaron való tartózkodás ideje alatt igazi fűből vagy szalmából igazi fészket készítenek, ahol majd megtalálják a nyuszi ajándékát. Tojáskereső versenyt szervezünk, élő nyuszival is találkozhatnak.

Szülőcsoportos beszélgetések: A tavaszi napirend megvalósulása a gyermek fejlődésének (testi, lelki, értelmi) nyomon követése.

Bölcsődék Napja – április 21.

Ezen a napon szakmai előadást hallgatunk, vagy tapasztalatszerzés céljából más bölcsődét látogatunk meg, szakmai napot tartunk.

„Bölcsődekóstolgotó”

Szombat delelőt bemutatjuk a bölcsődét a leendő bölcsődések családjának. Betekintést nyerhetnek a mindennapokba, tájékoztatjuk őket szakmai programunkról, rendezvényeinkről,

Játékos mozgások

Az udvaron töltött idő hosszabbodik. Kikerül az udvarra a csúszda is a két-három éves gyermekek számára, mely bővíti a szabadban történő mozgáslehetőséget. Arra fel kell mászni, azon állni, leülni, majd lecsúszni és tovább menni. A fatönkre való felmászás és az onnan való leugrás szintén egy új mozgásforma. Kabát nélkül könnyebben megy a lépcsőn való járás és a versenyfutás is. A rögzített mászókéra nem csak fel és lemászni lehet, hanem azon lógni és onnét leugrani is. A homokozó széléről páros lábbal történő távol ugrással versenyt szervezünk a gyermekeknek.

A különböző tevékenységek mellett nem hanyagoljuk el a test nevelését sem. Ha az időjárás engedi a szabadban való mozgás, szaladgálás, biciklizés, motorozás, labdázás, stb. elengedhetetlen. Rossz idő esetén a tornateremben, illetve a szobában végzünk játékos tornát.

A legkisebbeknél olyan mozgást, utánozó játékot kell a kisgyermeknevelőnek mutatni, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és szívesen mozognak a kisgyermeknevelővel együtt.

A két éves korosztálynál a szőnyeg szélén való járás, babzsákkal a fejen való sétálás az egyensúly és az egyenes tartás gyakorlását segíti. Ügyességi játékokkal az egyensúly megtartása mellett az izmokat fejlesztjük és erősítjük (kézre-kéz, lábra-láb). Jó idő esetén az egyensúlyozás a homokozó és a járda szélén is gyakorolható.

A kisóvodások mozgásfejlődését figyelembe véve már nehezebb feladatok megoldására is ösztönözhetjük őket, pl.: kézre-kéz, lábra-láb játékot távolságokkal nehezítjük. Négykézláb mászhatnak a szőnyegen, tornapadon. A bordásfal rendszeres használata után már a lógást, függést is megpróbálhatjuk. Ezekkel a gyermekekkel már az udvaron fogócskázhatunk, hívogató játékokat is kezdeményezhetünk, pl.: „Gyertek haza ludaim,,-,, Adj király katonát,, stb.

Lábtorna

A lábtornánál a régiék mellett új, a csoportnak megfelelő eszközök kerülnek használatra. A nagyobbaknál újak a pálcák, hengerek talppal való gurítása, lábujjakkal való felemelése, a termésekben való taposás, mind a lábfej izomzatát erősítik és új ismereteket is nyújtanak.

Május

Ettől a hónaptól a nagymozgást igénylő játékok az udvaron vagy a teraszon zajlanak.

A játékban a gyermekeknek számos olyan magatartásformája, képessége és tulajdonsága fejlődik, mely a különböző munkák végzéséhez szükséges. Ismerve ezt a tényt, ebben a hónapban az **egyéb játékok** bővítik fokozottabban a gyermekek tevékenységi körét.

Ilyenek:

- a manipulációs és megfigyelőképességet,
- a céltudatosságot,
- a felelősség érzetet,
- a konstruáló képességet,
- a problémamegoldó tevékenységet fejlesztő játékok

Ezeknek a játéktevékenységeknek a megszervezésénél arra törekszünk, hogy a gyermekek a kifejtett erőfeszítést szubjektív munkaként éljék meg. A játék hasonlítson a munkához. Játék közben a gyermekek dolgozzanak, érezzék jól magukat és leljék benne örömet, pl.: gyümölcsnap, sütés, kertgondozás, stb.

Az ilyen jellegű tevékenységeket használjuk ki a különböző ünnepekre való készülésre. Az anyák napjára és a gyermeknapra készülődünk.

Az **anyák napját**, mint ünnepet a gyermekek által készített ajándékok még kedvesebbé, szeretetteljesebbé teszik. Az ünnepségre már hetekkel korábban készülődünk mondókákkal, rövid versekkel, dalokkal az édesanyákról, nagymamákról. A legkisebbektől kezdődően minden gyermek készít valami apró ajándékot erre a napra.

Gyermeknapot és családi napot tartunk, a bölcsőde udvarát feldíszítjük, melyre a szülők, nagyszülők, testvérek meghívást kapnak. A családok számára játékos feladatot találunk ki.

A szobákban, átadókban általuk készített díszítések büszkeséggel töltsék el őket és örömmel mutassák meg munkájuk eredményét szüleiknek is.

A kisebb gyermekek játékos mozgására is oda kell figyelnünk. Ők a szabadban a labdákat gurítják, dobálják, pattintják, rúgják, kosárba dobják. Szaladgálnak a füves, egyenetlen talajon. Különböző állatok mozgását utánozva játékos mozgásokat végeznek. A kisgyermeknevelőknek figyelniük kell arra, hogy az **egyéb udvari játékok** rendelkezésre álljanak és azokat a gyermekek kedvükre használhassák.

Lábtorna

A szobában csak reggeli tornát és lábtornát végzünk. A lábtornához minden eddig ismert eszközt felhasználunk. A **típegők** is folyamatosan ismerkednek az újabb és újabb eszközökkel. A **kisóvodások** pedig a kavicsággal (gipszbe öntött kavicsok egyenetlen felületet biztosítanak) barátkoznak, melyen lépkedve a lábfej különböző tartásra kényszerül. Ezáltal a lábboltozat megfelelően formálódik, izmai erősödnek.

Június, július, augusztus

A nyári hónapokban a napirend szerint a szabadjáték feltételeit az udvaron biztosítjuk. Bővül az udvari játékok köre, nyáron minden játék kikerül a szabadba. Ez az időszak, amikor a gyermekek fogadása és hazaadása is az udvaron történik.

Az udvari játékok mellett a kerti bútorokon, szőnyegeken könyveket nézegethetnek, konstrukciós játékokkal építhetnek. Az udvaron nem papírra, hanem az aszfalton rajzolhatnak kedvükre a gyermekek. Az ismert verseket, mondókákat, énekeket folyamatosan ismétljük a gyermekek játéktevékenységéhez, az időjáráshoz igazodva.

Lehetőséget biztosítunk a pancsolásra is, melyhez az eszközöket a kisgyermeknevelők a gyermekekkel együtt viszik ki az udvarra. A szabadban a mozgás különböző formáit biztosítjuk.

Folyadékpotláról az egész nap során friss itallal gondoskodunk, a tűző nap ellen árnyékolókkal is védekezünk

Játékos mozgások

A kint töltött idő szaladgálásra, mászókázásra, udvari játékokkal való mozgásra és ügyességi játékokra ad lehetőséget.

A **legkisebbeknél** az ugrálás, szökdécselés, karikába dobálás, szabad mozgás minden izomra kiterjedő mozgást tesz lehetővé.

A **típegők** ügyességi játékokat végezhetnek, erre az időre az egyensúly megtartása úgy alakul, hogy bátran sétálhatnak kezükben labdát tartva a tornapadon. Nem csak hason csúszhatnak rajta, hanem mászhatnak négykéz-térden és a róla való leugrást is gyakorolhatják.

A **három év körüli** gyermekek karikával, babzsákkal és labdával már nehezebb feladatokat is megoldhatnak, pl.: fejen a babzsák, úgy sétál a homokozó szélén. Lehetőségük van az udvaron arra is, hogy a gyermekek a fűben hemperegjenek, dombról leguruljanak, ezzel is új mozgásformát sajátíthatnak el.

Lábtorna

A lábtorna ebben a hónapban is folytatódik. Figyelnünk kell arra, hogy az eszköz nélküli bemelegítés mindig megtörténjen. Az eszközök használatánál új mozgásformákat teszünk lehetővé. Ha az időjárás engedi és elég meleg a talaj, akkor az udvaron, a fűben, homokban, kavicsoson való mezítlábazással segítjük a lábboltozat alakulását.

JÁTÉKOS MOZGÁSOK

Kukucs játék

- a kisgyermeknevelő maga bújik el a kendő mögé, a gyermek keresi
- többszöri játék után a gyermek bújik el a fejére tett kendő mögé, majd lehúzza róla a kisgyermeknevelő
- a gyermek valamilyen tárgy mögé bújik, a kisgyermeknevelő megkeresi

Ütögetős játékok

- a gyermek játékkal kalapál
- a gyermek kuglival dobol
- a gyermek két tárgyat egymáshoz ütöget
- a gyermek az asztalt kézzel ütögeti
- a gyermek a két kezével tapsol

Labdajátékok

- a hempergőben a labdát kézzel elgurítani
- a rácsban kapaszkodva a labdát lábbal elgurítani, rúgni
- a labdát eldobni
- a labdát pattintani
- a labdát megjelölt irányba gurítani, rúgni, dobni
- a labdát elkapni

- a labdát kosárba beledobni

Lépegető játékok

- kapaszkodva lépegetés
- a hempergő fölé akasztott kendő, csengő, szalag megközelítése nyújtózkodással, elérése és levétele
- a gyermek a kisgyermeknevelő kezét fogva lépeget
- a gyermek a kisgyermeknevelő hívására lépeget

Utánzó játékok

- állva vagy ülve énekelnek a gyermekek, a szöveget kézmozgással játsszák el -„csipp-csipp csóka,,
- állva a szöveget megfelelő kézmozgással kísérik -„Fecskét látok...,Kaszálj Pista..., Borsót főztem....,,
- „SZ,, hang utánzása - sziszeg a kígyó
- „S,, hang utánzása - süvít a szél
- „H,, hang utánzása - füttyül a vonat
- „SI-HU,, - indul a vonat
- levegő visszatartása - tátog a halacska
- arc felfújva - mérges a pulyka
- levegő visszatartása és kifújása - kéz lehelése, kéz fújása
- „R,, hang utánzása - berreg a motor
- „Z,, hang utánzása - zümmög a méhecske

Ritmusképesség fejlesztése

- ritmusos tapsolás - „Süti, süti kalácsot....,,
- ritmusos egymásra mutogatás - „Ecc, pecc....,,
- karlendítés előre, hátra ütemesen - „Hinta, palinta....,,
- ütemes ugrálás páros, illetve váltott lábbal - „Ugráljunk, mint a....,,
- katonás járás - „Aki nem lép egyszerre....,,

Lábtorna lúdtalp megelőzésére

- lábujjhegyen állás, járás
- sarkon járás, állás
- a láb külső és belső élén való állás, járás
- ülve a lábfej leszorítva, lábujjakkal - „kapirgál a tyúkocská,,
- ülve dobol a talpával, lábfejjel spiccel
- talpakat összeütöget, tapsol
- különböző anyagokban mezítláb taposgat
- lábfej labdán, előre-hátra húzogatja
- a két lábfejjel a labdát felemeli, leteszi
- a két lábfej között a labdát jobbra-balra terelgeti
- a talp alatt papírhenger, mellyel sodró mozdulatokat végez
- lábfejjel rongylabdát, babzsákot emelget, rakosgat
- ülve lábujjhegyen előre, hátra lépeget
- két lábfejjel papír, illetve ruhazsebkendőt vesz fel, integet vele
- lábujjal ruha és papírzsebkendőt vesz fel, integet vele
- homokba lábujjal vonalakat, köröket rajzol
- lábujj közé fogott bottal homokba rajzol
- kavicságyon mezítláb sétál

DOKUMENTÁCIÓ

A bölcsőde a gyermek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazott módon dokumentációt vezet.

A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történik. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja.

A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyszerűség (objektivitás), a validitás (a szempontok, kategóriák, kritériumok stb. alkalmasak annak a helyzetnek, folyamatnak a jellemzésére, amelyre használják őket), a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség ill. a folyamatosság.

A dokumentáció készítésekor alkalmazott módszerek és eszközök kiválasztásánál különösképpen tekintettel kell lenni a kisgyermek fokozott biztonságigényére (személyi- és tárgyi környezet állandósága, az adott helyzetnek a kisgyermek megszokott, számára elfogadott élethelyzetekhez való hasonlósága). A dokumentáció tartalma, struktúrája igazodik az óvodai nevelésben alkalmazott egyéni fejlődési naplókhoz is, biztosítva ezzel a folyamatosságot.

A dokumentáció vezetéséhez kérni kell a szülők hozzájárulását, a rögzítetteket kérésre a szülőknek meg kell mutatni.

A dokumentáció vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat a legmesszebbmenőig figyelembe kell venni.

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a korai fejlesztés és gondozás feladatait – a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményére épített – fejlesztési évre készített egyéni fejlesztési terv alapján kell végezni. Az egyéni fejlesztési tervet a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta) készíti el.

Az egyéni fejlesztési tervnek tartalmaznia kell az értelmi fejlesztés, a hallásfejlesztés, a látásfejlesztés, az adaptációs tréning, a mozgásfejlesztő terápiák, a pszichológiai fejlesztés feladatait.

A fejlesztést - gondozást végző gyógypedagógus (terapeuta) központilag kiadott nyomtatványon egyéni fejlesztési naplót vezet.

A gyermek fejlődését a korai fejlesztést és gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta), központilag kiadott nyomtatványon értékelő lapon értékeli.

Az egyéni fejlesztési tervet és az értékelési lap egy példányát megküldi a Szakértői és Rehabilitációs Bizottságnak, illetve a szülőnek, egy példány az ellátó intézményben marad.

2012. szeptemberétől a bölcsődei csoportok kisgyermeknevelői gondozási-nevelési céljaikat, feladataikat, tapasztalataikat a saját tervezésű és készítésű bölcsődei csoportnaplókban rögzítik.

A FEJLŐDÉS LEGGYAKORIBB JELLEMZŐI A BÖLCSŐDÉS KOR VÉGÉRE

- * nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel,
- * már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,

- * jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára,
- * környezete iránt nyitott, érdekli minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben,
- * gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel, gyermekkel,
- * a gyermekek többsége szobatiszta.

A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS SZEMÉLYI FELTÉTELEI

Az intézményi minimális létszámot a 15/1998.(IV.30.)NM rendelet határozza meg!

A bölcsőde szakmai munkájának irányításáért, annak színvonaláért, az óvoda-bölcsőde egységes nevelési attitűdjének, az egységes gyermekképnek, egységes értékeknek az érvényesülésért a szakmailag önálló bölcsődei intézményegység vezetője, s a bölcsőde valamennyi alkalmazottja felel.

MELLÉKLET:

A gyermekek védelméről szóló 1997. XXXI. törvény 32.§ (4) és (6) bekezdése szerinti megállapodások tervezete:

Szolgáltatás igénybevételéről szóló megállapodás
Szentgotthárd és Kistérsége Egyesített Óvodák és Bölcsőde Tótagas Bölcsődéje
intézményegysége(19970 Szentgotthárd, Kossuth L.u.16.)/
Képviselője:intézményegység vezető
Adószáma:15574297-1-18 (továbbiakban intézmény),
és az ellátást igénylő törvényes képviselője között
(az 1997. évi XXXI tv. 32.§ (7) bekezdése szerint)

Megállapodás

Mely létrejött egyrészről;, mint a bölcsődei ellátást biztosító intézmény képviselőjében, valamint a bölcsődei ellátást biztosító intézmény képviselőjében eljáró.....(továbbiakban intézmény), valamint a bölcsődei/mini bölcsődei ellátásban részesülő gyermek szülője.....(törvényes képviselője) között

1. Az ellátás kezdetének időpontja:

Az ellátás várható időtartama: határozatlan

2. A szolgáltatás formája: gyermekek napközbeni ellátása, bölcsődei, minibölcsődei nevelés, gondozás

3. A gyermek személyes adatai:

Név :

Születési hely, idő:

Anyja neve:

Lakóhely:

Tartózkodási hely:

Állampolgárság:

TAJ szám:

4. A törvényes képviselő személyes adatai:

Név:

Születési hely, idő:

Anyja neve:

Lakóhely:

Tartózkodási hely:

5. Intézmény által nyújtott ellátás tartalma:

- a bölcsődei ellátás alapelveire épülő szakszerű nevelés-gondozás, testi-lelki szükségletek kielégítése, fejlődése, a szocializáció segítése
- napi négyzeri étkezés, nyugodt alvás, pihenés feltételeinek biztosítása
- gyermekek szabadlevegőn való tartózkodásnak biztosítása
- egészségvédelem, egészségnevelés, kultúrhigiénés szokások megalapozása
- életkornak, egyéni fejlettségnek megfelelő játéktevékenység , készségfejlesztés biztosítása

6. Szolgáltatás módja:

- életkorának megfelelő gyermekcsoportban a szükségleteinek, igényeinek, fejlettségének megfelelően kialakított napirend
- a kisgyermeknevelő egyénre szabott nevelő gondozó munkája révén biztosítja a gyermek fejlődését, személyiségének kibontakozását

Az együttnevelés érdekében a **szülő vállalja**, hogy gyermeke bölcsődei ellátásának ideje alatt:

- aktívan közreműködik a családlátogatás, beszoktatás eredményességében,
- a nevelési év folyamán tartandó szülői értekezleteken, bölcsőde – család programokon részt vesz,

- a gyermek és családjában történt bármely eseményről, illetve a közölt adatokban változás következik be, azt 8 napon belül a bölcsődevezetővel tudatja,
- amennyiben a gyermek a bölcsődében megbetegszik, a lehető legrövidebb időn belül gondoskodik elviteléről.

7. Térítési díj adatai:

Fizetésre kötelezett neve:

Lakcíme/ Tartózkodási hely:

7/1., Személyi étkezési térítési díj összege:

(változó, a fenntartó által évente meghatározott nyersanyagköltség ÁFA-val növelt összege)

7/2., Személyi gondozási térítési díj összege:

8. A gyermekek napközbeni ellátásáért megállapított személyi térítési díj fizetésére vonatkozó szabályok:

- 1997.évi XXXI. tv. 147.§- a szerint a fenntartó térítési díjat szabhat ki a bölcsődés korú gyermekek gondozása esetén
- 1997.évi XXXI. törvény. 147.§- (2) alapján a bölcsőde, mini bölcsőde esetében az intézményi térítési díjat külön meg kell határozni a gyermek gondozására, nevelésére, valamint a gyermekétkeztetésre vonatkozóan.
- Szentgotthárd Város Képviselő-testületének 111/122 sz. határozata alapján 6/2012. (III.29.) Társulási Tanácsi határozat és a 23/2003.(IV.30.) a gyermekek védelméről szóló önkormányzati rendelet alapján a napközbeni ellátásért személyi térítési díjat kell fizetni, a napidíj a családban az 1 főre eső nettó jövedelem alapján kerül kiszabásra, ingyenes ellátásban kell részesíteni azokat a gyermekeket, akikre az 1997. XXXI. törvény 150.§ (5), (6) bekezdés vonatkozik.

9. A személyi étkezési térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályok:

- 1997. XXXI. törvény 151.§ - a (gyermekétkeztetésért fizetendő térítési díj)
a **gyermekétkeztetés** során az intézményi térítési díj **100%-át normatív kedvezményként** kell biztosítani (a továbbiakban: ingyenes étkezés) a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek után, ha(rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,, tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek, olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkel csökkentett összegének 130%-át)
- Ha a szülő gyermekét betegség vagy más ok miatt nem hozza bölcsődébe, köteles bejelenteni a távolmaradást és annak várható időtartamát, illetve az érkezés, az első étkezés időpontját. Az étkezés lemondásakor, a hiányzás első napján még térítésidő fizetésre kötelezett a szülő, a bejelentést követő naptól mentesül a fizetési kötelezettség alól. (SZEÖB Házirend szerint.)
- A napi négyszeri étkezés; reggelit, tízórait, ebédet és uzsonnát foglal magába.

A személyi térítési díjat és az étkezési díjat minden hónap 10-ig kell befizetni, ha a kötelezett a térítési díj összegét vitatja, vagy annak csökkentését, illetve elengedését kéri, a térítési díj értesítéséről kapott tájékoztatástól számított 8 napon belül a fenntartóhoz fordulhat.

Ha az ellátást igénybe vevő törvényes képviselője nem tesz eleget fizetési kötelezettségének, az intézmény vezetője írásban felszólítja és 15 napos határidő megjelölésével kötelezi a térítési díj megfizetésére. Ha mindez eredménytelen, a hátralék összegéről a fenntartót értesíteni kell. A fenntartó a hátralék behajtása iránt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004.évi CXL tv., valamint az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. tv. rendelkezései

10. Szolgáltatás megszűnésének módja:

- a bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a 3. életévét betöltötte
- a Gyvt. 37/A. § (2) bekezdése értelmében szülő vagy törvényes képviselő kérelmezi az ellátás megszüntetését
- ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, de testi vagy szellem fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai nevelését a bölcsőde orvosa nem javasolja, akkor a 4. életévének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető-gondozható a bölcsődében.
- a gyermek 30 napot meghaladó igazolatlan távolléte esetén
- ha a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint a gyermek egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható vagy magatartászavara veszélyezteti a többi gyermek fejlődését.

- a Gyvt. 37/A. § (3) bekezdése értelmében az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha szülő a Házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

11. Szülői nyilatkozat: a Gyvt. 33.§(2) meghatározott tájékoztatás megtörténtéről (a tájékoztatás megtörténtét jelen megállapodás aláírásával a szülő, törvényes képviselő elismeri)

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény 33.§ (1)-(2) bekezdése értelmében a személyes gondoskodást nyújtó ellátás esetén az ellátás megkezdésekor a kérelmezőt tájékoztatni kell:

- az ellátás tartamáról és feltételeiről
- az intézmény által vezetett reá vonatkozó nyilvántartásokról
- az érték és vagyonmegőrzés módjáról
- az intézmény házirendjéről
- panaszjog gyakorlásának módjáról
- a jogosult jogait és érdekeit képviselő érdekképviseleti fórumról
- fizetendő térítési díjról, gondozási díjról
- a bölcsődei ellátás tartalmáról és feltételeiről, a gyermek személyes adatainak országos TAJ alapú elektronikus nyilvántartásában történő kezeléséről, a gyermekről vezetett egyéni dokumentációról a tájékoztatást megkaptam, tudomásul veszem.
- gyermekjogi képviselő neve, elérhetősége minden gyermekátadókban ki van függesztve

Panaszkezelés:

Az ellátással kapcsolatosan a szülőt panasztételi jog illeti meg. Panasszal fordulhat a gyermekjogi képviselőhöz, a fenntartóhoz – melyek elérhetőségei a bölcsődei gyermeköltözőben vannak elhelyezve, nyilvánosak.

Nyilatkozat.

A bölcsődei ellátás tartalmáról és feltételeiről, a gyermek személyes adatainak országos TAJ alapú elektronikus nyilvántartásában történő kezeléséről, a gyermekről vezetett egyéni dokumentációról a tájékoztatást megkaptam, tudomásul veszem, adatváltozási kötelezettségemnek eleget teszek

A **Megállapodást és tájékoztatást** a felek – mint akaratukkal mindenben megegyezőt – tudomásul vették és elfogadták.

Jelen megállapodásban nem szabályozott kérdésekben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv szerződésre vonatkozó rendelkezései az irányadók.

A 2018. május 25-től hatályos GDPR-nek megfelelően különlegesen szenzitív adat.

Dátum:

.....
törvényes képviselő

.....
bölcsőde vezető

Megállapodást kapja:

- 1./szülő (törvényes képviselő)
- 2./ bölcsőde

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- * A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja. Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, Gyermekvédelmi Főosztály, 2012.
- * Bölcsőde-óvoda közös intézményként történő működtetése. Szombathelyiné Dr. Nyitrai Ágnes-Dr. Bakonyi Anna- Kovácsné Bárány Ildikó, 2009. február
- * A Tótágas Közalapítvány Bölcsőde Szentgotthárd, 2003. évi szakmai programja.

ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

"Az óvodai nevelés célja az, hogy *elősegítse* az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, *a hátrányok csökkentését*, az életkori és egyéni sajátosságok *valamint* az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is)."

/ Óvodai nevelés országos alapprogramja /

Az óvodáskorú gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család! Óvodai nevelésünk célját, feladatait azok a szerepek, az a feladatkör határozza meg, melyet az állam a gyermekek alkotmányos jogainak védelmében és érdekében az óvodára ruházott.

Rendeltetésünk, hogy biztosítsunk minden gyermeknek olyan **óvodai környezetet**, amelyben óvásra, védelemre talál, ahol derűben, nyugalomban, gondoskodásban részesülhet, ahol **elsajátíthat** alapvető egészségügyi, társadalmi szokásokat, ahol biztosítva van személyiségének fejlődéséhez a leoptimalisabb objektív és szubjektív **feltételrendszer**, ahol úgy nevelődhet, fejlődhet, hogy 6 éves korára **alkalmas lesz** az **iskolai élet** megkezdésére.

Pedagógiai munkánkban a **hangsúlyt** a nevelésre, a tudatos fejlesztésre helyezzük.

A ránk bízott gyermekek tudatos fejlesztését nem óvodai oktatással, hanem neveléssel, nevelve tanítással biztosítjuk. A tudatos óvodai nevelőmunka a **gyermeki tevékenységek** irányának, tartalmának, helyének tudatos befolyásolását jelenti, az eszközök, a nevelési-tanulási tartalmak, a komplex nevelési szituációk megteremtésével.

Tudatosan irányított fejlesztő tevékenységünk hatására a gyermekek képesek lesznek kooperálni és kommunikálni, képesek lesznek önállóan eligazodni saját környezetükben.

ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJAI az óvodánk egész tevékenységét átfogó, átható értékekben, fejlesztési irányokban, feladatokban az alábbiak szerint összegezhetők:

- programunk a boldog gyermekkort biztosítja,
- figyelembe vesszük a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait,
- plusz szolgáltatásokkal nem terheljük a gyermekeket,
- a gyermekek személyiségének harmonikus, **sürgetés mentes** fejlesztése,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek, mint a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása, a gyermeki kíváncsiság kielégítése,
- a gyermeki autonómiára, a gyermek egyéni fejlettségére, sokszínű tapasztalási, cselekvési, ismeretszerzési lehetőségére épített **egyéni képességfejlesztés**,
- az iskolakezdéshez szükséges szociális és értelmi képességek tudatos, tervszerű alakítása (kommunikációs képesség, kooperációs készség, bizalomépítés, konfliktuskezelési képesség) - mint az **emberi kapcsolatok kezelésének** képessége,
- szellemileg, fizikailag **aktív, kreatív**, egészséges **öntudattal** rendelkező gyermekek nevelése, hogy megfeleljenek a következő életszakasz (kisiskoláskor) követelményeinek. Önbecsülésük alakítása. (Ha nincs önbecsülés, az az életpályája akadályává válhat),
- olyan **emberi tulajdonságok** megalapozása, mint az
 - őszinteség és igazmondás,
 - megbízhatóság, pontosság, önállóság,
 - udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás,
 - önmagukért és másokért érzett felelősség,
 - igazságosság, a gyengébb, kisebb védelme és segítése,
 - az érzelmek feletti kontroll képessége(mindezt az **életkorban elvárható** módon alakítani),

- elősegíteni a **tanulni vágyás**, a feladattudat, a **társas kapcsolatok** fejlődését, a közösség (óvoda, csoport) normáinak elfogadását,
- pozitív irányban alakítani a gyermekek viszonyát saját **egészségükhöz** és természeti, társadalmi **környezethez**,
- pozitív érzelmi kapocs kialakítása, erősítése a **magyar** kultúrkincshez, a **vasi** kultúra helyi hagyományaihoz, a település történeti és népi hagyományihoz,
- a **nemzetiségi, etnikai identitástudat** megalapozása, ápolása, erősítése, nyitottság és tolerancia más népek, kultúrák és szokások iránt
- gondoskodni a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkoruknak és az egyéni képességeiknek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel a semmi mással nem helyettesíthető **JÁTÉK -ról**
- a gyermekek testi - lelki **szükségleteinek** kielégítése, életkoruknak megfelelő **életrend** kialakítása, egészséges, harmonikus fejlődésük feltételeinek megteremtése
- úgy nevelni, hogy minden gyermek a neki való szellemi táplálékot kapja, azt ami az ő fejlődését a legjobban előmozdítja, hogy onnan juttassuk tovább, ahol éppen van (esélyegyenlőség).
- ismeretek, jártasságok, készségek kialakítása, fejlesztése a különböző tevékenységformákban
- alakítani, formálni az **életörömrre** való gyermeki képességeket: a játék, az evés, a mozgás, a munka örömforrás legyen, tanulja meg, érezze át, élje meg, hogy gondot, problémát ne hordozzon
- alakuljon az emberi **közösségbe** való **beilleszkedési** képességük (ez azt is jelenti, hogy úgy szeressék az életet, hogy másokét ne tegyék tönkre)
- különleges **gondoskodás**, megkülönböztetett **támogatás** a szociális **hátrányok** kiküszöbölésére, az **esélyegyenlőség** megteremtésére, a **speciális szükségletű** (a beszédszervek hibás működése, vagy érzelmi élet súlyos zavara által okozott eltérő fejlődési ütemű) gyermekek nevelésére, szükség esetén szakemberek bevonásával,
- olyan képességcsokrok alakítása, gyakoroltatása, beépítése a gyermeki személyiségbe, melyek lehetőséget teremtenek a sikeres tevékenység végzésre, támogatva a gyermek önmegvalósítási törekvéseit, beilleszkedését a közösségekbe
- csökkenjen a szociálisan hátrányos helyzetű és az ingerszegény környezetből jövő - általában cigány nemzetiséghez tartozó - gyermekek hátránya.

NEVELÉSÜNK FELADATAI

" Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, *erkölcsi és az értékorientált közösségi* nevelés,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása."

/ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja /

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA ÓVODÁNKBAN, ÉS A TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAMUNK

" Az egészség nem minden, de
egészség nélkül minden semmi. "

/ Schopenhauer /

AZ EGÉSZSÉG A TESTI, SZELLEMI ÉS SZOCIÁLIS JÓLÉT EGYENSÚLYA.

Az egészséges nemzedék felnevelése érdekében gondoskodunk az óvodás gyermekek egészséges neveléséről. Különösen fontos feladatunk ez azért is, mert hazánkban és szűkebb társadalmunkban is statisztikai adatokkal bizonyított tény, hogy nem vagyunk egészséges nemzet.

Az, hogy a **jövő nemzedéke** milyen lesz, az rajtunk - családon, óvodán - múlik, azon, hogy milyen környezeti hatások (nevelői példa, attitűd) érik általunk is gyermekeinket.

Célunk: Testileg, lelkileg, szellemileg egészséges gyermekek nevelése, az egészséges életvitel igényére nevelés a szokások megalapozásával.

Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítése, szülői ház szemléletformálása.

A környezettudatos életvitel, és környezetvédelmi, megóvási szokások megalapozása.

Feladatunk:

- megfelelő óvodai környezet (*egészséges és biztonságos*), életritmus biztosítása,
- életkorhoz, egyéni adottságokhoz, igényekhez igazodó szokás alakítás,
- a gyermeki tevékenységek rendszeres gyakorlásának biztosítása,
- gondozás, *testi szükségletek kielégítése,*
- *mozgásigény kielégítése,*
- *a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, balesetvédelem,*
- *az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,*
- *a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése*
- *zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése*
- környezettudatos életvitelre, a környezet védelmére, megóvására nevelés, *a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása,*
- *speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása (megfelelő szakemberek bevonásával).*

Az egészséges életmód alakításának, az egészségfejlesztési feladatok ellátásának a feltételei

Tárgyi feltételek

- tágas, világos, *harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal* rendelkező, esztétikusan és praktikusán, balesetmentesen berendezett **csoportszobák**,
- megfelelő minőségű, méretű, számú gyermek**bútorok**, használati **eszközök**,
- higiénikus, gondozott, szeparációra lehetőséget adó **mellékhelyiségek**, mosdók, ellátva megfelelő mennyiségű tisztálkodási eszközzel,
- **fényvédők** a csoportszobák ablakain,
- **párologtatók**, illóolajok, hőmérők minden csoportszobában,
- csúszás- és balesetmentes padlóburkolatok,
- kényelmes, komfortérzetet biztosító, könnyen fel- és levehető **gyermekruházat**, benti játszóruha, cserecipő, pizsama, jó cipő, gumicsizma, tornafelszerelés,
- saját öltözőszekrények,
- változatos, vitaminokban, rostanyagokban, ásványi anyagokban dús **étrend**,
- ép, könnyen fogható és kezelhető **eszközök**,
- változatos mozgáslehetőséget biztosító **játszóudvar**, kerti csappal, tusolóval, napvédő ernyők, árnyékos helyek.

Emocionális feltételek

- derűs, nyugodt, kölcsönös bizalmon, bensőséges kapcsolaton alapuló **óvodai légkör** biztosítása
- odafigyelés az egyéni szükségletekre, eltérésekre, az életkor fő jellemzőire, mint az érzelmek uralkodó szerepére, a játékoságra, az utánzásos, modellkövető, spontán tanulásra, az én - tudat alakulására
- a napi illetve a heti **tevékenységek** időben azonos **rendjének** biztosítása (bioritmus, rugalmasság, visszahatásuk az életfolyamatokra)
- **folyamatos napirend** reggelinél és uzsonnánál.

Az egészséges életmód alakítása nem szakítható ki az óvodai nevelésből, megvalósítása áthatja a gyermekek teljes óvodai életét.

Az egészséges életmódra nevelés csak úgy eredményes, ha minden óvónő egységes, korszerű egészségfelfogással rendelkezik, s ha ez a feladat a mindennapi nevelőmunka szerves részét képezi.

Fontos szerepe van az egészséges életmódra nevelésben a szülői háznak, a családnak.

Törekszünk a kettős nevelés kiküszöbölésére, egymás nevelési gyakorlatának, elvárásainak *megismerésére*, kiegészítésére, felerősítésére.

A gyermek gondozása, testi komfort érzetének biztosítása

A gondozás a gyermek testi *szükségleteinek* kielégítésén, biztosításán kívül meghatározó szerepet tölt be személyiségének alakulásában. A gondozás a gyermek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz.

Az óvodába lépő gyermekek eltérő ütemben fejlődnek. A cél az, hogy a gyermek saját cselekvőképességéhez viszonyítva eljuthasson az optimális szintre.

A gondozás területei

- tisztálkodás és testápolás, fogmosás (*személyi higiéné*),
- öltözködés,
- önkiszolgálás,
- pihenés, alvás,
- étrend, étkezési szokások (*egészséges táplálkozás*).

Az óvónő feladatai a gondozásban

- a tevékenységek gyakorlása közben bensőséges, testközeli **kapcsolat** kialakítására törekedjen,
- segítse a gyermek **önállóvá válását** segítséssel, szóbeli megerősítéssel, gyakoroltatással, a próbálkozás lehetőségének megteremtésével, elegendő idő biztosításával,
- már a **kiscsoportban kezdje** meg a készségek, szokások megalapozását minden területen, mert csak így válhat a gyermek szükségletévé az óvodáskor végére,
- alakítsa a gyermek **tisztaságigényét** önmagával és környezetével szemben, alapozza meg az alapvető higiéniai szokásokat: fogmosás, kézmosás, kéztörlés, WC használat, fésülködés, zsebkendőhasználat, stb.,
- a gyermekek **táplálkozásánál** ismerje a gyermek ízlését, igényét, érzékenységét (allergia), törekedjen annak formálására,
- az **étkezéseknél** törekedjen az esztétikus terítés és a kultúrált étkezési szokások megalapozására (evőeszköz-használat, váltott tányér, szalvéta használat, terítés módja, önkiszolgálás),
- csoporthagyományok szerint szervezzen **vitaminnapokat**, készítsen egyszerű ételeket a gyermekekkel közösen (saláták, sütés, stb.), melyhez kérje a szülők, nagyszülők aktív részvételét is,
- törekedjen a gyermekek **folyadékigényének** folyamatos kielégítésére, biztosítsa a folyamatos **légcserét**, a megfelelő **páratartalmat**, különös tekintettel a mozgásos "foglalkozásokra", a pihenőidőre,
- a **pihenést**, az **alvást** az életkorhoz, az egyéni igényekhez igazítsa. A hajnalban érkezőknek biztosítson pihenési lehetőséget. 5 éves kortól a pihenőidő ne legyen hosszabb 1 - 1,5 óránál (egyéni igények figyelembe vétele!). A jó idő beköszöntével a gyermekek a pihenőidőt a szabadban is tölthessék más csoportok nyugalmanak zavarása nélkül. Tiszteletben kell tartani a gyermek **alvási szokásait** (játék, kedvenc párna, kicsiknél cucli, stb.). Az alváshoz biztosítson nyugalmat: érzelmi ráhangolás mesével, kellemes zenével, óvónői dúdolással, csennel. Küszöböljön ki minden belső és külső zavaró ingert,
- az óvónő, az óvoda dolgozói öltözkűkkel, megjelenésükkel, tetteikkel, segítségnyújtásukkal az utánzás modelljeként álljanak a gyermek előtt.

Mozgás, edzés

A gyermekek számára biztosított mozgáslehetőségek segítik a gyermek mozgásának, testi képességeinek fejlődését, egészségének megóvását.

A mozgás az egészséges életvitel igényére nevelésében jelentős szerepet tölt be.

Ebből, - s abból a pszichológia tényből kiindulva, hogy a mozgás az óvoda korosztály lételeme, fektettünk oly nagy hangsúlyt a mozgásfejlesztésre óvodánkban. (Lásd Mozgás című fejezet).

Hangsúlyozzuk, hogy az örömmel végzett, rendszeres, óvónő által szervezett mindennapos mozgással az egészséges életvitel kialakítására szoktathatjuk a gyermekeket.

Az edzés vízzel, levegővel, napfénnel fokozza a gyermekek ellenálló képességét, erősíti szervezetük alkalmazkodóképességét. A gyermekek az óvodai mindennapok során lehetőleg minél több időt töltsenek a szabadban, minél több tevékenységüket végezzék szabad levegőn.

Az óvónő feladatai

- Tiszta, biztonságos, jó levegőjű, ép, balesetmentes óvodai környezetben, s nagyon sokat a szabadban mozogjanak a gyermekek.
- Ismerje meg a gyermek otthoni életritmusát, egészségügyi, étkezési szokásait.
- Ügyeljen a gyermekek egyéni érzékenységre, az időjárás sajátosságaira, a mindig megfelelő, kényelmes öltözékre.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek egyéni adottságait és egészségi állapotát, szükség esetén igényelje egészségügyi szakemberek segítségét speciális fejlesztések céljából.
- Fokozottan védje a gyermekeket az erős napsugárzás ellen (szabad levegőn való tartózkodás idejének behatárolása a nyári hónapokban, napvédő ernyők, fényvédő készítmények használata)
- A légfürdőzés a téli hónapokban is elengedhetetlen
- A jól megszervezett séták, kirándulások során a megtett út hossza és időtartama igazodjon a gyermekek életkorához, fizikai állapotához.

Egészségvédelem, baleset megelőzés, elsősegélynyújtás.

A gondozási, mozgási, edzési, mozgásfejlesztési feladatok megfelelő megvalósítása segíti a gyermekek egészségének megóvását, és megőrzését, *a betegségek és a balesetek megelőzését.*

Különleges figyelmet fordítunk a környezet tisztaságára (takarítás, fertőtlenítés, mosás), a balesetmentes tárgyi környezetre.

Az óvónő feladatai

- A gyermekek testi épségének biztosítása biztonságos berendezési tárgyakkal, játékeszközökkel, azok állandó ellenőrzésével, karbantartásával, szükség szerinti cseréjével.
- Szükséges az óvónő állandó kontrollja, figyelemmel kísérése minden gyermeki tevékenység közben. Fordítson megkülönböztetett figyelmet a szemüveges, a mozgásügyetlen, a mozgásában enyhe fokban korlátozott gyermekekre.
- Úgy alakítsa a gyermeki szokásokat, hogy megtanuljanak vigyázni saját és mások testi épségére.
- A környezet tisztaságának, a szükség szerinti fertőtlenítésének, a gyermekek megfelelő öltözékének, a folyamatos légcserének, a megfelelő páratartalomnak, a nyugtató hatású, ízléses környezetnek a biztosítása.
- Anamnézis felvétel a gyermekek egészségi állapotáról. A ritkán előforduló betegségek (allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs) kezelésének elsajátítása.
- Minden gyermek évenkénti védőnői - orvosi szűrővizsgálaton való (belgyógyászati, fogászati, szemészeti) részvételének biztosítása, *amennyiben ahhoz a szülő írásbeli hozzájárulását adja.* Részt vállal a vizsgálatok szervezésében, s azokon szinte a szülőt helyettesítve vesz részt.
- Figyel a gyermek testi-lelki állapotának változásaira, szükség esetén értesíti az óvoda orvosát illetve a gyermek szüleit.
- A mentális problémákkal küzdő gyermekek fejlődése érdekében kapcsolatot tart a nevelési tanácsadó szakembereivel, szükség esetén tanácsukat, segítségüket kéri.
- *Kisebbségi sérülések esetén elsősegélyt nyújt.*

Környezettudatos életvitelre, a környezet védelmére és megóvására nevelés

A környezettudatos életvitel a természeti környezethez, az ember alkotta környezethez, a belső természeti környezethez való viszonyt (egészségmegőrzés), valamint a belső személyes világot öleli át.

Fontosnak tartjuk annak érzékeltetését, hogy tiszta, egészséges környezetben az élet minősége javul, az elhanyagolt környezet rontja az alkalmazkodás lehetőségét, az ember egészségét.

Az óvónő feladatai

- Természethez, állatokhoz, növényekhez fűződő pozitív kapcsolat kialakítása.
- Életviteli értékek, szokások rögzítése, kialakítása: mozogni jó, táplálkozás, derűs harmonikus életvitel.
- Az élet tiszteletére nevelés.
- Természetvédelem: a természet része vagyunk, nem tulajdonosa!
- Az élővilág sokszínűségének, értékeinek felfedeztetése. Ne árts! Vigyázz rá!
- Szelektív hulladékgyűjtés. Részvétel hulladékgyűjtési akciókban a családok bevonásával.
- Komforttechnikával (víz, villany, fűtés) kapcsolatos magatartási szokások alakítása.
- Együttműködésre, a másság elfogadására, az empátiára épülő megértésre nevelés.
- Alakítsa a gyermek én-re irányuló mentálhigiénéjét (önmaga elfogadása, pozitív gondolkodás, önismeret, igényesség, önszabályozás, bizalom mások és önmaga iránt, kreativitás).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A szokások elsajátítása során kialakulnak egészséges életmódbeli készségei, jártasságai.
- **Megtanul önállóan:**
tisztálkodni
öltözködni, helyes sorrendben, az adott hőmérsékletnek megfelelően
fogat ápolni
cipőt fűzni és kötni
teríteni
hajtogatni (ruhája, takaró, terítő, szalvéta)
- **Ismeri és alkalmazza:**
a higiénés és étkezési szokásokat
a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarítóeszközök)
a helyes zsebkendőhasználatot
a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Vigyáz saját és környezete tisztaságára, segít társainak, segít a környezet tisztántartásában.
- Megfelelően edzett, teherbíró és jó állóképességű. Igényévé válik a mindennapos mozgás.
- *Mozgását, testi szükségleteinek kielégítését képes szándékosan irányítani, késleltetni.*

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAMUNK

Ez a programelem a gyermekek egészséghez és biztonsághoz való jogai alapján, óvodánk teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatait rögzíti az egészséges életmód alakítása terén ellátandó feladatainkhoz kapcsolódóan, azt összegezve és kiegészítve tartalmazza feladatainkat, azok dokumentálásának, mérésének, értékelésének rendjét.

E munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori és természetesen egyéni sajátosságait.

Az óvoda gyermek ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermekek testi-szellemi fejlődésének feltételeit biztosítják. Az egészségfejlesztési program megvalósulása elsősorban szemléleten, óvónői tudatosságon és kreativitáson, és a szülők segítő együttműködésén múlik, szükség esetén bevonva együttműködő partnereinket.

FELADATOK (az óvodapedagógus feladatai)	GYAKORISÁG	FELELŐS/VÉGREHAJTÓ	DOKUMENTÁLÁS/MÉRÉS	ÉRTÉKELÉS ÉS FELELŐSE
1. SZEMÉLYI HIGIÉNÉ tisztálkodás: egyéni tempó szerint, helyes sorrenddel, technikákkal, szokásokkal, a betegség megelőzés tudatosításával (bőr, száj, fogak, kéz, köröm, érzékszervek ápolása; ruházat higiénája, rendje; környezet rendje); saját eszközök használata, önállóságra nevelés. öltözködés: elegendő idő biztosítása, szükséges mértékű segítség nyújtása, saját ruházat rendje a saját öltözőszekrényben; összefüggés az időjárás, a benti hőmérséklet, a tevékenységek és az öltözködés között; önállóság alakítása; szülőknek javaslat a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő (lábboltozatot és lábfejet védő) biztosítására; rászoruló gyermekeknek kapcsolat-és támogatás keresés karitatív szervezetekkel. pihenés: szellőztetett teremben a nyugodt pihenés feltételeinek biztosítása megfelelően elhelyezett ágyakkal, pizsamában, elalvást segítő, biztonságot adó szokásrendszerekkel (kedves tárgyak, testi közelség, csend, nyugalom, mindennap mese, vagy ének, vagy zenehallgatás), a pihenés időtartama igazodik a csoport szükségleteihez, az ágynemű, pizsama tisztításáról a szülő gondoskodik (2-3 hetente, betegség alkalmával). védőnői tisztasági-és fejtevésségi ellenőrzés: negyedévente valamennyi gyermek szűrése az előírt feltételek, eljárás mellett; ha az óvónő észlel fejtevésséget, azonnal értesíti a szülőt, tájékoztatja a kezeléssről, s értesíti az óvoda védőnőjét is, aki legkésőbb a következő napon elvégzi az érintett csoport vizsgálatát	folyamatos, a teljes óvodai életben, minden csoportban, minden nap	óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka, minden dolgozó, szülő és gyermek, védőnők	csoportonként, 1/2 évente a nevelési tervekben, gyermekként legalább 1/2 évente az egyéni fejlődési naplókban, szülőkkel megismertetve, igazolások, nyilatkozatok, tájékoztatók a fejtevésségi vizsgálatokhoz kötötten az óvoda-egészségügyi dokumentáció részeként	óvodapedagógus gyermekként az egyéni fejlődési naplókban, ellenőrzést végző vezető, külső szakértő

FELADATOK (az óvodapedagógus feladatai)	GYAKORISÁG	FELELŐS/VÉGREHAJTÓ	DOKUMENTÁLÁS/MÉRÉS	ÉRTÉKEKLÉS ÉS FELELŐSE
2. EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS az óvodai étkeztetés: az egészséges táplálkozás szokásainak megerősítését az óvoda a kulturált étkezési feltételek biztosításával (terítő, váltott tányér, kanál, villa, kés, pohár, az önálló merítés lehetősége), várakozási idő kerülésével, folyamatosan felszolgált ételekkel, az ízek, ételek megkedveltetésével, folyamatos folyadék biztosítással (soha nem cukrozott szörp és üdítő) teremti meg, a naponta 3x-i óvodai étkezések során; életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően minden evőeszköz helyes használatára neveljük a gyermekeket; ügyelünk a táplálékérzékeny gyermekek diétás étkezésére (szolgáltató vagy család biztosítja).	folyamatos	az óvoda minden dolgozója, étkeztetést biztosító szolgáltató, családok	a csoportok naplóiban a nevelési tervek, a csoport életéről készült feljegyzések, a gyermekek egyéni fejlődési naplója	a gyermekek óvónője, az ellenőrzést végző vezető, külső ellenőrzés szakértője
<u>zöldség-és gyümölcsnapok:</u> - közös, játékos alkalmak teremtésével a gyermekek maguk is legyenek részesei egyszerűbb ételek elkészítésének, jó hangulatú, közös tevékenységekkel (zöldség-és gyümölcssaláták), - a lehető leggyakrabban iktassunk be közös, gyümölcsfogyasztást, a honi gyümölcsfajtákat preferálva, szülői támogatással, a reggeli és az ebéd elfogyasztása közötti időben, vagy délután, ügyelve az étkezések utáni és előtti időtartamokra, - zöldség-és gyümölcslevek közös készítése, fogyasztása, azok megkedveltetése.	lehetőleg hetente 2X, 3x	családok támogatásával, óvodapedagógusok, dajkák	a csoportok naplóiban a nevelési tervek, a csoport életéről készült feljegyzések, a gyermekek egyéni fejlődési naplója	a gyermekek óvónője, az ellenőrzést végző vezető, külső ellenőrzés szakértője
<u>ismerkedés a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel üzletekben, kertekben:</u> a foglalkozások keretében szervezett tapasztalatszerzések során minél több érzékszervet megmozgatunk, sokat beszélgetünk (szín, forma, gondozás, növényi részek, stb.); lehetőség szerint a kiskertekben (családoknál) végezzenek egyszerű kerti munkákat, pl. gyomlálás, öntözés, betakarítás.	ősszel és tavasszal legalább két-két alkalom	családok segítségével, óvodapedagógusok	a csoportok naplóiban a nevelési, tevékenységi tervek, a csoport életéről készült feljegyzések,	a gyermekek óvónője, az ellenőrzést végző vezető, külső ellenőrzés szakértője

FELADATOK (az óvodapedagógus feladatai)	GYAKORISÁG	FELELŐS/VÉGREHAJTÓ	DOKUMENTÁLÁS/MÉRÉS	ÉRTÉKELÉS ÉS FELELŐSE
3. MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS: az óvodapedagógus feladata a mozgásigény kielégítése és a testi képességek fejlesztése, tudatos, ösztönző, támogató jelenlétével ▪ <u>rendszeres egészségfejlesztő testmozgás egyéni fejlettségi szinthez igazítottan:</u> ▪ spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek, kooperatív mozgásos játékok teremben, udvaron sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi, fizikai biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal, eszközökkel, ▪ irányított mozgásos tevékenységek, mindennapos együttmozgás napirendbe építetten, tudatosan tervezetten, rendszeresen szervezeten, változatos céllal, tartalommal(pl. tartásjavítás, lábtornák, erő és állóképesség fejlesztése, nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció fejlesztése), ▪ levegő-és napfényedzés: időjárástól függően napi 1-3 órányi levegő és napfény edzést biztosítunk a fokozatosságot betartva; a nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építjük, ügyelve az UV sugárzás, a hőség elleni védelemre(árnyékos helyek, napvédők, folyadékpótlás, kevés ruházat, locsolás, gyakori mosakodás); nyáron a lapostetős épület emeleti csoportjaiban lehetőleg nem tartózkodunk a nagy hőség miatt.	folyamatosan, minden nap	az óvoda minden dolgozója,	a csoportok naplóiban a nevelési, tevékenységi tervek, a csoport életéről, készült feljegyzések, a gyermekek egyéni fejlődési naplója	a gyermekek óvónője, az ellenőrzést végző vezető, külső ellenőrzés szakértője

FELADATOK (az óvodapedagógus feladatai)	GYAKORISÁG	FELELŐS/VÉGREHAJTÓ	DOKUMENTÁLÁS/MÉRÉS	ÉRTÉKELÉS ÉS FELELŐSE
4. TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE: mi, az óvoda dolgozói modellt, mintát jelentünk a gyermekek számára, ezért kiemelt feladatunk, kötelességünk minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat! ▪ <u>egészséges, tiszta, biztonságos, harmóniát árasztó környezet megteremtése:</u> – dajkák minden nap portalanítanak, felmosnak, rendszeresen fertőtlenítenek, folyamatosan szellőztetnek; – a gyermeki eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeljük, figyelünk javításukra, cseréjükre, különös hangsúllyal a játszótéri eszközökre, – a berendezési tárgyak, eszközök igazodnak a gyermekek testméreteihez, fontos szempont kell, hogy legyen könnyű tisztántarthatóságuk, – a csoportszobák, mosdók, öltözők színei harmóniát, nyugalmat árasztók legyenek. ▪ <u>rendszeresen alkalmat teremtünk</u> a természetes hely-és helyzetváltoztató <u>mozgáskészségek</u> tanulására, megteremtve a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatásának feltételeit, ▪ <u>írásbeli szülői hozzájárulással évente alkalmat teremtünk az egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvételre:</u> – a gyermekek évenkénti általános szűrővizsgálatát a Védőnői Szolgálat szervezi meg, a székhely óvodáinak a gyermekszakorvosi rendelőben, az óvodapedagógusok együttműködésével, – az életkorhoz kötött védőnői, majd az azt követő orvosi szűrővizsgálatok (státusz vizsgálatok) a rendeletek előírásait figyelembe véve, az adott életkor betöltéséig megtörténnek, ▪ <u>a fogászati szűrővizsgálatokat</u> az iskolafogászattal együttműködve biztosítjuk, a szűrések dokumentálását a szakemberek végzik, a szűrőlapok az iskolafogászaton találhatók, a szűrővizsgálatokon való részvétel felelős szervezője (a munkatervben nevesített óvodapedagógus) feljegyzést készít a szűrések eredményeiről.	az óvónők folyamatosan, a védőnők a jogszabályban meghatározottak szerint, illetve évente, fogászat évente	pedagógusok, dajkák, védőnők	éves munkaterv, csoportok nevelési tervei, esemény tervei, egyéni fejlesztés dokumentumai, gyermekegészségügyi törzskartonok, gondozási lapok, melyek a védőnői Szolgálatnál találhatók, feljegyzések	a gyermekek óvónője, védőnők, gyermekszakorvos, az ellenőrzést végző vezető, külső ellenőrzés szakértője

FELADATOK (az óvodapedagógus feladatai)	GYAKORISÁG	FELELŐS/VÉGREHAJTÓ	DOKUMENTÁLÁS/MÉRÉS	ÉRTÉKEK ÉS FELELŐSE
▪ <u>a gyermekek lelki egészségének fejlesztése az óvodában:</u> – kellemes, figyelmet, szeretetet árasztó napi óvodai légkörben, odafigyelve a gyermekek egyéni igényeire és szükségleteire neveljük a gyermekeket, – naponta több órát töltsenek szabad játékkal, fejlesztésük mindig örömmel megélt, játékba ágyazott tevékenységeken keresztül zajlik, változatos tapasztalat- és élményszerzési lehetőség biztosításával, – sokat beszélgessenek felnőttel, egymással, kérdéseikre mindig kapjanak válaszokat; beszélgetéseik során könnyebben feldolgozzák pozitív és negatív élményeiket egyaránt, – olyan meséket hallgassanak, amelyekben a helyes viselkedés, magatartás pozitív élményei jelennek meg, amelyek segítik élményeik feldolgozását, – ellátjuk a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat, – a gyermekek mentális problémáinak segítésére, megoldására rendszeres kapcsolatot tartunk a Pedagógiai Szakszolgálat és a szakértői bizottság szakembereivel, szükség esetén segítséget, támogatást, speciális fejlesztést kérünk a gyermekeknek, – felderítjük a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására,	folyamatosan, minden nap, illetve szükség szerint	az óvoda minden dolgozója,, pedagógiai szakszolgálatosok szakemberei, család-és gyermekvédelem szakemberie, óvodapszichológus	a csoportok naplóiban a nevelési, tevékenységi tervek, a csoport életéről készült feljegyzések, a gyermekek egyéni fejlődési naplója, a speciális fejlesztés tapasztalataival kiegészítve, kérelmek, javaslatok, szakértői vélemények, gyermekvédelmi felelős dokumentumai	a gyermekek óvónője, az ellenőrzést végző vezető, szakértői bizottság, külső ellenőrzés szakértője

FELADATOK (az óvodapedagógus feladatai)	GYAKORISÁG	FELELŐS/VÉGREHAJTÓ	DOKUMENTÁLÁS/MÉRÉS	ÉRTÉKELÉS ÉS FELELŐSE
5. A Bántalmazás, Erőszak Megelőzése: a gyermek bántalmazása és elhanyagolása magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód minden formáját. Mi, az óvoda dolgozói az alábbiakat tehetjük ennek felismerésekor, tapasztalásakor: - a csoportok szülői értekezletein a szülők tájékoztatása, felvilágosítása az érzelmi és fizikai elhanyagolás fogalmáról, tartalmáról, a gyermek fizikai bántalmazásáról, a gyermek gyermek általi bántalmazásáról, - a dolgozók, a szülők felvilágosítása arról, hogyha gyermek sérelmére elkövetett cselekményről tudomása van, illetve annak szemtanúja, s azt nem akadályozza meg, illetve nem jelenti, maga is gyermekbántalmazást követ el, - az óvodapedagógus kötelessége azonnali jelzést tenni az intézmény vezetésének, a gyermekvédelmi felelősnek, ha a gyermek érzelmi és/vagy fizikai elhanyagolására, bántalmazására utaló jeleket tapasztal, közreműködni a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében, - a gyermek veszélyeztetettsége esetén közreműködünk a megelőzésben, megszüntetésben, együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelemhez kapcsolódó személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal, - az intézmények hirdetőtábláin, a házirendben, az intézmény honlapján tájékoztatjuk a szülőket a gyermekvédelmi felelősök személyéről, arról, hogy hol és milyen időpontban érhetők el, s ugyanitt adunk tájékoztatást a helyi gyermekvédelmi szervek, hatóságok elérhetőségeiről,	nevelés év elején, folyamatosan, minden nap szükség szerint, indokolt esetben	az óvoda minden dolgozója, szülők, család-és gyermekvédelem szakemberei	a csoportok naplóiban a nevelési, tevékenységi tervek, a csoport életéről, készült feljegyzések, a gyermekek egyéni fejlődési naplója, gyermekvédelmi intézményi dokumentációk, intézményi dokumentumok	a gyermekek óvónője, az ellenőrzést végző vezető, külső ellenőrzés szakértője
6. BALESET MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS: alapelv a gyermekek védelme, megóvása, a baleset esetén szükséges teendők ellátásának alapismerete, - fontos, hogy gyermekeink rájöjjenek, hogy egy kis odafigyeléssel, óvatossággal sok baleset elkerülhető, tanulják meg, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl. bicikli, mászóka, gyógyszer) milyen veszélyforrást jelent, - a gyermekekkel az óvodai nevelési év kezdetén, valamint szükség szerint, illetve kirándulások, helyszíni foglalkozások előtt ismertetni kell a védő-óvó előírásokat (egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, a tilos és az elvárható magatartásforma, a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások), az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra, - házirend és SZMSZ, tűz-és munkavédelmi szabályzat szabályozza az intézményi óvó-és védőelőírásokat, amelyeket a gyermekeknek, felnőtteknek az intézményben meg kell tartaniuk, - elsősegély doboz az orvosi szobában található, - berendezések, eszközök csak megfelelő minőségi tanúsítvánnyal kerülhetnek használatba.	nevelés év elején, folyamatosan, minden nap szükség szerint, indokolt esetben	az óvoda minden dolgozója, minden felnőtt és gyermek	a csoportnaplók, belső szabályzatok, jegyzőkönyvek	pedagógusok, vezetők, hatóságok, külső ellenőrzés

AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.

Az individuumtól a közösségig.

"A személyiség szociális (társas-közösségi) fejlődésének folyamatát szocializációnak nevezzük - ebben a folyamatban formálódik a személyiség az adott kultúra és társadalom igényei szerinti emberré."

/ Buda Béla /

Nagyon egyszerűen megfogalmazva, **az óvodai közösségi nevelés a gyermekek emberi közösségbe való beilleszkedési képességének alakítását jelenti.**

Az óvodás gyermek emocionális lény, így csak a szeretetkapcsolaton alapuló empátia talaján fejlődhet kiegyensúlyozottan személyisége. Az érzelmi, *erkölcsi, közösségi* nevelés mintegy megelőlegezi és feltételezi az eredményes szocializációt.

A kisgyermek képes átvinni anyjára irányított érzelmeinek egy részét az anyai módon viselkedő óvónőre. Az így létrejövő szeretetkapcsolat adja leglényegesebb lélektani alapját az eredményes óvodai nevelésnek.

" Az igazi nevelés tulajdonképpen ott kezdődik, hogy a gyermek erőfeszítésekre is hajlandó legyen. Ez viszont az engedelmesség titkán múlik: a gyermek ragaszkodásán, a zavartalan jó kapcsolaton. Ha ez a kapcsolat valóban bensőséges, ha a gyermek állandóan érzi a gyöngéd, külső jelekben is megnyilvánuló szeretetet, akkor öröm számára, ha kedvükre tehet."

/ Herman Alice /

Nevelésünk célja: a szokásrend alakítása, a hozzávaló alkalmazkodási képesség fejlesztése, a magatartást, viselkedést szabályozó minták közvetítése, *a gyermek lelki egészségének megóvása, védelme, mely elősegíti a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, a környezethez történő alkalmazkodást.*

A gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, *készségeinek*, képességeinek fejlesztése, az egészséges önértékelítés megvalósítása a közösség által, a közösség normáinak alapján. Olyan alapvető erkölcsi tulajdonságok és normák kialakítása, amelyek az együttéléshez szükségesek.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű (*tehetségesek*) gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

Feladataink:

1. Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes óvodai légkör megteremtése a teljes óvodai életre.
2. A társas kapcsolatok alakulásának segítése, a gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése a kortárs kapcsolatokban.
3. Közös élményekre épülő közös tevékenységek biztosítása, amely mélyíti az összetartozás érzését.
4. A gyermek nyitottságára építeni, és ahhoz segíteni a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

5. Olyan óvodai élet szervezése, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítő készség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, a szokás-és normarendszer megalapozását.

6. Olyan szituációk teremtése, melyben a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásokban, megtanulja irányítani saját érzelmeit.

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes óvodai légkör

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy minden gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, **szeretetteljes légkör** vegyen körül.

Az óvó néni szeretetében való megmártózás, simogató kezének melege, biztató tekintete adja a gyermekek számára azt az érzelmi biztonságot, ami tevékenységre, cselekvésre, kapcsolatteremtésre ösztönöz.

A gyermek befogadása az óvodába otthonról, vagy a bölcsődéből

Minden kisgyermek óvodába lépését megelőzi a bölcsődében, családban tett látogatásunk, a gyermekkel, a szülővel, a családi nevelés attitűdjével való ismerkedés, az érzelmi ráhangolódás megteremtése. Lehetőséget biztosítunk az 1-2 hetes szülői befogadásra a gyermek igényei és mindig a pedagógus megítélése szerint. Ez idő alatt a csoportban dolgozó mindkét óvónő az egész nap folyamán, együtt segíti a gyermek beilleszkedését. A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságérzetüket fokozó eszközeiket magukkal hozhatják. Az óvodai életet már a befogadás idejére is úgy kell szervezni, hogy a betervezett szokások alapozása megkezdődjék, természetesen szerető odafigyeléssel, a gyermek egyéni adottságaira tekintettel.

Társas kapcsolatok az óvodában

Az óvónő, dajka és a gyermek kapcsolata

Alapelv: Veled vagyok, tied vagyok, hiszek benned.

A feltétel nélküli szeretet, a gyermek szabadsága, éppen a gyermek érdekének védelmében korlátozott. A korlátokat úgy kell felállítani, hogy az elvárásoknak meg tudjanak felelni a gyermekek.

Az óvónő és a nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazott (dajkáink, *pedagógiai asszisztenseink*) mindig **modell**, mert érzelmi indíttatású mintakövetésre sarkall, szerepátvételre, azonosulásra készítet. Ugyanakkor módszertani felkészültségünk birtokában a gyermekek értelmes élettevékenységét biztosítjuk. Empatikus, őszinte, toleráns, következetes nevelői magatartásunkkal, türelmes, egyénre szabott bánásmóddal érünk el eredményeket.

Mivel a későbbi társas kapcsolatok alapja az érzelmeken nyugvó felnőtt-gyermek kapcsolat, e kapcsolat alakításában a következőkre **figyelünk**:

- A felnőtt példája, türelme, megelőlegezett bizalma fejleszti a gyermekek viselkedését.
- Személyre szabott esélyt kell adni minden gyermeknek önmaga megvalósítására, mert a közösségnek is csak így válhat hasznára (felzárkóztatás, tehetséggondozás).
- A kommunikáció - annak minden szintje - világos és egyértelmű legyen.
- A gyermekek tevékenységéhez biztosított szabadság korlátait pontosan kell megjelölnünk.
- Átéltetővé kell tennünk az egymásra utaltság, a szolidaritás, a részvét élményét, érzéseit, mert csak így épülhetnek be a későbbi felnőttek viselkedésébe.

- Bátorítani kell minden gyermeket, hogy pozitív énképe alakuljon.
- A gyermeknek is van élménye, ötlete, elképzelése, javaslata. Adjunk választási lehetőséget, önálló döntéshozatali lehetőséget.
- Az óvónő nemcsak irányítója, hanem társa is a gyermeknek.
- A közösségi normák szokás- és szabályrendszerének alapvető formálási lehetősége a szeretet.

Gyermek és gyermek kapcsolata

A felnőtt-gyermek érzelmi kapcsolatán, biztonságán, bizalmán alapuló óvodai légkör nyomán kialakul a gyermekekben a társakhoz való odafordulás képessége, belső kényszere, megjelennek a baráti kapcsolatok, csoportok.

Óvodánkban **minden gyermeknek helye van** csoportjában. Számon tartjuk őket, s nap mint nap érzik, hogy szükség van rájuk. Ez adja alapját, hogy társaik iránt megértést és toleranciát tanúsítsanak.

Megtanulnak **alkalmazkodni** egymáshoz, az őket körülvevő világhoz. Kialakul bennük a szeretet és kötődés képessége, a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzése. **Alkalmassá** válnak élmények befogadására, az ösztönök és érzelmek irányítására.

Megtanulják az egymás felé fordulást, egymás segítségét, vagyis az **értelmes szeretetet**.

Elsajátítják az alapvető **viselkedési normákat, udvariassági formákat**.

Erősödnek akarat tulajdonságaik:

- önállóság,
- önfegyelem (kudarctűrés, korlátok elviselése),
- önbizalom,
- kitartás,
- feladat- és szabálytudat,
- konfliktus kezelő készség,
- pontosság,
- döntésképeség,
- alkalmazkodóképesség.

Az óvodai csoport az egyes gyermekeket gazdagítja, segíti a szociális szerepek elsajátítását, beépülését, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, alkalmat ad a probléma rugalmas megoldására, a konszenzuskészség alakítására, ezzel elősegíti a személyiség fejlesztését, a szociális tanulást.

Közös élményekre épülő - közös tevékenységek

A közös tervezések és távlati célok pontos megfogalmazása a gyermekek és a felnőttek részéről segítik a közös és egyéni végrehajtást, ötleteik megvalósulását.

Arra törekszünk, hogy a változatos **csoportmagyományok** továbbra is éljenek az óvónői páros és a gyermekek igényei és javaslatai alapján, bevonva és igényelve a családi ház együttműködését.

Ilyen közös élmények, tevékenységek:

- születésnapok megtartása
- képeslap küldése, ajándék készítése beteg társnak
- kirándulások
- játékdélutánok szülőkkel
- csoportok rendezvényei

Így alakul ki a gyermekekben a „mi” **tudat**.

A szocializáció, az érzelmi nevelés végső eredményeként a gyermekek eljutnak az "ÉN"- től a "MI" tudatáig, az együttléttől az együvé tartozásig.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Ismeri és alkalmazza az alapvető *erkölcsi*, viselkedési normákat udvariassági formákat.
- Képes alkalmazkodni a társakhoz, a felnőttekhez, az őket körülvevő világhoz.
- Kialakul benne a szeretet és kötődés képessége, a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzése. Szereti óvodáját, társait, a felnőtteket, ezt nyilvánosságra tudja hozni.
- Önállóvá válik a vélemény nyilvánításban, a döntésben és választásban.
- Vállalt feladatait elvégzi, ismeri saját képességeit, értékeit, hiányosságait.
- Kezdeményezővé és együttműködővé válik a közös cél érdekében.
- Elfogadja az alá - fölé- és mellérendeltségi helyzeteket, konfliktushelyzetben megoldásra törekszik.
- Esetenként képes egyéni érdekeit a közösség érdekeinek alárendelni.
- A gyermekek megtanulnak egymásra figyelni, együttműködni, képessé válnak az együttélés szabályainak betartására, a másság elfogadására, a segítségadásra (közös értékek).

AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI NEVELÉS ÉS FEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelv és a kommunikációs készség fejlesztése

" Semmi sem jellemző egy nyelvre annyira, mint sajátos hangzása. Olyan, mint a virág illata, a bor zamata, a zománc, az opál tüze.

Megismerni róla a nyelvet már messziről, mikor a szót még nem is értjük. Minden nyelvnek meg van a maga hangzása, tempója, ritmusa, dallama, egyszóval: zenéje. "

/ Kodály Zoltán /

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társakhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

Az **anyanyelvi nevelés komplex** folyamat, *valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, mely áthatja az egész óvodai életet.* Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással, szabálykövetítéssel – a nevelőtevékenység egészében jelen van.

Hiszünk abban, hogy ma is, és a jövőben is egyre nagyobb jelentőséget kap az élőlészó. Az ember és ember közti kapcsolat legemberibb formája mindig is az élőlészó volt, és ma is az. Meg kell tanítanunk gyermekeinket a beszéd **használatára, igényére és örömére.** A gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, maghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére kiemelt figyelmet fordítunk.

Minden gyermek beszédét meghatározza az **otthoni nyelvi környezet.** Tapasztalataink alapján a tömegkommunikációs eszközök (TV, video, számítógép) egyre nagyobb mérvű elterjedésének eredményeképp óvodásaink ismeretanyaga és gyakran logikai készsége is, messze felülmúlja azt a szintet amely szüleik gyermekkorát jellemezte.

Ezért egy igen "furcsa" feladatot kell megoldanunk: a relatíve nagy ismeretanyaghoz kell fejlesztenünk a gyermek nyelvi készségét. Gyermekeinkkel látszólag bármiről el lehet

beszélgetni, ismereteik változatos témákat tesznek lehetővé, de a beszédprodukcióban és a beszédmegértésben egyaránt jelentkező nyelvi korlátaik miatt ezek a társalgások sokszor mégsem valósíthatók meg. Ezen kell tehát segítenünk!

A gyermek környezetének, családjának, egyéni adottságainak megismeréséből indulunk ki.

Célunk, hogy az adott életkorban (3-6-7 év) a szituációs beszéd-től eljussanak a független beszédmegértésig, beszédalkalmazásig.

Az óvónő feladatai

- nyugodt, szeretetteljes, meghallgató, odafigyelő légkör,
- mintaszerű, szép, tiszta beszéd, világos és egyszerű óvónői stílus,
- türelmes, a gyermeket nem korlátozó magatartás a beszédöröm felkeltésére,
- a helyes beszéd technikai elsajátítása a játékoság érvényesítésével (beszédlégzés, beszédhang, hangsúlyozás, tempó, hangerő, szünettartás, egyéni hangszínezet, hanglejtés)
- kérdésekre inspiráló légkör megteremtése, a halandzsálás megengedésével az áradó nyelvi kreativitás fejlesztése,
- beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása didaktikus javítgatások elkerülésével, súlyosabb esetekben logopédusunk bevonása,
- ha teheti, őrizze a tájnyelvi beszéd kifejezéseit, szépségét,
- teremtsen sok-sok szituációt a nyelvyakorlásra, a beszélgetésre, a beszédre,
- minden gyermeki cselekvést, tevékenységet kísérjen beszélgetés.

Az anyanyelvi fejlesztés során fejlődik a gyermek kommunikációs készsége, hisz miközben tanulja anyanyelve szavait, kifejezéseit, közben valakivel kapcsolatban (szülővel, felnőttel, társakkal) van, kommunikál.

A kommunikáció verbális és non verbális szinten zajlik.

A **verbális kommunikáció** alapja a beszéd, mely a gyermek környezetével való **érintkezésének**, önkifejezésének, gondolkodásának **legfőbb eszköze**. A kommunikáció célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz, s a társ reakcióból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése, végső soron egymás viselkedésének szabályozása.

A verbális kommunikáció **fejlesztését minden nevelési szituációban** szem előtt tartjuk. Fontos, hogy a gyermek érezze, kérdezhet, közölhet, mert ezekre valamilyen választ kap.

Az életben szükséges alapvető kommunikációs helyzetek begyakorlására használunk szituációs játékokat (orvos, vásárlás, vendégség, stb.)

Szoktassuk gyermekeinket a beszéd közbeni **szemkontaktus** tartására. Fontos, hogy hitelesek legyünk a gyermekek számára ezen azt értjük, hogy egész egyéniségünk azt tükrözze, hogy azt mondjuk illetve tesszük, amit gondolunk.

A **nonverbális kommunikációs** jelzések alkalmazásával, használatával megtanulják a gyermekek **szavak nélkül is érteni** környezetük jelzéseit, érzéseit. Az óvónő bátran használja a metakommunikatív jelzéseket: a mimikát, gesztust, tekintetet, testtartást, mozgást, testi közelséget, simogatást, közeledés elhárítását.

Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikációs képességek erősítése **nemzetiségi csoportjainkban** az irányelveknek megfelelően biztosított.

Lásd: óvodánk speciális feladatai című fejezetet.

Értelmi fejlesztés, nevelés

E feladat megvalósulása áthatja az **óvodai** nevelőmunka **egészét**, jelen van a gyermekek minden tevékenységében, a játékban, a munkában, a spontán, élményszerű, de az óvónő által szervezett, irányított óvodai tanulásban. *Építünk a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire.*

Alapjai a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára épített óvodai **tevékenységformák**, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek önmagukról, a természeti és társadalmi környezetről. Pedagógiai felelősségünk abban van, hogy a gyermekek *spontán és tervezetten szerzett* tapasztalatait, ismereteit rendszerezzük, bővítsük, *ösztönző környezetben, különböző élethelyzetekben és tevékenységekben gyakoroltassuk*, fejlesszük **kognitív képességeiket** (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség).

Az óvónő feladatai

- A tanulni vágyás felébresztése, az érdeklődés, kíváncsiság talaján.
- Differenciált fejlesztés, hisz a tehetség és képesség minősége személyiségfüggő.
- Én - kép, testséma fejlesztése.
- Biztosítson sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőséget.
- Fejlessze a vizuális és térpercepciót, a gyermekek verbális képességeit.
- Fejlessze a gyermekek önálló gondolkodását, döntési képességét, figyelemkoncentrációs képességét, feladattudatát.
- Kiemelt figyelmet fordítson az anyanyelvi nevelésre, a kommunikációs képességek fejlesztésére.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE ÓVODÁNKBAN

NAPIREND

A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. (Óvodai nevelés országos alapprogramja)

A gyermekekre nagy hatással van a feszültségtől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az óvónő érzelmgazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága. A helyesen összeállított napirend élettani vonatkozásai a gyermekek testi-lelki harmóniájának megteremtői. Az életritmus, az állandóan ismétlődő tevékenységek, *a rendszeresség* kedvező hatásúak, *érzelmi biztonságot teremtenek*. Az életrend, a napirend energiát szabadít fel, követi a szervezet ritmusát, ezzel segíti a fejlődés zavartalan menetét.

Csoportjaink napirendje *folyamatosságot*, rugalmasságot biztosít, figyelembe veszi a gyermekek életkorát, *egyéni szükségleteit*, mely meghatározza a tempót és a terhelhetőséget, igazodik az időjárás változásaihoz, *a gyermekek aktuális igényeihez* (rugalmasság!). *Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása úgy, hogy a*

LEGTÖBB IDŐT a legfőbb tevékenység a **JÁTÉK** kapja, naponta legalább **5-6 ÓRÁBAN**. Ebbe a játékba integrálódik az óvodai tanulás.

Jelöljük az **étkezések** idejét, időtartamát:

- a **reggeli folyamatos**, de maximum 9.00 - ig tart, biztosítva a két étkezés közti elegendő időt,
- a **főétkezés**, az ebéd mindig **közös**, napirendben rögzített ideje igazodik a korcsoporthoz, az évszakokhoz,
- az **uzsonnánál** a folyamatosságot az évszakokhoz igazodva (*kora ősszel, késő tavasszal és nyáron nem*) tudjuk biztosítani.

A gyermekek délutáni **pihenése** élettani szükséglet, melynek **időtartama** a legkisebbnek 2 - 2 1/2 óra, a nagyobbaknak 1 1/2 órára rövidülhet, majd **a legnagyobbaknál az egy órás pihenés után, májustól meg is szűnhet. Ügyelünk azonban az egyéni szükségletekre!**

Az állandóan és/vagy ciklikusan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt jelentenek.

Az óvodás gyermek életrendje akkor egészséges, ha naponta legalább **4-5 ÓRÁT** tölt **MOZGÁSSAL**, nagyrészt a **SZABADBAN**. Ennek jó részét óvodánk biztosítja.

Napirendjeinkben külön jelöljük a gyermekek rendszeres edzési, mozgási lehetőségeit (frissítő, játékos együttmozgás mindennap).

Fontos, hogy minden gyermek elegendő figyelmet kapjon, hogy idejüket ne kelljen üres várakozással tölteni. A szokásrendszer óvodásaink napi életének szervezését segíti.

HETIREND

A hetirend, a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a nyugalmat segíti elő. A hetirend, különösen a nevelési év elején, teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. A beszoktatás idején ügyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze.

Később, a gyermekek érésének eredményeként a napirendet és a hetirendet kissé kötöttebben kezeljük.

A hetirendben az óvónők által szervezett közös mozgást konkrét napra jelölni kell. A többi gyermeki tevékenység tervezése, rögzítése az óvónői párok döntése alapján kerül a hetirendbe.

NYÁRI ÉLET

Székhely óvodánk nyári életében évek óta nevelési gyakorlat, hogy a jelentősen lecsökkenő gyermeklétszám miatt összevont csoportokban folyik az óvodai élet.

Csoportösszevonásoknál lehetőleg az azonos életkorú gyermekek összevonására törekszünk, a megengedett maximális létszám figyelembevételével.

Egységes napirend szerint élünk a székhely óvodában, és a tagóvodákban is .

A nyári élet alapelvei:

- Szeretetteljes, odafigyelő minden gyermekért felelősséget vállaló légkör biztosítása.
- A balesetmentesség figyelembe vételével a víz, a levegő, a mozgás, a pihenés életkorhoz és egyéni igényekhez igazított biztosítása.
- A változatos játéklehetőségek előtérbe helyezése úgy, hogy az udvaron is lehetőség legyen a csoportban kedvelt gyermeki tevékenységek folytatására.
- A biológiai szükségletek folyamatos kielégítése: higiéniai igények, folyamatos folyadékbiztosítás, öltözködés, mezítláb járás.

- A játékidő a pihenőidő rövidülésével, esetleg megszűnésével hosszabbodjon meg.
- *Az óvodai élet, minden gyermeki tevékenység elsősorban a szabadban történik.*
- Az időjárás függvényében a gyülekező időt is a szabadban töltjük.

ÉLET AZ UDVARON

(Játék, mozgás a szabadban.)

A gyermekek nagyfokú mozgásigényét térben és időben kielégítjük. Erre az egyik legjobb lehetőségünk óvodá(i)nk udvarán adódik.

A gyerekek szinte mindennap mozogjanak, játszanak az udvaron: frissítő együttlátás, énekes játékok, szabad tevékenységek. Annyit mozogjanak, amennyire egyénileg igényük van. Gyermekeink szabadban való tevékenységeihez mindig biztosítunk elegendő időt, helyet, eszközt: változatos terep, mozgásfejlesztő stabil és mobil eszközök, szerszámok, anyagok. Udvarunk a természet változásainak megfigyelésére is kiváló lehetőséget teremt. *Az óvónők felelőssége, hogy a gyermekek irányított tevékenységeket is végezzenek az udvaron, az óvónő bevonható társaként folyamatosan rendelkezésre álljon.*

ÓVODÁNK GYERMEKCSOPORTJAI, CSOPORTSZERKEZETEK

A tagóvodánkban, adottságaiból kifolyólag, adott a **vegyes életkorú** csoportszerkezet.

A **10** csoporttal működő **székhely** óvodánkban csoportszervezésünket meghatározó szempontok:

- szülők igényei,
- óvodánk hagyományai,
- a mindenkori gyermeklétszám életkor szerinti összetétele,
- pedagógusaink személyisége, nevelői attitűdje.

Elsősorban homogén csoportokat szervezünk, mert a szülők többsége ezt igényli.

Vegyes életkorú csoportokat a családi nevelés, a testvérpárok óvodai együttnevelése érdekében szervezünk.

A *nemzetiségi* óvodai nevelést (szlovén és német) is vegyes életkorú óvodai csoportokban biztosítjuk.

Csoportszerkezet alakításunk alapja a gyermeki személyiség középpontba állítása. Mindkét (homogén és heterogén) csoportszerkezet kedvező fejlődési környezetet nyújt a különböző fejlődési ütemű, a lassabb, gyorsabb, a tehetséges, vagy a lemaradó gyermekek számára.

A homogén csoportokban erősebbek a kortársi hatások, a kötődések, az önértékelési lehetőségek, eredményes az elvárásokhoz való igazodás, s annak társaktól is elvárt képessége. A viselkedés kontrollja –úgy az énre, mint a társra– egyszerűbb. A kortársi csoporthatások nélkülözhetetlenek a kognitív fejlesztés területén is. A heterogén csoportokban gyorsabb a szocializáció folyamata (kisebbek hamarabb sajátítják el a szokás- és szabályrendszert), hatékonyabb az együttérzésre, egymás segítésére nevelés.

5 éves kor alatt a szociális kapcsolatok, a kötődések miatt, nálunk lehetőleg ugyanaz a két óvó néni neveli a gyermekeket. A nagyon indokolt változás lehetőleg "csak" az egyik nevelő váltását érinti. Teljes nevelőváltásra csak 5 éves kora után alkalmas a gyermek.

A csoportok létszáma a *férőhelyek számánál, illetve a köznevelési törvényben* meghatározott maximális létszámnál / 25 fő / több nem lehet (természetesen figyelembe véve a sajátos nevelési igényű gyermekek létszámát).

Megjegyzés:

A székhely óvoda 2 foglalkoztató csoportjának (bölcsődei épületrész 2 szoba) területi nagysága maximálisan 20-20 fős óvodai csoport elhelyezésére ad lehetőséget. A fenti szempontok alapján "kisebb" létszámú óvodai csoportok elhelyezésére e foglalkoztatókat használjuk.

Integrált nevelés

A nehezen nevelhető, BTMN-es, szociálisan inadaptált, a részképesség zavarokkal küzdő, a hátrányos helyzetű, a speciális problémák enyhébb változataival küzdő, a *szakértői bizottság szakvéleménye alapján integráltan nevelhető*, sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése. Csoportszervezéskor a problémákkal küszködő gyermekek integrált nevelését az alábbi csoportlétszámokban tudjuk biztosítani:

- 1-2, problémákkal küzdő gyermek együttnevelése (Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján).

Székhely óvodánkban csoportszervezésünk alapja tehát általában a biológiai életkor. Az egyéni adottságokhoz, a differenciált óvodai neveléshez igazodó pedagógiai gyakorlatunk azonban garantálja minden egyes gyermek önmagához mért fejlődését.

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI

Óvodánk tevékenységformáiban valósítjuk meg nevelési céljainkat, feladatainkat, építve a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, biztosítva a sokrétű tapasztalatszerzés lehetőségét önmagukról és a körülöttük lévő világról, készségeiket, képességeiket fejlesztve. A gyermeki személyiségfejlesztés alapja a játék, a játékoság, mely minden gyermeki tevékenységet, a teljes óvodai életet átszövi.

A JÁTÉK

"Mindenhez van jogom,

Hát játszom.

Fentről gyerekeknek, lentről

Embernek látszom."

/ Ratkó József /

Óvodánkban a játék a kisgyermek legfontosabb és **legfejlesztőbb** tevékenysége, s így óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze.

Gyermekeink **elemi** pszichikus **szükséglete**, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A **játék** szabad cselekvések sorozata, szabad akaratból jöhet csak létre, s nem produktív.

Minden gyermek, amikor játszik, érzés és élménysort játszik el, indítéka mindig azonos: Ezt szeretném, ezt akarom érezni!

A **játék** valóságyszerű, de nem valóságos. Örömet jelent valamilyen vágy a játékban megjelenített beteljesülése, mert megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit.

A környező világról játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb **ismeretet**. A játék tehát olyan **komplex** tevékenység melyet tudatosan használunk fel nevelésünk folyamatában, céljaink elérése érdekében.

Jót és jól játszani! - ez a gyermekek dolga óvodánkban.

A játék a gyermek létformája, kicsiben maga az élet, az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világról. A képzeletgazdag játék segíti megépíteni azt a hidat, amelyen áthaladva eljut a világ tárgyainak szimbolikus felfogásától, azok valóságos tulajdonságainak és funkcióinak önálló felfedezéséig.

Tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nem csak a tárgyi, manuális, vagy a mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el játéktevékenységként, hanem a szellemi alkotást is.

A játék **fejleszti** a gyermekek szociális kreativitását, együttműködésre neveli őket, gyakorolják a gondolkodási műveleteket, fejlődik nyelvi kifejezőkészségük. Ösztönzi szellemi fejlődésüket, megtanítja őket arra, hogy az ember ne adja fel könnyen, amit elkezdett, fejezze be.

A kitartást, a türelmet, a szorgalmat olyan kellemes tevékenység során sajátítják el, mint az önmaguk által választott játék.

Megtanulnak bízni saját képességeikben, s ez az önbizalom győzi meg őket arról is, hogy ha van bennük kitartás, akkor olyan dolgokat is meg tudnak valósítani, melyek korábban elérhetetlennek tűntek számukra.

A tevékenység célja: Segíteni a gyermekek egyéni ötleteinek kibontakoztatását, vágyaik megvalósítását, szabad képzettársításait. Lehetővé tenni az élmények többszöri átélését. Megteremteni az értelmi, a mozgásos és a szociális tanulás lehetőségét a játékba integrált, sokrétű tapasztalatszerzési lehetőséget biztosító óvodai tanulással.

Az óvónő a játék folyamatában

- Döntő jelentőségű az **óvónő személyisége**, attitűdje, alapos vagy felületes szakmai tájékozottsága.
- Vegye figyelembe, hogy a személyiség **tevékenység** közben fejlődik és tevékenység során ismerhető meg, ezt alkalmazza az óvodáskori játéokra, mint fő tevékenységre, hisz csak játék által teremthető meg a gyermek és környezete közti együttműködés, a környezet megismerése, mindezek által a gyermek szociális és értelmi képességeinek fejlesztése.
- Teremtse meg a **szabad játék túlsúlyának érvényesülését**, a **direkt befolyásolás nélküli** szabad választás lehetőségét játékeszköz, játszótárs, hely és idő tekintetében. A szabad választás egyrészt segíti a gyermek szociális viselkedésének fejlődését: a társak megválasztásával egymás elfogadását, az alkalmazkodás képességének alakulását, a konfliktus, a problémahelyzetek, az egyezkedés lehetőleg önálló megoldását. Másrészt a szabadon választott eszközökkel való tevékenység a motoros és mentális fejlődést segíti.
- Óriási az óvónő felelőssége abban, hogy milyen **eszközökkel** rendezi be a csoportszobát, miket tesz **szabadon választhatóvá**. Nem mindegy, hogy a különféle kártya, logikai, társas vagy memória játékok már az óvodai élet kezdetén, vagy csak később kerülnek előtérbe, amikor a játékokhoz szükséges vizuális, auditív, stb. funkciók érésének ideje van.
- A gyermekekre a hatalmas mozgásigény jellemző. A gyermeket engedje a csoportszobában is futkosni, ugrálni, mászni, bújni, hisz a **mozgásos meg tapasztalásban** korlátozott gyermeknek komoly nehézségei lehetnek iskolakezdekor a téri észleléssel, később az írás, olvasás elsajátításával. Különös figyelmet kell fordítani a

mozgásszabadságra 3 - 4 éves korban, mely a nagymozgások koordinálásának és a testséma ismeret fejlődésének ideje. Az e téren szerzett tapasztalatoknak, ismereteknek a jártasság képesség fokra jutását a gyakorlás lehetőségének megteremtésével segítse.

- A családból, a környezetből **hozott**, az óvodában, az óvodás társakkal **átélt élmény** fejlesztő hatását az óvónő tudatosan, átgondoltan építse be fejlesztő munkájába. Fontos, hogy a gyermekek élményeiket játékban, tevékenységekben éljék meg. A gyermeki játék eseményei a valóság és a fikció keveredéséből adódóan egyedi történések. A már meglévő tapasztalatok, élmények keverednek az új benyomásokkal, élményekkel és így mutat játékuk szinte kimeríthetetlen változatosságot. A befejezett játékfolyamat is maradandó élményt jelent a gyermekeknek.
- Ez az élmény **fejleszti** személyiségüket: öröme nevelődnek, alkotásra, a tevékenység értelmének megbecsülésére, arra, hogy mindig minden újrakezdhető, mindig van eredmény.
- Az óvónő játékhoz való viszonya, játszani tudása, játékszeretete elengedhetetlen, hisz először ő a gyermek **játszótársa** az óvodában, így ő ad utánoszható **mintát** a tevékenységre, majd bevonható társsá, segítővé, kezdeményezővé lesz. Előfordul, hogy a játékba egyszer sem kapcsolódik be, mégis igaz, hogy egyenrangú játszótársnak tekinthető. Ugyanis a hosszantartó játékhoz nap mint nap biztosítja a szükséges eszközöket, mindazt amire a gyermekeknek szükségük van. Fontos, hogy a segítségadás olyan legyen, hogy a gyermeki szándék és spontaneitás valósuljon meg és ne legyen a játékból felnőtt logikájú, előre tervezett képződmény, mert az már nem fejleszti a gyermeket.
- A **játékírányítás** a feltételek megteremtését (hely, idő, eszköz, élmény) jelenti elsősorban, valamint a játék folyamatának nyomon követését. **Bevonható** társként van jelen az óvónő! **Direkt irányításra** csak akkor van szükség, ha balesetveszélyes helyzet adódik, ha a gyermekek közti konfliktusok feloldhatatlannak látszanak, ha súlyos egyéni sérelmek adódnak.

Játékfajták

Gyakorlójáték:

Lényege a ritmus és a mozgás. Mindhárom korcsoportban fellelhető, de a legjellemzőbb a kicsikre. A nagyobbaknál más játék elemeként jelenik meg.

Szerepjáték:

Kicsiknél olyan egyszerű, egyszeri cselekvést magába foglaló művelet, ahol az eszköz a fontos. A nagyobbaknál már a szerephez való kötődés a fontos, ezekben a szerepekben a valóság számukra lényeges mozzanatait ábrázolják. A szerepjáték az 5 - 6 - 7 éveseknél teljesedik ki igazán. Alkalmazkodnak társhoz, szabályhoz, képesek a játék önálló megtervezésére.

Építő, konstruáló játék: A kicsik az óvó nénivel rakosgatnak, szétszednek, közben a technikát tanulják. A nagyobbak a valóság rekonstruálása közben építenek, szerkesztenek, vagy épp az építgetésből alakul ki a szerepjáték. Az 5 - 6 - 7 évesek határozott céllal építenek, hogy legyen játékszerük a szerepjátékra. Már törekszenek az eredményességre, a pontosságra, az anyagok kombinálására.

Szabályjáték: A kicsikre a mozgásos szabályjátékok (fogócska, bújócska, stb.) jellemzőek, melyekben nem a cél a fontos. A nagyobbaknál ezek fajtái bővülnek, s megjelennek az értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékok (egyszerű társasjáték, kártya, dominó, logikai játékok). Itt még nagyon fontos a felnőtt részvétele. A legnagyobbak bonyolultabb szabályjátékokra is képesek a szabályok pontos betartásával. Értelemfejlesztő játékaiknál logikus gondolkodásra, bonyolultabb észlelésre képesek.

Barkácsolás

A kicsik előtt készít az óvó néni kiegészítő játékokat, megjavítja a rosszakat, így válik ez később természetessé számukra. A nagyobbak már aktív részt vállalnak a javításban, készítésben. A legnagyobbaknál kapcsolódik a szerepjátékhoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz, hisz ők kezdeményezik, hozzák létre a szükséges játékeszközt. Tépnek, vágnek, varrnak, ragasztanak, stb.

Dramatizálás, bábozás

A kicsiknél a bábú mozgása kelti fel az érdeklődést. Nekik fakanálbáb, síkbáb, ujjbáb szükséges elsősorban. Az óvó néni mindig segít: párbeszédben, szereplők kiválasztásában. A nagyobbaknál kesztyűbábok, paraván, jelmezek legyenek, ezek igazodjanak élményeikhez, kedvenc meséikhez.

Fejlesztési lehetőségek a játékban

a: Gyakorlójátékban

- nagymozgások, testséma
- szem-kéz koordináció
- ismerkedés tárgyak, anyagok tulajdonságaival
- mozgás és tevékenység beszéddel való kísérése (szociális fejlesztés, kommunikációs készség)

b: Építő - konstruáló játékban

- kreativitás
- megfigyelő-képesség
- szem - kéz koordináció
- rész - egész viszonya
- térészlelés, formák, színek, fogalmak megismerése

c: Szerepjátékban

- képzelet
- tolerancia, empátia, önbizalom
- kommunikációs készség, beszéd-készség
- szociális tanulás, erkölcsi értékek, együttélés szabályainak elsajátítása

d: Szabályjátékokban

- alakul szabálytudatuk
- erősödik kitartásuk, kudarc-tűrő képességük, megtanulják indulataik fékezését
- fejlődik gondolkodásuk: memória, kombinációs készség, analízis - szintetizáló képesség, számfogalom

e: Barkácsolásban

- tapasztalatszerzés anyagokról, eszközhasználatról
- percepció, finommotorika
- kombinatív készség
- alakítás, formaállandóság erősítése

f: Bábozásban, dramatizálásban

- az önkifejezés és az önmegvalósítás eszköze
- emlékezetet, képzeletet, mozgást, beszédképességet, kommunikációs készséget a szociális tanulást

A játék feltételeinek megteremtése

a: Nyugodt légkör

A családi, nyugodt, szeretetteljes légkör biztosítása elengedhetetlen feltétel. Az óvónő mindig a gyermekek rendelkezésére, áll együttműködésre és segítségre kész partnerként. Jelenléte tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó. Hagyja, hogy a gyermekek eredetisége szabadon fejlődjen, ami természetesen nem azt jelenti, hogy mindent megenged nekik, hanem azt, hogy teljes odafordulással bánt a gyermekekkel, egészséges környezetet alakít ki számukra, jó szokásokra, életritmusra, korukhoz illő fegyelmekre szoktatja őket. A szokás - és szabályrendszer oly mértékű, hogy az fokozza a gyermek biztonságérzetét, segíti eligazodását.

b: Megfelelő hely

Fontos, hogy a csoportszobák és a hozzá tartozó helyiségek berendezése az otthonosság érzetét keltse, hogy mindenki megtalálhassa helyét, elfoglaltságát. A csoportszoba tágas, a berendezések mobilak legyenek. Legyen pihenőhely, mesehallgatóhely, elszeparált rész. A színvilág harmonikus legyen. Szükséges a tornahelyiség mozgásfejlesztő játékokkal.

c: Megfelelő idő

Mivel óvodáskorban a játékba integrálódik minden tevékenység, s abból alakulnak ki újabb tevékenységi formák, általa fejlődnek, válnak egyre önállóbbá a gyermekek, a legtöbb időt a játékokra kell fordítani. Kapkodás nélkül, elmélyülten játszhatnak, legyen idejük elképzelésük megvalósítására, a játékfolyamat befejezésére. Ezt segíti, hogy nálunk a játékok elrakása nélkül folyamatosan játszhatnak, mert biztosítjuk a folyamatos napirendet, s hogy tanulásfelfogásunk a játékba integrált tanulást jelenti.

d: Élmények, tapasztalatok

Ezek adják a játék motivációs bázisát. Fontos, hogy a gyermekeket olyan érzelmi töltésű, közvetlen élményekhez juttassuk, amelyek játszásra készítik őket, amelyek segítik képzeleteinek, vágyainak játékban való megvalósítását. Olyan élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket kell biztosítanunk, amelyek érzelmeikhez közelálló, élő szerepmintákat adnak a gyermekeknek. A játszásra kell képessé tennünk őket. A játszás képessége abban a kétsíkú viselkedésben rejlik, amelyben a gyermek tudja, hogy feltételes, nem valódi szituációban vesz részt, de ugyanakkor megelégedik erről. A közvetlen tapasztaláson kívül a játék motivációs bázisát adják a mesevilág élményei. Az **óvónő** feladata az emlékek felelevenítése, az élmények előhívása.

e: Játékeszközök

Gyermekeinknek módjukban áll nézelődni, töprengeni, válogatni. Az óvodába lépéstől hazamenésig maguk döntenek el, hogy mit, hol és hogyan játszanak. Szabadon birtokolják a játékeszközöket, az otthonról hozott játékok szabad egyezkedés tárgyai. Olyan játékokat biztosítunk, amelyek izlések, praktikusak, egyszerűek, sokfajta ötlethez, játékfajtaéhoz alkalmazhatóak.

Fontos, hogy minden gyermek (a tehetséges, a lemaradó is) megtalálja a számára legmegfelelőbb eszközt, ami segíti fejlődését.

Felhasználjuk a természet adta kincseket is (kavics, termékek, stb).

Mire ügyelünk a játékeszközök kiválasztásánál?:

- szerepel-e játékon a minőségi, megfelelőségi jelzés? " CE " betűszó,
- esztétikus, könnyen tisztítható, sérülést, balesetet nem okozó legyen,
- fejlesztő hatású legyen (mozgást, kreativitást, gondolkodást),
- legyenek speciális képességfejlesztő hatásúak,
- elsősorban természetes alapanyagúak (fa, vászon, kötél, vessző, cserép) legyenek,
- legyen sok magunk készítése játékeszköz,
- álljon a gyermekek rendelkezésére sok-sok anyag, amelyekből kreatív módon maguk is készítenek játékeszközt.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Az óvodában sokat és jól játszó gyermekből nyitott, érdeklődő iskolás és majdan tevékeny, alkotó ember válik.

- Szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ.
- Bekapcsolódik a közös játékba.
- Megnyilvánulásaiban önálló, kezdeményező lesz.
- Kialakulnak pozitív érzelmei társai iránt.
- Aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Képes a szabályjátékok szabályainak megtartására, azok követelésére, elvárására.
- Létrehoz egyszerű modelleket, maketteket.
- Egyéni ötletei, javaslatai vannak.
- Tevékenységéhez helyesen választ anyagot, eszközt.
- Elfogadja társai javaslatait, ötleteit.

" A gyermek életében a játék olyan szerepet játszik, mint felnőttében az álom. "

/ Vekerdy Tamás /

A MOZGÁS

Az óvodáskor a természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások, a finommotoros mozgáskészségek gyakorlásának, tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének a szakasza. A mozgás a 3 – 6 éves korú gyermek lételeme, legtermészetesebb megnyilvánulási formája, mely képet ad általános (testi, szellemi, mentális) fejlettségéről. Az óvodás gyermek állandóan, belső kényszerből: mozog. E belső késztetésből fakadó mozgásigényt kiaknázva az óvodai mozgásfejlesztés a teljes óvodai életben jelen van, jelen kell lennie!

Az óvodáskor kezdetén a nagymozgások gyakorlásának különösen kiemelkedő szerepe van az idegrendszer, az értelmi képességek fejlődésének elősegítésében. A spontán, valamint a rendszeresen tervezett és szervezett egészségfejlesztő mozgások, mozgásos játékok kiegészítik a gondozás, az egészséges életmódra nevelés hatásait az óvodai élet mindennapjaiban. Az óvodáskor végére megszerzett mozgásügyesség, mozgáskoordináció növeli a gyermekek teherbíróképességét, segítve az iskolai élethez való alkalmazkodást.

Óvodánkban a rendszeres mozgásra szoktatás elvei

- A gyermek az óvoda mindennapjaiban minél több lehetőséget kapjon a *spontán, mozgásokra, természetes* mozgásigényének kielégítésére, *lehetőleg szabad játék keretein belül*.
- A mozgásról szerzett pozitív élményei megerősítésével kell elérnünk, hogy a rendszeresen szervezett és tudatosan irányított **közös mozgás** alkalmával jól érezze magát.
- Fejlesztésénél egyéni adottságai és képességei figyelembe vétele mellett a **fokozatosság** elve érvényesüljön.
- Az óvónők munkája legyen nagyon körültekintő, kitartó, türelmes és következetes, élményt nyújtó.
- A **szervezett** mozgásos foglalkozásokon a részvétel a gyermek számára nem lehet kényszer.
- A fejlesztés eredménye függ a gyermek motiváltságától, aktivitásától, adottságaitól.
- A természetes környezetben való szabad mozgás kiemelt fontosságú.

A mozgásfejlesztés céljai és feladatai óvodánkban

- A mozgás megszerettetése, testkultúra, az egészséges életmód és életvitel igényére nevelés, a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése.
- *A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás iránti igény megalapozása, kialakítása.*
- Légző, keringési, csont- és izomrendszer teljesítő képességeinek növelése.
- Lateralitás fejlesztése, dominancia erősítése.
- Helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításának elősegítése, tartásjavító és lábtorna alkalmazása.
- Lehetőség biztosítása spontán mozgások alakítására (zenei aláfestés).
- Kondicionális képességeik: mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség fejlesztése.
- Koordinációs képességeik fejlesztése: téri tájékozódás, egyensúlyérzék, ritmuskészség, mozgékonyaság, hajlékonyaság.
- Keresztcsatornák - szem - kéz, szem - láb -, finommotorika fejlesztése, helyzetfelismerő képességük, *dominanciájuk* erősítése saját testük közvetítésével.

- Mozgásműveltségük kialakítása jártasság, készség szintjén: mozgásos cselekvések elsajátítása, szép kivitelezése. Mindezekkel összefüggő elméleti ismeretek elsajátítása, *gyakorlatban való alkalmazása* (vezényszavak, szakkifejezések).
- Szórakoztató, élményekben gazdag *a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó* mozgásos játékok és *feladatok* szervezése a versenyigény kielégítésére, az egészséges versenyszellem kialakítására, a sikerek és kudarcok átélésére.
- *Az egyéni szükségleteket, képességeket figyelembe véve a gyermeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása, a szabad levegőn való tartózkodás, mozgás lehetőségének kihasználása.*
- *Komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, ezen keresztül a pozitív énkép, az önkontroll, az érzelmek szabályozása, a szabálykövető társas viselkedés, az alkalmazkodás, az együttműködés, a kommunikáció, a problémamegoldó gondolkodás, a bátorság, kitartás fejlesztése.*

A célok és feladatok óvodai megvalósítása segíti a gyermekek kiegyensúlyozott személyiségfejlődését, hisz a mozgás, a motoros képesség adják alapját a beszéd és gondolkodás fejlődésének, a reális énkép kialakulásának. A legfontosabb a természetes mozgásra készítésben az, hogy lehetőséget adunk a gyermeknek arra, hogy ismerje meg saját testét, tanulja meg, hogy azzal mire képes.

Óvodánkban a **mozgásfejlesztésben** két **területet** emelünk ki:

- a szabad játékban megvalósuló spontán, természetes mozgást,
- a rendszeres, egészségfejlesztő szervezett mozgást.

A szabad játékban a csoportszobában és az óvoda területén rendelkezésünkre álló játékszerek és sporteszközök mind szélesebb körű biztosításával és alkalmazásával tudjuk a sokirányú mozgásfejlesztést elérni.

Szertári eszközkészletünk e téren korszerű kínálatot ad, hisz a mini trambulintól a topogóig, a füles labdától a gyalogkerékig sokfajtaból válogathat az óvónő.

Az udvari szabad játékot az együttjátzás örömeivel tudjuk tartalmasabbá, élményszerűbbé tenni. A balesetektől nem félni kell, hanem megelőzni azokat!

Alkalmat kell adni és segítséget kell nyújtani a gyermeknek arra, hogy mindent kipróbálhasson, megtanulja hogyan vigyázzon magára, hogyan kapaszkodjon, hogyan essen el.

A természetbe történő kirándulásokon engedni kell, hogy a gyermek kipróbálhassa önmagát (fára mászhasson, árkot ugorhasson, domboldalra mászhasson, s onnan legurulhasson, stb.). A balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások alakításáról, a felelősség-, biztonság-, szabálytudat megalapozásáról, fejlesztéséről a balesetmegelőzési ismeretek folyamatos átadásával, betartásuk figyelemmel kísérésével gondoskodunk. A gyermekek életkorához igazodó szokás-, szabályrendszer, viselkedési elvárások, ismeretek átadását a csoportok naplóiban dokumentáljuk.

A rendszeres, egészségfejlesztő szervezett mozgás egyik formája óvodánkban a mindennapos frissítő, játékos együttmozgás 5 - 10 percben, a másik pedig az óvónő által tudatosan tervezett, szervezett mozgásfoglalkozás 20-35 percben. Ezeket a napirendben, illetve hetirendben jelölik az óvónők.

Az óvodás gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, egyéni képességeket és igényeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül.

A gyermeknek a *befogadás*, beszoktatás idejétől (bármilyen életkorban) kezdődően teremtsen lehetőséget az óvónő, **a napi egyszeri, frissítő, játékos együttmozgásra.**

E tevékenységben a részvétel szabadon választható, azt a gyermeket aki nem akar részt venni, nem szabad erőltetni. A gyermek önmagától is eljut azon fokra, amikor belső igényéből fakadóan spontán módon, majd tudatosan próbálja utánozni társait, óvónőit.

A helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával, a megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgással a motoros képességek egyre magasabb szintjére jut el a gyermek, mely előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának.

Az együttmozgás anyaga:

- spontán, örömteli, belülről fakadó *változatos* mozgások, *mozgásos játékok*,
- játékos gimnasztikai gyakorlatok eszközzel, vagy eszköz nélkül, esetenként zenére.

Az óvónő feladatai:

- az időjárás függvényében a szabadban szervezze
- használja ki az udvar adta változatos terepviszonyokat
- vegye figyelembe a természet erőinek (napfény, levegő, víz) kedvező, esetleg káros hatását
- használja ki a rendelkezésre álló kézi és tornaszereket, változatos eszközöket
- biztosítson az épületben is megfelelő helyet a mozgásra (tér, szellőztetés)
- ép, tiszta, megfelelő számú eszköz biztosítása.

A szervezett mozgásfoglalkozás

A tudatosan tervezett és szervezett *egészségfejlesztő testmozgás* szervezésére *kiscsoportban* heti 1 alkalommal, vegyes-, középső –és nagycsoportban *heti 2 alkalommal* kerüljön sor.

Lényeges, hogy ezek ne közvetlenül étkezés után kerüljenek lebonyolításra.

Kiscsoportban a cél a tornázás megszerettetése, annak elérése, hogy minden gyermek elfogadja a foglalkozásokon való részvételt.

Középső - és nagycsoportosoknál már a terhelés fokozatos növelésére, a pontos, fegyelmezett, kitartó gyakorlatvégzésre kell törekedni. A gyakoroltatás mindig egyéni fejlettség szerint történjék.

Vegyes csoportokban úgy kell a gyakoroltatást végezni, hogy mindig csak egy olyan feladat legyen, ami közvetlen óvónői irányítást, segítséget igényel.

A mozgásos foglalkozásokat is célszerű a szabadban szervezni. Amennyiben ez nem lehetséges, a csoportszobákban minél nagyobb hely biztosítására kell törekedni.

Az óvónő feladatai a mozgásfejlesztésben:

- Modellként álljon a gyermek előtt, szeressen velük együtt mozogni.
- *Kiemelt fontosságú a szabad levegőn való mozgásfejlesztés.*
- Teremtsen megfelelő motivációs bázist a feladatok végzéséhez.
- Szorgalmazza a gyakorlatok többszöri ismétlését, de úgy, hogy a gyermek ne érezze kényszernek.
- Biztosítson olyan mozgásélményt, ami örömforrás a gyermek számára.

- A foglalkozások szervezésénél építsen a gyermekek motiváltságára, aktivitására, adottságaira.
- Tudjon együtt örülni az apróbb sikereknek, segítse át a gyermeket a kudarcon, legyen körültekintő, türelmes, és következetes, alakítsa a gyermekek versenyszellemét, küzdeni tudását.
- Adjon egyszerű, lényegre törő, rövid feladatismertetést, utasítást.
- Ügyeljen a pontos szabályismertetésre, ellenőrizze a gyermekek szabályértését.
- Használja tudatosan a gyakorlatokkal összefüggő szakkifejezéseket.
- Értékelése és hibajavítása egyénre szabott legyen.
- Tervszerű, szervezett, körültekintő fejlesztési feladatok állítása.
- Ne siettesse, hanem tapintattal segítse a gyermek fejlődését, értékelése személyre szabott, pozitív irányú legyen.
- Önképzéssel bővítse az erre a területre vonatkozó szakirodalmi jártasságát.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.

A gyermek:

- szereti és igényli a mozgást,
- ismeri a testrészeket, azok funkcióit,
- megérti és *mozgásban alkalmazni tudja* az egyszerű vezényszavakat,
- nagymozgásai koordináltak, precízek, *összerendezettebbek* lesznek,
- fogóizmai megerősödnek, *képes harmonikus finommozgásra*,
- ismeri és megfelelően használja az irányokat,
- szem - kéz - láb koordinációja összehangolt,
- fejlődik kudarctűrő képessége, erősödik egészséges versenyszelleme, kitartása, *mozgását, viselkedését szándékosan irányítani képes.*

A mozgásfejlesztés tárgyi feltételei

Teremben

- Tornaszoba bordásfalakkal (bölcsőde épületében).
- Óvoda méretű ugrószekrények.
- Tornaszőnyegek.
- Gyalogkerekék.
- Rugós deszkák.
- Kéziszerk a gyermeklétszám szerint (labdák, babzsákok, botok, szalagok, szivacspárnák, karikák, maroklabdák, stb.).
- Tornapadok.
- Trambulinok.
- Fizioball labdák több méretben, méretenként 3 - 3 db.
- Body-roll henger család.
- *Mozgáskotta bővített eszközkészlet.*

Szabadban

- magasugró állványok,
- távolugró gödör,
- kosárlabda palánkok, *labdák különböző anyagokból és méretben*,
- komplex mozgásfejlesztést szolgáló játszótéri eszközök, szabványnak megfelelően, minősítve,
- *futóbiciklik, kerékpárok, rollerek, gólyalábak.*

VERSELÉS, MESÉLÉS

Az anyanyelv ősi forrása a vers, a mese. Értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a "hallgató" gyermek felé.

A vers: Játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. Mondani kell és nem tanítani!

A mese: Az anyanyelv zenéje, észjárása, a játékkal együtt a kicsinyek "tanuló iskolája". A mese törvénye az élet törvénye. Általa etikai világképet kap a gyermek, indulatokat, vágyakat él meg, melyek a mesék egy részén levezetődnek.

A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A mese és a vers hallgatása, mondása a kisgyermeknek a **játékkal egyenrangú**, természetes igénye, az anyanyelvi nevelés mással nem pótolható lehetősége. A mese az egész napi zajban a csend szigete.

Szórakoztat, segít az élmények feldolgozásában, oldja a szorongást.

Célja: A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, személyiségük formálása a mesei élményekkel, a versek rímeivel, zeneiségével. *A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókákkal, dúdolókkal, versekkel hozzájárulunk a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.*

Az óvónő feladatai

- Igényes, a gyermekek életkorához, igényeihez igazított irodalmi anyag összeállítása, *a népi, a kortárs és a klasszikus művekből.*
- Gondoskodni a közös mesehallgatáshoz szükséges légkörről, *biztosítani a mesehallgatás elengedett intim állapotát*, biztosítani a kedvelt, jellegzetes formákat, mint a mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás, reprodukció.
- Fejleszteni a gyermekek nyelvi képességeit, a gyermeki önkifejezés lehetőségének biztosításával, saját vers, mesealkotás *mozgással, ábrázolással történő kombinálásával, mint az önkifejezés egyik lehetséges módjával.*

a; Az irodalmi anyag összeállítása

A gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő, beszédhelyzeteket teremtő irodalmi alkotásokat kell választani.

Az összeállításból tükröződjék a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, és a hagyományok, értékek közvetítése.

Tartalmazzon *magyar gyermekköltészeti alkotásokat*, népi, *dajkai hagyományokat tükröző* mondókákat, verset, mesét, folytatásos történetet, elbeszélést. Ezeket naponta többször hallják illetve mondják.

A legkisebbeknek népi mondókákat és ritmikus, játékos verseket választunk.

Az ő meséik egyszerű cselekményűek, érthetőek, ritmikus ismétlődésűek. A nagyobbak meséi összetettebb állatmesék, népmesék, klasszikus tündérmesék, meseregények.

Az anyagválasztás **gerincét** a magyar **népmesekincs** példatára adja, de helyi jellegű, **vasi** népmeséket, verseket, mondókákat is halljanak, mondjanak a gyermekek.

Merítünk a magyar klasszikusok és az igényes, kortárs magyar írók meséiből is, valamint a meseirodalom klasszikusaiból is (Grimm, Andersen, La Fontain).

A versanyag a népi mondókáktól, a vidám, humoros versekig terjedjen. Halljanak, mondjanak klasszikus és mai magyar költők verseiből.

Ismerkedjenek találós kérdésekkel, egyszerű közmondásokkal.

b; A mesehallgatás légköre, a tevékenység jellegzetes formáinak biztosítása

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Minden nap jelen van e tevékenység óvodánkban. A csend szigetévé csak akkor válik, ha a gyermekek szokásait, a szabályokat úgy alakítjuk, hogy biztosítva van a teljes átélés lehetősége.

Közvetett módon (mesepárnák, gyertya, stb.) hívjuk, csaljuk a gyermekeket a mesesarokba, és csak akkor kezdünk el mesélni, verset mondani, ha a mesehallgatás légköre kialakult, s **szigorúan könyv nélkül** (kivétel elalvás előtti mese !), hogy a folyamatos szemkontaktus biztosított legyen. Az óvónő mesemondó stílusa magával ragadó legyen.

Egy-egy új mesét egy-egy héten át mesélünk, hogy a gyermekek majd eljátszhassák.

A **kicsiknek** sok-sok mondókát, ölelgető, lovagoltató, stb. versélményt biztosítunk. Halljanak és mondjanak az óvó nénivel együtt állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, csúfolókat.

Meséik egyszerű állatmesék, ezekkel szoktatjuk őket a figyelmes mesehallgatásra.

A fakanál - sík - és ujjbábok a hallott mesék szereplőihöz igazodnak, egész nap elérhető helyen vannak. A könyv szeretetére az állandóan rendelkezésükre álló leprellőkkel, képeskönyvekkel neveljük őket. Elhozhatják otthonról kedvenc mesekönyvüket. Ismerjenek meg 10 - 12 mondókát, 10 - 14 új mesét.

A **nagyobbaknál** kialakul a vers, a mese szeretete, s azt igénylik is. Fontos, hogy minél több lehetőséget teremtsünk arra, hogy meseélményeik játékukban is megjelenjenek, bábozzanak, dramatizáljanak, rögtönözzenek meséket, bábjátékokat, elkezdett meséket befejezhessenek. Játékukba épüljenek be a mondókák, kiolvasók, a rímjátékok, találós kérdések.

A mesék, versek kapcsolódnak átélt élményeikhez. Ügyeljünk a hangképzésre, a tiszta ejtésre, hangsúlyozásra, éneklő hanglejtés kerülésére.

Ismerjenek meg 4 - 5 mondókát, 5 - 6 verset, 10 - 14, majd 15 - 20 új mesét.

Pihenőidőben halljanak folytatásos meséket. Teremtsünk lehetőséget az önálló mesemondásra, mesék, történetek kitalálására.

Évente 4 alkalommal vegyenek részt báb - vagy meseszínházi előadáson, hisz az így átélt irodalmi élmény semmi mással nem pótolható, s mindeközben "megtanulják" hogyan illik viselkedni színházban.

c; Nyelvi képességek fejlesztése

A mese, a vers, a bábozás, a dramatizálás a nyelvi kifejezőkészségek fejlesztésének leghatékonyabb eszköze. Alakítja az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszéd képességét, megalapozza a biztonságos önkifejezést, új fogalmakat ismerhetnek meg, fokozza társalgási kedvüket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Igényévé válik a mesehallgatás.
- Szívesen mond spontán módon is mondókákat, verseket, meséket.

- Tudja a megismert szavak jelentését, adott esetben megfelelően használja, mondatait a nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzi.
- Tud könyvben, kép alapján tájékozódni, képről mesélni, óvja a könyv állagát.
- Szívesen bábozik, vesz részt dramatikus és mimetikus játékokban.
- Képes meséket kiegészíteni, befejezni, kitalálni, azokat képben, mozgásban kifejezni.
- Megjegyzi a mese legfontosabb elemeit, 10- 14 mondókát, 6 - 8 verset.
- Figyelmét hosszabb időn át képes a mesére koncentrálni.

KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA

" A természet varázsát ontja bőven.

A fűben, a virágban és a kőben.

Ó nincs a földön oly silány anyag,

Mely így vagy úgy, de ne szolgálná javad.

De nincs oly jó, melyben ne volna vész,

Ha balga módra véle visszaélsz."

/Shakespeare/

Szeretnénk olyan új nemzedék felnövekedésének tevékeny részesei lenni, akik visszafordulnak a természethez, akik a világot egységes egészében látják, s azt nem csak mérhető és leírható tárgyak sokaságaként szemlélik. Kívánjuk, hogy óvodásaink értékeljék mind az élettelen, mind az élő világot, a létezését magát. Gondolkodásukban, cselekedeteikben keressék azt az utat, ami leginkább összeegyeztethető környezetükkel. Szeretettel és kellő alázattal forduljanak a természet valamennyi létezője felé, legyen az kő, útszéli gyom, bármilyen állat.

Ez a szelíd szeretet jellemezze emberi kapcsolataikat, s őrizze meg mindezen tulajdonságaikat "bármely" területére kerüljenek is az életnek.

Ezt kívánja tőlünk a társadalom is: "meg kell találni annak lehetőségét, hogy az ifjúság - már az **óvodáskortól kezdve** - magába gyűjthesse azokat a hatásokat, azokat a **meghatározó élményeket**, amelyek az embernek a **természeti környezethez való viszonyát**, értékrendjét és magatartását meghatározzák." (" A nemzeti természet-megőrzési politika koncepciója")

A tevékenység célja: Alakítani a gyermekek pozitív érzelmi viszonyát a környezet értékei, a természet, az emberi alkotások iránt, s közben megtanulni azok védelmét, az értékek megőrzését, s mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli tapasztalatokat, ismereteket nyújtani, ezek által alakítani ítélőképességüket, tér-sík- és mennyiségsszemléletüket, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásait.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. Környezetbarát magatartás, viselkedés, gondolkodásmód alakítása, a környezetvédelmi nevelés óvodai megvalósítása.

A tevékenység fejlesztő hatása:

- Minden séta, kirándulás, csoportszobai tevékenység sok-sok közvetlen és közvetett tapasztalat - ismeret - és élményszerzési lehetőséget hord magában.

- Ezek segítik a **sokirányú** és **sokféle** tapasztalatszerzést, a gyermek önálló vélemény alkotásának, döntési képességének fejlesztését a *kortárs kapcsolatokban* és a környezet alakításában.
- Fogalmakat alkotnak az őket körülvevő világról.
- Ügyesedik mozgásuk, kezük, fejlődik nyelvi kifejezőkészségük.
- Megtanulják szeretni és tisztelni a világot.

A legfontosabb, hogy mindig örömmel tevékenykedhetnek !

A tevékenység tartalma:

az EMBER és az őt körülvevő

TERMÉSZETES

és MESTERSÉGES környezet,

s ezek FORMAI ÉS MENNYISÉGI viszonyai.

Óvodánkban a külső világ tevékeny megismerését és megszerettetését e négy terület köré csoportosítjuk.

Az óvodai nevelőmunka komplexitásából adódóan minden összekapcsolódik mindennel. Minden gyermeki tevékenység magában hordozza a sokirányú tapasztalatszerzés, érzékelés, észlelés lehetőségét. Különösen igaz ez a külső világ megismerésében.

AZ EMBER

Az ember része az őt körülvevő világnak. A kisgyermek először önmagával ismerkedik, saját testéről szerez tapasztalatokat. Ezeket óvodába lépéskor otthoni környezetéből hozza. Az óvodában ezek a tapasztalatok sokasodnak, rendszereződnek.

Tapasztalatszerzési lehetőségek

- test, testrészek, mozgás- és érzékszervek, testápolás, tisztálkodás, öltözködés, kultúrált higiéniai szokások, táplálkozás,
- egészségvédelem az óvodában: zsebkeendőhasználat, kézmosás, stb., betegségek: orvos, védőnő munkája,
- gyógyteák készítése és fogyasztása: csipkebogyó, gyümölcslevek, betegségmegelőző szerepük,
- közvetlen tapasztalatok alapján saját testük lehetőségeinek és korlátainak felismerése,
- otthoni élmények előhívása: apa, anya, testvér, nagyszülők - a család, a családtagok egymáshoz való viszonya,
- a családtagok foglalkozása, munkahelye,
- saját személyükkel kapcsolatos alapvető adatok (név, születési hely és idő, lakcím) ismerete.

A MESTERSÉGES KÖRNYEZET, A KÖRNYEZET MEGÓVÁSÁRA NEVELÉS

Az élet és az idő adta lehetőségeket úgy használjuk ki, hogy a gyermekekkel megismertetjük óvodánk és szűkebb lakóhelyük mesterséges környezetét, annak szépségeivel és gondjaival együtt.

Tapasztalatszerzési lehetőségek:

- Ismerjék az óvodában dolgozó felnőttek munkáját, s azt becsülik meg.

- Szerezenek tapasztalatot az óvoda környezetében előforduló, megfigyelhető felnőtt foglalkozásokról: mentőállomás, kereskedelem, építőipar, kézműves foglalkozások.
- Gyakorolják a helyes közlekedést a különböző közlekedési eszközökön (kerékpár, autóbusz, vonat), valamint az ezeken való helyes viselkedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket.
- Ismerkedjenek városunk közintézményeivel, szolgáltatásaival, üzeivel: Zeneiskola, Színház, Múzeum, könyvtár, posta, gyógyszerár, kenyérgyár, stb.
- Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.
- Gyakorolják a **mesterséges környezet megóvását**
 - az óvoda külső és belső rendjének tevékeny megőrzésével,
 - szelektív hulladékgyűjtéssel, mint a hétköznapi környezetvédelmi viselkedéssel,
 - papírhulladék gyűjtésével, hasznosításával,
 - használt-elem gyűjtésével,
 - azzal, hogy környezetüket szeméttel nem csúfítják, nem rongálják.
- Ismerjék meg városunk, településük jellegzetes épületeit, vegyék észre szépségüket, vagy éppen azt, amit a felnőttek elcsúfítottak.

A TERMÉSZETES KÖRNYEZET, A KÖRNYEZET MEGÓVÁSÁRA NEVELÉS

„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!”

/környezetvédők alapelve/

Tudatosítani szeretnénk, hogy az ember léte, egészsége végső soron az őt körülvevő környezettől is függ. A természeti környezet szépsége, harmóniája az ember számára azonban az öröm, az esztétikum forrása is, s ezért is óvjuk, védjük.

Az élet tiszteletéhez hozzátartozik mindenfajta élet tisztelete, védelme.

A természetes környezet megismerésére legjobb lehetőségünk az **évszakok megfigyelésén** keresztül kínálkozik. Helyi adottságainkból adódóan elérhető távolságra vannak rétek, erdők, mezők, folyó- és állóvizek (Rába, Hársas tó, Várkert, Akasztó domb, parkerdő), s ezt folyamatosan kiaknázzuk, így tág lehetőségünk nyílik a növény- és állatvilág megismertetésére. Legfontosabbnak azt tartjuk, hogy mindig mindent természetes környezetében figyelhessenek meg, lehetőleg mindent megfoghassanak, megszagolhassanak, megkóstolhassanak, egyszóval tevékenykedhessenek, játszhasanak mindennel: a vízzel, a talajjal, állatokkal, növényekkel.

Tapasztalatszerzési lehetőségek:

- szerezenek tapasztalatokat, élményeket az évszakokhoz kapcsolódóan:
 - az időjárás - hatása növényekre, állatokra, emberre,
 - érezzék át a különböző évszakok által kínált közös élményeket,
- lehetőleg sok állatot saját életterében ismerjenek meg. Konkrét lehetőség hiányában közvetett tapasztalatokat szerezhessenek. Ismerkedjenek meg szűkebb természeti környezetünk védett állataival: kék cinege, fekete gólya,
- kísérjék figyelemmel a " mi gólyapárunk " életét,
- természetes környezetében figyeljék meg a növényeket (fű, fa, bokor, virág, zöldség, gyümölcs), s szerezenek tapasztalatokat gondozásukról, felhasználási módjukról,
- ismerkedjenek meg lakókörnyezetünk védett növényeivel: tőzike, csillagos nárcisz, sárga liliom, ciklámen,

- ismerkedjenek a természet " gyűjthető " kincseivel, a gyűjtés szabályaival,
- ápoljanak " hétköznapi " hagyományokat, mint a befőzés, aszalás,
- ismerkedjenek az ember és környezete közti kölcsönhatásokkal: víz - levegő - talajszennyeződés és következményeik.

A természetes **környezet védelmére nevelést** tehát az évszakokhoz kapcsolódóan valósíthatjuk meg a legkönnyebben, de ebben elengedhetetlenül szükséges a szülői ház tevékeny, támogató részvétele is.

Nevelőmunkánk fontos feladatának tartjuk, hogy gyermekeink védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról, hogy alakítsuk környezet - és természetóvó - tisztelő szokásaikat, magatartásukat, köztük az élet iránti tiszteletet.

Elvünk, hogy minden élőlénynek joga van az élethez, ezért erdőn, mezőn nem szedünk virágot, nem szemetelünk, az állatokat gondozzuk.

KÖRNYEZETÜNK FORMAI ÉS MENNYISÉGI VISZONYAI

A gyermekeink számára biztosított tevékenységek gazdag választékával az egésznap folyamán lehetőséget teremtünk a környező világ formai és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre.

E tapasztalatszerzés közben a gyermekeket a valóság megismerésére, a problémák megglátására és megoldására neveljük. Építgetjük fogalmaikat, alakítjuk logikai ítélőképességüket, formáljuk gondolkodási műveleteiket.

Tapasztalatszerzés tartalma.

- tárgyak, személyek tulajdonságainak felismerése, megnevezése,
- tárgyak, személyek összehasonlítása felismert tulajdonság szerint,
- kiválogatás, általánosítás kiemelt tulajdonság szerint,
- szétválogatás meghatározott tulajdonságok szerint,
- rendezés meghatározott elv, szempont, tulajdonság alapján,
- irányított összehasonlítások, szavakban történő összehasonlítások,
- mennyiségek összemérése, összehasonlítása, szavakban történő összehasonlítások,
- mennyiségek összemérése, összehasonlítása (párosítás, több, kevesebb, ugyanannyi),
- mérések, számolások, természetes számok,
- építése, alkotások szabadon és másolással,
- tevékenységek tükörrel,
- tájékozódás térben és síkban.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről,
- tudja nevét, életkorát, lakcímét, szülei foglalkozását, munkahelyét
- felismeri a napszakokat, évszakokat, azok közt különbséget tud tenni jellemző jegyeik alapján,
- ismeri a környezetében lévő növényeket, állatokat, azok jellemző tulajdonságait, ezeket védi, óvja, gondozza,
- felismer tárgyak, jelenségek közötti feltűnő összefüggéseket, ezeket külső jegyek alapján összehasonlítja,
- kialakulóban vannak azok a szokások, viselkedési formák, amelyek a természeti, társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek (Ne bánts! Vigyázz rá! Ne szemetelj!, stb.),

- megismeri a családi és tárgyi kultúra értékeit, azokat szereti és védi,
- ismer helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat,
- ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés elemi szabályait,
- fejlődik nyelvi kifejezőkészsége, kommunikációs készsége,
- tud tárgyakat sorba rendezni különböző szempontok szerint,
- meg tudja állapítani 10 -ig a mennyiségek számszerűségét, létre tudja hozni cselekvéssel a látható, hallható, tapintható mennyiségeket,
- tud építéssel, rajzzal két adott mennyiséget egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy az adott kiterjedésnél, mennyiségnél kisebbet vagy kevesebbet, illetve nagyobbat vagy többet létrehozni,
- helyesen használja a tő - és sorszámneveket 10 -ig,
- helyesen használja a térbeli viszonyokat jelző névutókat saját személye és tárgyak vonatkozásában, valamint az előtte vízszintesen fekvő papíron,
- képes térbeli és síkbeli alakzatokat geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni, az egyszerű tulajdonságokat megnevezni.

A tevékenységhez szükséges eszközök

- hang - és videokazetták (tengerről, vadállatokról, stb.),
- nagyítók, mikroszkóp 2 db,
- egyszerű térképek (megyénk, hazánk, a világ),
- földgömb: 4 db,
- eszközök a külső hőmérséklet, csapadékmennyiség méréséhez,
- játékmérleg,
- színes rudak, logikai játékok, lyukas táblák,
- minden olyan játék, használati eszköz, szemléltető eszköz, természetből merített anyag, amely alkalmas a tapasztalatgyűjtéshez.

A tevékenység szervezeti formái:

Elsősorban **kötetlen** szervezeti formában, cselekedtető tevékenységek útján, *spontán és szervezett*, közvetlen tapasztalat - és élményszerző séták, kirándulások alkalmával, mikro csoportban és egyénileg fejlesztjük a gyermekeket, *elegendő időt, helyet és eszközt biztosítva. Az ismeretek rendezésére növekvő időtartamú csoportos foglalkozások is szervezhetők.*

A kirándulások, séták - mint szervezeti keretek - hossza, távolsága, időtartama igazodik a gyermekek életkorához, teherbíró képességéhez.

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

" Nem lehet egészen boldog ember az,
akinek nem öröm a zene. "

/ Kodály Zoltán /

Célja: A zene iránti érdeklődés felkeltése, a befogadásra való képesség megalapozása, a közös éneklés, énekes játék örömeinek megéreztetése, esztétikai fogékonyság és zenei ízlés formálása.

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési képességének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztésére. Zenei nevelésünk az óvodai lét egészét áthatja, hisz napközben bármikor van lehetőség éneklésre, mondókázásra

vagy körjátékok játszására. Az élményt nyújtó éneklésnek, zenélésnek a művészeti és esztétikai nevelés szempontjából is kiemelt helye van. Célunk a **népi hagyományok, különösen a vasi hagyományok**, a műzenei, **igényes** kortárs és más népek dalainak, zenéjének megismertetése.

A tevékenység fejlesztő hatása:

- a gyermekek érzelmileg kiegyensúlyozottabbá válnak, oldja a feszültségeket, befolyásolja a hangulatot, nő magabiztosságuk, fejlődik alkalmazkodóképességük, önkifejezésük,
- fejlődnek értelmi képességeik: nő figyelmük tartóssága, időtartama, fejlődik emlékezetük (szöveg, mozgás), zenei kreativitásuk, képzeletük, fejlődnek gondolkodási műveleteik, a zene nyújtotta pozitív élmény cselekvésre ösztönzi őket,
- mozgásuk harmonikussá válik, fejlődik mozgáskoordinációjuk, a ritmus figyelmet, koncentrációt, határozottságot fejleszt, a dallam az érzésvilágot befolyásolja, a hangerő, a hangszín hallószervüket élesíti.
- kiváló lehetőséget ad a beszédfejlesztésre,
- a népi játék, dal felébreszti a haza, a nép iránti szeretetet,
- alkalmat ad a periférikus helyzetben lévő, enyhe fogyatékkal küzdő gyermekeknek is a sikerélmény átélésére,
- erősíti az együvé tartozás érzését, a közösség szabályainak betartását,
- erősíti a gyermekekben az alkalmazkodó képességet, a fegyelmet, hisz a ritmus, a dal, a tánc, a szabályok diktálta rend ezt kívánja.

Az óvónő feladatai:

- A zene emberformáló ereje az együttes éneklésben, a közös élményekben van. E cél megvalósulása zeneileg művelt óvónőket kíván.
- A zenei nevelés feltételeinek megteremtése tudatos, folyamatos, tervszerű munkát kíván. Olyan legyen a csoportban a légkör, hogy mindenki kedvére dúdolhasson, énekelhessen, mondókázhasson, táncolhasson, ahonnan nem hiányzik a jókedv és az egészséges humor sem.
- Minden óvónő rendelkezzen egy olyan igényesen összeállított bázisanyaggal, amelyhez bármikor hozzányúlhat. Az igényesség az anyag kiválasztásához és előadásához kapcsolódik, formálja a gyermekek ízlésvilágát. A kisgyermekek mindent befogadnak, ezért nagy a felelősségünk az anyagválasztásban. Az időben fejlesztett jó ízlés - amit ez a kor elront vagy elmulaszt, később helyrehozni nem lehet - később nehezen rontható el.
- Olyan dalokat kell megtanítani a gyermekeknek, amelyek fejlesztik a gyermekek zenei képességeit: hallásukat, éneklési készségüket, ritmusérzéküket, harmonikus mozgásukat.
- Tudatosan használja a zenében rejlő feszítő - oldó erőket a gyermekek pozitív személyiségfejlesztése érdekében.
- Az ének-zenei nevelés szője át az egész napos nevelőmunkát. Engedje a gyermek zenei improvizációját szabadon áramlani: dúdolgatásban, kitalált dalocskákban, zenére történő szabad mozgásban, táncban.
- Teremtsen sok lehetőséget a zenehallgatásra: óvónői ének, hangszeres játék, nagybaknál lemezhallgatás, élő hangszeres előadás (Zeneiskola).

A tevékenység tartalma

a: Mondókák, népi énekes játékok

Törzsanyagát Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában és Békefi Antal: Vasi népdalok című kötete adja.

A kicsik ismerjenek meg 6 - 8 rövid mondókát, 10 - 15 énekes játékot. Hangterjedelmük, ritmusuk életkoruknak megfelelő legyen.

A nagyobbak ismerjenek meg 12 - 15 új dalt, 4 - 5 mondókát. A dalok hangterjedelme a pentaton.

A legnagyobbak már 15 - 18 új dallal, 3 - 4 alkalomhoz illő dallal, s 5 - 7 új mondókával ismerkedjenek. Olyan dalokat is tanuljanak, amelyekben szinkópa, szünet és triola ritmusok vannak.

A mondókák, népi énekes játékok a gyermekek érzelmeire, gondolatvilágára hatnak, ugyanakkor fejlesztik művészi ízlésüket, akaraterejüket, kielégítik szórakozási igényüket. Mindemellett megismerteti, megszeretteti velük a népművészetet, s egyben hazaszeretetre neveli őket.

b: Ritmusérzék fejlesztés

A magyar nyelv egyenletes lüktetése, alliteráló ritmusa az iskolai írás, olvasás tanulásánál igen jelentős szerepet tölt be. Ezért fontos, hogy kialakítsuk a lüktetés érzékelését. A lüktetés adja az alapját a további ritmusmotívumok elsajátításának, a tempókülönbség érzékeltetésének. A ritmusérzék fejlesztése szorosan a mozgáshoz kapcsolódik, azt koordinálja.

A kicsik játékos, utánzó mozdulatokkal érzékeljék az egyenletes lüktetést. Járlanak, mozogjanak egyenletes tempóra, váltakozó tempóra.

A nagyobbak az egyenletes lüktetés mellett érzékeljék a motívumhangsúlyt, a dalok, mondókák ritmusát. Ezekhez használjanak ritmushangszereket, melyek közt maguk vagy az óvó néni készítette is megtalálható.

A legnagyobbak már különbséget tudnak tenni az egyenletes és kettes lüktetés, a ritmus között. Fogalomalkotásuk pontos, tudatos, képesek egy-egy zenei képességfejlesztő játékot önállóan, többféle módon megvalósítani.

c: Mozgásfejlesztés, gyermektánc

A dalok, dalos játékok, mondókák ritmusa, dallama spontán módon is mozgásra ösztönzi a gyermekeket. A szép mozgás kialakítása fontos része a készség - képesség fejlesztésnek. Az egyenletes, szép járás, a dalos játékok mozgássorai alapjai a későbbi tánclépéseknek. Egyedi formában segítik a mozgás összerendezettségének kialakulását. A zenéhez kapcsolódó mozgás, a közös játék érzelmi töltése igen erős, a gyermekekhez közelálló élménye semmi mással nem pótolható.

Az énekes játékokhoz kapcsolódó mozgások, szerepek a gyermekek életkorához igazodnak. A legnagyobbak már bonyolultabb párcserés, kapus, hidas, sorgyarapító énekes játékokat is játszanak, variálva egyszerű táncos lépésekkel. A mozgást színesítjük térforma változatokkal: csiga, hullámvonal, sorok, kör, félkör, stb.

d: Hallásfejlesztés

Ennek legfontosabb területe az éneklési készség fejlesztése, amely a gyermekek utánzási vágyán alapul. Hallás után tanítjuk a dalokat, dalos játékokat. A gyakorlásnak, többszöri éneklésnek kiemelt szerepe van. Fontos, hogy az óvónő által választott dalok hangterjedelme megfeleljen a gyermekek életkorának, éneklésük megfelelő hangmagasságban történjen.

Az éneklési kedv felkeltésében, ébrentartásában kiemelt szerepe van a megfelelő érzelmi alapozásnak, melyet nagymértékben segít a sokat és örömmel énekelgető óvó néni.

Engedjük az önálló énekelgetést, mert ez segít oldani a gyermekek gátlásait.

Ismerjenek meg olyan zenei alapfogalmakat, melyek a hallásfejlesztést szolgálják: halk, hangos, magas, mély. Ismerkedjenek a környezet hangjaival, zörejeivel, ezeket, s egymás hangját, valamint az óvodában használt dallamjátszó hangszerek (furulya, metallofon, szintetizátor) hangját ismerjék fel. Játsszanak dallambújtató, hangszínfelismerő, stb. zenei játékokat.

e: Zenehallgatás

Az óvodai zenehallgatás azért fontos, mert a gyermekek figyelmét a dal, az ének, a hangszerjáték szépségével lekötjük, felkeltjük érdeklődésüket a zenehallgatás iránt, s a zene türelmes, figyelmes élvezetére szoktatja őket. A zenehallgatással felkészítjük őket a zenei szépnek értésére, élvezetére, formáljuk zenei ízlésüket.

Kiscsoportosaink - különösen a beszoktatás idején - gyakran hallják az óvó néni dalait, vigasztaló, tréfás mondókait. E korban az óvónő énekes előadása adja a zenehallgatás gerincét. Éneket kísérje testi kontaktus: ringató, altató, hintáztató, lovagoltató. Minél több tevékenységhez kapcsoljon zenei élmény-kiegészítést.

A nagyobbak az élő, énekes előadáson túl (ezek elsősorban a magyar népdalkincsből választottak), hallgassanak hangszeres zenét, kórusmuzsikát audiokazettáról, videóról, esetenként élőben (Zeneiskola diákjainak előadása). Ünnepi alkalmakkor az óvó nénik kórusának előadásában hallgassanak alkalmi kórusműveket (március 15., Karácsony, stb.).

A tevékenység szervezeti formái

Szervezeti formák: kötött és kötetlen

Munkaformák: frontális, mikro csoportos, egyéni

A kötetlen szervezeti formához a mikro csoportos és egyéni munkaforma a legmegfelelőbb, hisz ezek az egyéni képességek szerinti fejlesztés legeredményesebb megvalósítási formái.

A kötött formához a közös énekes játékok illenek, itt a közös élmény, öröm, a mozgás, a dalokhoz kapcsolódó szabályok gyakorlása az elsődleges. Ezek lehetőleg mindig az udvaron történjenek.

A szervezeti formák megválasztását a gyermekek életkora, a fejlesztési cél és tartalom határozza meg. Arányait a gyermekek életkorához igazítjuk: kicsiknél a mérleg nyelve a kötetlen forma felé, nagyobbaknál már a kötött forma felé billen.

Az egyéni munkaforma a lemaradók felzárkóztatását, s a tehetségesekkel való foglalkozást segíti.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Tud természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekel önállóan is, hat hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.
- Képes dallammotívumokat visszaénekelni.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.

- Megkülönbözteti és reprodukálja a halk - hangos, magas - mély, gyors - lassú zenei fogalompárokat.
- Tud egyszerű táncos mozgásokat végezni, helyes testtartással.
- Élvezettel énekel, játszik énekes játékokat, hallgat zenét.

A tevékenységhez szükséges eszközök

- óvónői hangszerek: furulya, metallofon, szintetizátor
- ritmushangszer készlet (Orff-készlet) csoportonként 1 db, egyéb óvodánként 2 - 2 db
- népi játékok kellékei: bot, kalap, kendő, szoknya, stb.
- népi ritmushangszerek: köcsög, lopótök, stb.
- gyűjtött anyagok, termékek kellékekhez, ritmusjátékokhoz
- csoportonként 1 db magnetofon
- audió és videokazetták

RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

" A gyermekrajzok olyanformán szépek és értelmesek, mint a csillagos ég.

A gyermekrajz tele van Göncölszekerekkel, színtelen csillagokkal, látni lehet ahogy botorkált a ceruzája.

A botorkáló ceruza tévedései, reménységei a névtelen csillagok és az éppenhogy sikerülő jelek a felismerhető csillagképek."

/ Melocco Miklós /

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése, az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet.

Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a gyermekeket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, az ősz ezernyi színét, a tavasz csodáját, vagy kezünkbe venni egy szép színes, még friss nyomdászágú mesekönyvet, ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Az ábrázolás különböző fajtáival a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Törekedni kell a tehetségek bátorítására, kibontakoztatására.

Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó **környezet** vegye körül a gyermekeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol gyermekeinkre.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy egy kellemes benyomást keltő, jó ízlésű, igényes, a világ szépségét észrevenni képes **óvónő** mennyit tud tenni szinte észrevétlenül, saját példájával is a művészeti nevelés érdekében.

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Tehát a művészeti nevelés mindenek előtt az **egyéniesség színeinek** kibontakoztatását jelenti.

A gyermeki ábrázolótevékenység a vizuális nevelési lehetőségek legfontosabb, de mégiscsak egyik meglehetősen szűk dimenziója.

A gyermeki **ábrázolótevékenység** speciális **játéktevékenység**, a **gyermek első alkotótevékenysége**.

Az ábrázoló (művészeti) tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását teszi lehetővé a gyermekek számára. Átala fejlődik gondolkodásuk, esztétikai - etikai érzékük, koordinálódik szemük - kezük - mozgásuk, fejlődik látásuk, s ezzel együtt térbeli tájékozódó képességük. A gyermek ábrázolótevékenysége segíti a gyermek megismerését, mert minden "alkotása" információt hordoz érzelmeiről, vágyairól, szorongásairól, fantázia - és érzelmvilágáról. Tükre a gyermek személyiségének, képi megjelenítő képességének. Tehát a gyermek rajzai sokféle információt hordoznak a gyermekről

A gyermek célja:

Nem maga a tevékenység során létrejövő alkotás, annak esztétikai értéke, hanem maga az **örömteli cselekvés**. A létrejövő MŰ, csak mint jelzés kezelendő.

A tevékenység célja:

A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá tétele, az intellektuális látásmód megalapozása. A képi - plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakítása, a gyermekek élmény - és fantáziavilágának, *a gyermekek tér-forma képzeletének gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.*

Hozzájárulni a gyermekek esztétikai érzékenységének, szép iránti fogékonyságának, igényességének kialakításához.

Az óvónő feladatai:

- A gyermekek spontaneitására, alkotókedvére, *egyéni fejlettségére és képességére* alapozott vizuális alkotó képesség fejlesztése.
- *Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, technikai alapelemekkel és eljárásokkal.*
- Kerülje a direkt ráhatásokat.
- Egyéni és közös élmények biztosítása.
- A feltételek megteremtése a tevékenységhez (objektív és szubjektív).
- A vizuális nyelv megtanítása, az ábrázoló képességek fejlesztése.

Az óvónő a tevékenység folyamatában

Kreatív, önálló, magával ragadni tudó, igényes óvónői személyiség szükséges a feladatok eredményessége érdekében.

Az ábrázoló tevékenységeket, a különböző technikák alkalmazásának lehetőségét **építse be** a gyermekek mindennapi életébe, a **játékba**.

Biztosítson tág lehetőséget arra, hogy a gyermekek saját szintjükön, saját elgondolásaik szerint, saját és közös élményeiket újra alkothassák.

Csak akkor segítsen, irányítsa, ha a gyermek elakad, ha saját maga kéri az ő segítségét.

Törekedjen arra, hogy a gyermekek maguk találják ki és valósítsák meg ötleteiket, elképzeléseiket, mert csak ilyen lehetőségek mellett lesz az ábrázoló tevékenység gyermekeink fejlődésének egyik mozgatórugója, s ekként az önfejlesztés eszköze.

A gyermeki alkotótevékenységet a játék egy formájaként kezelje. Biztosítson az **egész nap** folyamán **teret és időt, változatos eszközöket** az ábrázoló tevékenységekre.

Kísérje figyelemmel a gyermeket, **mutassa be** az eszközök helyes használatát, a helyes ülést, testtartást, beszélgessen sokat a gyermekekkel, magatartása mindig legyen **motiváló**.

Mindig vegye figyelembe a gyermekek **egyéni fejlődési** ütemét, bátran alkalmazza a differenciált fejlesztés lehetőségeit.

Biztosítsa azt, hogy mindig álljon a gyermekek rendelkezésére sokféle **anyag** és **eszköz**, amivel választásuknak, fantáziájuknak megfelelően alkothatnak, mert csak így biztosítható a gyermeki önállóság, szabadság, alkotókedvük kibontakozása.

Az óvónő feladata a folyamatban - az ötlettől a megvalósulásig - a gyermek segítése, bátorítása, biztatása és dicsérete.

Nem szükséges, sőt kifejezetten káros az uniformizálásra törekvés az ábrázolási tevékenységben.

A gyermek a **felkínált témát választása** szerinti **technikával** valósíthassa meg, vagy éppen nem azt a témát valósítja meg.

Az óvónő ébressze fel a gyermekekben a vizuális tevékenység iránti vágyat, juttassa el őket az alkotás öröméhez, izgalmához.

Teremtsen megfelelő **hangulatot, légkört** ahhoz, hogy a gyermekek vizuális fejlődése belülről legyen serkentve. Napi gyakorlatában törekedjen a természetes, jó minőségű anyagok sokoldalú felhasználására. Motiválja a gyermekeket kiállításokon, pályázatokon, azonos korcsoportok közötti bemutatókon való részvételre. Látogassanak el kiállításokra.

A tevékenység tartalma

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalkotás, a kézimunka különböző fajtái, a műalkotásokkal, *a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel* való ismerkedés mind a vizuális nevelést szolgálják, *a gyermeki személyiség fejlesztésének eszközeként.*

a: Képalakítás

Nagy méretben való rajzolás, festés, közös kompozíciók készítése.

Élmény alapján történő egyéni ábrázolás, mesék, történetek megjelenítése különböző technikákkal.

b: Plasztikai munkák

Emberalakok, állatok, tárgyak mintázása a mintázott alakzatok különböző térbeli kompozícióba való összerendezése. Bábok, ajándékok, kiegészítők, egyszerű játékok készítése.

Mintázás, szövés, fonás, barkácsolás, papírtépés, vágás, hajtogatás, ragasztás, varrás. Különbőféle természetes anyagok használata.

c: Építés

Különbőféle anyagok felhasználásával nagyobb méretű elemekből összeállított makettek, játékok, modellek építése. E közben tájékozódnak a térben, észreveszik a részek összefüggéseit, térbeli tapasztalatokat szereznek, felismerik az arány-viszonyokat, stb.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul az alkotás öröme, az alkotás iránti igény.
- Felismeri a különböző anyagokat.
- Sokoldalú látási, tapintási, mozgási tapasztalatot szerez
- A különböző technikák gyakorlásával alkotásai kifejezővé válnak, tükrözik élményeit, érzelmeit, fantáziáját.
- Fejlődik esztétikai érzéke, képes a szép meglátására a természetben és a tárgyi környezetben egyaránt.
- Képes elemi téri viszonyok kifejezésére.
- Emberábrázolásában megjelennek a részformák, egyszerű mozgások.

- Megnevezi a színeket, színárnyalatokat.
- Önállóan vagy társaival képes modellkészítésre.
- Saját elképzelései alapján tud tárgyakat díszíteni.
- Képes önálló véleményalkotásra.
- rendelkezik koordinált szem - és kézmozgással.
- Kézmozgása lehetővé teszi az egyre precízebb, apróbb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Megismerkedik a népművészettel, népi motívumokkal.
- Felfedezi az egyszerűség és a funkcionalitás értékét.

A tevékenység szervezeti formái

Mivel a gyermeki ábrázolótevékenységet speciális játéktevékenységként, a gyermek első alkotótevékenységeként, a gyermek örömteli cselekvéseként értelmezzük, ezért annak megvalósulását csak úgy tudjuk segíteni, ha az megjelenik a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban. **Szervezeti formája mindig kötetlen, munkaformája sohasem frontális.**

Az állandóan rendelkezésre álló, illetve az esetenként óvónő által előkészített (tudatos irányítás!) eszközökkel motiváljuk a gyermekeket az alkotásra.

Az **óvónő tehát lehetőséget teremt** az ajánlott eszközökkel, élményelőhívással a gyermekek egyéni elképzeléseinek megvalósítására.

A maximum mikro csoportos munkaforma lehetőséget teremt az egyéni segítségnyújtásra.

A tevékenységhez minimálisan szükséges eszközök

Minden eszközből annyi szükséges, hogy az eszközbeli feltétel egész évben, jó minőségben, akár minden gyermek egyidejű tevékenységéhez is elegendő legyen!

- színes ceruzák, zsírkréták 12 színben, utóbbiból üvegre használható is
- kicsiknek (3 - 4 évesek) nagyobb átmérőjű, 6 színű ceruzák, zsírkréták
- a ceruzafogás begyakorlásához háromszög alakú ceruzák, csoportonként és 6 színenként 5 - 5 db
- jó minőségű festékek, üvegfestékek, ecsetek
- rajzlapok A 4-es, A 3-as, A 2-es méretben
- műszaki kartonok, színes kartonpapír színenként, csoportonként és "tanévenként" legalább 5-5 db
- ragasztók (nem technokol), olló (balkezes is)
- színes papírok tépéshez, vágáshoz, hajtogatáshoz, ragasztáshoz
- tompa hegyű tű, kongré, himzőfonalak
- szövőkeret, fonalak, textilhulladékok
- a természetből merített anyagok: termések, szalma, kukoricaszár és csuhé, kalászosok, szizál, rafia, kavicsok, stb.

MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK ÓVODÁNKBAN

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, , később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvégzett naposi és egyéb munka, a környezetgondozás - , mint a gyermek önként végzett játékos tevékenysége.

A tevékenység célja: a munka megszerettetése, a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek kialakítása, ezeken keresztül a közösségi tudat, a kötelességteljesítés formálása. Minden gyermeket eljuttatni az önként vállalt munkától a munka tudatos, közösségért végzett vállalásáig.

Tevékenység tartalma:

a: Önkiszolgálás: minden korcsoportban jelen van (testápolás, öltözködés), de a kicsiknél az étkezéssel kapcsolatos feladatok is önkiszolgálással valósulnak meg.

b: Naposi munka: 4 - 5 éves kortól lép be, önként vállalt tevékenységként, közösségért végzett munkaként.

- Ide soroljuk:

- a teremátrendezést,
- a terítést,
- az eszköz-előkészítésben és elrakásban való aktív részvételt,
- környezetük rendbetartásáért végzett munkát,
- ágyak elrakásában - párban, majd egyenként - való részvételt,
- a berendezési tárgyak funkcióknak alárendelt mozgását.

c: Alkalmi munkák:

- udvari, munkajellegű feladatok
 - tavaszi, őszi nagytakarítás: gereblyézés, levélseprés,
 - homokozók és környezetének rendje,
 - folyamatosan ügyeljenek arra, hogy udvarunk ne legyen tele szeméttel,
 - téli munkák: hólapátolás, seprés.
- csoport életéhez kapcsolódó feladatok
 - ünnepi készülődés, teremdíszítés, ajándékkészítés, részvétel a nagytakarításban (babafürdetés, öltöztetés, stb.),
 - szalvéta hajtogatása, papír zsebkendőkről való gondoskodás, törülközők cseréjében való részvétel,
 - munkák a kiskertekben (családoknál), a természetben,
 - növénygondozás a csoportban.

d: Kisebbségi megbízások teljesítése az épületen belül

- az épületen belül tudjanak meghatározott helyre elmenni: óvodavezetőhöz, ételmezeihez, óvodatitkárhoz, logopédushoz, másik csoportba,
- segítség a kisebbeknek (vegyes csoportok, szomszédos csoportok): öltöztetésnél, ébredésnél, stb.

A tevékenység feltételeinek megteremtése

- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.

- Az óvónő példamutató, aktív, együttműködő társként legyen jelen minden munkavégzésben.
- A tevékenység igazodjék a gyermekek életkorához, testi -lelki állapotukhoz.
- Mennyiségben, minőségben, balesetmentességben megfelelő eszközök biztosítása.

Az óvónő feladatai a tevékenység folyamatában

- Egyénre szabott munkafeladatokkal az egyes gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodó, tényleges aktivitást lehetővé tévő feladatadás.
- Az egyes munkafajtákat (mennyiségben és minőségben) fokozatosan vezesse be.
- Támaszkodjon a munka játékkal megegyező sajátosságaira.
- Az erő kifejtést mindig kísérje konkrét, reális, differenciált, saját magához mérten fejlesztő értékelés, mely igazodik a munka jellegéhez.
- Mintaadással, segítséggel, gyakorlással az önálló munkavégzés lehetőségeinek megteremtése: adjon módot arra, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, lássák a munka hasznát, célját.
- Amit a gyermek el tud végezni, felnőtt ne végezze el! Fontos, hogy a gyermekek kisebb erőfeszítésekre is hajlandóak legyenek. Ha bíznak abban, hogy nem kívánunk tőlük szükségtelent, vagy lehetetlent, büszkék lesznek arra, hogy eleget tehetnek kívánságainknak.
- Lehetőséget kell teremteni arra, hogy elmélyülhessenek a munkában a gátlásos, visszahúzódó gyermekek is, megteremtve a sikerélményhez jutás lehetőségét.
- Hívja fel a szülők figyelmét a feladatok fontosságára és komolyságára, tájékoztadják a gyermek otthoni munkajellegű feladatairól.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Az önkiszolgáló tevékenységet teljes önállósággal végzi.
- Figyel környezetére rendjére, személyes holmijának rendezettségére.
- Önálló és igényes a napos munkákban.
- Szeret társaival együtt dolgozni, örömmel teljesít egyéni megbízatásokat.
- Örül ha segíthet társainak, a kisebbeknek, ha kötelességeit teljesíti.
- Óvja környezetében a növényeket, a természet rendjét, tisztaságát.
- Erősödik kitartása, rendszeressége, bátorsága, önállósága.

A tevékenységhez szükséges eszközök

- A gyermekek által könnyen mozgatható bútorok: asztalok, székek
- Dajkák által folyamatosan tisztántartott takarítóeszközök.
- Gyermekméretű, nem balesetveszélyes kéziszerszámok: gereblye, kiskapa, kosár, seprűk, hólapátok, vödörök, stb.

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS ÓVODÁNKBAN

Az óvoda a *köznevelési* rendszer szerves része, s mint ilyen az élethosszig tartó tanulás alapozó szakasza.

Az óvodai tanulás elsődleges célja nem az ismeretátadás, hanem a képességek fejlesztése, a gyermeki tevékenykedtetés. Ennek ellenére óvodai ismeretátadás is van, a mód és a gyakoriság azonban nem mindegy. Az óvodai tanulás mindig jelen van, mert minden, amit a gyermek csinál, azt meg kell tanulnia, így tanulásnak tekinthető a cselekvések döntő többsége és a szokások elsajátítása is. A gyermek tanulja önmagát, az életet. *Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.*

A tevékenység által történő fejlesztés nem más, mint maga a *képesség-és készségfejlesztés*. A *tevékenykedtetés által történő* fejlesztés folyamatában a sikeres önmegvalósítás képességét kell megalapoznunk a gyermekben, amely elősegíti, hogy adott szituációban ne csak cselekedjen, hanem megfelelően, azaz sikeresen cselekedjen.

A tanulás	= ismeretek,	}	elsajátítása
	= gyakorlati készségek, képességek,		
	= jártasságok,		
	= viselkedésformák		

A képességek fejlesztése:

képességfajták (testi, szociális, értelmi és érzelmi) szerinti fejlesztés

- egyénre szabottan,
- differenciáltan (SNI gyermekek, tehetséges, kreatív képességgel rendelkező gyermekek, standardhoz közelítő képességű gyermekek),
- az **egyes gyermekekhez** igazított módszerekkel, eszközökkel, tempóval.

A tanulás megvalósulása

- játékos cselekvésben, a játékba ágyazott változatos tevékenységek gyakorlása során,
- nem szándékos, nem tudatos tevékenységként, hanem utánzásos, spontán tevékenységként,
- nem szűkül le ismeretszerzésre, hisz az óvodai nap egésze folyamán adódó helyzetekre, természetes és szimulált környezetre, kirándulásokra alapozott, az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretben a gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzésben valósul meg,
- a gyermek spontán módon tanul, az óvónő a gyermek természetes kíváncsiságára építve tudatosan, tervszerűen, szervezeten "tanít",
- az óvodai foglalkozásokat a szülők igényeit figyelembe véve úgy szervezzük, hogy eleget teszünk a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainknak is.

A tanulás feltételei:

- a gyermek cselekvő aktivitása, tevékenykedése, tapasztalatszerzési lehetősége,
- *tanulást támogató környezet biztosítása,*
- *a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire építő tanulás szervezés,*
- a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségeinek megléte, lehetőség megteremtése a próbálkozásra, kísérletre, saját tapasztalatra (ezek a feltételei az ismeretek bevésoódésének, rendszerré válásának),
- megfelelő modell, minta az utánzásos tanuláshoz.

A tanulás célja:

- készségek, képességek, jártasságok alakítása, *kreativitás erősítése,*
- a gyermeki *képességek* fejlesztése, *tapasztalatok bővítése, rendezése,*
- megismerési képességek fejlesztése,
- a tanulás iránti vágy felkeltése,
- eljuttatni a gyermeket az érzelmileg motivált cselekvő gondolkodási szintről a fogalmi gondolkodás szintjére,
- kommunikációs készség fejlesztése.

Tanulási formák óvodánkban

- **utánzásos minta - és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás** (szokások alakítása),
- spontán, játékos, játékba integrált **tapasztalatszerzés,**
- az óvónő által irányított **megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,**
- gyakorlati **probléma - és feladatmegoldás,**
- **játékos, cselekvéses tanulás,**
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.

A kezdeményezett tanulási helyzetek munkaformái:

A tervszerűen szervezett kötetlen tanulási helyzetek, illetve spontán és szimulált élethelyzetek, melyeknek munkaformái:

- egyéni,
- mikro csoportos,
- frontális, *csoportos foglalkozások (5-35 percben).*

(Lényege: az óvónő minden gyermek részvételére, bevonására tervez és készül, de a gyermek számára a tevékenységben való részvétel nem kényszer és nem kötelező.)

A tanulás formáinak, munkaformáinak, időkereteinek, módszereinek megválasztása óvónői döntési kompetencia. Ezeket azonban nagymértékben befolyásolják a gyermekek életkori sajátosságai, érdeklődésük, kíváncsiságuk, egyéni fejlettségük, a fejlesztési célok. Fontos azonban, hogy soha ne legyen a részvétel kényszer, a gyermek szabadon dönthessen. Ha az óvónő elfogadó, megerősítő légkört teremt, ha megteremti a más módon való sikerélményhez jutás lehetőségét, ha a gyermek pozitív megerősítést, *személyre szóló, pozitív értékelést* kap, akkor a gyermeket ismétlésre, gyakorlásra, majdan együttes közös tevékenységre készíti.

Az óvodai tanulás időkeretei:

Játékos együttmozgás napi, a szervezett mozgás középső-és nagycsoportban heti 2, kiscsoportban heti 1 alkalommal.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás:

- Verselés, mesélés.
- Énekes - zene, énekes játékok, *gyermektánc.*
- Rajzolás, mintázás, kézi munka.
- Külső világ tevékeny megismerése.

Minden tevékenység komplexen szervezve, mindennap, mely időtartamában igazodjon a gyermek, gyermekek életkorához, fejlettségéhez.

A hetirendet a gyermekcsoport óvónői alakítják ki.

Az óvónő feladatai a folyamatban

- Olyan óvodai tanulás megvalósítása, amely a gyermekek játékkedvére, mozgás - és cselekvési megtapasztalására, érzelmi és értelmi fogékonyságára épít.

- Megfelelő légkörű - derűs, elfogadó, megerősítő, motiváló - óvodai környezet megteremtése, ahol egész nap lehetőség van a nézelődésre, kipróbálásra, a megtapasztalásra, a keresgélésre, rátalálásra, felfigyelésre, felismerésre, ismerkedésre, a pozitív és negatív élmények szabad alkotásokban való feldolgozására.
- Törekedjen arra, hogy mindennap, minden gyermek kapjon valamilyen pozitív megerősítést, értékelje erőfeszítéseiket árnyalt, differenciált módon.
- A beszédkedv, a beszédészlelés, a beszédértés, a szóbeli kifejezés - mint a gondolkodás fejlődésének feltételei - fejlesztése.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak és ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, az ismeretek tapasztalati megalapozása.
- Úgy szervezi a játékos tapasztalatszerzés lehetőségeit, hogy figyelembe veszi a gyermekek önkéntelen tanulási sajátosságait.
- A szülőkkel megismerteti, elfogadtatja a gyermeki tanulás sajátosságait.
- A gyermeki tevékenységek komplex tervezése és szervezése.

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermek a tevékenységformák gyakorlása közben tanul, gyarapodik ismerete.
- Cselekvés közben érzelmein, tapasztalatain át készségeket, jártasságokat szerez, amelyek által fejlődik értelme, intelligenciája.
- Alakul feladattudata, szándékos figyelmének tartama eléri a 10 - 15 percet.
- Felismer, felfedez konkrét összefüggéseket, ok - okozati viszonyokat.
- Képes gondolatait, véleményét, következtetéseit, ítéleteit érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Fejlődik akarata, kitartása, önismerete, kudarcűrése, döntésképesége és felelősségvállalása.
- Képes önállóan elvégezni a begyakorolt feladatokat.
- Fejlődnek kognitív képességei, úgymint a
 - pontos, valósághű észlelés,
 - figyelemösszpontosító képesség,
 - valósághoz közelítő képzeleti működés,
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás.

Összefoglalva: A gyermek a különböző tevékenységek végzése közben tanul is. Ismeretek birtokába jut, ezeket hozzáköti a lezajlott szituációhoz, és legközelebb képes lesz azokat alkalmazni.

Az óvodában a játék és minden más gyermeki tevékenység tanulási folyamatot is jelent, melyek minden nap létrejönnek az óvodában, mindenki részese lehet, és spontán módon valósul meg. **Az óvoda a szociális és kognitív tanulás tere, a hangsúly a szociális tanuláson van, nem elhanyagolva természetesen a kognitív tanulást sem.**

A lényeg hasonló a többi intézményes tanulással, de formája és módszere a gyermekek életkorához igazodik.

HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK, MEGEMLÉKEZÉSEK ÓVODÁNKBAN, GYERMEKCSOPORTJAINKBAN.

Rohanó világunkban egyre nagyobb szüksége van az embernek arra, hogy időnként megpihenjen, feltöltődjön, másként éljen meg napokat. Ilyen célt szolgálnak az ünnepek ! Kiemelkedő eseményekről, vagy hagyományos ünnepekről emlékezünk meg, amikor ünnepelünk - örömnapi ez, amikor belső magatartásunkkal is hozzájárulunk az ünnepléshez, mely szépségével, másságával, külsőségeivel tér el a szürke hétköznapiaktól.

Nevelőtestületünk meggyőződése, hogy szakmai szempontból az óvodai ünnepek nevelőmunkánkban továbbra is kulcsfontosságúak maradnak. Lehetőséget biztosítanak az ünnepek óvodánk sajátos arculatának megteremtésére. A szülők és egyéb érdeklődők számára pedig egyik lehetőség arra, hogy megismerjék, betekintést nyerjenek óvónő és gyerekek együttes munkájába.

Pedagógiai szempontból a tevékenységek sokaságával a közösségi érzések fejlesztésére, esztétikai élmények átélésére ad lehetőséget.

A hagyományok ápolásával egyrészt kultúránk megismertetésére törekszünk, másrészt egyéni arculatunk kialakítására.

Az ünnepek előkészítése számos tevékenységre, ötletek megvalósítására készíti a gyermekcsoportokat, ahol a kommunikációnak, kooperációnak gyakorlására számtalan lehetőség nyílik.

Együtt örülünk annak, amit létrehoztunk. Az esztétikus és alkalomhoz illő környezetdíszítés során a gyermekek átélhetik az alkotás, ötletmegvalósulás örömét, a létrehozott érték pedig közösségformáló hatású. Néhány ünnepi készülődésbe a szülőket is bevonjuk. Fontosnak tartjuk a külsőségeket is, mivel az ünnepi ruha, a szépen megterített asztal, szép környezet növelik az ünnep hatását.

Az ünnepek szervezésénél figyelembe vesszük, hogy elegendő idő jusson a felkészülésre. Oldott, feszültségmentes légkörben végezzük el a szükséges tennivalókat.

Az ünnepek időtartamát meghatározza a gyermekek életkora. Ügyelünk arra, hogy ne legyen megterhelő és fárasztó tevékenység számukra. Rövid, pergő, sok gyermeket megmozgató, a csoport kedvenc dalaiból, verseiből, mondókaiból összeállított műsoron a közös szereplés dominál.

Az SZMSZ - ben szabályozott, hogy mely ünnepeket tartjuk meg óvodánkban, s mikor viselünk ünnepi ruhát.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei

Mikulás:

Gyermeki örömnapi, amikor a Mikulás valamennyi gyermekcsoportot felkeresi. "Személyesen" találkozik a gyerekekkel. Az ünneplés csoportkeretekben történik, hogy intímabb, zártabb légkörben mondja el a Mikulás a csoport egészére vonatkozó általános dolgokat, röviden szólva egyes gyerekekhez is.

Anyák napja:

Köszöntő, mely a gyermekcsoport életkori sajátosságaihoz igazodó időtartamban szervezendő.

Minden esetben nyilvános ünnepély, melyet valamennyi gyermekcsoport külön tart meg.

Célja az anya - gyermek kapcsolat és a nagymamák iránti tisztelet, szeretet erősítése.

Búcsú az óvodától:

A nagycsoportos gyermekek rövid búcsút vesznek az óvodától, óvó néniktől és kisebb társaiktól.

Az anyák napja és az óvodai búcsú nyilvános ünnepek, melyek tartalmukban (alkalmi versekkel és dalokkal) igazodnak a nap ünnepéhez. Nem évváró, nem az egész évben megtanult irodalmi és zenei anyagból tartunk bemutatót. A cél az ünnepnap kiemelése a mindennapok sorából, s nem a gyermekek túlterhelése a hosszú szerepeltetésekkel.

Gyermeknap – Majális- Családi Nap:

A legszelesebb szülői segítséggel (óvodás és bölcsődés gyermekek szülei!) és kreatív óvónői ötletek nyomán vált hagyománnyá. Játékok sokasága és a különböző tevékenységek (aszfalttrajzverseny, kézműves foglalkozás, ügyességi sor- és váltóversenyek) színesítik a nap programját. Szülő - gyermek - óvónő együtt játszik. Gondos előkészülettel biztosítjuk, hogy a sokféle programból álló nap gördülékeny, élmény teli legyen.

A tagóvodák gyermekei családjukkal együtt részt vehetnek ezen program gazdag rendezvényein, sőt a bölcsődébe járó „kisóvodásoknak” is adott a lehetőség a programon való részvételre.

Játszó délelőtt a szülőkkel:

Évente **maximum 2 alkalommal** szervezünk közös játszó délutánt a gyermekek számára szülői jelenléttel, valamely ünnepkör feldolgozásával, illetve néphagyomány ápolás felhasználásával.

Vers- és mesemondó nap a magyar nyelv napján, novemberben:

A gyermekek legkedvesebb magyar nép- vagy műmeséjüket adhatják elő csoporttársaiknak, az érdeklődő nevelőknek. A tiszta, szép beszéd, kifejezés gyakorlásának egy lehetősége ez a házi verseny. A gyermekek bátorságát, versenyszellemét, önállóságát, a szereplési szituáció gyakorlását erősíthetjük ezen alkalommal.

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek

Advent – Karácsony:

A várakozás ideje alatt tevékenységek sokaságával készülünk a szeretet ünnepére. Az élet értelme a szeretet. Nagyszerű érzés meghitt hangulatban ünneplőbe öltöztetni a szívünket.

Hagyományok, szokások keresztény kultúra értékeinek megismerésével közvetítésével a gyerekek érdeklődését fokozzuk - adventi koszorú, adventi kalendárium, búzaültetés, mézeskalács - süteménykészítés, karácsonyfadíszek készítése természetes anyagokból, gyertyagyújtás.

Farsang:

Jellegeből adódóan a jókedv, a vidámság, a zene (értékes, igényes, a gyermekek életkorához igazodó) az uralkodó. Az egyszerű jelmezekbe bújt gyerekeknél, felnőtteknél az önfeledt öröm a fontos. A környezet átalakításával, dekorálásával a farsangi hangulat megteremtése célunk. Vidékünkön hagyomány a "Rönkhúzás" - e népszokás iránti érdeklődés felkeltése a szokás ismertetésével valósul meg.

Húsvét:

A húsvéti időszak szokásainak megismerése, keresztény kultúra értékeinek közvetítése, hagyománytisztelő, - tojásfestés, locsolkodás, húsvéti jelképek: tojás, sonka, bárány, csibe, barkaág megismerése.

Az óvodában kapott húsvéti meglepetéseket elrejtjük az udvar fűvébe, bokorba.

Nemzeti ünnepeink közül:

Október 23.

Csoport megemlékezés formájában. A külsőségek pl. a városi ünnep hangulata, az ünnepi ebéd, a dekoráció elegendő ahhoz, hogy megérezzék, ez is ünnepi nap, más mint a többi. Közös séta, kis zászlók lengetése, vagy egy csokor virág a hősi emlékmű elé, megérinti a gyerekeket.

Március 15.

A székhely óvodában összóvodai ünnepély, ahol elsősorban az óvónők adják a műsort. A gyerekek számára ezen az ünnepen tudatosítjuk nemzeti jelképeinket (nemzeti lobogó, kokárda, himnusz) az ünnepi közösségben szükséges viselkedési formákat: - himnusz alatt felállunk, csendben hallgatjuk. Alkalmas a hazaszeretetre nevelésben, a szülőföldhöz való kötődés, nemzeti identitásuk alakításában. E rendezvényen, amennyiben a gyermekek utaztatása biztosítható, a tagóvodák kisgyermekai is részt vehetnek.

Június 4.

A nemzeti összetartozás napján a gyermekek életkorához igazítottan, csoport megemlékezés formájában a magyarságtudat erősítése sok-sok beszélgetéssel.

Csoport hagyományok:

Születésnap: Minden hónapban az adott hónapban születetteket ünnepeljük meg.

Jókívánságainkkal, énekünkkel, apró ajándékokkal kedveskedünk az ünnepelteknek.

Madarak és Fák napja, Állatok Világnapja, Föld Napja, Víz Világnapja, Zenei Világnap

- ezekről történő megemlékezés az óvónők érdeklődésének függvényében alakul.

Ide soroljuk az egycsoportos tagóvoda azon ünnepeit (legyen az a település hagyományihoz, vagy néphagyományokhoz kapcsolódó) amelyek az intézmény életében nem tekinthetők általánosnak, így csak rá jellemzőek.

ÓVODÁNK SAJÁTOS ÉS SPECIÁLIS FELADATAI

NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉSÜNK A SZÉKHELY ÓVODÁBAN.

E sajátos feladatot ellátjuk a központi óvoda két (szlovén és német is) csoportjában a *nemzetiségi óvodai nevelést igénylők* részére.

Nemzetiségi óvodai nevelésünk sajátos célkitűzéseit és feladatait *pedagógiai* programunkkal összhangban valósítjuk meg.

Mindkét nemzetiségi óvodai csoportunk *nemzetiségi* nevelést folytató **kétnyelvű óvodai csoport**. Ez azt jelenti, hogy mindkét nyelv, a kisebbségi nyelvek és a magyar nyelv fejlesztése is áthatja a teljes óvodai életet, a gyermekek tevékenységeit.

A *nemzetiségi* nevelést biztosító óvodai csoportok év elején éves nevelési programjukban rögzítik a két nyelv használatának arányait, melyet a gyermekek *felmért* nyelvismerete határoz meg, a hangsúly azonban a *nemzetiségi* nyelv fejlesztésére helyeződik.

Nemzetiségi óvodai nevelésünk cél - és feladatrendszere, megegyezik *pedagógiai* programunk cél-feladatrendszerével és tartalmával *mindkét* óvodai csoport esetében. Ugyancsak azonos a *nemzetiségi* óvodai nevelés tartalma, ami eltérő, a fejlesztendő *nemzetiségi* nyelv, a *nemzetiség* kultúrkincse, szokásai, hagyományai, tárgyi kultúrája, a pedagógusok módszerei.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja:

Szolgálni a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vételével a *nemzetiség* nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését, alakítani az anyanyelvtanulás iránti igényt.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti nevelési tér kialakítása érdekében törekszünk kapcsolatot alakítani a külhoni magyar óvodákkal és lehetőségeink szerint szakmai kapcsolatot tartunk fenn.

A nemzetiségi óvodai nevelés feladatai:

(A *nemzetiségi* óvodai nevelést biztosító óvodapedagógusok feladatai)

- biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára,
- ápolja és fejlessze a *nemzetiségi* életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat s szokásokat,
- készítse fel a gyermeket a *nemzetiségi* nyelv iskolai tanulására,
- segítse a *nemzetiségi* identitástudat kialakulását és fejlesztését,
- törekedjék a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtésére,
- biztosítson minél teljesebb *nemzetiségi* nyelven folyó kommunikációs lehetőséget, figyelembe véve a gyermekek nyelvismeretét,
- biztosítsa az utánpótlás alapuló nyelvelsajátítás lehetőségét a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek gyakorlásával,
- a nyelvelsajátítást tudatosan felépített tematika segítségével, változatos módon biztosítsa,
- tartson szoros kapcsolatot a családdal, a *nemzetiség* nyelvének minél eredményesebb elsajátítása, a szokások, hagyományok felkutatása, ápolása, jellegzetes tárgyak gyűjtése érdekében,

- működjön együtt a helyi *nemzetiségi* önkormányzatokkal, őket időnként tájékoztassa a *nemzetiségi* óvodai nevelés eredményeiről, nehézségeiről,
- ápolja és bővítsé kapcsolatait az anyaországok óvodáival, óvodapedagógusaival.

A nemzetiségi óvodai nevelés tartalma

A *nemzetiségi* óvodai nevelés megvalósítása a *nemzetiségi* nyelven tartott foglalkozásokon, kezdeményezéseken, játéksituációkban, gondozási feladatok (étkezés, öltözködés, mosdóhasználat, stb.) során adódó lehetőségeket kihasználva történik.

Nagyon fontos a játékosság elvének figyelembe vétele. A gyermek soha ne érezze, hogy valamit meg akarunk "tanítani" vele, ne érezzen kényszert. Ha a nyelvelsajátítási feladatokat számukra különösen kedvelt tevékenységekhez kapcsoljuk, akkor érdeklődésük, kíváncsiságuk, élményeik talaján az utánpótlás alapuló nyelvgyakorlás lehetőségét biztosítottuk.

1. Az egészséges életmódhoz kapcsolódó nyelvelsajátítási lehetőségek:

- elsősorban a gondozási teendőkhöz köthető tevékenységek,
- öltözködés, ruhadarabok megnevezése, színek, formák,
- étkezés: eszközök, ételek, cselekvések,
- tisztálkodás,
- pihenés - vers, mese *nemzetiségi* nyelven,
- mozgás: cselekvésekkel kapcsolatos kifejezések (járás, futás, forgás, vezényszavak, stb.)

2. A külső világ tevékeny megismerése:

Pedagógiai programunkban rögzített tartalomhoz kötődik: évszakok, állatok, növények, számok, közlekedés, test-testrészek, stb.

3. Vers, mese, mondóka:

Ismerjenek az anyaország kultúrájából merített egyszerű meséket, verseket, mondókákat. Jó, ha ezek valamilyen szokáshoz, hagyományhoz kötődnek.

4. Ének, zene, énekes játékok:

A *nemzetiség* kultúrkincséből merített dalok, énekes játékok változatossá, színesebbé teszik a nyelvelsajátítást. Ezek kapcsolódnak a gyermeki tevékenységekhez, szöjék át az óvoda életét. Az óvó néni sokat énekelgessen a *nemzetiség* nyelvén. Hallgassanak szlovén és német népzene, táncoljanak ezekre egyszerű táncleépéseket.

5. Hagományok, szokások:

Ismerkedjenek meg a *nemzetiség* hagyományaival, egy-egy ilyen hagyományápoló rendezvényen lehetőleg vegyenek részt a családdal, óvónőikkel együtt.

Látogassanak el olyan házakhoz, ahol a *nemzetiségekre* jellemző hagyományos tevékenységeket még végzik: kukoricafosztás, tökmagköpésztés, olajütés, stb.

Ápolják kialakult kapcsolataikat az anyaországgal: kölcsönös óvodalátogatás.

Motiválja a nyelvelsajátítást, hogy találkozáskor tudnak beszélgetni egymással.

A szülőket arra kell ösztönöznünk, hogy ők, vagy a nagyszülők, otthon is beszélgessenek gyermekeikkel az anyanyelven. Tudatosítjuk, hogy a *nemzetiségi* óvodai nevelés csak a családdal együttműködve láthatja el a gyermekek nyelvi fejlesztését, a hagyományápolást, s ha ismerik, a tájnyelvet is használhatják. Az óvodai nyelvelsajátítás akkor jó, ha nincs eredménycentrikusság, ha nem vesszük el a gyermekek kedvét azzal, hogy állandóan javítjuk őket.

A nemzetiségi óvodai nevelés feltételei

- Az adott nemzetiség nyelvét magas szinten beszélő nemzetiségi óvodapedagógus (német, szlovén), aki ismeri a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.
- Törekednünk kell arra, hogy a gyermekek gondozásában résztvevő felnőttek a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő dajkák is ismerjék és használják a nemzetiség nyelvét, tájnyelvét.
- Szoros, eredményes együttműködés a családdal, a nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.
- A nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközök, mint
 - tárgyi emlék a nemzetiség életéből,
 - televízió, video- és audiomagnetofon, kazetták,
 - nemzetiségi nyelvű mesekönyvek,
 - képek, játékeszközök a speciális fejlesztési feladatokhoz
 - nemzetiségi nyelvű szakirodalom az óvónőknek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A teljes óvodai életet átölelő nemzetiségi óvodai nevelés és a családi nevelés eredményeként, a gyermek:

- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy megszerzett ismereteit a nemzetiség nyelvén is tudja közvetíteni,
- képes tájékozódni alapvető kommunikációs helyzetben,
- megismer a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat, esetleg tájnyelven is,
- megismerkedik a helyi szokásokkal, hagyományokkal, a tárgyi kultúra értékeivel, megtanulja azok tiszteletét és megbecsülését,
- pozitív érzelmi viszony alakul ki benne a nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.

A FELADAT FELDOLGOZÁSÁHOZ AJÁNLOTT SZAKIRODALOM

Szlovén nemzetiségi óvodai neveléshez

PRIROČNIK / Kézikönyv / Budimpesta 1975.

OKVIRNI NACRT I. II. III. / Tervezet / Budimpesta 1986.

ZA JEZIKOVNI POUK V SLOVENSKIH VRTCIH / nyelvi foglalkozásokra a szlovén óvodákban /

Német nemzetiségi óvodai neveléshez

A német nemzetiségi óvodai nevelés német nyelvű programja a nevelőtestület 6/2008. sz. (09.23.) határozata alapján *pedagógiai* programunk melléklete.

A német nyelvű, német nemzetiségi program kidolgozója Kocsi-Cserniczki Nóra, német nemzetiségi óvodapedagógus.

GYERMEKVÉDELEM ÓVODÁNKBAN

A gyermekvédelem felfogásunk szerint két területre osztható:

- a gyermekek jogainak védelmére, érvényesítésére,
- a hagyományos felfogású gyermekvédelmi munkára.

A gyermekek jogai:

- joga van biztonságos, egészséges környezetben nevelődni,
- joga van a napközbeni ellátás igénybevételére,
- joga van az életkorához és fejlettségéhez igazított óvodai életrendre,
- joga van emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartására,
- védelmet kell kapnia a fizikai és lelki erőszakkal szemben,
- nem vethető alá testi fenyegetésnek, kínzásnak, embertelen, megalázó büntetésnek, vagy bánásmódnak, közvetett és közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek,
- joga van *nemzetiségi* hovatartozásának megfelelő neveltetéshez,
- joga van *egyházi jogi személy által szervezett* hit - és vallásoktatáshoz,
- joga van állapotának, személyes adottságainak megfelelő megkülönböztetett ellátáshoz, a különleges gondozáshoz, rehabilitációs célú ellátáshoz.

A gyermeki jogok érvényesítésének feladatait a családnak és az óvodának is biztosítania kell. *Pedagógiai* programunk szellemisége, cél - feladatrendszere a gyermekek jogainak érvényesítésén alapul. Óvónőink szakmai kompetenciája, biztos tudáson alapuló szakmai önbizalma nyújt garanciát arra, hogy képesek meghallgatni a gyermek jelzéseit arról, mi a neki megfelelő nevelés.

Gyermekvédelmi munkák:

Óvodánk gyermekvédelmi feladatait nevelési évenként is határozzuk meg. Rögzítése óvodánk éves munkaterveiben történik.

A gyermekvédelmi munka koordinátora gyermekvédelmi felelősünk. Feladatait, hatáskörét óvodánk Szervezeti és Működési Szabályzata rögzíti.

Gyermekvédelmi munkánk célja a gyermeki jogok családon belüli érvényesülésének segítése.

Mit tudunk tenni?

- A gyermeket nevelő óvónő ismeri legjobban a családokat. Ő az, aki legelőször jut információhoz a család életében bekövetkező bármilyen változással kapcsolatban. (Nagycsaládos, csonka család, fogyatékos gyermeket is nevelő család, súlyos betegséggel, munkanélküliséggel küzdő család, a gyermek veszélyeztetettsége, *elhanyagoló nevelése*). A szerzett és kapott információt családról, gyermekről hivatali titokként kezeljük. Az információ bármilyen szerv, szervezet vagy intézmény számára (gyámügy, gyermekjóléti szolgálat, hivatali szociális irodája, Vöröskereszt, Caritas, stb.) történő továbbítása csak a szülő hozzájárulásával lehet, kivéve a gyermek súlyos veszélyeztetettségének esetét.
- Az óvónő, a szülő beleegyezésével felveszi a kapcsolatot óvodánk gyermekvédelmi felelősével, aki megkeresi a segítség lehetséges módjait, tanácsaival megfelelő fórumhoz irányítja a szülőt, javaslatot tesz a család támogatására.
Különbséget teszünk **hátrányos helyzet** (az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinél 1. a szülő(k) alacsony iskolai végzettséggel (legfeljebb alacsony iskolai végzettség) rendelkezik, 2. bármelyik szülő hosszabb ideje álláskereső, 3. a

gyermek elégtelen lakókörnyezetben, illetve lakáskörülmények (félkomfortos, komfort nélküli) között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek).

- **Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinél a hátrányos helyzetnél meghatározott körülmények közül **legalább kettő** fennáll, vagy nevelésbe vett gyermek.
A veszélyeztetettség olyan állapot, (magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult) amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. (pl. italozó, a gyermeket testi fenyegetésnek alávető, különösen elhanyagoló nevelés, bűnöző családi helyzet, rossz lakásviszonyok, anyagi, egészségügyi okok) Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.
- A hátrányos helyzetű, a veszélyeztetettségi állapotban lévő gyermekek érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a Család és Gyermekjóléti Központtal, a gyámhivatallal és a családvédelmi és egészségnevelő koordinációs bizottsággal. Nekik van hatáskörük, szakmai kompetenciájuk, lehetőségük arra, hogy a gyermekek védelmének érdekében megtegyék a szükséges intézkedéseket.
- Alapvető feladatunk a prevenció: családi nevelés szemléletformálása pedagógiai tapintattal, időben észrevett és jelzett problémák, megtett intézkedések.

Minden e téren tett munkánk indítéka a gyermek védelme, a családban való neveléséhez való alapvető jogának segítése.

KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE ÓVODÁNKBAN

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- a) a különleges bánásmódot igénylő gyermekek*
 - *sajátos nevelési igényű gyermekek,*
 - *beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (a fejlődés egyéb pszichés fejlődési zavara),*
 - *kiemelten tehetséges gyermekek.*
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.*

A város egyetlen óvodájaként, *alapító okiratunkban meghatározottak szerint* vállaljuk fel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelését. Így a szakértői bizottság javaslata alapján *az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű, a BTMN-es, a tehetséges, valamint jegyzői határozat által megállapított hátrányos, és halmozottan hátrányos gyermekek* nevelését, óvodai csoportokban történő fejlesztését.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését óvodánkban az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak együttes figyelembevételével készült pedagógiai programunk szabályozza.

INTEGRÁLTAN NEVELHETŐ SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE ÓVODÁNKBAN

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

E problémák megállapítására tehát kizárólag a szakértői bizottságok jogosultak. A vizsgálat a nevelők kezdeményezésére, vagy a szülő kérésére, illetve egyetértésével történik.

Az eljárás megindítása annál a Pedagógiai Szakszolgálati Intézmény szakértői bizottságként eljáró feladatellátási helyénél kérhető, amelynek működési körzetében a gyermek lakóhellyel, vagy tartózkodási hellyel rendelkezik, illetve melynek működési körzetében a gyermek intézményes ellátásban részesül. A mozgásszervi fogyatékoság, az érzékszervi fogyatékoság, valamint a beszéd fogyatékoság megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálat közvetlenül az országos szakértői bizottságnál is kezdeményezhető.

Az óvoda, az indok közlésével javasolja a szülőnek, hogy a gyermek vegyen részt szakértői vizsgálaton, és elkészíti a vizsgálati kérelemet. **A javaslattétellel egyidejűleg köteles az óvodapedagógus a szülőt tájékoztatni a vizsgálatok eredményeinek lehetséges következményeiről, a szülőnek a vizsgálattal, annak megállapításaival kapcsolatos jogairól.**

Mit és hogyan vállalhatunk fel?

Mit?

- **A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel,** a nehezen nevelhetőséggel küzdő gyermekek nevelését: részarányuk növekszik az óvodás korosztályban. Okai: a munkanélküliség, a családok, szétesése, a nagyfokú elszegényedés. Az óvodának viselnie kell ezek nyomasztó körülményeit, hisz ezeknek a gyermekeknek az óvodai nevelésre redukálódik a társadalmi mobilitás lehetősége. Ők az úgynevezett " egy emberes " gyermekek. Létszámuk egy - egy csoportban maximum 1 - 2 fő.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek **integrált** óvodai nevelését az intézmény alapító okiratában foglaltak szerint, szakértői javaslat alapján *a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal, megfelelő szakképzettséggel rendelkező* külső, utazó szakember segítő igénybevételét a heti 5 óra fejlesztésre.
A többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelést megvalósító óvodánk elősegíti a sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését. Az együttnevelés megvalósításában érvényesítjük a rehabilitációs és rehabilitációs szemléletet és sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazunk a gyógypedagógus iránymutatásai, javaslatai szerint.
- Az **integráció,** az egészséges gyermekekkel együtt nevelődő sajátos nevelési igényű gyermekek a **másság elfogadására** nevelik a "normál" óvodai közösséget. Megtanulják természetesen fogadni a másik gyermek nehézségeit, erősödnek empátiás képességeik, együttműködésre, tapintatos segítségre, figyelmességre nevelődnek.

Hogyan?

- egy-egy óvodai csoportban maximum 1-2 fő jelenléte, hogy a egészséges közösség fejlődését, nevelési feltételeit ne veszélyeztesse jelenlétük,
- *a fejlesztés alapja minden esetben a szakértői bizottság szakértői véleménye,*
- *a fogyatékoság típusához igazodó, szakirányú végzettségű gyógypedagógus szakemberek közreműködésével, akik segítik az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását, felkészítik a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusokat, közreműködnek az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésében, folyamatos tanácsadással segítik az eredményes nevelést, a szülők és az óvoda együttműködését.* Ha nem teremthető meg a szakemberekből álló segítség, akkor nem jöhet létre a kívánt fejlesztő hatás, óvónőink túlterheltekké válnak, károsul az egészséges gyermekek nevelési élettere,
- a sajátos fejlesztő, korrekciós és terápiás célú pedagógiai eljárások különleges szakértelmet, *pedagógiai, pszichológiai képességeket, az együttneveléshez szükséges kompetenciákat* kívánnak óvodapedagógusainktól. Célunk, hogy - a 7 évenkénti kötelező pedagógus továbbképzés lehetőségeit is kiaknázva - olyan át- és továbbképzésben vegyen részt egy - egy óvónő, mely segíti e sajátos feladatok eredményes óvodai megvalósítását,
- a differenciált óvodai neveléssel, amiben benne van a másság jelenlétének természetessége, annak kezelni tudása, sajátosságainak elfogadása, és az egyénhez igazított fejlesztése, *egyéni fejlesztési terv készítésével, individuális módszerek, technikák alkalmazásával, a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítésével, az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez történő alkalmazkodással, a különböző szakemberekkel történő együttműködéssel, a gyógypedagógus iránymutatásainak, javaslatainak pedagógiai folyamataikba történő beépítésével, nevelési helyzethez, probléma megoldásához keresett alternatívákkal.*
- a differenciált nevelés lényege, hogy minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint kell nevelni, vagyis nem egy átlagszintre kell felzárkóztatni, hanem úgy nevelni, fejleszteni, hogy a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető legjobban tudjon fejlődni, *ahol sikerkritériumnak tekinthető a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférésük a foglalkozásokhoz, az önmagukhoz mért fejlődésük,*
- *a nevelés hatására fejlődik a gyermekek alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete, együttműködése,*
- *fontos elv, hogy a gyermek csak annyi segítséget kapjon, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges, hogy az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez, a fejlesztés a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, a gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl,*
- az inklúzió (a minden gyermek más elvének érvényesítése a differenciált nevelési gyakorlattal) és az integráció (többségtől eltérő gyermekek elfogadását és együttélést, együttnevelését jelenti) érvényesítésével,
- óvodai nevelésünk folyamán a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak átadására, általános célkitűzések megvalósítására törekszünk,
- célunk, hogy a pedagógiai programban foglaltak, és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek,
- a sérült kisgyermek fejlesztésekor az alkalmazkodó készség, az akarat erő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés fejlesztése kiemelt feladatunk,

- az együttnevelést vállaló óvodaként többet vállalunk, magasabb értéket kínálunk a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, mint részvétet és védettséget,
- külön gondot fordítunk a sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítására, tárgyi feltételek, segédeszközök meglétére,
- integrált óvodai nevelésüket a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal, megfelelő szakképzettséggel rendelkező külső szakember segítő igénybevételével heti maximum 5 órában tudjuk biztosítani.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti az óvodában a többi gyermekkel részben, vagy egészben együtt történő integrált nevelés.

Mivel ?

- Ayres terápiás eszközök.
- Mozgáskotta alapkészlet.
- Finommozgást, érzékelést fejlesztő játékok.
- Kártyák, memória játékok.
- Mozgásfejlesztő eszközök: forgó tölcser, trambulín, fúziós labda, tojáslabda, füles labda...

MOZGÁSFogyatékos GYERMEKEK NEVELÉSE

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Mit, hogyan, és mivel tehetünk?

Legfontosabb feladatunk csökkenteni, megszüntetni a gyermek mozgásos akadályozottságból eredő hátrányait.

Elő kell segítenünk a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálását, megtanulását, ezzel a szűkebb és tágabb környezet minél sokrétűbb megismerését. Biztosítanunk kell minél több mozgásos tapasztalat szerzését.

Kiemelt feladatunk a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Az önállóságra nevelés elvét szem előtt tartva kell kialakítanunk a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életterét.

Be kell építenünk a foglalkozásokba az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációt, rehabilitációt és terápiát, valamint a mozgásra nevelés feladatait. Minél több mozgásörömhöz kell juttatni a gyermeket.

A napirend egészét át kell szője az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása.

Speciális feladataink óvodáskorban:

Mozgásfejlesztés:

- életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése,
- a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása, a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztése,
- különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használatának kialakítása.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

- az önellátási funkciók fejlesztésére az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés biztosítása,
- együttműködés a családdal a meglévő funkciók erősítésében,
- kapcsolattartás a sérülés függvényében az egészségüggyel, pl. előforduló inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység:

- a bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek akadályozhatják a gyermeket a játéktevékenységében, ezért szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására,
- segíteni kell a mozgáskorlátozott gyermek aktív bekapcsolódását, szerepvállalását az egyes tevékenységekbe.

Nyelvi fejlesztés:

- a mozgáskorlátozottsághoz társuló beszédzavarok, kommunikációs problémák kiküszöbölésére, a gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe,
- a logopédussal együttműködve szükség szerint sajátos fejlesztési célok kitűzése a különböző kognitív funkciók érintettsége során keletkezett tanulást érintő akadályoztatás kiküszöbölésére.

Éneklés, zenei nevelés:

- a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítjük, és kiemelt tevékenységként kezeljük az éneklést,
- a közös éneklést mindennap alkalmazzuk a fejlesztésre, mert pozitív hatása befolyásolja a mozgásfejlődést (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést, a tevékenységek végzése közben speciális testhelyzetek felvételére ösztönzi a gyermeket.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

- felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen,
- fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése,

- a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése, szükség esetén adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése,
- kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése,
- alkalom keresése, teremtése minél több mozgásos tapasztalatszerzésre,
- a kognitív funkciók, a különböző érzékszervi területek, a figyelem, emlékezet, tér tájékozódást stb. fejlesztése.

BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEK NEVELÉSE

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv-elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek a szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt, eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

Mit, hogyan, és mivel tehetünk?

- gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka biztosítása szakértői véleményben megállapított speciális szakember által, a meghatározott óraszámban,
- az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és érzékszervi funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- cselekvésbe ágyazott, sokoldalú ismeretszerzés és tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása a társas kapcsolatok alakulásához,
- az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában,
- a szülőkkel való folyamatos együttműködés, rendszeres tájékoztatás a fejlesztési feladatok következetes megvalósításához.

Azoknál a beszédfogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfogyatékosághoz a testi, érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

A FEJLŐDÉS EGYÉB PSZICHÉS ZAVARÁVAL, SÚLYOS TANULÁSI, FIGYELEM-VAGY MAGATARTÁSSZABÁLYOZÁS ZAVARÁVAL, BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő az a gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Mit, hogyan, mivel tehetünk?

- jelenlétük egy-egy óvodai csoportban maximum 1-2 fő,
- a szakértői bizottság véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása, szakmai teamben, a szülő aktív bevonásával,
- javaslatok beépítése a gyermek fejlesztésébe,
- kerüljük a várakozás, kivárás okozta feszültségeket,
- biztosítjuk a tevékenységeket meghatározó állandó kereteket, szabályokat nyugtalanságuk, ingadozó aktivitációs szintjük csökkentésére,
- fokozottan ügyelünk a pozitív visszajelzések nyújtására, a sikeres teljesítmények megerősítésére, a dicsőre,
- segítjük az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését,
- a teljesítménykudarckra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulásának megelőzése,
- az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készség megalapozása,
- a fejlesztési célok megvalósítását időszakosan ellenőrizzük, a fejlesztés további menetét erre alapozva határozzuk meg.

TEHETSÉGES GYERMEKEK ÓVODÁNKBAN.

Kiemelten tehetséges gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. (A nemzeti köznevelésről szóló törvény)

Átlag feletti általános képességek: pl.: magas szintű elvont gondolkodás, kombinációkészség, fejlett anyanyelvi képességek, jó memória és beszéd-készség, hatékony információfeldolgozás.

A tehetség jellegzetességeit a speciális képességek adják meg: pl.: nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális.

A kreativitás meghatározó a tehetség érvényesülésében, mert például a tehetségre éppen az jellemző, hogy problémahelyzetekben új megoldást talál, s ez kreatív képességek nélkül elképzelhetetlen. (ötletgazdagság, szokatlan feladat-és helyzetmegoldások, az új tevékenységek, alkotások iránti fogékonyság, nyitottság)

Feladat iránti elkötelezettség nélkül nincs magas szintű teljesítmény (pl.: érdeklődés, kíváncsiság, merészség, versenyszellem, kitartás, érzelmi stabilitás).

„Tehetségesnek tehát azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik – négy fenti összetevő ötvözeteként – alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.” (Balogh László: Elméleti kiindulási pontok tehetséggondozó programokhoz)

A tehetség potenciát, lehetőséget, ígéretet, reményt, esélyt jelent olyan kiemelkedő teljesítményre, amely társadalmilag hasznos, és amely meglegedettséggel, örömmel, tehát sikerélménnyel jár elője számára.

Az óvoda feladata a tehetséggondozásban:

1. a pedagógusnak kiemelt szerepe van a tehetség felkutatásában, azonosításában, felismerésében,
2. az óvodáskorban már felismerhető, bizonyos speciális képességek (például zenei, matematikai, mozgásbeli) fejlesztése már itt fontos, egészében véve az óvodáskor azonban alapozó korszaknak tekinthető,
3. elsősorban megfelelő érzelmi fejlődést kell biztosítanunk a gyermekek számára azzal, hogy törődünk velük, megfelelő légkört teremtünk (kiegyensúlyozott kapcsolatot óvónőkkel, társakkal, fejlesztő szakemberekkel),
4. a tehetséges gyermek erős és gyenge oldalát fejlesztjük, alkalmazzuk az egyéni differenciálás különféle módszereit,
5. fontos a szülővel való folyamatos kapcsolattartás, információcsere, a célok tisztázása, egyeztetése, az azonos követelményrendszer kialakítása érdekében,
6. a tehetségesnek vélt gyermekek esetében időben felvesszük a kapcsolatot a pedagógiai szakszolgálattal a tehetséges gyermek személyiségfejlődésének támogatásához, aki konzultációt tart a gyermeket nevelő pedagógusoknak, tanácsot, támogatást ad a szülőnek.

Mi alapján ismerhető fel óvodáskorban a tehetség?

- gyakori kérdésfeltevés, szokatlan, eredeti javaslatok felvetése, fogalmak gyors átlátása,
- önmaguk számára probléma megfogalmazása,
- kíváncsiság, nyitottság, fokozott kritikai érzék,
- a nehezebb feladatokat kihívásnak tekintik,
- érdeklődésük széleskörű vagy éppen beszűkült,
- a rutinfeladatok megoldásában rosszak, nyugtalanok, gyakorta nem vesznek részt közös feladatok megoldásában, fejlődésük nem mindig egyenletes,
- gyakran kerülnek konfliktusba társaikkal.

A zenei tehetségek felismerésének néhány jellemzője:

- már két éves kora előtt tudott dallamokat énekelni,
- különösen érzékeny a hangokra, jó hallása van, könnyen azonosít hangokat,
- jó a ritmusérzéke, könnyen emlékszik dallamokra,
- saját dallamokat talál ki, szeret zenét hallgatni,
- a hangerősséget hatásosan tudja változtatni.

Jelzések a matematikai tehetség felismerésére:

- matematikai tartalmú tapasztalatszerzéssel kapcsolatban fáradhatatlan, keresi a problémákat, azokat gyorsan felismeri,
- kiváló emlékezete van a számokkal, formákkal, viszonyokkal kapcsolatban,
- jó vizuális képzelet jellemzi,
- a részletekben nem merül el, az összetettet egyszerűbbé teszi,
- egyszerű megoldásokat keres.

Szinte minden óvodában van szunnyadó tehetséggel rendelkező gyermek, akinek kortársaihoz, életkorához mérten jó a rajzkészsége, zenei hallása, ritmusérzéke, éneklési készsége, rendkívül logikusan gondolkodik, magasabb szintű természetismerettel rendelkezik, kiváló testi ügyességű, illetve rendkívül kreatív, jó szervező, kommunikatív.

Előfordul, hogy érdeklődésük, felfogóképességük annyira eltér a többitől, hogy emiatt válnak nyugtalanná, nyüzsgővé, vagy kortársaikhoz alkalmazkodva elrejtik különleges képességeiket. A tehetséges óvodás lehet, hogy egyéb területeken alacsonyabb szintű, ütemű fejlődést mutat mint társai, melyek felzárkóztatása – tehetségének gondozása mellett – fontos feladat.

A tehetséges gyermekek felismerése ebben az életkorban azonban nehéz feladat, mert lehet kiemelten jó képességű a gyermek, de korántsem biztos, hogy tehetség. Az óvodás gyermek, ha tehetséges óvodás is, többnyire játszani akar, és a megszokott napirendje szerint a saját fizikai és személyi közegében élni óvodás napjaiban, ezért különösen fontos, hogy ne csak a tehetségével összefüggő tevékenységekben vegyen részt, hanem foglalkozhasson mindazzal amit szeret, főleg sokat játszhasson. Ebben a korban még nem szabad igazán elkülöníteni a tehetségesnek látszó gyermeket, inkább engedjük sokat játszani. Ha felbukkan a tehetség, elengedhetetlen az óvoda és a család együttműködése, mely a gyermek érdekeit tartja szem előtt, s biztosítja a motivációt is megadó támogatást.

HIT-ÉS VALLÁSOKTATÁS ÓVODÁNKBAN

Hit-és vallásoktatás óvodánkban: a szülők igényei szerint, egyházi jogi személy által szervezeten, az óvodai foglalkozásoktól elkülönítetten, az óvodai életrendet figyelembe véve szervezett szolgáltatás. E szolgáltatást csakis akkor és úgy tudjuk biztosítani óvodánkban, ha az nem zavarja óvodánk alapfeladatának ellátását, vagyis kizárólag 16 óra, a délutáni csoportösszevonások után van lebonyolítására lehetőség.

Az óvodai nevelés országos alapprogramjának 2009. évi módosítását követően az óvodákban az óvodai nyitva tartási időben semminemű szolgáltatás nem szervezhető. Az óvodában, az óvodásoknak, nyitva tartási időn túl is csak és olyan szolgáltatásnak adhatunk helyet, amelyet óvodapedagógusi végzettséggel bíró személy vezet.

ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

Óvodánk mintegy a **híd szerepét** tölti be a család, bölcsőde és iskola között. A gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének, nevelésünk eredményességének egyik **záloga** az, hogy mennyire tudunk kezdeményező, pozitív és hatékony **kapcsolatot** kialakítani az óvodáskor előtti, alatti és utáni nevelési színterekkel, intézményekkel, szervekkel, szervezetekkel.

A családok és óvodánk

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését, ezért kiemelkedő fontosságú a gyermekek szüleivel való kapcsolat. E kapcsolat minden formájával az információk cseréjét, a szemléletformálást, munkánk szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődését segítjük.

Elengedhetetlen a korrekt, a partneri, a hiteles, a nyitottságon alakuló kapcsolat a családdal. *Az óvónő figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.*

Formái:

- * *betekintő (óvodai jelentkezések előtt, ismerkedés az óvodai környezettel),*
- * *családlátogatások: óvodáskor előtt és szükség szerint folyamatosan,*
- * *szülői befogadás, beszoktatás,*
- * *napi kapcsolat,*
- * *szülői értekezletek csoportokban, összevontan az új gyermekek szüleinek, a leendő I. osztályosok szüleinek,*
- * *nyílt napok,*
- * *fogadóórák,*
- * *közös rendezvények,*
- * *családi játszó délelőttök,*
- * *csoportok ünnepei, kirándulások,*
- * *Szülők Közösségének Választmánya a szülők képviselőjében,*
- * *rendszeres írásbeli tájékoztatás a csoportok nevelési terveiből, aktuális tudnivalókról.*

A bölcsőde és óvodánk

Minden nevelési év kezdetén több a bölcsődéből, mint a családból óvodába lépő gyermekek száma, ezért kell különös figyelmet fordítanunk a bölcsődével való kapcsolatunk tartalmára, rendszerességére. E kapcsolat segíti az átmenet zökkenőmentessé tételét oly módon, hogy megismerjük és segítjük egymás nevelőmunkáját.

Formái:

- * *látogatások: óvónők óvodába lépés előtt a bölcsődében, kisgyermeknevelők az óvodában beszoktatási idő után,*
- * *tapasztalatcserék nevelési, szakalkalmazotti értekezleten,*
- * *részvétel egymás aktuális szülői értekezletén (évvárás - évkezdés),*
- * *kisgyermeknevelők tájékoztatásának igénybevétele a gyermekek egyéni fejlődéséről óvodába lépés előtt,*
- * *közös gyermeki programok (gyermek nap) szervezése.*

Az általános iskola és óvodánk

E kapcsolat alapvető célja a gyermekek sikeres iskolakezdésének segítése, egymás nevelési céljainak megismerése, megértése, részünkről annak hangsúlyozása, hogy alapvető feladatunk nem az iskolának való megfelelés, hanem a gyermekek alkalmassá tétele az eredményes iskolai tanulásra, az iskolák szemléletformálása a tekintetben, hogy kezdő szakaszában közelítsen az óvodához.

Formái:

- * *kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék: gyermekekkel tavasszal az iskolába megyünk, tanító nének ismerkednek a gyermekekkel az óvodában, az óvónők ősszel meglátogatják volt óvodásaikat az iskolában,*
- * *egymás rendezvényein, programjain való részvétel.*

Alapelvei:

- kölcsönös nyitottság: másik munkájának alapos ismerete,
- nevelőpartneri viszony: egymás munkájának megbecsülése,
- kölcsönös bizalom: megoldások közös keresése,
- nevelési feladatok összehangolása, az óvodai szokásrendszer biztosítása, erősítése,
- hospitálás kölcsönösen

A zeneiskola és óvodánk

A város zeneiskolájával való kapcsolatunkat a csoportok által kialakított kapcsolatok határozzák meg. E kapcsolat segíti a gyermekek zenei ízlésformálását, élményhez jutását. Gyermekeink megismerkedhetnek a zeneiskola növendékeinek, pedagógusainak előadásában az élő hangszeres muzsikával, a hangszerekkel.

A közművelődési intézmények és óvodánk

Lehetőségünk van a Színházzal, a Gyermekkönyvtárral való kapcsolatokra is. E kapcsolatok segítik nevelési feladataink sokoldalú megoldását.

Gyermekeink olyan élmények, ismeretek birtokába juthatnak, melyeket csak ezen intézményeken keresztül lehet biztosítani.

Egy-egy jól kiválasztott, igényes színházi, bábszínházi előadás művészeti élménye semmi mással nem pótolható. Megalapozódnak alapvető viselkedési szokások, melyek a színházhoz, könyvtárhoz kapcsolódnak.

Formái:

- * rendszeres tájékoztatás, megbeszélés a műsor igényes kiválasztásához, szervezéséhez,
- * részvétel rendezvényeken (évente maximálisan négy előadás, melyen a kiscsoportos korú gyermekek még nem vesznek részt, ennek költségei a szülőket terhelik)
- * részvétel csoportonként a gyermekkönyvtár egy-egy programjában.

Egyéb kapcsolataink

Ide soroljuk a fenntartóval, a Pedagógiai Szakszolgálattal (a szakértői bizottsággal, a nevelési tanácsadóval, a logopédusokkal) az egészségügyi szakszolgálatokkal, a városi gyámhivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a helyi *nemzetiségi* önkormányzatokkal, szervezetekkel való kapcsolatainkat, esetleges nemzetközi kapcsolatainkat.

Ezek a kapcsolatok segítik óvodai nevelésünk eredményességét, munkánk megismertetését és elismertetését. Kialakításukban és fenntartásukban nyitottak vagyunk, s a kezdeményező szerep is a miénk.

Kapcsolatrendszerünket részletesen szabályozza óvodánk *Szervezeti és Működési Szabályzata*.

AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az óvodába lépés feltételei

A gyermek **abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában köteles óvodai foglalkozáson részt venni (óvodakötelesek!). A kormányhivatal a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.**

(Intézményünk SZMSZ-a és házirendje pontosan és részletesen meghatározza az óvodába lépés feltételeit.)

Kizáró tényező a középsúlyos és súlyos értelmi, mozgási, érzékszervi károsodás, tartós és súlyos betegség, melyek rendszeres speciális szakellátást (gyógypedagógus, konduktor, rendszeres egészségügyi ellátás és felügyelet) igényelnek.

A kizáró tényezőket óvodánk alapító okirata alapján, tárgyi és személyi feltételeink határozzák meg, hisz nem vagyunk felkészülve semmilyen tekintetben sem a súlyosan fogyatékos gyermekek fogadására és nevelésére.

A gyermekek óvodai felvételének gyakorlata a jogszabályoknak megfelelően történik.

Nemzetiségi óvodai nevelésben való részvételt a szülő írásos nyilatkozata alapján biztosítunk.

Az iskolába lépés feltételei

A gyermek, amelyik év *augusztus 31-ig* betölti a 6. életévét, *legkésőbb az azt követő évben* tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében az Oktatási Hivatal engedélyezi, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé.

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg, az alábbiak szerint:

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége

van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az óvoda-iskola átmenet egy folyamat, mely változást hoz. Ennek a kérdésnek a kezelése az óvoda és a szülők közös feladata. Az óvoda iskolára alkalmassá teszi a gyermeket, a szülő iskolára késszé, de iskolássá csak az iskola által válhat a gyermek. Pedagógiai felelősségünk

garantálja azt, hogy minden gyermek - sajátos éréseinek, érettségének mutatói alapján - a neki legmegfelelőbb életkorban kezdje az iskolai életet.

A gyermekek fejlődésének értékelésében tehát az alapvető szempontokat az ONOAP -ban meghatározottak összegzése adja. Fontos feladatunk minden gyermeknél annak feltárása, hogy mikor válik stabillá az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettsége.

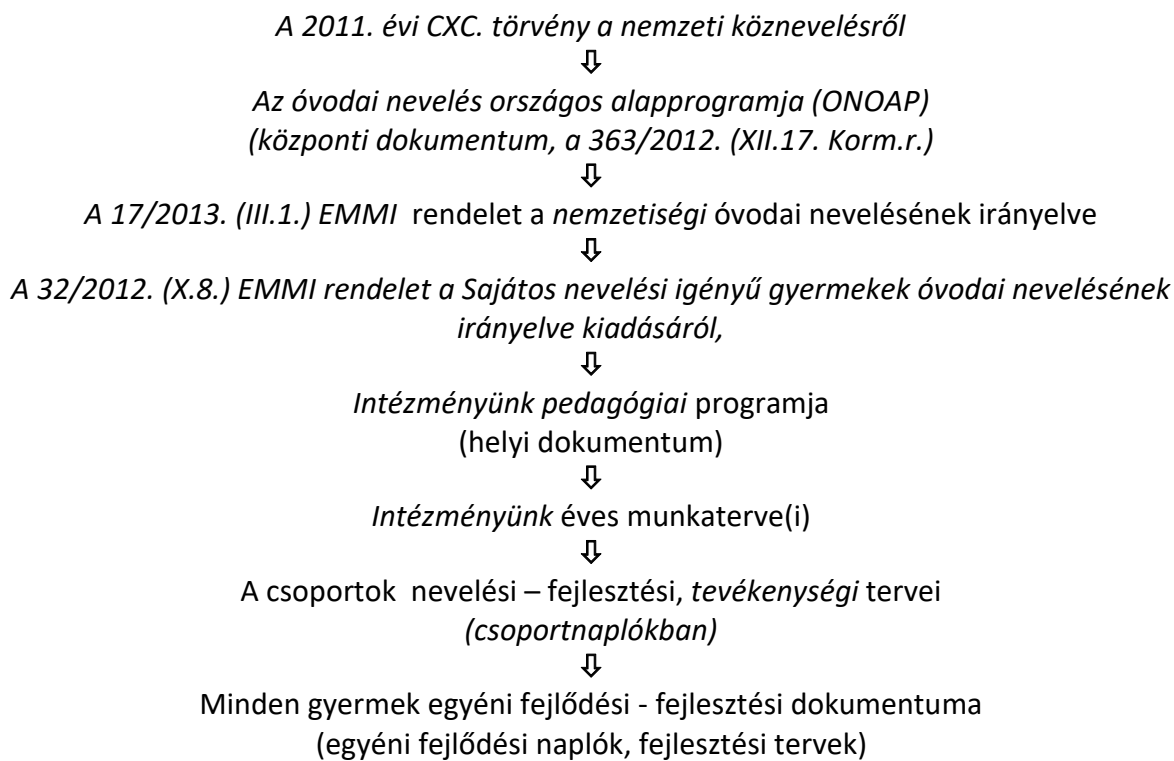
E munkában - egyes esetekben - nagy segítségünkre vannak a nevelési tanácsadó szakemberei, valamint a szakértői bizottság. A szülőnek kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, ha a gyermekkel foglalkozó óvónők kezdeményezésére az óvoda nevelőtestülete erre javaslatot tesz.

Az óvónő feladatai a gyermekek iskolára alkalmassá tételében:

- a gyermek iskolára alkalmassá tételének kompetens személye az óvónő,
- törekedjen rendszerességre,
- tanítsa meg a gyermeket a felnőttel, társakkal való együttműködésre,
- adja meg a tévedés lehetőségét, legyen szabad nem tudni valamit,
- engedje, hogy a gyermek kipróbálja magát, ügyességét, teremtsen lehetőséget az egyéni döntésekhez,
- adjon időt sok beszélgetésre, saját gondolatainak rátalálására, tanítsa meg kérdezni a hiba felismeréséhez,
- teljesíthető feladatokat adjon, biztosítsa a nyugodt egymásra figyelmet,
- értékelésében legyen pozitív és konkrét,
- a gyermeket partnerként kezelje, engedje véleményének kifejezését,
- az iskolai tanuláshoz szükséges alapkészségek alapjainak lerakása,
- építsen a gyermekek kíváncsiságára, használja fel aktivitásukat, értékelje a kreatív megoldásokat,
- teremtsen meg a játékba integrált cselekvéses gondolkodási formák lehetőségét, értékeljen egyénhez mérten,
- biztosítson örömteliséget (a gyermek kompetencia érzése: én ezt már meg tudom csinálni!), használja fel a gyermekek meglévő ismereteit,
- folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást, az irányíthatóságot.

ÓVODÁNK PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI

1. A PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMOK EGYMÁSRA ÉPÜLÉSE

2. A PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMOK CÉLJA ÉS TARTALMA

- a) **Országos alapprogram:** olyan központi dokumentum, amely minden magyarországi óvodára vonatkozóan alapelveket tartalmaz.
- b) **Pedagógiai programunk:** a központi dokumentumban meghatározottaknak megfelelően elkészített, az óvodai élet teljes tartalmát felölelő, rendszerbe foglaló referencia - dokumentum, szakmai önmeghatározásunk elsődleges dokumentuma. Tartalmi elemei igazodnak az ONOAP -hoz.
- c) **Intézményünk éves munkaterve(i):** Az óvodavezető, az *intézményegység-vezetők* által elkészített, nevelőtestületi jóváhagyással megerősített dokumentum nevelési évenként segíti programunk és a csoportok éves nevelési - fejlesztési terve közti összhang megteremtését, a célok és feladatok évenkénti megvalósítását. Az éves munkaterv óvodánk pedagógiai - és működési terve, ennek megfelelően átfogja teljes munkánkat a helyzetfeltárástól kezdődően, a tartalmi munka cél - és feladatrendszerének meghatározásán át a továbbképzési tervig, kapcsolatainkig, az ellenőrzésig, az értekezletek tervéig. Alapos és részletes munkaterveink hosszú évek óta segítik a csoportokban dolgozó óvónők pedagógiai tervezőmunkáját.

PROGRAMUNKHOZ RENDELT FELTÉTELEK

Személyi feltételek

- Óvodánk értékrendszeréhez, céljaihoz, feladataihoz igazodni tudó, azzal azonosulni képes óvónők, akiknek igénye szaktudásának fejlesztése, akik rendelkeznek pedagógiai optimizmussal, tapintattal, empátiával, s szavaikban, tetteikben kongruensek. Eredményes kooperációra képes óvónői párok.
- Szakképzett dajkák, kisegítő személyzet.
- Speciális szakismerettel rendelkező óvónők az eredményes nevelés érdekében: **fejlesztő pedagógus, nyelv - és beszédfejlesztő pedagógus**, szociálpedagógus, szlovén és német nemzetiségi óvodapedagógusok, a gyermeki tevékenységekhez kapcsolódó tanfolyamokon való folyamatos részvétel.
- Szakmai munkaközösségek működése.
- Óvodai mentorok a nevelés egy -egy részterületén, akik koordinálják, segítik a közös célok megvalósítását.

Tárgyi feltételek

Programunk sikeres megvalósulásához a meglévő feltételeken kívül a következők szükségesek:

- tornaterem,
- nevelői szoba,
- speciális fejlesztésekre, akár terápiás foglalkozásokra is alkalmas helyiségek, melyek több funkciójúak (videó szoba, egyéni fejlesztést segítő, felzárkóztatást, tehetséggondozást lehetővé tevő),
- csoportonkénti játszóudvar babaházakkal, kerti asztalokkal, padokkal, a homokozón védőhálós, fából készült mozgásfejlesztő játékokkal, kerti csapokkal, udvari játékeszköz tárolóval,
- a játékalomány minőségi fejlesztése speciális fejlesztőjátékokkal, készség - képesség fejlesztő, speciális, jó minőségű játékokkal (ezek csak nagykereskedelmi forgalomból szerezhetők be, így kiegészíthetik az otthoni játékokat is, s versenyezni képesek a számítógéppel is) pl. Discovery Toys, Happyland, Wesco,
- zenei eszköztárunk bővítése oly módon, hogy minden csoportnak legyen legalább egy alap ritmushangszer-készlete (ORFF), fontos a csoportonkénti magnetofon is,
- mozgásfejlesztő eszköztárunkat bővíteni szükséges rollerekkel, gyermekkerékpárokkal, lépegetőkkel, guruló deszkákkal, s törekednünk kell a meglévők szinten tartására,
- megfelelő mennyiségben és minőségben rajzlapok, színes papírok, festékek, ecsetek, zsírkréták, filctollak, ollók, ragasztók, ceruzák különböző vastagságban, gyurmák, agyag, stb. (Lásd: rajzolás, mintázás című fejezet),
- esztétikus, balesetmentes óvodai környezet: asztalok, székek, tárolók, táblák, öltözők, mosdók, folyosók,
- textíliák és belső terek színei,
- videokamera: a gyermekek önmegismeréséhez, az óvoda, a csoportok eseményeinek rögzítéséhez, a pedagógusok munkájának elemzéséhez, értékeléséhez, a tapasztalatok cseréjéhez,
- megfelelően ellátott, folyamatosan korszerűsített könyvtári állomány pedagógusainknak,
- fénymásoló a pedagógiai munkához.

A bölcsődék szakmai programjának jogszabályi háttere

- Magyarország Alaptörvénye
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 15/1998.(IV.30) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.
- 1993. évi törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásról
- 257/2000. (XII. 26.) Kormányrendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról.
- 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésének feltételeiről
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánításáról
- A Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja, Budapest 2017.
- Módszertani kiadványok, szakmai segédletek

Összegezve: A program megvalósításához szükséges tárgyi, szakmai anyagokra vonatkozó feltételrendszer, a minimum követelmény nagy része adott. A megvalósításhoz szükséges feltételeket a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 2. számú melléklete is megszabja, melyek biztosításának kötelezettsége intézményünk fenntartójának előírás. A gyermeki tevékenységek megvalósításához szükséges feltételrendszer (eszközök, anyagok) részletezése minden tevékenységi formánál már megjelenítésre került!

PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK BEVÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATA

Minden óvodának ismernie, elemeznie, értékelnie és fejlesztenie kell azt a programot, nevelési tartalmat, amit közvetít. Ez az értékelés nem öncélú, hisz azt vizsgálja, hogy az adott helyzet milyen viszonyban áll óvodánk céljával, a tartalom, a feltételek alkalmasak-e a célok megvalósítására. *Programunk beválásának vizsgálata a belső intézményi önértékeléssel valósul meg, az önértékelési szabályzatban rögzítettek szerint.*

A programbeválás vizsgálatának területei:

- * a program használhatósága a mindennapi nevelőmunkában,
- * a program hatása a szülőkre: mit mutatnak a szülők visszajelzései,
- * a program hatása a gyermekekre,
- * a program hatása a nevelőtestületre,
- * a program hatása a teljesíthetőségre, gazdaságosságra.

A vizsgálatot végzők:

- az óvónők,
- vagy felkért szakértő,
- intézményvezetés,

Alkalmazható módszerek:

- megfigyelés a gyermek természetes környezetében,
- beszélgetés, interjú,
- gyermeki munkák elemzése,
- feltételek vizsgálata,
- dokumentumelemzés,
- *foglalkozáslátogatás.*

Hangsúlyozandó, hogy a programbeválás vizsgálata az óvónők napi pedagógiai munkáján, annak eredményességén alapul, ezért elengedhetetlen, hogy az óvónő ne a problémák elfedésére törekedjék. Az óvónők értékelése (gyermek, csoport) adja alapját az egész nevelési program értékelésének.

A program hatása a gyermekekre

A gyermekek képességeinek, fejlődésének, a csoport fejlettségének vizsgálatát az óvónő, a és az óvodavezetés folyamatosan végzi.

A nevelés akkor hatékony, ha a csoport és a gyermekek fejlettsége harmonikus egyensúlyban van.

A csoport neveltségi szintjének, fejlettségének mutatói

- a csoportban kialakított szokás- és szabályrendszer működése,
- a játék kiegyensúlyozottsága, körülményei,
- a gyermekek kapcsolatai felnőttekkel, társakkal.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése, a fejlettség megállapítása

Óvónőink tudatos nevelőmunkája a fejlődés nyomon követése, az elért eredmények figyelemmel kísérése nélkül elképzelhetetlen, hisz ezek a tudatos személyiségfejlesztés alapjai.

A gyermek fejlődését három fő tényező befolyásolja:

- öröklött anatómiai - fiziológiai adottságai,
- a környezet, amelybe beleszületett és él,
- a nevelés, valamint ennek sajátos családi, intézményi jellemzői (anamnézis).

Az alapprogram szerint megszűntek az év végi (korcsoporti) megfelelések, lehetőséget ad arra, hogy a fejlődést nagyobb intervallumban (3 - 6 éves kor) jellemezhessük, megengedhetővé teszi az esetleges, időleges, részleges lemaradást, mert egyet ítélt fontosnak, azt, hogy a gyermek az óvodáskor végére érje el a kívánt szintet.

A gyermekek fejlődési mutatóinak területei:

- a testi,
- az értelmi,
- az érzelmi,
- az erkölcsi,
- a szociális

területről szerzett, gyűjtött jellemzők,
képességekre, készségekre részleteiben lebontva,
az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.

E területek a gyakorlatban egymással szorosan összefüggnek, egymást meghatározzák, hatnak egymásra, ezért az információkat globálisan kell értékelnünk.

A fejlődés nyomon követése: az adatok egymás utáni folyamatos rögzítése az egyéni fejlődési naplóban történik, melynek alapján a fejlesztési irányok meghatározásra kerülnek. Fontos, hogy nem a gyermeket viszonyítjuk normákhoz, merev követelményekhez, a többi gyermekhez, hanem azt szeretnénk tudni, hogy az adott pillanatban hol áll a fejlődésben.

Hangsúlyozandó, hogy a gyermek személyisége csak tevékenység közben, természetes környezetben ismerhető meg, hogy a legtöbb információt viselkedése, a teljesítménye és eredménye alapján kiváltott érzelmei adják, hogy a gyermek megismerése nem szakítható ki a nevelési folyamatból.

A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének feltérképezése, rögzítése a pedagógiai program mellékleteként szereplő egyéni fejlődési napló szempontrendszer szerint történik. Fontos figyelembe venni azonban, hogy a mérés pillanatnyi állapotot rögzít, szükség esetén ismételt, ám a gyermek napi életét nem zavarhatja, és csak a valóban kérdéses esetekben végzendő óvónői feladat.

A program hatása a nevelőtestületre, használhatósága a mindennapi nevelő munkában

Beválás vizsgálatunk kiegészül a pedagógusok szakmai munkájának a program megvalósítás eredményeinek, színvonalának megfigyelésével.

Programunk hatásvizsgálatának rendszere vezetői, testületi és egyéni szinten valósul meg. Értékelésünk nevelési évenkénti ütemezéseit az éves munkatervekben rögzítjük (cél, feladat, szempontok, terület, résztvevők, határidők, stb).

FELHASZNÁLT IRODALOM

Pedagógiai Lexikon Keraban Könyvkiadó Bp. 1997.

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? NAT-TAN sorozat, OKKER, 1996.

Dr. Füle Sándor: A pedagógiai program készítése, NAT-TAN sorozat, OKKER, 1997.

Botka Lajosné: Minőségfejlesztés

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet 1996.

Stieber Józsefné: Művészeti és zenei nevelés az óvodában, Gondolkodó 1/1998. Vas Megyei Pedagógiai Intézet

Buda Béla: Szocializáció a gyermekkorban

Pereszlényi Éva: Az óvodák szakmai fejlesztése, Budapesti Tanítóképző Főiskola, 1994.

Katonáné Szelényi Éva: Ellenőrzés, értékelés, Óvodai Élet 2./1998.sz. 6. 7. o.

Villányi Györgyné: Országos konferencia a gyermekek érdekében, ajánlás, Óvodai Élet 4./1998.sz. 13. 14. o.

Makai Éva: A gyermeki jogok és az óvoda, Óvodai Élet 4./1997.sz.

Fábián Katalin: Útmutató - tevékenységközpontú óvodai nevelési program
FABULA Humán Szolgáltató BT. 1998.

A 363/2012. (XII.17.) Korm, r. az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,

17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelés irányelveiről,

32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveiről,

Egyezmény a gyermekek jogairól, Budapest Egyesült Nemzetek - UNICEF 1992. 3 - 32 p.

Dr. Hegyi Ildikó: Siker és kudarc a pedagógiai munkában, Budapest OKKER, 1996.

Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban OKKER

Villányi Györgyné: Tanulmányok a kisgyermek neveléséről, OKKER, Budapest 1996.

Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - Mozgás - Kommunikáció óvodai program

Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program

Kerezsi Andrásné – Feketéné Csermei Éva : Gyakorlati útmutató az óvodai pedagógiai program felülvizsgálatához

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK A 2013-BAN MÓDOSÍTOTT PEDAGÓGIAI PROGRAMUNKHOZ

1. ELFOGADTA:

Dátum: 2013. 06. 28.

A SZEÖB Egyesített Óvodák intézményegységének nevelőtestülete a 3/2013. (VI.28.) számú nevelőtestületi határozatával, mely határozatban elfogadta a pedagógiai program nevét is.

A SZEÖB szakalkalmazottai a 2013. június 28-i értekezleten.

2. JÓVÁHAGYTA: Kovács Tiborné intézményvezető

(A jóváhagyásról készült vezetői szakvélemény csatolva.)

Dátum: 2013. július 04.

3. IRATTÁRI SZÁMA: SZSZ/210-8./2013. sz. 2013.07.01.

Szentgotthárd, 2013. július 05.

Kovács Tiborné
igazgató

A Szentgotthárd Város Önkormányzata Képviselő-Testületének 151/2014. számú határozatával módosított, 2014. június 26 – án kelt Alapító Okirat alapján felülvizsgálva, aktualizálva.

Szentgotthárd, 2014. augusztus 25.

Kovács Tiborné
igazgató

A 2015. június 24– én kelt Alapító Okirat alapján felülvizsgálva, aktualizálva.

A SZEÖB Egyesített Óvodák intézményegységének nevelőtestülete, 6/2015. számú (2015.08.28.) határozatával, a jelenlévők egyhangú támogatásával az intézmény PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK módosítására vonatkozó intézményvezetői javaslatot elfogadta.

Szentgotthárd, 2015 augusztus 28.

Kovács Tiborné
igazgató

JÓVÁHAGYÁS:

A felülvizsgált, aktualizált, módosított pedagógiai programot az intézmény vezetője jóváhagyta 2015. augusztus 31. napján.

Szentgotthárd, 2015. augusztus 31.

Kovács Tiborné
intézményvezető

A SZEOB Egyesített Óvodák intézményegységének nevelőtestülete, 1/2017. számú (2017.01.10.) határozatával, a jelenlévők egyhangú támogatásával az intézmény PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK módosítására vonatkozó intézményvezetői javaslatot elfogadta.

Szentgotthárd, 2017. január 10.

JÓVÁHAGYÁS:

A felülvizsgált, aktualizált, módosított pedagógiai programot az intézmény vezetője jóváhagyta 2017. január 10. napján.

Szentgotthárd, 2017. január 10.

Varjuné Molnár Katalin
sk.
intézményvezető

A Szentgotthárd és Térsége Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa a Szentgotthárd és Kistérsége Egyesített Óvodák és Bölcsőde Tótágas Bölcsődéje intézményegységének Szakmai Programját - a 2. számú melléklet szerint- megismerte és elfogadja.

Szentgotthárd, 2017. február 15.

Huszár Gábor
sk.
elnök

A Szentgotthárd Város Önkormányzata Képviselő-Testületének 15/2017. számú határozatával módosított, 2017. július 14 – én kelt, 2801/2017. okirat számú Alapító Okirat alapján felülvizsgálva, aktualizálva.

Szentgotthárd, 2017. szeptember 15.

Varjuné Molnár Katalin
sk.
intézményvezető

A 2018. július 18-án kelt Alapító Okirat alapján felülvizsgálva, aktualizálva.

A 2018. július 25-én 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelettel módosított 2018. szeptember 1-től hatályos Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet alapján felülvizsgálva, módosítva.

A SZEÖB Egyesített Óvodák intézményegységének nevelőtestülete, 10/2018. számú (2018.10.13.) határozatával, a jelenlévők egyhangú támogatásával az intézmény PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK módosítására vonatkozó intézményvezetői javaslatot elfogadta.

JÓVÁHAGYÁS:

A felülvizsgált, aktualizált, módosított pedagógiai programot az intézmény vezetője jóváhagyta 2018. október 13. napján.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Pedagógiai programunk hatálya: A Szentgotthárd és Kistérsége Egyesített Óvodák és Bölcsőde intézmény

Pedagógiai programunk érvényessége:

A módosításokkal egybeszerkesztett programunk 2013. szeptember 01 – től, folyamatosan, visszavonásig.

Aktualizálva 2020. október 30.

Szentgotthárd, 2020. október 30

Varjuné Molnár Katalin, igazgató

A Szentgotthárd és Térsége Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa a **8/2022. számú Társulási Tanácsi határozattal** a Szentgotthárd és Kistérsége Egyesített Óvodák és Bölcsődék Kisvakond Minibölcsődéje Szakmai Programját megismerte és elfogadta 2022. április 1-vel.

Szentgotthárd, 2022. április

Huszár Gábor
Elnök

A 2022. július-án kelt Alapító Okirat alapján felülvizsgálva, aktualizálva.

A SZEÖB Egyesített Óvodák intézményegységének nevelőtestülete, 2/2022. számú (2022.08.26.) határozatával, a jelenlévők egyhangú támogatásával az intézmény PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK módosítására vonatkozó intézményvezetői javaslatot elfogadta.

JÓVÁHAGYÁS:

A felülvizsgált, aktualizált, módosított pedagógiai programot az intézmény vezetője jóváhagyta 2022. augusztus 26. napján.

Pedagógiai programunk érvényessége: A módosításokkal egybeszerkesztett programunk 2013. szeptember 01 – től, folyamatosan, visszavonásig.

Szentgotthárd, 2022. 08.26

A 2023. augusztus 8.-án kelt Alapító Okirat alapján felülvizsgálva, aktualizálva.

Szentgotthárd, 2023. 10. 30.

**Varjuné Molnár Katalin
sk.
igazgató**

MELLÉKLETEK

- I. számú melléklet**
Gyermek megismerési lap (anamnézis).
- II. számú melléklet**
Egyéni fejlődési napló.
- III. számú melléklet**
Német nyelvű nemzetiségi program a német nemzetiségi csoport számára.
- IV. számú melléklet**
Szlovén nyelvű nemzetiségi program a szlovén nemzetiségi csoport számára.

**I. SZ. MELLÉKLET
GYERMEK MEGISMERÉSI LAP
(ANAMNÉZIS)**

Kedves Szülő!

Örülünk, hogy gyermeke a Szentgotthárd és Kistérsége Egyesített Óvodák és Bölcsődék *(az óvoda neve!)* óvodása lett!

Óvodánkban nagy gondot fordítunk a gyermekek egyéni fejlesztésére. Gyermeke óvodai nevelése akkor lesz személyre szabott, ha az őt nevelő óvodapedagógusok megismerik Őt.

Ehhez kérjük az Ön segítségét az alábbi kérdőív kitöltésével. A megfelelő válasznál kérjük, tegyen X-et a négyzetbe.

Az adatokat bizalmasan kezeljük!

A 2018. május 25-től hatályos GDPR-nek megfelelően különösen szenzitív adat.

.....
szülő/gondviselő aláírása

Köszönjük, hogy a kérdőív kitöltésével segíti nevelőmunkánkat!

A gyermekét nevelő óvónők

1.A családra vonatkozó adatok	
A gyermek neve:	
Beceneve:	
Születési helye, ideje:	
Kiből áll a család?	
Együtt élő generációk száma: 2 ☐ - 3 ☐ - 4 ☐ (például: két generáció: szülő és gyerek)	
Együtt élő családtagok száma:	
Testvérek neve, életkora:	
Apa legmagasabb iskolai végzettsége:	
Anya legmagasabb iskolai végzettsége:	

2. A gyermek korai fejlődésére vonatkozó adatok	
Az anya egészségi állapota a terhesség alatt:	- egészséges ☐ - rosszul volt ☐ - veszélyeztetett ☐ - kórházban volt ☐
A szülés, születés jellemzői:	
Az anya hányadik szülése:	
A szülés ideje:	normál időre ☐ koraszülés..... hét túlhordás..... hét
A szülés lefolyása:	- spontán ☐ - egyéb módon ☐
Születéskor a gyermek jellemzői: - rögtön felsírt - éleszteni kellett - besárgult - kék fénnel kezelték - oxigént kapott	igen ☐ – nem ☐ igen ☐ – nem ☐ igen ☐ – nem ☐ igen ☐ – nem ☐ igen ☐ – nem ☐
Az újszülött súlya:	Gr
Az újszülött hossza:	Cm

3. A csecsemőkori fejlődés jellemzői (0-1. év)	
3.1. Táplálkozás	
Meddig szopott?	- nem szopott, tápszert kapott ☐ - pótlással egészítették ki ☐ - rövid ideig szopott ☐ (1-3 hónapig) hónapig - sokáig szopott ☐ (4-9 hónapig) hónapig - igen sokáig szopott ☐ (10-20 hónapig) hónapig
Étvágya:	- rossz evő ☐ - válogatós ☐ - jó étvágyú ☐
Evési szokások: étkezések száma, napi ritmusa:	- rendszertelen ☐ - korához képest ritka ☐ - korához képest gyakori ☐ - stabil, rendszeres ☐
3.2. Egészségi állapot	
Betegségek előfordulása:	- ritkán ☐ - néhányszor ☐ - gyakran ☐
Milyen gyermekbetegségeken esett át?	- bárányhimlő ☐ - rubeola ☐ - skarlát ☐ - egyéb:
Hasfájós volt-e?	Igen ☐ – nem ☐
Betegségek lefolyása:	- magas láz ☐ - hőemelkedés ☐ - láz nélküli ☐
Kórházi kezelésben részesült-e?	Igen ☐ – nem ☐
Ha igen, milyen jellegű volt a betegség?	
Ki gondozta csecsemőként?	apa ☐ – anya ☐ – nagymama ☐ – nagypapa ☐ – más ☐
3.3. Bioritmus	
Alvási igénye csecsemőkorban:	- rossz alvó volt ☐ - jó alvó volt ☐
Alvási rend:	- nem alszik ☐ - változó ☐ - rendszeres ☐
Alvási szokások:	- anyával aludt el ☐

	- apával aludt el ☐ - egyedül aludt el ☐ - alváshoz eszközt használt (cumi, pelenka, stb.) ☐
--	---

3.4. Mozgás	
Mikor kezdte el emelgetni a fejét?	hónaposan
Mikor fordult hasra?	hónaposan
Mikor kezdett kúszni?	hónaposan
Mikor kezdett mászni?	hónaposan
Mikor ült fel?	hónaposan
Mikor állt fel?	hónaposan
Volt-e valami rendkívüli, egyedi, sajátos a mozgásfejlődésében?	igen ☐ – nem ☐
Ha igen, akkor mi?	
Külső inger hatására (hang, fény, stb.) forgatta, emelgette a fejét?	- nem ☐ - ritkán ☐ - többnyire ☐ - állandóan ☐
3.5. Értelmi, érzelmi, szocializációs, anyanyelvi képességek	
Játszott-e manipulációs játékokat? (csörgővel, kézzel, kendővel)	- nem ☐ - ritkán ☐ - többnyire ☐ - állandóan ☐
Kezdeményezett-e elbújós, kukucskálós játékokat?	- nem ☐ - ritkán ☐ - többnyire ☐ - állandóan ☐
Szerette-e ezeket a játékokat?	igen ☐ – nem ☐
Sírós volt-e?	igen ☐ – nem ☐
Ha igen, hogyan próbálták vigasztalni?	
Gagyogott-e? ☐ Hány hónaposan?	hónaposan
Metakommunikációs, kommunikációs jeleket használt-e? (jelzés, hangutánzás)	- ritkán ☐ - többnyire ☐ - állandóan ☐

4. A kisgyermekkorai fejlődés jellemzői (1-3.év)

SZENTGOTTHÁRD ÉS KISTÉRSÉGE EGYESÍTETT ÓVODÁK ÉS BÖLCSŐDE

Mikor lett szobatiszta?	- jelenleg is problémás ☐ - hamar, de visszaesett ☐ - csak nappalra ☐ - normál időben ☐ 20. hó - hamar ☐ 20. hó előtt	 hónaposan
Van-e gyermekének vizelési, székelési problémája?	nappal: - állandóan ☐ - gyakran ☐ - többnyire ☐ - néha ☐ - nem ☐ éjszaka: - állandóan ☐ - gyakran ☐ - többnyire ☐ - néha ☐ - nem ☐	
Mikor kezdett el önállóan járni?	- későn ☐ 15. hónaptól - időben ☐ 11-14. hó - hamar ☐ 9-10.hó	 hónaposan
Mozgásproblémája volt-e?	igen ☐ – nem ☐	
Ha igen, mi volt a probléma jellege?		
Kudarccs esetén mutatkozó érzelmi megnyilvánulásai:	- agresszív (üt, harap, csíp, stb.) ☐ - visszahúzó ☐ - harsány (sírás, hisztéria) ☐ - elterelhető ☐ - meggyőzhető ☐	
Járt-e bölcsődébe?	nem ☐ – igen ☐	 hónapos kortól
Hogyan illeszkedett be a gyermek a közösségbe?	- nagyon könnyen ☐ - bizonyos esetekben barátkozó ☐ - általában barátkozó ☐ - gátlásos, zárkózott volt ☐	
Mikor kezdett érthető szavakat mondani, beszélni?	- nagyon későn 24. hó ☐ - időben 13-15. hó ☐ - nagyon hamar 11-12. hó ☐	 hónaposan
Mikorra tehetők az első mondatok?	 hónaposan	
Mikor kezdett összefüggően beszélni?	 hónaposan	
Szereti-e a meséket hallgatni, vagy inkább csak nézni?	igen ☐ – nem ☐ igen ☐ - nem ☐	
Szeret-e játszani?	igen ☐ – nem ☐	
Játéka során igényli-e a társat?	igen ☐ – nem ☐	
Ha igen, kivel játszik szívesen?		

Milyen a gyermek egészségi állapota?	- gyakran beteg ☐
--------------------------------------	--

		- visszaeső ☐ - ritkán beteg ☐ - egészséges ☐
Van-e a gyermekének bármilyen egészségügyi problémája, állandó betegsége?		- lázgörcs ☐ - allergia ☐ - milyen: - asztma jellegű roham ☐ - gyógyszerérzékenység ☐ -
Szed-e rendszeresen valamilyen gyógyszert?		igen ☐ - nem ☐
Ha szed, mit, milyen betegségre?		
Napi alvásigény:		napi óra délutáni alvásigénye óra
Milyen a temperamentuma?		- nyugodt ☐ - élénk ☐ - túl mozgékony ☐
Milyen a viszonyulása a felnőttekhez?	- nem teremt kapcsolatot ☐ - nehezen teremt kapcsolatot, egy idő után nyitott ☐ - rövid ismerkedés után kapcsolatot teremt, nyitott ☐	
Milyen a gyermek érzelmi állapota?		- vidám, kiegyensúlyozott ☐ - labilis ☐ - zárkózott ☐
Hogyan jutalmazza gyermekét?		- dicsérettel ☐ - ajándékkal ☐ - egyéb módon ☐ - nem jutalmazom ☐
Hogyan bünteti gyermekét?		- tiltással ☐ - szidással ☐ - egyéb módon ☐ - nem büntetem ☐
Fél-e valamitől?		igen ☐ – nem ☐
Ha igen, mitől?		
Mit közölne még velünk, gyermekével kapcsolatban?		

Kitöltés dátuma: év, hó, nap.

**II. SZÁMÚ MELLÉKLET
EGYÉNI FEJLŐDÉSI NAPLÓ**

A GYERMEK ADATAI:**Név:****Születési hely, idő:****Lakcím:****Óvodába lépés ideje:****CSALÁDLÁTOGATÁS IDEJE:****TAPASZTALATAI:****BEFOGADÁS, BESZOKTATÁS TAPASZTALATAI:**

A GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK MUTATÓI

(Kitöltési útmutató: Ahol az állítás igaz, a megfelelő rubrikába egy x – et kell tenni! A fejlesztési tervhez dátumot kell írni!)

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
ÉTKEZÉS ESZTÉTIKÁJA	- tisztán étkezik - előfordul, hogy összekeni magát								
EVŐESZKÖZ HASZNÁLATA	- jól használja - segítséget igényel								
ÖLTÖZKÖDÉS	- segítséget igényel - igyekszik - lassan öltözködik - önálló - igényes								
WC – HASZNÁLAT	- segítséget igényel - néha igényel segítséget - önálló - szükségeit késleltetni képes								
HIGIÉNIAI SZABÁLYOK, SZOKÁSOK	- ismeri, betartja - ismeri, de nem tartja be - ismeri, de néha figyelmeztetni kell - mindig figyelmeztetni kell								
KÖRNYEZET RENDBEN TARTÁSA	- nem érdekli - felnőtt irányítása szükséges - igényévé vált								
MOZGÁSHOZ VALÓ VISZONYA	- örömmel végzi - elutasítja - közömbös iránta - túl mozgékony - kevésbé mozgékony - mozgását szándékosan irányítani képes								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV:								

SZENTGOTTHÁRD ÉS KISTÉRSÉGE EGYESÍTETT ÓVODÁK ÉS BÖLCSŐDE

ÉRZELMI ÉLETE, ERKÖLCSI FEJLETTSÉGE		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
ÉRZELMI ÉLETE	• kiegyensúlyozott								
	• nyugtalan								
	• erőszakos								
	• változó hangulatú								
	• zárkózott								
POZITÍV ÉRZELMEINEK KIFEJEZÉSE	• tapsol								
	• nevet, örül								
	• szóban közli								
	• kiabál								
	• nem mutatja ki								
NEGATÍV ÉRZELMEINEK KIFEJEZÉSE	• kiabál								
	• hangosan sír								
	• durva, verekszik								
	• csúnyán beszél								
	• árulkodik								
AKARATI TULAJDONSÁGAI	• nem mutatja ki								
	• segítőkész								
	• önzetlen								
	• toleráns								
	• együtt érző								
UDVARIASSÁGI FORMÁK KIFEJEZÉSE TÁRSAKKAL SZEMBEN	• fegyelmezetten viselkedik								
	• figyelmes								
	• használja								
	• kevésbé használja								
	• nem használja								
UDVARIASSÁGI FORMÁK KIFEJEZÉSE FELNŐTTEL SZEMBEN	• használja								
	• kevésbé használja								
	• nem használja								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV								

SZOCIÁLIS FEJLETTSÉGE, ÉRETTSÉGE		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
KAPCSOLATTEREMTÉS FELNŐTTTEL	• kezdeményező								
	• elfogadó								
	• visszahúzó								
	• elutasító								
KAPCSOLATTEREMTÉS TÁRSAKKAL	• kezdeményező								
	• elfogadó								
	• visszahúzó								
	• elutasító								
KÖZÖSSÉGI NORMÁK, SZABÁLYOK, SZOKÁSOK BETARTÁSA	• nem képes a szabály betartására								
	• részben képes a szabály betartására								
	• többnyire képes a szabály betartására								
	• képes a szabály betartására								
	• változó körülmények között is képes a szabály betartására								
TEVÉKENYSÉGEKHEZ VALÓ VISZONYA	• szemlélődő								
	• magányosan tevékenykedő								
	• alkalmazkodó								
	• együttműködő								
	• kezdeményező								
	• irányító								
FELADATMEGÉRTÉSE	• megérti, segítséggel teljesíti								
	• megérti, részben teljesíti								
	• megérti, de nem teljesíti								
	• elfogadja, önállóan teljesíti								
	• nem érti								
FELADATTARTÁSA	• segítséget igényel								
	• szétszórta,								
	• nem kitartó								
	• kitartó,								
	• kudarcérett								
	• kudarcérett								
MUNKATEMPÓJA	• gyors								
	• lassú								
	• átlagos								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV:								

JÁTÉKÁNAK FEJLETTSÉGE		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
GYAKORLÓ JÁTÉK	• csak rövid ideig tevékenykedik egy helyen								
	• zavarja társait								
	• kitartóan tevékenykedik								
SZIMBOLIKUS SZEREPIJÁTÉK	• kitartóan tartalmasan játszik								
	• nem kitartó játékában								
	• ötletgazdag								
	• irányító szerepet játszik								
	• ráosztott szerepet vállal								
	• érzelmi megnyilvánulásai +								
	-								
	• társait elfogadja								
	• nem fogad el mindenkit								
	• játéka nyugodt kapkodó								
KONSTRUÁLÓ JÁTÉK	• építőjátékokkal nem játszik								
	• építőjátékokkal kitartóan épít								
	• kreatív								
	• szívesen barkácsol								
	• többféle anyagot, eszközt alkalmaz								
	• jó kombinatív készséggel rendelkezik								
SZABÁLYJÁTÉK	• az értelemfejlesztő szabályjátékot szereti								
	• mozgásos szabályjátékot szereti								
	• Szabályokat betartja								
	• szabályokat gyakran megszegi								
	• a veszítést, a kudarcot nehezen viseli el								
	• a veszítés a kudarc, fokozza kitartását								
	• társai sikerének is örül								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV:								

NAGYMOZGÁSOK FEJLETTSÉGE		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
JÁRÁS	• folyamatos, biztos								
	• koordinálatlan, botladozó								
	• különböző járásmódokra képes								
	• tud hátrafelé haladni különböző járásmódokkal								
FUTÁS	• összerendezett								
	• hamar elfárad								
	• nem fáradékony								
	• tárgyakat kerülgetve								
	• irányváltatással								
	• váltakozó tempóban								
UGRÁS	• tud páros lábon ugrálni helyben előre - hátra								
	• tud egy lábon helyben								
	• tud egy lábon, irányváltatással								
MÁSZÁS – KÚSZÁS	• tud mászni								
	• tud kúszni								
	• tud kúszni – mászni irányváltatással is								
	• átmászik különböző tárgyak alatt, felett								
LABDAJÁTÉKOK (szem – kéz – láb koordináció)	• bal karra dobja								
	• jobb karra dobja								
	• elkapja								
	• nem tudja elkapni								
	• bal lábbal rúgja								
	• jobb lábbal rúgja								
	• labdapattogatás: sikeres jobb kézzel: bal kézzel: nem tud pattogatni:								
	• labdavezetése: sikeres jobb kézzel: bal kézzel: nem tud labdát vezetni:								
EGYENSÚLYÉRZÉK FEJLETTSÉGE	• állás lábujjon								
	• állás sarkon								
	• állás fél lábon								
	• egyensúlyozó járás								
	• padon járás								
	• kúszás padon								
	• fel – lelépés padra, székre								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV:								

NYELVI KIFEJEZŐKÉSZSÉGÉNEK FEJLETTSÉGE		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
NYELVI KIFEJEZŐKÉSZSÉGE	• beszéde nem érthető								
	• beszédhibás								
	• tisztán, érthetően beszél								
SZÓKINC	• szegényes								
	• korának megfelelő								
	• gazdag								
	• árnyaltan kifejező, választékos								
ELVONT KIFEJEZÉSEK HASZNÁLATA	• gyakran								
	• néha								
	• sohasem								
BESZÉDRITMUS	• folyamatos								
	• akadozó								
	• gyors								
	• lassú								
KÉPOLVASÁS	• felsorol								
	• a cselekvéseket megnevezi								
	• az összefüggéseket felismeri								
	• történetet mond								
SZÖVEGVISSZAADÁS	• nem képes visszaadni								
	• hiányos								
	• teljes, pontos								
MOTOROS FELADAT VERBÁLIS VISSZAADÁSA	• pontos visszaadás								
	• lényeges mozzanatok visszaadása								
	• képtelen elmondani								
	• egy – egy elemről beszél								
BESZÉDMEGÉRTÉS	• a kérdéseket nem érti								
	• válaszai hiányosak								
	• válasza korának megfelelő								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV:								

ÉRTELMI FEJLETTSÉGE, GONDOLKODÁSA		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
OK – OKOZATI ÖSSZEFÜGGÉSEKET FELFEDEZ	• nem								
	• rávezetéssel								
	• önállóan								
IDŐRENDISÉG	• képszint								
	• beszéd szint								
FIGYELEM	• korának megfelelő								
	• rövid ideig tart								
	• tartós								
	• csak a játék köti le								
	• eszköz + beszédre figyel								
	• mozgás + beszédre figyel								
	• mesére – versre figyel								
	• verbális utasításokra figyel								
BEVÉSÉS	• gyorsan tanul								
	• nehezen tanul								
	• korának megfelelő								
EMLÉKEZET	• korának megfelelő								
	• tartós – pontos								
	• tartós – pontatlan								
	• hamar felejt								
KÉPZELET – FANTÁZIA	• korának megfelelő								
	• gazdag								
	• ötletszegény								
TÁRGYAK CSOPORTOSÍTÁSA	• szín szerint								
	• forma szerint								
	• nagyság szerint								
	• hasonlóság vagy különbözőség szerint								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV:								

EGYÉB KÉPESSÉGEK, FEJLŐDÉSI MUTATÓK		kicsi		kicsi		középső		nagy	
		október	február	október	február	október	február	október	február
FINOMMOTORIKA FEJLETTSÉGE	• ujjak ritmikus ökölbezárása, nyitása								
	• ujjak széttárása								
	• hüvelykujj sorra érintése								
	• gyöngyfűzése sikeres								
	• ceruzafogása: biztos bizonytalan								
	• színezése korának megfelelő								
	• vonaltartása jó								
	• szívesen rajzol gyurmázik fest								
	• hajtogatása pontos								
	• vágástechnikája jó								
DOMINANCIA KIALAKULÁSA	• kialakult								
	• még bizonytalan								
	• kétkezes								
SÍKBELI ÉS TÉRI TÁJÉKOZÓDÁS	• alapvető irányokat síkban nem ismeri								
	• alapvető irányokat síkban felismeri								
	• alapvető irányokat síkban alkalmazni tudja								
	• térirányokat nem ismeri								
	• térirányokat segítséggel ismeri								
	• térirányokat ismeri, alkalmazza								
TESTSÉMA ISMERETE	• testrészeit felismeri								
	• bizonytalan sokat téveszt								
	• a testrészeket meg tudja nevezni magán, másokon								
	• részletes ismeretek/szempilla, köldök, boka,.../								
FEJLESZTÉSI TERÜLET:	FEJLESZTÉSI TERV:								

A SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁG MEGÁLLAPÍTÁSAI, A SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁG FELÜLVIZSGÁLATÁNAK MEGÁLLAPÍTÁSAI, A FEJLŐDÉST SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.

A gyermek egyéni fejlődési naplójához csatolni kell a szakértői vélemény másolatát!

A szakértői bizottság véleménye	Megállapításai:
Kiállítója:	
Kelte:	
Felülvizsgálat ideje:	
A szakértői bizottság felülvizsgálatának	Megállapításai:
Kiállítója:	
Kelte:	
A fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai:	Fejlesztési javaslatok:
A gyógypedagógus neve: szakterülete: aláírása:	

**A SZÜLŐI TÁJÉKOZTATÁS
(félévenként legalább egyszer)**

Az egyéni fejlődési napló tartalmának, feljegyzéseinek szülők általi megismerése:

Sorszám	Megismerés ideje:	Szülő aláírása:
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

IV. SZ. MELLÉKLET

NÉMET NYELVŰ, NÉMET NEMZETISÉGI PROGRAM

KÉSZÍTETTE:

Kocsi-Cserniczki Nóra

**Erziehungsprogramm für Deutsch als Zweitsprache im
Kindergarten in Szentgotthárd**

Pädagogische Grundprinzipien

Der Kindergarten

Zweispracherwerb im Kindergarten:

Die Muttersprache ist die Grundlage für den Zweispracherwerb. Auf der Muttersprache entwickelt sich die Kommunikationsfähigkeit, die nötig ist beim Spracherwerb. Die Kinder haben angeborene Fähigkeiten, die Fremdsprache zu verstehen, sprechen und lernen. Die Kindergärtnerin muss diese Fähigkeiten weiter entwickeln.

Der zweisprachige Kindergarten hat spezifische Ziele:

- Vermittlung der deutschen Sprache und Kultur entsprechend den Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes.
- Pflege der Kulturgüter und Traditionen der deutschen Nationalität entsprechend dem Lebensalter des Kindes.
- Vorbereitung der Vorschulkinder auf den Sprachunterricht.
- Anbahnung einer zweisprachigen Identität.

Die Kindergärtnerin

Die Kindergärtnerinnen in den zweisprachigen Gruppen sollen sehr gute Sprachkenntnisse beherrschen.

Die Aufgabe der in den zweisprachigen Kindergärten arbeitenden Kindergärtnerinnen ist, dass sie die Zielsetzungen der Minderheiten- oder ethnischen Erziehung verwirklichen. Sie sollen die Sprache der Minderheit besitzen, die individuelle und gegenständliche Kultur, Traditionen und Bräuche der Minderheit kennen. Eine der wichtigsten Aufgaben von ihnen ist die Verewigung des Kulturschatzes. Sie organisieren das Kindergartenleben auf der Minderheitensprache. Sie streben danach, dass die Erwachsenen, die an der Versorgung der Kinder teilnehmen, das Hochdeutsch kennen und benutzen.

Die wichtigste Aufgabe der Kindergärtnerinnen ist es, dass die Kinder die deutsche Sprache lieb gewinnen. Die menschliche Sprachfähigkeit ist angeboren. Zur Entwicklung seiner angeborenen Sprachfähigkeit braucht das Kind eine sprachanregende Umgebung.

- Erfolgreich ist der Spracherwerb im Vorschulalter: Die Kinder sind im Antworten und Rollenwechsel(Hörer – Sprecher). Die Kinder können sich mit einem geringen aktiven Wortschatz haben und sie sollen einen größeren passiven Wortschatz aufgründen.
- Grundprinzip in der Spracherziehung: Die deutsche Sprache wird regelmäßig und täglich gebraucht und geübt. Das Üben und Wiederholen stärkt im Kind das Sicherheitsgefühl und führt zum Erfolg im Spracherwerb. Die Kindergärnerin hat die Aufgabe, die Sprache der Situation entsprechend zu wechseln.
- Eine der wichtigsten Aufgaben in der Spracherziehung ist, Traditionen, Sitten und kulturelle Wertvorstellungen der Nationalität zu pflegen. Die Identität des Kindes soll man positiv festigen.
- Eine gute Lernatmosphäre haben: Das spontane, unbewußte und imitative Lernen. Die deutsche Sprache soll man durch situatives und handlungsorientiertes Lernen vermitteln. Die Kinder lernen nach Hörverständnis. Deutsch soll man bei allen Gelegenheiten im Kindergartenalltag verwenden.

Die Kindergärtnerin soll im Zweitspracherwerb darauf achten, dass „innerhalb einer Gruppe zwischen den Kindern alters- und entwicklungsbedingte Unterschiede bestehen“. Die neuen Sprachelemente soll sie erst der Gesamtgruppe, dann einem Kind bekannt machen.

Die Kindergärtnerin als eine Sprachmodell

Die Kindergärtnerin steht als ein Sprachmodell:

Es ist wichtig, dass die Kindergärtnerin den Mut und die entsprechende Selbstsicherheit hat, sich möglichst den ganzen Tag der deutschen Sprache zu bedienen.

Wie?: Das sprachliche Modell soll:

- das Hochdeutsche verwenden.
- eine Sprachform benutzen, die automatisch dem jeweiligen Sprachstand der Kinder angepasst wird.
- es sollen Gegenstände einbezogen werden, die nicht nur benannt, sondern auch gezeigt, berührt, gebraucht werden können.
- Kinder sollen direkt angesprochen werden, als das Sprachmodell einfache Satzstruktur, ohne Nebensätze, die ganze Zeit spricht.
- mit dem Sprechen soll etwas bewirkt werden. Sprechen führt zu einer Reaktion – zu Handeln.
- das HIER und das JETZT Gesehene/Gespielte/Besprochene sind für Kinder erreichbare Informationen.
- in vielen Situationen mit den Kindern ins Gespräch kommen, Fragen stellen, Antworten geben, kleine Aufträge ausführen, Gegenstände in ihrem natürlichen Umfeld benennen (Obstsalat machen – den ganzen Vorgang beschreiben). SEHEN – HANDELN – HÖREN – die Sprache bezieht sich auf Dinge, die Dinge haben eine Benennung.
- abwechslungsreich, „farbig“ sprechen, nicht monoton sprechen.
- dieselben Satzmodelle und sprachliche Struktur in unterschiedlichen Situationen verwenden.
- der Sprachgebrauch des Sprachmodells soll durch das ständige Wiederholen des Gesagten charakterisiert werden. Lieber dasselbe öfters gleich gesagt, als dasselbe immer anders formuliert.
- ungestörte Zweigespräche.
- herausfinden, was die Kinder mitteilen möchten.

Je mehr Sinne angesprochen werden, umso erfolgreicher werden die sprachlichen Strukturen (ein Wort, ein Ausdruck, ein Satzmodell). In Situationen soll die Kindergärtnerin im normalen Sprachtempo und mit entsprechender Lautstärke sprechen.

Wann? Und Was?:

Die zweisprachige Erziehung verwirklicht sich im Laufe der verschiedenen Tätigkeiten und Beschäftigungen. Bei der Bewegungserziehung und visuellen Erziehung benutzen wir die Zweitsprache, wir benennen die Tätigkeiten, Mittel auf Deutsch, verwenden verschiedene Satzmodelle. Bei der Musikerziehung lernen wir deutschsprachige Lieder und Reime, hören oft deutschsprachige Musik. Wir haben im Gruppenzimmer mehrere deutsch- und zweisprachige Bücher, die wir bei der literarischen Erziehung verwenden können. Wir erzählen und dramatisieren oft auf Deutsch.

Die Eltern

Bei uns werden die Eltern über alles rechtzeitig informiert. An der Wand des Umkleideraumes hängt eine Tafel. Hier werden die Eltern über die Ergebnisse und

Erziehungsarbeit der Gruppe bzw. die Reime, Lieder und Gespräche in Bezug auf Jahreszeiten und Feiertage in der Zweitsprache informiert.

Die zweisprachige Erziehung

Die Erziehung ist die intensive Entwicklung der eigenen, allgemeinen und speziellen Fähigkeiten, Attitüde und des Benehmens. Die zweisprachige Kindererziehung beginnt sich schon im Kindergarten. Die Kinder lernen die Fremdsprache kennen. Die Kindergärtnerinnen haben die Aufgabe, die zweite Sprache spielerisch, inhaltsreich, mit ihrem ganzen Körper zu vermitteln. Sie müssen die Lust und die Freude der Kinder an der Sprache wecken.

Die Erziehung ist regelmäßig, zielgerichtet, organisiert und fachgerecht, sie baut auf die emotionelle und intellektuelle Empfänglichkeit der Kinder zwischen 3-7 Jahre. Als Erfolg der Erziehung der Kindergarten bilden sich das moralische und ästhetische Wertsystem des Kindes heraus, vermehren sich seine Kenntnisse über die Umgebung und sich selbst, das Kind wird zur Zusammenarbeit und zum Zusammenleben fähig.

Methoden der Sprachförderung:

Wir sollen im Kindergarten ein angenehmes und sprachfreundliches Klima schaffen. Die älteren Kinder, die schon seit einigen Jahren im Kindergarten sind, verfügen über einen grundsätzlichen Wortschatz. Sie können in kurzen, einfachen Sätzen verstehen und sprechen die alltäglichen Ausdrücke. Ihre passiven Sprachkenntnisse sind relativ reich.

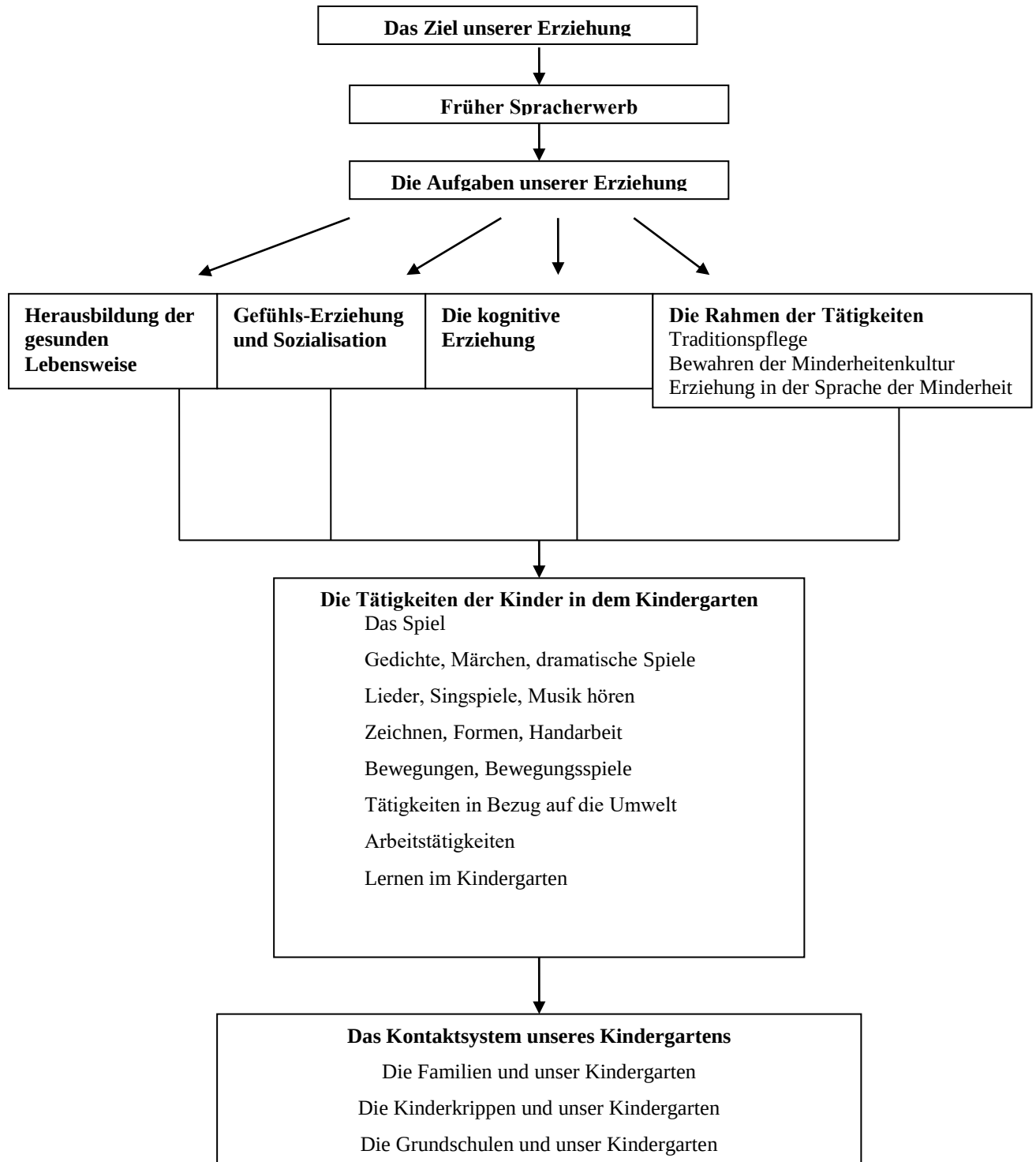
Vorbedingungen dafür sind:

- Die Themen und Situationen sollen so ausgewählt werden, dass das Kind am Anfang viel aus der Situation heraus versteht. Für die Kinder, die über ein geringeres Sprachniveau verfügen, ist die Anschaulichkeit wichtig.
- Bei der Förderung sind auch die Umwelterfahrungen wichtig. Wir sollen auch dem Kind, das keine Sprachkenntnisse besitzt, durch Spiele und Aktivitäten ein Lernsituation gewähren.
- Das Kind darf nicht gedrängt werden.
- Die Kindergärtnerin soll auf die sprachlichen Abweichungen konzentrieren. Die richtige Äußerung fördert sie über erweiternde Aussagen.
- Die sprachlichen Angebote sollen vielseitig sein. (unterschiedliche, vielfältige Themen, Spielen, Lieder und Geschichten)
- Das Prinzip „eine Person- eine Sprache“, ist eine gute Methode für die Kinder, die Sprachen unterscheiden zu können.

Die Arbeit in der ungarndeutschen Gruppe umfasst einen breiten Bereich:

- Täglicher Umgang mit Kindern.
- Spielangebote
- Auswahl von Spielzeug
- Gemeinsame Spaziergänge

Die Struktur des zweisprachigen Programms

Die Aufgaben unserer zweisprachigen Erziehung

Herausbildung der gesunden Lebensweise

Wir sorgen für die gesunde Erziehung der Kindergartenkinder. Das ist eine besonders wichtige Aufgabe, weil eine statistisch bewiesene Tatsache ist, dass wir keine gesunde Nation sind. Wie die Generation der Zukunft wird, liegt an uns.

Unsere Ziele:

- Die Erziehung von physisch, seelisch und geistig gesunden Kindern, Erziehung zum Anspruch von gesunder Lebensführung mit der Begründung der Bräuche.
- Die Annäherung der Lebensordnung in der Familie und des Lebensrhythmus im Kindergarten, die Formung der Betrachtungsweise der Familien.
- Die Begründung der umweltbewussten Lebensführung.

Die Aufgabe der Kindergärtnerin:

- Die Sicherung von entsprechendem Kindergartenklima und Lebensrhythmus.
- Die Formung der Bräuche, richtend nach Lebensalter, individuellen Gegebenheiten, Ansprüchen.
- Sicherung der Möglichkeit zu kindlichen Tätigkeiten.

Gebiete:

- Sorgen für die Kinder: Anamnese, körpernahes Verhältnis zwischen Kindergärtnerin und Kindern, Eingewöhnung unter Einbeziehung der Ammen, Nahrung
- Gesundheit- und Unfallschutz: Körperpflege, Kleidung
- Bewegung, Erholung: tägliche, freie Bewegung, Bedarf zum Schlafen
- Schaffung einer gesunden Umgebung

a) Sorgen für die Kinder:

- ❖ Anamnese: bevor das Kind in dem Kindergarten aufgenommen wird, gehen die Kindergärtnerinnen zum Hausbesuch. Sie lernen die Eltern das Kind und die Umstände der Familie kennen. Sie erkundigen sich nach den Bedürfnissen der Kinder. Das ist wichtig, weil durch die Befriedigung der Bedürfnisse das Wohlbefinden der Kinder gesichert wird. Die Kindergärtnerinnen stellen fest, inwieweit das Kind die Sprache der Mehrheit und die der Minderheit beherrscht.
- ❖ Körpernahes Verhältnis zwischen Kindergärtnerin und Kindern: die Kindergärtnerin soll während den Tätigkeiten nach körpernahe, vertrautem Verhältnis streben. Sie soll das Selbstständigwerden des Kindes mit mündlicher Befestigung, Möglichkeit zum Ausprobieren und Üben fördern.
- ❖ Eingewöhnung unter Einbeziehung der Ammen: die Kindergärtnerin und die Amme gleichen unter der Eingewöhnung die Bräuche der Familie und des Kindergartens an. Die neuen Tätigkeiten werden mit jedem Kind geübt. Die Reihenfolge ist auch visuell einzuprägen.
- ❖ Nahrung: die Kindergärtnerin soll den Geschmack, Anspruch und Allergien des Kindes kennen. Sie soll nach ästhetischer Tischdeckung streben (Serviette benutzen, Selbstbedienung). Die verschiedenen Mittel werden auch auf Deutsch benannt. Den Kindern wird die Möglichkeit gewährt, die Spezialitäten der Minderheit kennen lernen zu können. Sie soll „Vitaminentage“ organisieren und einfache Speisen gemeinsam mit den Kindern zu bereiten. Sie soll nach der Befriedigung des Flüssigkeitsbedarfes der Kinder streben.

b) Gesundheit- und Unfallschutz:

- ❖ Körperpflege: sie soll bei den Kindern den Anspruch auf Reinheit gegenüber sich selbst und der Umwelt gegenüber erwecken, die grundsätzlichen hygienischen Gewohnheiten begründen: sich die Zähne putzen, Hände waschen, sich kämmen, Taschentuch und Toilette benutzen. Während der Körperpflege ist die Zweitsprache Deutsch zu gebrauchen.
- ❖ Kleidung: die Kindergärtnerin soll mit ihrem Äußeren, ihrer Bekleidung als Modell vor den Kindern stehen. Sie bittet die Eltern darum, ihre Kinder praktisch und dem Wetter entsprechend zu kleiden.
- ❖ Die Pflegen-, Bewegungs- und Bewegungsentwicklungsaufgaben tragen zum Schutz der Gesundheit der Kinder bei. Wir achten auf die Sauberkeit der Umgebung und die unfallfreie physische Umgebung.

Die Aufgabe der Kindergärtnerin:

- Sie soll auf die Kinder, die Brille tragen, die ungeschickt oder leicht gehbehindert sind, aufpassen.
- Sie lehrt die Kinder auf sich selbst und auf anderen aufpassen zu können.
- Sie sichert die Sauberkeit und die Desinfektion der Umgebung und die geschmackvolle Einrichtung.
- Sie sorgt für die entsprechende Bekleidung der Kinder.
- Sie lüftet den Gruppenraum regelmäßig.
- Sie nimmt die Anamnese über den Gesundheitszustand der Kinder auf, sie lernt die Behandlung einiger Krankheiten z.B.: Allergie, Asthma, Fieberkrampf.
- Sie sichert die Teilnahme der Kinder an ärztlichen Untersuchungen jedes Jahr.
- Sie achtet auf die Veränderung des physischen – geistlichen Zustands der Kinder und sie benachrichtigt den Arzt und die Eltern, wenn es nötig ist.
- Sie steht in Beziehung mit der Beratungsstelle für Erziehung im Interesse der Kinder, die mentale Probleme haben.

c) Bewegung, Erholung:

Tägliche, freie Bewegung, möglichst im Freien.

- ❖ Die Bewegungsmöglichkeiten fördern die Entwicklung der Bewegung und der physischen Fähigkeiten der Kinder und die Bewahrung deren Gesundheit.
- ❖ Wir betonen, dass wir die Kinder mit regelmäßiger und mit Freude verrichteter Bewegung an eine gesunde Lebensweise gewöhnen können.
- ❖ Die Kinder sollen die wohltuende Wirkung der Luft, der Sonne und des Wassers erfahren. Sie fördern die Unempfindlichkeit und die Anpassungsfähigkeit der Konstitution von Kindern.
- ❖ Mit regelmäßigen Sportbeschäftigungen, vor allem täglichen Turnen kann man den Deformationen des Rückgrates vorbeugen. Man kann Kindern mit Plattfüßen durch Bewegungen, die das Fußgewölbe stärken, helfen. Wir benutzen die Zweitsprache im Laufe der Erziehung zur gesunden Lebensweise. Wir beachten die Sprachkenntnisse der Kinder.

Bedarf zum Schlafen:

- ❖ Die Kindergärtnerin soll die Erholung und das Schlafen ans Alter und eigene Ansprüche angleichen. Sie soll Schlafgelegenheit den Kindern, die früh kommen, sichern. Ab dem 5. Lebensalter soll die Erholungszeit höchstens 1-1,5 Stunde sein. Bei gutem Wetter können die Kinder die Erholungszeit im Freien verbringen, werden die anderen Kinder nicht gestört. Die Kindergärtnerin soll die Schlafgewohnheiten der Kinder schätzen und die Ruhe zum Schlafen sichern: mit Märchen, angenehmer Musik, Stille, Summen. Sie soll alle störenden Reize beheben. Dabei benutzt sie die Zweitsprache.

d) Schaffung einer der gesunden Umgebung:

- ❖ Der wichtigste Ort für die Entwicklung ist das Gruppenzimmer. Wir halten es für wichtig, das Kindergartengebäude den Erziehungs- und Entwicklungsaufgaben entsprechend ästhetisch und geschmackvoll einzurichten.
- ❖ Das Gruppenzimmer soll zu mehreren Funktionen geeignet sein: freie Räume für Freispiel, verschiedene Tätigkeiten, Mahlzeiten, Mittagsschlaf und Erholung. Es sichert das Wohlbefinden der Kinder und bietet ein gutes Beispiel, wenn das Zimmer freundlich, ästhetisch und heimisch ist.
- ❖ Unser Ziel ist, gesonderte Ecken für die verschiedenen Tätigkeiten zugestalten: individuelle Entwicklung, zweisprachige Kommunikation, Erzählen vor Märchen, Puppentheater. In einer anderen Ecke können die Kinder in der Ruhe zeichnen, basteln, formen und malen. Hier befinden sich alle Mittel und Stoffe, die sie für die visuelle und räumliche Gestaltung brauchen. Die dritte Ecke dient der Musik. Hier sind die Instrumente, Mittel für Musik aus natürlichen Stoffen, Kassetten und CD-s in der Zweitsprache vorhanden. Diese verwenden wir zur Entwicklung der musikalischen Fähigkeiten.
- ❖ Im Flur stellen wir den Jahreszeiten entsprechend die Zeichnungen und die Schöpfungen der Kinder aus. Die Bräuche, die Traditionen und die Bekleidung der Minderheit soll als eine ständige Ausstellung präsentiert werden.
- ❖ Die Umkleieräume sollen geschmackvoll und praktisch eingerichtet, entsprechend beleuchtet, geheizt und gelüftet sein. Alle Kinder sollen einen eigenen Schrank haben. Hier werden die Eltern über die Ergebnisse und Erziehungsarbeit der Gruppe bzw. die Reime, Lieder und Rede in Bezug auf Jahreszeiten und Feiertage informiert. Aus diesem Zweck hängt hier eine Tafel.
- ❖ Die Waschräume sollen kindgemäß eingerichtet werden. Die Tätigkeiten im Waschraum fördern auch die entsprechende sprachliche Ausrucksfähigkeit. Die Kinder benennen die verschieden Mittel auch auf Deutsch.
- ❖ Der Hof des Kindergartens ist der wichtigste Ort der freien Bewegung. Er soll ästhetisch sein, deshalb befinden sich hier viele Blumen, Bäume und Sträucher. Die Bäume geben Schatten in der Hitze. Jede Gruppe hat einen eigenen ständigen Ort, wo die Kinder ihre Kindergärtnerin und Gruppe immer vorfinden. Jede Gruppe braucht einen Sandkasten, einen Tisch, wo die Kinder zeichnen und spielen können und genügenden Platz für Ballspielen. Die Spiele sollen in entsprechender Zahl und Qualität zur Verfügung stehen (Fahrrad, Roller, Kipper, Ball und Sandkastenspiele).

Am Ende der Kindergartenzeit:

- bilden sich die Fähigkeiten der Kinder in der gesunden Lebensweise heraus.
- sollen sich die Kinder selbstständig waschen, die Zähne putzen, umziehen, die Kleidung zuknöpfen, Schuhe anziehen und zubinden, den Tisch decken, zusammenlegen (Kleidungsstücke, Decke, Serviette).
- können sie das Taschentuch benutzen.
- können sie Ordnung machen und halten.
- achten sie auf die Sauberkeit.
- sie besitzen entsprechende Belastbarkeit und ein gutes Stehvermögen. Sie beanspruchen die tägliche Bewegung.
- sie können in diesen Bereichen die Zweitsprache benutzen.

Emotionale Erziehung und Sozialisation

Die Beziehung zwischen der Kindergärtnerin und dem Kind:

Die Gefühlsicherheit für die Kinder entsteht durch die gefühlsvolle Beziehung zu den Erwachsenen. Dadurch entsteht ein Wohlgefühl. Das ermöglicht ein harmonisches Arbeitsklima.

Die Grundlage der richtigen Erziehung ist die bedingungslose Liebe mit all ihren Hindernissen. Das Modell für die Kinder ist die Kindergartenpädagogin, sie ist das Vorbild beim Entstehen der Partnerbeziehungen. Sie erreicht ihre Ergebnisse mit ihrem Verhalten als Pädagogin, mit ihrer Geduld und mit ihrer richtigen, lächelnden Umgangsweise.

Auch in der Eingewöhnungszeit ist sie fähig, die Spannungen zu lösen, in dem sie zweisprachige Spiele mit den Kindern spielt, ein Lied singt oder einen

Vers vorsagt. Es ist sehr wichtig, dass die Kommunikation eindeutig und verständlich sein soll.

Die Kindergärtnerin soll für das Kind nicht nur Partnerin, sondern auch Beispielgeberin sein.

Die Meinung des Kindes muss auch angehört werden. Das Kind soll Möglichkeiten zum Wählen bekommen und soll allein entscheiden können. Das Ich-Bild des Kindes soll ausgebildet werden. Die Kindergärtnerin spricht ungarisch und deutsch.

Die Beziehung unter Kindern:

Aufgrund der Beziehungen zu Erwachsenen und aufgrund der entsprechenden Atmosphäre im Kindergarten entsteht bei den Kindern die Zuwendungsfähigkeit zu anderen Kindern. Durch die gemeinsamen Erlebnisse, Tätigkeiten, Erfahrungen entstehen Kontakte zueinander. Das sind freundschaftliche Kontakte und zu kleineren Gruppen entstehen auch welche. Die Kindergärtnerin soll diese unterstützen und sie soll je mehr Möglichkeiten zur Zusammenarbeit geben. In unserem Kindergarten vermitteln wir das Gefühl, dass jeder in seiner Gruppe willkommen ist. Wir kümmern uns um die Kinder und lassen auch spüren, dass sie für uns wichtig sind. Das ist eine Grundlage, mit der sie Toleranz zueinander zeigen. Sie lernen sich anzupassen, nicht nur an einander, sondern auch an die Welt um sie herum. Es entsteht bei ihnen die Fähigkeit zu lieben, sich zu jemanden binden, einander zu ehren und zu schätzen. Sie können Erlebnisse aufnehmen, ihre Gefühle steuern. Sie erlernen die richtige Liebe und wie man sich gegenseitig helfen kann. Sie wenden sich grundlegende Benehmensformen, Höflichkeitsformen an. Ihre Willenseigenschaften werden stärker: die Selbstständigkeit, die Disziplin, die Ertragung der Misserfolge, die Selbstsicherheit, die Ausdauer, das Bewusstsein zur Aufgabe und zu den Regeln, die Konfliktlösung, Genauigkeit und Entscheidungsfähigkeit.

Gemeinsame Tätigkeiten aufgrund gemeinsamer Erlebnisse:

Gemeinsame Tätigkeiten sollen die Gruppen anhand von gemeinsamen Ideen gemeinsam planen. Die Erwachsenen helfen, damit die Kinder diese, egal ob allein, oder gemeinsam, lösen können. Nähere und weitere Ziele müssen geplant werden. Es sollen Gruppentraditionen entstehen, in die auch die Familien einbezogen werden sollen. Zum Gruppenleben gehört auch die Pflege der Bräuche und Traditionen von Minderheiten. Solche gemeinsamen Erlebnisse und Tätigkeiten sind: gemeinsame Geburtstagsfeierlichkeiten, Krankenbesuche, Ansichtskarten oder Geschenke für die kranken Freunde anfertigen, Ausflüge, Spielnachmittage mit Eltern und gleichaltrigen Gruppen und Sporttage, Nationalitätentage, Martinitage veranstalten. So entsteht in den Kindern das Gefühl der Zusammenhörigkeit. Mit dem Motto: Das machen wir so.

Durch die Sozialisation und Erziehung gelangen die Kinder vom „ICH“ zum „WIR“ Begriff, vom Zusammensein bis zur Zusammengehörigkeit.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- Es soll sich den Gruppenpartnern, den Erwachsenen und der Umwelt anpassen können
- Es soll mit den Partnern und Erwachsenen zusammen arbeiten können.
- Es soll die wichtigsten Verhaltensnormen und Höflichkeitsformeln kennen und anwenden können.
- Es soll seine angenommenen Aufgaben verrichten, seine eigenen Fähigkeiten, Werte und Menge kennen.
- Es soll in der Meinungsäußerung, in der Entscheidung und in der Wahl selbständig werden.
- Es soll Selbstkontrolle, Aufgabenpflicht, Regelpflicht haben und so zum Eintritt in die Schule fähig sein.
- Es soll sich der Minderheiten Umgebung anpassen, die Zweisprachigkeit soll für das Kind natürlich sein.

Traditionspflege und Feiertage

Szentgotthárd – Sankt – Gotthard liegt im westlichen Zipfel des Landes. Durch die spezielle Lage der Stadt – sie liegt an der Grenze zu Österreich und zu Slowenien – leben hier Minderheiten mit slowenischer und deutscher Muttersprache. Aufgrund der Wünsche der Eltern wurden im Kindergarten eine deutsche und eine slowenische Gruppe gegründet. Durch die Assimilation verschwinden langsam die Traditionen und auch die Sprache, weil die Älteren aussterben und die Jüngeren ihre Bräuche fast nicht mehr pflegen. Unser Kindergarten will auch etwas für die Bewahrung der Minderheiten – Traditionen tun. Im Rahmen der Erziehung im Kindergarten wollen wir das richtige Milieu für die Pflege schaffen. Es ist unsere Aufgabe, die Bräuche, die mit der Lebensform zusammenhängen, zu pflegen. In der Gruppe gibt es eine deutsche Ecke, wo die Kinder die verschiedenen Andenken, Gebrauchsgegenstände kennen lernen können (charakteristische Kleidungsstücke z.B.: Schürzen, Hüte, weite Röcke). Mit der Pflege der Traditionen möchten wir einerseits die Kultur unserer Ahnen vorstellen, andererseits wollen wir unserer Gruppe ein eigenes Gesicht geben. Durch die Vorbereitung zu den verschiedenen Feierlichkeiten ergeben sich Möglichkeiten dazu, dass die Kinder zweisprachig miteinander umgehen und sie können auch gemeinsam Sachen ausprobieren. Wir planen, in diese Vorbereitungen auch die Eltern einzubeziehen. Wir halten auch die Äußerlichkeiten für wichtig, denn die Festkleidung, der schön gedeckte Tisch, die schöne Umgebung erhöht die Wirkung der Feier. Die Länge dieser Feierlichkeiten wird vom Alter und den Sprachkenntnissen der Kinder bestimmt. Wir achten darauf, dass diese Programme für sie nicht belastend wirken sollen.

In diesen Programmen, die kurz, fließend sind, werden alle Kinder zum Mitmachen animiert. Es gibt neben den vielen Liedern, Gedichten, Sprüchen auch viele Spiele.

Feiertage, die mit den Traditionen zusammenhängen

- **Der Michaelitag** (am 29. September) – Tag der Rechenschaft

Mit dem Kommen des Herbstes beobachten die Kinder die Veränderungen in der Natur, sie sehen im Hof des Kindergartens die sich verfärbenden Blätter, die herunterfallenden Blätter, ihre Formen, Farben an. Diese können wir zum Kleben, zur Druckerei, zum Schmücken unseres Gruppenzimmers gut gebrauchen. Die Kinder haben Möglichkeit, sich im Hof gemeinsam zu beschäftigen. Während eines Ausflugs können sie die natürliche Umgebung, die Pflanzen, die Tiere, die Vögel, die Vögelstimmen, die Ameisenhaufen, die Insekten beobachten. Sie sammeln essbare Früchte, Hagebutte, Holunder. Sie können ansehen, wie sich die Vögel verhalten, sich versammeln und nach Süden ziehen. Früher wurden in dieser

Zeit Märkte, Kirchtage gehalten. Wir können unseren Markt besuchen und das Gesehene dann in der Gruppe aufarbeiten, die Erlebnisse spielerisch auffrischen. Über den Markt können wir in beiden Sprachen Gedichte, Geschichten, Lieder, Sprüche lernen. Zu deutscher Volksmusik können wir kleine Tanzschritte, Drehungen lernen.

- **Weinlese** (*ab dem 15. Oktober*) - *Der Theresiatag ist der Anfangstag zur Weinlese.*

Die Jüngeren im Kindergarten können Lieder, Sprüche von den Herbstfrüchten, von der Weinlese zweisprachig anhören. Sie können einfachere Kreisspiele erlernen. Im Rahmen eines Ausflugs bekommen sie die Möglichkeit, bei Familien, Großeltern Früchte zu sammeln und auszuwählen. Wir dürfen bei der Weinlese mitmachen, die Trauben und den Most probieren. Wir können aus Herbstfrüchten Tee, Obstsaft, Marmelade, Kuchen, Salat machen. Von den Waldfrüchten (Eicheln, usw.) können wir Puppenfiguren machen, Instrumente mit verschiedenen Techniken basteln.

- **Martinitag** (*11. November*)

An diesen Tag gedenken wir dem Bischof St. Martin, der in unserem Komitat, in Savaria geboren wurde. Er war ein Soldat. Nach einer Legende hat er seinen Mantel mit einem Schwert durchgeschlagen und ihn an einen Bettler geschenkt. Er war immer hilfsbereit und hat immer an andere gedacht.

Die Kinder sollen die Legende des Heiligen Martins kennen lernen. Es ist sehr wichtig, dass sie das Wesen der Geschichte verstehen: das Teilen und an andere denken. Auch sie sollen anderen helfen.

Sie sollen zweisprachige Lieder, Verse lernen, die Legende spielerisch vortragen. Das Gruppenzimmer kann auch mit Gans – Motiven geschmückt werden, denn die Gans spielt in der Legende eine große Rolle. Wir können Lampions mit verschiedenen Techniken basteln.

Ein Lampions – Umzug mit Eltern und Kindern ist auch eine schöne Feier.

- **Advent – Weihnachten** (*In der Zeit der Erwartung*)

In der Zeit der Erwartung wird mit Vielfalt der Feierlichkeiten gefeiert. Das Interesse der Kinder wird durch Erzählen der Gebräuche und Traditionen erweckt. Die Kinder sollen die Symbole des Advents kennen lernen: den Adventskranz, den Adventskalender. In beiden Sprachen sollen Adventslieder, Verse gelernt werden.

Am Barbaratag (4. Dezember) stellen wir einen Kirschenzweig ins Wasser.

- **Am Luziatag (13. Dezember)** lernen wir Sprüche zu diesem Tag und setzen Weizen. Wir können Nüsse aufbrechen, Apfel und Honigkuchen backen. Wir machen aus Früchten Christbaumschmuck, damit schmücken wir unser Gruppenzimmer. Wir beschenken uns gegenseitig und auch die Eltern. Wir stellen eine Bethlehemskrippe mit dem Christkind und mit Figuren auf. Beim Singen werden Kerzen angezündet und in besinnlicher Stimmung bereiten wir uns auf Weihnachten vor.

- **Der Fasching** (*vom Dreikönigstag bis zum Aschermittwoch*)

Da wird der Winter verabschiedet. Aus dem Charakter her herrschen hier der Frohsinn und die Lustigkeit, sowie die Musik. Wir machen mit einfachen Techniken Masken. Die Kinder schlüpfen in Kostüme, auch die Erwachsenen und sie feiern ausgelassen. Wir ändern im Fasching unsere Umgebung um und schaffen eine Faschingsstimmung. Die Kinder lernen die Faschingskrapfen kennen. Witzige Sprüche, Reigen werden in beiden Sprachen aufgesagt, humorvolle Spiele, Geschicklichkeitskämpfe läuten das Fest ein.

- **Ostern** (*Das ist ein „Bewegungstag“ hat keinen bestimmten Tag im Kalender*)

Die Kinder werden im Kindergarten mit den Gebräuchen und Traditionen der Osterzeit vertraut gemacht. Wir sammeln Palmkätzchen, schmücken das Gruppenzimmer. Wir befassen uns mit den Osternsymbolen mit den Osternspeisen: Osterhase, Osterlamm, Osterküken, Osterei, Schinken und Kuchen. Auch in deutscher Sprache lernen die Kinder Gedichte, Lieder, Sprüche zum Spritzen der Mädchen. Sie können ihrem Alter gerecht Eier färben und sie mit verschiedenen Techniken schmücken. Die Geschenke im Kindergarten, „die Osterneste“ werden im Hof des Kindergartens im Gras, unter den Sträuchern versteckt.

Die traditionellen Feierlichkeiten im Kindergarten

- **Der Nikolaustag** (*6. Dezember*)

Das ist der Freudentag der Kinder, da werden alle Gruppen im Kindergarten vom Nikolaus besucht. Er trifft sich „persönlich“ mit den Kindern. Gefeiert wird im Gruppenrahmen. In beiden Sprachen können Begrüßungen, Nikolausverse, Lieder gelernt und auch vorgetragen werden. Wir blättern in Büchern mit Weihnachtsmännern. Wir erzählen Geschichten über ihn. Wir „schreiben“ (zeichnen) dem Nikolaus Briefe und geben unsere Wünsche an. Mit verschiedenen Techniken können wir auch Bilder erstellen.

- **Muttertag** (*Erster Sonntag im Mai*)

Das ist eine öffentliche Feier, die von jeder Gruppe extra gehalten wird. Die Länge der Feier hängt vom Alter der Kinder ab. Mit dieser Feier wollen wir die Mutter – Kinder Beziehung vertiefen, die Mütter und Großmütter ehren, die Liebe zu ihnen verstärken. Durch Geschenkherstellung wollen wir die Freude zum Beschenken erwecken. Mit den gemeinsamen Singen, Gedichte – Aufsagen in beiden Sprachen wollen wir ihnen Freude machen. Wir zeigen ihnen eine Palette davon, was wir im Jahr gelernt haben.

- **Der Kindertag – das Maifest**

In unserem Kindergarten ist der zu einem Traditionstag geworden, wo Kindergärtnerinnen und Eltern kreativ zusammenarbeiten. Diese Feier bedarf großer Vorbereitungen, damit die vielen Programme an diesem Tag reibungslos ablaufen können. So wurde dieser Tag für Eltern, Kinder und Kindergärtnerinnen ein unvergessliches Fest zum gemeinsamen Spielen. Im Programm sind vielfältige, spielerische Tätigkeiten zu finden: Geschicklichkeitsspiele, Reihenspiele, Staffelnkämpfe, Asphaltwettbewerbe, handwerkliche Beschäftigungen, Gesichtsbemalen. Von Jahr zu Jahr wird dieser Tag mit neuen Ideen bereichert.

- **Abschied vom Kindergarten**

Am Abschied nehmen die Kinder von ihren Freunden, Kindergärtnerinnen, Ammen und vom Kindergarten Abschied. Zweisprachige Gedichte, Sprüche werden aufgesagt und Lieder werden gesungen. Die jüngeren Kindergartenkinder erfreuen die abgehenden Kinder mit kleinen Geschenken.

Frühe Spracherziehung in Deutsch

Zweisprachigkeit:

Die Zweisprachigkeit in drei Annäherungen. Die Psycholinguistik beschäftigt sich mit den Fragen des Spracherwerbs. In der Soziolinguistik bedeutet sie Sprachkontakt, Kodewahl und Kodewechsel. In der Sprachpolitik geht es um die Fragen der Sprachenrechte und individuelle Rechte.

Wer ist zweisprachig?

Die Zweisprachigkeit hat verschiedene Definitionen:

1. Enge Definition nach Makey (1968): Das ist zweisprachig, wer regelmäßig spricht und benutzt die zwei Sprache.
2. Breitere Definition nach Machamda (1967): Das ist zweisprachig, wer von den 4 Grundfertigkeit (hören, lesen, schreiben, sprechen) eine Grundfertigkeit gut beherrscht.
3. Funktionelle Definition nach Weinreich (1953): Das ist zweisprachig, wer die zwei Sprache wechselhaft gebraucht.
4. Nach Grosjean (1992): Zweisprachig ist die Person, die zwei Sprachen regelmäßig mündlich und / oder schriftlich benutzt.

Nach der Meinung von Skutnabb gibt es mindestens vier Kriterien, die bei der Beantwortung der obigen Frage wichtig sein können.

1. Die nach ihrer Abstammung zweisprachig sind. Die Eltern sind schon zweisprachig.
2. Nach Identität sind zwei Typen zu unterscheiden. Die innere Identifikation bedeutet, dass ich mich für zweisprachig halte. Bei der äußeren Identifikation halten mich andere für zweisprachig.
3. Nach Grad der Sprachkenntnisse ist zweisprachig die Person, die zwei Sprachen beherrscht und benutzt, oder die, die zweite Sprache teilweise beherrscht und mit der zweiten Sprache in Kontakt kommt.
4. Nach Funktion ist die Person zweisprachig, die zwei Sprachen benutzt, in zwei Sprachen kommuniziert und sich mit beiden sprachlichen Gruppen und Kulturen identifiziert.

Die Zweisprachigen sind nach Forschungsergebnissen der letzten Jahrzehnte besser in komplexen Denken, Intelligenz, Kreativität und kognitiver Flexibilität. (Vorlesungsmaterial Jäger-Manz 26. 02. 2007)

Frühe Zweisprachigkeit

E. Oksaar beschäftigt sich in ihren Forschungen oft mit der Frage: Warum ist es gut, früh anzufangen?

Die Kinder sind noch spielerisch, und man kann den Spracherwerb spielerisch machen. Die zweisprachigen Kinder können leichter eine dritte Sprache lernen. Sie lernen imitativ (durch Nachahmung) und haben keine Hemmungen, Sprachhemmungen. Die sprachliche Kreativität ist wichtig.

Es gibt ca. 50 zwei- oder mehrsprachige Länder, mehr als die Hälfte der Bevölkerung ist zwei- oder mehrsprachig. Man kann sagen, dass die Zwei- und Mehrsprachigkeit heutzutage normal ist.

Natürliche Zweisprachigkeit im frühen Kindesalter

Das Multisensorische Lernen ist im frühen Kindesalter wichtig. Die Sprache wird mit vielen Wahrnehmungskanälen aufgenommen. Wir sollen mit der Sprachlernen so früh und so intensiv anfangen, wie möglich. Statt Quantität bevorzugen wir Qualität, deshalb ist es wichtig, Erfolgserlebnisse zu sichern und auf die individualisierte Sprachförderung zu achten.

- Man soll so früh die zweite Sprache anfangen, wie möglich. „Kleinkinder nehmen Sprache auf wie ein Löschpapier.“ Deswegen ist das gut, wenn das Kind schon zwei Sprachen im Kindergarten hört.
- Am besten ist es, wenn eine Person eine Sprache spricht. Leider, ist es in Ungarn nicht verbreitet, dass eine Person die Sprache in den ungarndeutschen Kindergärten vermittelt. Die Kindergärtnerinnen übernehmen die Verantwortung nicht.
- Ein Vorschulkind achtet nicht auf die Fehler, es hat noch keine Sprachhemmungen. Es nimmt Kontakt auf zur zweiten Sprache, es will sie hören und üben.
- Das Kind ist noch spielerisch, so kann man den Spracherwerb spielerisch machen.
- Das Kind lernt imitativ die zweite Sprache. (durch Nachahmung)
- Das Kind nimmt die zweite Sprache mit vielen Wahrnehmungskanälen auf, es lernt multisensorisch.
- Die Kindergärtnerin muss das Gesagte mit Gestik und Mimik begleiten. Das Kind versteht so das Gehörte besser.
- Den Wortschatz soll das Kind spielerisch in den Tätigkeiten des Kindergartenalltags festigen. Der Wortschatz soll konzentrisch aufgebaut werden. Es soll viele verschiedene Situationen durch das Spiel und im Spiel lernen. Die Wörter soll sie täglich und regelmäßig in unterschiedlichen Situationen wiederholen.
- Die sprachliche Qualität ist wichtiger, als die Quantität.
- Die Kindergärtnerin ist das Sprachmodell, und weil das Grundbedürfnis des Kindes die Nachahmung ist, kann das Kind alles nachahmen, was es hört. Sie soll Hochdeutsch benutzen. Wichtig ist, langsam und deutlich zu sprechen, nicht zu übersetzen. Sie soll einfache, klare, deutliche Sätze, Satzmodelle sprechen. Sie soll in erster Linie besprochen, was HIER und JETZT getan hat. Das geht nur so, wenn sie ausgezeichnete Deutschkenntnisse hat.
- Die Kindergärtnerin vermittelt die deutsche Sprache durch positive Erlebnisse. Das Kind braucht einen freundlichen, kindorientierten, liebevollen, sicheren Lebensraum. Die Kindergärtnerin soll für die Kinder Erfolgserlebnisse sichern und für die Kinder individuelle Sprachförderung bieten.
- Das sprachliche Modell soll einen reichen Wortschatz und ausgezeichnete Deutschkenntnisse haben; Sätze, Satzmodelle sagen; deutlich, klar und einfach sprechen. Es

soll nicht zu schnell sprechen. Die Wiederholungen sind auch von großer Bedeutung. Es soll guten Kontakt mit den Kindern ausbauen.

In einer solchen Umgebung kann man die deutsche Sprache besser vermitteln. Die Kindergärtnerinnen der Minderheitenkindergärten sollen das alles immer im Auge behalten.

Methoden der zweisprachigen Erziehung:

Es gibt mehrere Methoden der Sprachförderung:

- Frage – Antwort
- Spiel
- Wiederholung
- Übung
- Vorstellen
- Handlung – Tätigkeit
- Gruppieren
- Lob
- Kontrolle
- Motivation
- Nachahmen
- Erklären
- Gespräch
- Zeigen
- Vergleich
- Anschaulichke

Die Methoden wählt man nach verschiedenen Kriterien aus:

- nach dem Lebensalter der Kinder
- nach dem Schwierigkeitsgrad des Thema, Stoff
- nach dem Altersbesonderheiten der Kinder
- nach unseren Zielen, Aufgaben
- nach dem Sprachkenntnisse
- nach dem Eigenarten der Beschäftigungen / Anregungen (die Anregung ist umgebunden)
- nach den Anschauungsmittel, die zur Verfügung stehen
- nach der Persönlichkeit der Kindergärtnerin

Die Methoden haben verschiedene **Typen**:

- Darbietung neuer Kenntnisse
- Wiederholender Typ
- Übungstyp – Festigung
- Kombinativer Typ
- Systematisierungstyp

Die frühe Zweisprachigkeit hat sowohl Vorteile, als auch Nachteile.

Die Vorteile der frühen Zweisprachigkeit: (Stern, Titone, Oksaar, Spoerl)

- Sie fördert analytische Fähigkeiten
- Das vergleichende Sprachbewusstsein entwickelt sich
- Sie erleichtert das Erlernen einer dritten Sprache
- Spielerisches Sprachenlernen
- Sie führen zu seelischen Förderung
- Die Zweisprachigkeit wirkt positiv auf den Intellekt
- Das Kind besitzt bis zum Schulalter bessere Fähigkeiten zur Imitation als Kinder nach dem 6 – 7. Lebensjahr
- Sie haben weniger Hemmungen
- Kinder haben größere Spontaneität, größere kognitive Flexibilität

Die Tätigkeiten der Kinder im Kindergarten

Die Aufgaben der Kindergärtnerinnen:

- Beobachtung der Kinder. Es ist wichtig, um Freispiel überhaupt führen zu können und auch um situationsorientiert planen und arbeiten zu können.
- Schaffen einer ruhigen Spielsituation. Starthilfe geben, einzelne Kinder ansprechen.
- Impulse für das freie Spiel geben. Freiwillige Angebote, neue Materialien.
- Anteilnahme am kindlichen Spiel.
- Gemeinsames Aufräumen. Ende der Freispielzeit ca. 10 Minuten vorher ankündigen.
- Ehrliches Interesse zeigen, Neugier wecken.
- Günstige Umweltbedingung schaffen. Zuviel Lern- und Spielanreize aber können das Kind verwirren.
- Spielende Kinder nicht kritisieren.
- Wichtig ist im Prozess: die Persönlichkeit, die Attitüde, die fachliche Ausbildung der Kindergärtnerin. Sie soll ein Muster und ein Spielpartner für die Kinder sein.

- Die nötigen Bedingungen müssen zum Spiel gesichert werden: Atmosphäre, der Platz, die Zeit, Spielzeuge, Erfahrungs-Erwerbmöglichkeiten, Spielzeuge, die die Kreativität entfalten, sowie Erlebnismöglichkeiten.
- Möglichkeiten schaffen dazu, dass die Kinder die Eindrücke aus ihrer Umgebung im Spiel verwenden können.
- Die Kindergärtnerin muss Spielzeuge dem Alter entsprechend für das Kind bereitstellen, sie muss den Inhalt und deren Qualität fördern.
- Im Spiel wird auch die Zweisprachigkeit der Kinder gefördert.

Wie kann die Sprachfähigkeit beim zweisprachigen Spiel gefördert werden?

Das Spiel schafft unzählige Möglichkeiten zur zweisprachigen Kommunikation, zur Ausbildung der Dialoge.

Das Sprechen der Erwachsenen ist für die Kinder ein Modell hinsichtlich auf Wortverbindungen, Kommunikation, nonverbale Zeichen (Mimik, Geste), im Beobachten der Wirkungselemente (Betonung, Tonfall, Tonstärke, Rhythmus, Melodie, Pause).

Damit die Kinder mit Tonfarbe und der Tonstärke besser umgehen können, müssen sie dramatische Spiele spielen. Die von uns angeregten sprachlichen Spiele sollen Muster zur Artikulation, zum Wortschatz, zur Ausdrucksfähigkeit (z.B.: zweisprachige Puppenspiele, lautmachende Spiele, hörfördernde Spiele, atmungsfördernde, technische Spiele usw.)

Am Ende der Kindergartenzeit:

- Aus jenen Kindern, die viel und gut spielen können, werden offene, interessierte, aktive Erwachsenen.
- Sie sind fähig, mehrere Tage lang in einem Spielthema gemeinsam mitzuwirken.
- Sie können komplizierte Bauten verwirklichen.
- Sie behalten die Verhaltensregeln und Normen, dabei genießen sie die Regelspiele.
- Sie sind fähig, bekannte Märchen mit Marionetten zweisprachig vorzutragen.
- Sie sind fähig, mit Wörtern, Ausdrücken, mit einfachen Sätzen zweisprachig zu kommunizieren.

Ins Spiel integrierte zweisprachige Lernen

Das Denkvermögen der Kinder entwickelt sich durch das Spiel. Sie lernen spontan, mit Freude und freiwillig. Ihre Entwicklung erfolgt durch ihre Erlebnisse, Kenntnisse, Erfahrungen, die sie sich bei verschiedenen Tätigkeiten erworben haben. Das Lernen ist vielseitig, als Basis dient dazu das wichtigste Element des Kindergartenlebens, das Spiel. Durch das Spiel werden die Wahrnehmung, die Beobachtung, die Erinnerung, die Aufmerksamkeit gefördert.

Ziele des Lernens:

- Die Herausbildung der Fähigkeiten, der Fertigkeiten, der Bewandertheit.
- Die Förderung der Erkennungsfähigkeiten.
- Die Erweckung der Lernlust.
- Die Kinder sollen vom Gedankensstand, das von den Gefühlen motiviert ist, auf das Niveau des begrifflichen Denkens gebracht werden.
- Die Förderung der zweisprachigen Kommunikationsfähigkeiten, die Lernformen, die den erfolgreichen Spracherwerb sichern, müssen gesteigert werden.
- Der Kindergarten muss die Kinder auf den zweisprachigen Unterricht vorbereiten.

Lernformen in unserem Kindergarten:

- Die Ausbildung des Verhaltens, der Benehmensarten des Spracherwerbs durch Nachahmung. Das Modell dafür ist die Kindergärtnerin, später die Partner.
- Erfahrungserwerb, Persönlichkeitsförderung erfolgen spontan, spielerisch, ins Spiel integriert.
- Die von der Kindergärtnerin geleitete Beobachtung und der Erfahrungserwerb.
- Die Art der Problemlösung bei öfter auftretenden Problemen.
- Verschiedene Verfahrensweisen erlernen. Dazu dienen Beschäftigungen, von der Kindergärtnerin angeregt, weiterhin Beschäftigungen in der Spielzeit, wo das Kind die Spielzeuge liegen lassen kann, und nach einer anderen Tätigkeit wieder dahin zurückkehren kann.

Die Formen des organisierten Lernens mit dem Gebrauch beider Sprachen:

A: Frontal: Bewegung, Singen, Musik, Singspiele (für die Älteren)

B: Indirekt obligatorisch: Gedichte, Märchen

C: Ungebunden: Gesang und Musik, Singspiele (für die Jüngeren) und vom Ziel abhängig für Größeren. Zeichnen, Formen, Handarbeit. Kennen lernen der Umwelt, Spiele der Minderheiten.

Das Kennen lernen der Umwelt erfolgt durch die Systematisierung, Kontrolle der Kenntnisse in frontaler Form.

Die Arbeitsformen des organisierten Lernens:

Es gibt gebundenen und umgebundene Beschäftigungen, sie werden frontal, in Mikrogruppen und allein verwirklicht. Die Kindergärtnerin hat die Kompetenz, die Formen, Arbeitsformen, den Zeitrahmen, die Methoden des Lernens zu wählen. Die Wahl wird von dem Alter der Kinder, ihrem Interesse, ihrer Neugier, ihrer eigenen Entwicklungsstufe beeinflusst. Wichtiger Faktor ist, dass die Kinder frei entscheiden können, dass die Teilnahme kein Zwang sein soll. Die Kindergärtnerin muss eine Atmosphäre schaffen, wo die Kinder Erfolgserlebnisse haben, wo sie in ihrem Wirken positiv beurteilt werden, wo sie zur Wiederholung, Übung und dann zur gemeinsamen Tätigkeit bewegt werden.

Die Teilung des organisierten Lernens:

Gedichte, Märchen

jeden Tag 5-20 Minuten nach Alter

Gesang, Musik, Singspiele (Kreisspiele)

Zeichnen, Formen, Handarbeit

Kennen lernen der Umwelt

Den Wochenplan erstellen die Kindergärtnerinnen der jeweiligen Gruppe.

Die Aufgabe der Kindergärtnerin im Ablauf:

- Verwirklichung des Lernens im Kindergarten, gebaut auf die Spiellust der Kinder, auf den Bewegungs- und Tätigkeitswunsch, auf die emotionelle und geistige Empfänglichkeit der Kinder.
- Die Lernmethode muss die Kindergärtnerin so ausbilden, dass die Kinder durch eine Geste, durch einen Blick auf das richtige Benehmen verleitet werden sollen.
- Positive Beurteilung, Belohnung erfolgt persönlich, vor der Gruppe und den Eltern.
- Eine differenzierte Bewertung hat auch Realität.

- Das Kind gebraucht die Zweisprachigkeit seinem sprachlichen Stand entsprechend.
- Die Eigenheiten des kindlichen Spracherwerbs werden auch die Eltern kennen lernen.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- Die Kinder können sich selbstvergessen, ausgelassen beschäftigen.
- Während der Tätigkeit lernt das Kind viel, seine Kenntnisse steigen, diese können sie später gebrauchen.
- In der Tätigkeit erwirbt es Bewundertheiten, sein Verstand entwickelt sich.
- Sie werden aufgabenbewusster. Ihre willentliche Aufmerksamkeit wächst stufenweise.
- Sie erkennen, entdecken konkrete Zusammenhänge, grundlegende Verhältnisse.
- Sie sind fähig, ihre Gedanken, Meinungen, Folgerungen in Worte, Sätze zu fassen, und das in beiden Sprachen.
- Ihr Wille, Ausdauer, Misserfolgsertragung, Entscheidungsfähigkeit und Verantwortungsgefühl entwickelt sich.

Gedichte, Märchen

Das Ziel:

Die emotionelle, kognitive und moralische Entwicklung der Kinder muss gefördert werden. Ihre positiven Persönlichkeitsmerkmale müssen angebaut werden. Auch in der Zweitsprache muss die Literatur richtig und anspruchsvoll ausgewählt werden. Da die Reime und Fingerspiele die Sprechfreude der Kinder wecken, soll auch durch solche Methoden ihr Sprachverständnis gefördert werden.

Die Aufgabe der Kindergärtnerin:

- sie sorgt um das genügende Klima zum Erzählen (Raum, Zeit, die Umstände, momentane Bedürfnisse der Kinder, spezielle Mittel zur Sprache der Minderheit).
- sie gewährt die beliebte Tätigkeiten (Märchen, Gedichte, Puppenspiele, Dramatisierung).
- sie erzählt immer auswendig mit der Ausnahme der Märchens vor dem Schlafen.
- sie stellt ein anspruchsvolles Material zusammen, das dem Lebensalter entspricht (Volks- und traditionelle Werte, zweisprachiges Material).
- sie achtet auf die Menge und Qualität der Materialien und auf das Verhältnis der Sprachen und Gattungen. (Betonung auf der Minderheitensprache)
- sie fördert die Sprachfähigkeit der Kinder durch die zweisprachige Literatur.
- sie hilft mit öfterer Wiederholung den Kindern beim Verstehen.
- sie achtet darauf, dass der ästhetische Charakter der Beschäftigung zur Geltung kommt.
- die Kindergärtnerin wählt solche Reime und Gedichte, deren Wortschatz den Kindern zum größten Teil bekannt ist.
- sie schafft ein positives emotionelles Verhältnis zur Minderheitenkultur.

Das Zusammenstellen des Materials:

Wir wählen literarische Werke aus, die dem Lebensalter der Kinder, ihrer Sprachfähigkeit, Interesse entsprechen und Sprachsituationen schaffen. Es widerspiegelt das pädagogische, psychologische und methodische Bewusstsein, vermittelt die Traditionen und Werte. Es enthält Volksreime, Gedichte, Märchen, Fortsetzungsgeschichten und Erzählungen. Diese werden täglich mehrmals wiederholt.

Für die Kleinsten wählen wir Volksreime und rhythmische, spielerische Gedichte. Ihre Märchen sind einfach, verstehbar, wiederholen sich rhythmisch. Wir gewähren ihnen viele Reime, Umarmen- und Kniereitergedichte. Sie hören und sagen Schlaflieder, Abzählreime, Neckreime und einfache Märchen über Tiere.

Die Handpuppen, Fingerpuppen, Flachfiguren richten sich nach den Darstellern des Märchens und sind den ganzen Tag erreichbar. Wir erziehen sie durch Leporellos und Bilderbücher zur Liebe der Bücher. Sie können ihre Lieblingsbücher mitbringen. Sie lernen 10-12 Reime, 10-14 neue Märchen auf beiden Sprachen kennen.

Die Märchen für die Größeren sind komplexe Tiergeschichten, Volksmärchen, klassische Feemärchen. Hier wird die Liebe zu den Gedichten und Märchen ausgebildet. Das Material soll anspruchsvoll sein und enthält sowohl ungarische Volksmärchen, als auch lokale Märchen, Gedichte, Reime und Literatur auf deutsch. Wir schöpfen aus den Werken von ungarischen und ausländischen Klassikern und aus der Kinderliteratur der Altersgenossen. Das Gedichtmaterial umfasst Volksreime, lustige, witzige bzw. klassische und altersgenössische Gedichte. Sie lernen Rätselreime und Sprichwörter kennen. In der Ruhezeit hören sie Fortsetzungsmärchen. Wir schaffen die Möglichkeit zum selbstständigen Erzählen von Märchen. Sie lernen 4-5 Reime, 5-6 Gedichte, 10-14 dann 15-20 neue Märchen kennen. Es ist wichtig, dass die Erlebnisse auch in ihrem Spiel erscheinen: sie zeichnen, spielen Puppentheater, dramatisieren und improvisieren Märchen. Sie nehmen jährlich viermal an Puppen- oder Märchentheateraufführungen teil. Während der Aufführung erlernen sie das richtige Benehmen im Theater.

Die Förderung der Zweisprachigkeit der Kinder:

Die Märchen, die Gedichte, Puppenspiele und dramatische Spiele sind die wirksamste Mittel zur Förderung der Zweisprachigkeit. Die Kinder können sich damit die richtige Aussprache, Hörverstehen und grammatisch richtiges Sprechen aneignen. Aus der Volksdichtung lernen die Kinder viele neue Begriffe kennen. Die dramatischen Spiele steigern die Lust an der Kommunikation.

Es wird die Fähigkeit, verständlich, ausdrucksvoll, wirksam, überzeugend sprechen ausgebildet.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- das Märchenhören wird ein Anspruch von Kindern.
- die Kinder erzählen, sagen Reime und Gedichte auch spontan gern, sogar auf der Zweitsprache.
- sie kennen die Bedeutung der Wörter und benutzen sie entsprechend.
- sie spielen gerne dramatische und Puppenspiele.
- sie können sich im Buch nach den Bildern orientieren, sie schützen den Zustand der Bücher.
- sie sind fähig, Märchen zu ergänzen, beenden, improvisieren.
- sie sind fähig sich zu konzentrieren.
- sie merken sich die wichtigsten Elemente des Märchens, 10-14 Reime, 6-8 Gedichte.

Lieder, Singspiele, Musik hören

Die Aufgaben der Kindergärtnerin:

- Sie schafft ein ruhiges Klima, damit die Kinder spontan summen, trällern, singen, tanzen können.
- Sie wählt das richtige und anspruchsvolle Musikmaterial aus, dem Alter entsprechend.

- Sie sichert in ihrem Jahresprogramm, dass die 3-6-7 jährigen Kinder die Musikerschaft beider Sprachen kennen lernen.
- Sie schafft Möglichkeiten zum Musikhören z.B.: die Kindergärtnerin singt, sie begleitet die Kinder mit Gitarre, sie hören gemeinsam CD-s und Kassetten.
- Mit Kinderliedern und Reimen fördern wir die Zweisprachigkeit der Kinder.
- Wir können einige Mitglieder des lokalen deutschen Frauenchors zum gemeinsamen Singen einladen. Die Kinder können originale Lieder auf der Minderheitensprache hören.
- Die Singspiele erweitern den Wortschatz der Kinder und bereichern die zweisprachigen Fähigkeiten.
- Auch die jüngeren Kinder können schon die Tänze der Minderheit kennen lernen und erlernen.

Die Wirkung der Tätigkeit:

- Die Kinder werden emotional ausgeglichener, die Hemmungen werden abgebaut, die Anpassungsfähigkeit, das Gefühl der Sicherheit, die liebevollen Beziehungen entwickeln sich.
- Die intellektuellen Fähigkeiten entwickeln sich: ihre Aufmerksamkeit wird anhaltender, ihr Gedächtnis, ihre Phantasie und Kreativität entwickeln sich.
- Die Kinder werden disziplinierter.
- Ihre Bewegung wird harmonischer, ihre Bewegungskoordination entwickelt sich durch das Rhythmusgefühl.
- Die Wiederholung der Lieder und Reime fördert die Artikulation, die pünktliche und richtige Äußerung der Kinder.
- Das Nachahmen des Tonfalls, der Betonung, des Rhythmus von Reimen und Liedern verdeutlicht die Ausdruckskraft und Schönheit beider Sprachen.

Der Inhalt der Tätigkeit:

1. Volkssingspiele, Reime: Die Lieder, die Singspiele, die Reime sind künstlerische Werte unserer musikalischen Muttersprache. Wir wählen das Musikmaterial nach den Jahreszeiten, Festen oder Lebenssituationen aus.

Die Begründung des Gefühls der Sicherheit von Kindern kann mit den musikalischen Erlebnissen verbunden werden. Die Kinder spielen gern auf dem Schoß der Kindergärtnerin. Wir spielen mit ihnen Neck-, Finger- und Knireiterspiele.

Die Jüngeren erlernen einfache, aus 4-5 Tönen bestehende Singspiele, 6-8 Reime, 10-15 Singspiele, die mit spielerischen Bewegungen ausgeführt werden können. Bei Festen singen wir nur einige komponierte Kinderlieder.

Die Älteren können 15-18 neue Lieder, 5-7 neue Reime für die Feste 3-4, dem Anlass anpassende Lieder erlernen. Wir streben nach der Auswahl von anspruchsvollen Werken. Dazu können wir verschiedene Bewegungen erdenken sie können schon die Synkope, die Pause und Triola üben. Neben dem neuen Material wiederholen wir oft die früher Erlernten.

2. Bewegung: Das Rhythmus, die Art und Takt von Liedern, Singspielen, Reimen regen die Kinder zu Bewegung an.

Die Ältesten können schon komplizierte Spiele, wie Paarwechsel, Tor- oder Brückenspiele ausführen. Dazu beherrschen sie die Fähigkeit, die Regeln einzuhalten. Die Kinder spielen Frage- Antwort Spiele gern. Die Bewegungen der Singspiele kann mit einfachen Tanzschritten variiert werden, sie ahmen die Erwachsenen nach. Wir sollen ihnen auch die Tänze der lokalen Minderheiten vorstellen.

3. Entwicklung des Rhythmusgefühls: das Rhythmusgefühl ist eng mit der Bewegung und Koordination verbunden. Es fördert den Tonfall, die Betonung, den Takt und den Rhythmus der Reime. Die Kinder sollen sich mehrmals mit Singspielen treffen, deren Takt die Kinder nachahmen können. Die Kinder gehen, bewegen sich im gleichmäßigen dann im änderlichen Tempo. Sie können neben dem gleichmäßigen Takt die Betonung der Motive sowie den Rhythmus der Reime und Lieder wahrnehmen. Sie spielen mit Rhythmusinstrumenten z.B.: Triangel oder selbst gemachte Instrumente (Klangmobile). Die größten Kinder können die verschiedenen Rhythmen differenzieren. Sie können selbstständig die Spiele zur Entwicklung der musikalischen Fähigkeiten durchführen.

4. Entwicklung des Hörens: die viel und mit Freude singende Kindergärtnerin fördert die Lust der Kinder zum Singen und legt den Grund zur Entwicklung des sauberen Gehörs der Kinder. Die Wiederholungen und Übungen spielen eine sehr wichtige Rolle. Die Tonhöhe und Ausdehnung der durch die Kindergärtnerin ausgewählten Lieder sollen dem Alter der Kinder entsprechen. Die Kinder lernen die Begriffspaare, wie hoch-tief, laut-leise kennen. Wir beobachten mit den Kindern gemeinsam die Stille, die Stimme der anderen und der Umgebung. Die Kinder lernen die verschiedenen Instrumente, wie Flöte, Gitarre, Xylofon, Zimbel kennen.

Musikhören:

Das zweisprachige Musikhören ist wichtig, weil dadurch das Interesse der Kinder erweckt wird. Wir entwickeln ihren Anspruch nach der Schönheit allmählich. Wir bieten den Kindern ein musikalisches Erlebnis durch Singen, Instrumentenspiel (Gitarre, Flöte), CD- oder Kassettenhören. Während der Eingewöhnung sind die Lieder, der Trostreime, die witzigen Reime von der Kindergärtnerin besonders wichtig. Das Singen ist oft mit körperlichem Kontakt verbunden (Knireiterspiele, Schlaflieder, Wiegenlieder). Wir hören während der Tätigkeiten Musik.

Die Älteren sollen je mehr zweisprachige musikalische Vorführung, Chormusik oder Instrumentenmusik hören, gelegentlich live. Bei Festen können sie die Vorführungen des Chores unseres Kindergartens hören (Weihnachten, Martinstag).

Die Organisationsformen der Tätigkeit:

Die Organisationsformen können gebunden und ungebunden sein.

Die Kinder arbeiten in der ganzen Gruppe, auch in der Kleingruppe, aber auch individuell werden sie gefördert.

Bei ungebundenen Beschäftigungen ist die Arbeit in Kleingruppe oder die individuelle Förderung genügend, diese bringt den meisten Erfolg.

Die gemeinsamen Singspiele passen sich an die gebundenen Beschäftigungen, hier sind das gemeinsame Erlebnis, die Freude und Bewegung und das Üben der Regeln die wichtigsten.

Diese Tätigkeiten organisieren wir möglichst im Freien.

Die Organisationsformen wählen wir nach dem Alter der Kinder, dem Zweck der Entwicklung und dem Inhalt aus.

Bei den Jüngeren sind die meisten Tätigkeiten ungebunden, bei den Älteren gebunden.

Durch die individuelle Förderung entwickelt sich das Kind. Die begabten Kinder werden in gesonderter Form gefördert.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- sie singen auch selbstständig.
- sie können Rhythmus, Bewegung und Melodie improvisieren.
- sie können die musikalischen Begriffspaare differenzieren und reproduzieren.
- sie singen, spielen Singspiele ohne Hemmungen, hören Musik.

- sie spüren den gleichmäßigen Takt und den Rhythmus der Lieder.
- sie kennen einige einfache Tanzschritte, sie achten auf die richtige Körperhaltung.
- sie kennen Reime, Singspiele, Lieder in der Zweitsprache.

Zeichnen, Formen, Handarbeit

Altersbedingte Eigenheit bei den Kindern im Kindergartenalter ist, dass sie ihre Erlebnisse und die Erfahrungen am besten in visueller Tätigkeit ausdrücken können, zur verbalen Kommunikation sind sie weniger fähig. Eine Form der Kommunikation ist die visuelle Tätigkeit, sie ist das unerlässliche Mittel zum Spracherwerb. Das Kind merkt sich die Sätze mit Tätigkeit zusammenhängend schneller, und es lagert diese Sätze und fördert seinen passiven und aktiven Wortschatz.

Das Ziel:

Ein allgemeines Ziel ist, die Kinder mit der Schönheit der Welt bekannt zu machen. Ein wichtiger Vorsatz ist, in den Kindern die Empfindlichkeit zur Ästhetik, zur Schönheit und zur anspruchsvollen Tätigkeit zu formen. Die darstellende Tätigkeit ist der freie Ausdruck für Erlebnisse und für die Fantasiewelt des Kindes. Zweck der Beschäftigung ist nicht das Schaffen, sondern die freudenvolle Tätigkeit.

Ziel der Tätigkeit ist die visuelle Wahrnehmung, die Erinnerung, die Phantasie, das visuelle Denken genauer zu machen, dadurch die intellektuelle Sehensweise zu grundieren. Die Kinder sollen während der Tätigkeiten die eigene Raum-, Form- und Farbenwelt der Minderheit kennen lernen. Wir benutzen während der Tätigkeiten die Zweitsprache.

Wir sollen an das Gewähren der Minderheitenkultur denken: die Schöpfungen der Kinder stellen wir in der Kindergartengalerie aus.

Die Aufgaben der Kindergärtnerin:

- Bedingungen zur Tätigkeit schaffen (objektive und subjektive).
- Persönliche und gemeinsame Erlebnisse geben.
- Die Begabung entfalten zu lassen und nur die Technik den Kindern zu zeigen.
- Neue Ideen, Techniken lehren, dadurch die visuelle Erziehung vervielfältigen.
- Förderung des visuellen Schaffens.
- Durch Gebrauch der Zweitsprache, die visuelle Sprache lehren.

Die Kindergärtnerin im Prozess der Tätigkeit:

- Sie muss ihnen die entsprechenden Mittel und Stoffe mit entsprechender Qualität und entsprechendem Maß sichern.
- Wichtige Faktoren sind: die Praxis, die Ästhetik und die Zielorientiertheit.
- Gesichert werden müssen: Ruhe, genügend Zeit und Raum zur darstellenden Tätigkeit.
- Der Gebrauch der Mittel muss auch deutsch erklärt werden. Satzmodelle, Ausdrücke, Lieder sind in der Zweitsprache zu gebrauchen. Man soll mit Fragen die sprachlichen Situationen zum Verstehen bringen.
- Mit visueller Tätigkeit soll das Kind zur Traditionspflege, zur Brauchtumspflege, zur Vielfältigkeit der Feierlichkeiten gelangen.
- Es ist ratsam, verschiedene Anschauungsmittel mit verschiedenen Techniken zu schaffen, damit sich die Kinder die deutsche Umgangssprache leichter erwerben.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- Die Freude zum Schaffen und der Anspruch zum Schaffen entwickeln sich bei den Kindern.
- Es erkennt die Farben, gebraucht seine Lieblingsfarben und die charakteristische Farb- und Formenwelt der jeweiligen Minderheit, weiterhin ist es fähig, es sprachlich zu benennen.

- Die Kinder nehmen an der Raumschaffung, am Bau sowohl selbständig als auch gemeinsam teil.
- Das Kind kann entweder gemeinsam oder auch allein etwas schmücken , Spiele machen , Zuhörer erstellen
- Sie sprechen über ihre Arbeiten, sie formen Meinungen in beiden Sprachen.

Bewegungen, Bewegungsspiele

Die Bewegung ist ein Grundsätzliches Bedürfnis der Kinder im Lebensalter von Jahren 3–6. Sie berichtet über die allgemeine (körperliche, geistige, mentale) Entwicklung der Kinder.

Ein Kindergartenkind bewegt sich ständig unter einem inneren Zwang. Die Bewegungsentwicklung im Kindergarten soll diesen Bewegungsbedarf nutzen, die Bewegung soll im ganzen Kindergartenleben anwesend sein.

Die Aufgabe der Kindergärtnerin:

- Sie macht die Aufgabe einfach und kurz auf der Zweitsprache bekannt, und führt sie die Aufgabe vor.
- Sie benutzt die zweitsprachigen Satzmodelle.
- Sie gibt die Spielregeln genau bekannt.
- Sie achtet auf die Befolgung der Spielregeln.
- Sie drängt die Kinder nicht, sondern hilft ihnen.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- Sie können die Bewegungsformen und Geräte in der Zweitsprache benennen.

Tätigkeiten in Bezug auf die Umwelt

Wir möchten an dem Aufwachsen einer Generation, die sich wieder an die Natur wendet, teilhaben.

Das Ziel der Tätigkeit:

Wir formen das positive emotionale Verhältnis der Kinder zu den Werten der Umgebung, Natur, menschlichen, gegenständlichen Welt. Wir formen ihre Mengen-, Formen-, Größen- und Raumbetrachtung. Wir gestalten ein umweltfreundliches Benehmen, Verhalten, eine umweltbewusste Denkweise, und verwirklichen die Erziehung zum Umweltschutz.

Die Aufgaben der Kindergärtnerin:

- Sie stellen für die 3-6jährigen Kinder Themenkreise über die lokale, direkte und weitere Umgebung zusammen, damit sie sie entdecken können.
- Entwickeln der zweisprachigen Kommunikationsfähigkeit der Kinder durch unmittelbare Erfahrungen und neue Kenntnisse.
- Differenzierte Organisationsformen der Tätigkeit schaffen.

Die Wirkung der Tätigkeit:

Jeder Spaziergang, Ausflug und jede Tätigkeit im Gruppenzimmer bietet neue Kenntnisse und Erlebnisse.

- Damit können die Kinder vielfältige Erfahrungen erwerben.
 - Die Kinder bilden Begriffe über die Welt.
 - Ihre Bewegung wird geschickter, sie können sich immer besser ausdrücken, auch auf der Zweisprache.
 - Sie erlernen, die Welt zu lieben und zu schätzen.
 - Ihren Wortschatz und ihre Sprachfertigkeit werden entwickelt.
- Die wichtigste ist, dass sie sich immer mit Freude betätigen.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- Die Kinder verfügen über elementare Kenntnisse über sich selbst und die Umgebung.
- Sie kennen ihre Namen, ihr Alter, ihre Adresse, die Berufe und den Arbeitsplatz der Eltern.
- Sie kennen die Tages- und die Jahreszeiten und sie können sie differenzieren.
- Sie kennen die Pflanzen, Tiere und ihre Eigenschaften. Sie schützten und pflegten sie.
- Sie bemerken die größeren Zusammenhänge unter Gegenständen und Erscheinungen.
- Sie kennen die elementaren Regeln des Fußgängerverkehrs.
- Ihre Sprachfertigkeit und Kommunikationsfähigkeit entwickeln sich auch in der Zweitsprache.
- Sie können Gegenstände nach verschiedenen Aspekten aneinander reihen.
- Sie können die Mengen bestimmen.
- Sie kennen die Kardinal – und Ordnungszahlen.
- Sie können die räumlichen Verhältnisse benennen.
- Sie können die geometrischen Eigenschaften der Figuren benennen.

Arbeitstätigkeiten

Das Ziel der Tätigkeit:

Die Kinder erwerben beim Waschen, Umkleiden und bei den Mahlzeiten die elementaren Sprachkenntnisse.

Die Aufgabe der Kindergärtnerin:

- Das Organisieren der Arbeitstätigkeiten und das Gewähren der Bedingungen.
- Wir zeigen den Kindern, wie sie das Besteck am Griff anfassen sollen.
- Die verschiedenen Arten der Arbeiten werden stufenweise eingeführt.
- Die Aufgaben sollen den Kindern und ihrem Alter angepasst sein.
- Die Aufgaben sollen wirkliche Aktivität ermöglichen.
- Wir sollen den Kindern helfen, die Freude an der Arbeit und die Anstrengungen zum Ziel zu erleben.
- Wir sollen die Kinder immer positiv bewerten und loben.
- Die Arbeit lehnt sich an die ähnlichen Eigenschaften des Spieles.
- Wir sollen den gehemmten und ängstlichen Kindern ermöglichen, sich in der Arbeit vertiefen zu können und Erfolge zu erringen.
- Wir fördern die Kinder, sich die entsprechenden Fähigkeiten anzueignen und den Nutzen und Ziel der Arbeit sehen zu können.
- Wir machen die Eltern darauf aufmerksam, wie wichtig und ernst diese Aufgaben sind.
- Wir sollen uns informieren, was für Aufgaben die Kinder zu Hause ausüben.

Schaffung der Bedingungen der Tätigkeiten:

- Ruhiges, ausgeglichenes Klima.
- Die Kindergärtnerin ist eine vorbildliche, aktive und kooperierende Partnerin bei jeder Arbeitstätigkeit.
- Die Tätigkeit soll dem Lebensalter und dem physischen und seelischen Zustand der Kinder angepasst werden.
- Entsprechende Mittel von genügender Qualität und Zahl.

Der Inhalt der Tätigkeit:

- Sie ist bei jeder Altersgruppe anwesend (Körperpflege, Kleidung). Die Kleinsten erlernen im Kindergarten die Selbstbedienung auch beim Essen. Die Kindergärtnerin soll bei den Tätigkeiten ständig sprachliche Erläuterungen geben.
- Die Arbeit des Diensthabenden: Sie ist eine freiwillige, für die Gemeinschaft ausgeübte Tätigkeit ab dem 4.-5. Lebensalter. Es ist dann zielmäßig, diese Tätigkeit einzuführen, wenn die Kinder dazu befähigt sind, den Prozess und die Kniffe kennen.
- Beispiele:
 - Tischdecken: mit dem Geschirr sorgfältig umgehen, das Geschirr der verschiedenen Mahlzeiten entsprechend auf dem Tisch anordnen, den Tisch in der richtigen Reihenfolge decken.
 - Bei der Vorbereitung und Abräumen der Mittel helfen.
 - Die Umgebung in Ordnung halten.
 - Austeilen und Ordnen der Betten (zuerst in Paaren dann allein).
 - Die Stühle an den Tisch stellen.

Gelegentliche Arbeitstätigkeiten:

- Ordnung machen, Staubwischen, Reinigung der Spielzeuge, die Puppen baden.
- Serviettenfalten, Sorgen für Taschentücher, Tausch der Handtücher.
- Hilfe den Kleineren (altersgemischte Gruppe) beim Umkleiden oder Wecken.
- Blumenpflege im Gruppenzimmer.
- Vorbereitung auf die Feste, Schmücken des Gruppenzimmers, Großreinigung machen, Geschenke bereitmachen.
- Gartenarbeit: die Kinder pflanzen, jäten Unkraut, hacken, gießen und ernten.
- Arbeitstätigkeiten im Hof: die Kinder graben, kehren die Blätter, reinigen das Sandspielzeug, schaufeln Schnee, füttern Vögel und bauen Vogelhaus.

Kleinere Aufträge im Gebäude:

Die Kinder sollen innerhalb des Gebäudes die verschiedenen Orte, z.B. das Nachbarzimmer, das Büro der Logopädin, der Kindergartenleiterin, der Verpflegungsleiterin und der Kindergartensekretärin kennen lernen.

Am Ende der Kindergartenzeit:

- Das Kind arbeitet mit anderen Kindern gern, es erfüllt eigene Aufträge mit Freude.
- Es freut sich, wenn es den anderen, besonders den Kleineren helfen kann und wenn es seine Pflicht erfüllt.
- Es ist zur Selbstbedienung befähigt.
- Es ist selbstständig und anspruchsvoll bei der Arbeit des Diensthabenden.

- Es achtet auf die Ordnung seiner Umgebung und seiner eigenen Sachen.
- Es schützt die Pflanzen, die Umwelt und deren Sauberkeit.
- Sein Ausdauer, Regelmäßigkeit, Selbstständigkeit und Mut verstärken sich.
- Es kann die Arbeitstätigkeiten, Mittel, Pflanzen und Tiere auf der Zweitsprache benennen.

Die Organisation des Kindergartenlebens

Der Tagesablauf

Zeitraumen von-bis	Unsere Tätigkeiten zum Gebrauch von den beiden Sprachen
5.30-7.00	Eintreffen und Spielen in der Gruppe, Erholung je nach Bedarf
7.00-11.30	Eintreffen Weiterer Kindes, Freispiel in der eigenen Gruppe, die Gestaltung und Vertiefung der Kindergartengewohnheiten, gleitendes Frühstück. Freigewähltes Lernen im Spiel integriert, gebunden oder gelegentlich ungebunden. Individuelle Entwicklung (differenzierter individueller Umgang). - Reime, Märchen, dramatische Spiele - Zeichnen, Formen, Handarbeit - die Entwicklung der musikalischen Fertigkeiten - Sprachspiele in der Zweitsprache. Möglichkeit zur ausreichende Bewegung im Freien oder im Gruppenzimmer. (Sicherung von Mitteln für Bewegungsentwicklung) Spaziergänge, Beobachtung, Ausflüge, Erfahrungenerwerb in unserer direkten Umgebung.
11.30-12.30	Körperpflege, Vorbereitung zum Mittagessen. Gestaltung und Vertiefung der Kindergartengewohnheiten. Selbstbedienung, Möglichkeit zur freiwilligen Arbeit. Gemeinsames Mittagessen, die Vertiefung und Festigung der Essgewohnheiten.
12.30-14.30	Vorbereitung zur Erholung, Märchenhören, Schlaflied - in der Zweitsprache, Schlafen je nach Bedarf. Entwicklung der eigenen Teilfähigkeiten.
14.30-17.30	Wecken, Aufstehen, Üben der Gewohnheiten, Körperpflege, Jause. Spiel im Freien oder in Gruppenzimmer dem Wetter entsprechend bis zum Nachhausegehen.

Der Wochenablauf

Wochentage	Formen des organisierten Lernen mit den beiden Sprachen	
	gebunden, bzw. indirekt gebunden	ungebunden
Montag		Reim, Märchen, Dramatische Spiele, verspielte Bewegung Spielerische Zeichnen, Formen, Handarbeit, Tätigkeiten im Bezug auf die Umwelt, Lieder, Singspiele, Musikhören, Sprachspiele in der Zweitsprache
Dienstag		
Mittwoch		
Donnerstag		
Freitag	Organisierte Bewegung	

Das Leben auf dem Hof

(Spielen und Bewegung im Freien)

Wir sollen den hochgradigen Bewegungsbedarf der Kinder räumlich und zeitlich befriedigen. Dazu gibt es die beste Möglichkeit auf dem Hof.

Die Kinder sollen sich jeden Tag im Hof bewegen und spielen (erfrischende Bewegung, Singspiele – in der Zweitsprache -, freie Tätigkeiten). Sie bewegen sich so viel, wie sie wollen. Zu den Tätigkeiten im Freien gewähren wir genügend Zeit, Raum und Mittel: vielfältiges Gelände, stabile und mobile Mittel zur Bewegungsentwicklung, Werkzeuge, Stoffe. Die Kinder können die Veränderungen der Natur auch auf dem Hof beobachten. Die Spiele, Mittel und Tätigkeiten benennen wir in der Zweitsprache.

Die Zahl und Qualität der Entwicklungsmöglichkeiten sollen wir weiter entwickeln.

Das Leben im Sommer

Im Sommerleben unseres Kindergartens ist seit Jahren eine Praxis, dass die Gruppen zusammengezogen werden, wenn die Zahl der Kinder zurückgeht. Wir streben nach der Zusammenlegung der Kinder vom ähnlichen Alter und wir wachen über die Höchstanzahl. Wir leben nach einheitlichem Tagesablauf.

Die Grundsätze des Sommerlebens:

- ❖ Die Sicherung eines liebevollen und für die Kinder Verantwortung übernehmenden Klimas.
- ❖ Die Sicherung von Wasser, Luft, Bewegung und Erholung nach den individuellen Bedürfnissen.
- ❖ Vielfältige Spielmöglichkeiten, es gibt Möglichkeit die beliebten Tätigkeiten auf dem Hof zu betreiben.
- ❖ Die kontinuierliche Befriedigung der biologischen Bedürfnisse: Hygiene, genügend Flüssigkeit, Bekleidung, barfußes Gehen.
- ❖ Die Ruhezeit kann kürzer sein oder kann sich abbauen.
- ❖ Wir sammeln uns beim guten Wetter auf dem Hof.

Literaturverzeichnis:

1. Deli Andrásné – Nagy Jenőné (1998): Útmutató a nemzeti, etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez.
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
2. Dr. Farkas Józsefné (1998): Unsere Feste.
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
3. Jäger – Manz, Monika (1998): „Ich sag dir was!“
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
4. Mammel, Rosa (1992): Empfehlung zur Förderung der deutschen Sprache in der altersgemischten Gruppe unter besonderer Berücksichtigung des Situationsansatzes.
Országos Közoktatási Intézet, Budapest.
5. Mammel, Rosa (1995): Deutsch im Kindergarten:
Rahmenplan I. für deutsch – ungarische Kindergärten.
Ministerium für Kultur und Bildung, Budapest.
6. Mammel, Rosa (1995): Deutsch im Kindergarten:
Rahmenplan II. „Komm, wir spielen Katz und Maus“ -
Reime, Gedichte, Geschichten und Spiele.
Ministerium für Kultur und Bildung, Budapest.
7. Mammel, Rosa (1995): Deutsch im Kindergarten:
Rahmenplan III. „Komm, wir wollen“ – Tanz, Spiel, Spaß.
Ministerium für Kultur und Bildung, Budapest.
8. Mammel, Rosa (1986): Rahmenplan für Deutsch an Nationalitätenkindergärten.
Országos Pedagógiai Intézet, Budapest.
9. Művelődési és közoktatási miniszter: Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai irányelve
32/1997. (XI.5.) MKM rendelet.
10. Nagy Jenőné (2002): Lachen, entdecken, bewundern.
Croatica Kht. , Budapest.
11. Óvodai nevelés országos alapprogramja (1996)
Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Semic Interprint Nyomda, Budapest.
12. Szóts Éva (1999): Handbuch zur deutschsprachigen Kinder- und Jugendliteratur.
Arculat Nyomda, Baja.
13. Talabér Ferencné (2004): Spracherziehung – Förderung der Sprachfreudigkeit in
den Nationalitätenkindergarten.
Országos Közoktatási Intézmény, Budapest.

Zeneműkiadó, Budapest.

**IV. SZÁMÚ MELLÉKLET
SZLOVÉN NYELVŰ, SZLOVÉN NEMZETISÉGI PROGRAM**

**KÉSZÍTETTÉK:
Kardos Tiborné
Bartakovics Ilona**

SLOVENSKA NARODNOSTNA VZGOJA V NAŠEM VRTCU

ZDRUŽENI OTROŠKI VRTCI IN JASLICE MESTA MONOŠTER IN MALE REGIJE

PEDAGOŠKA NAČELA

Z namenom uspešnosti smo določili naslednja pedagoška načela

- Za naravni razvoj vsak potrebuje svobodo
- Razvijanje, upoštevanje, spoštovanje osebnosti otroka, diferencirana pomoč razvijanja v jaslicah in v vrtcih
- Zagotovitev za otrokovo starost in osebno zanimanje ustreznega aktivnega življenja v obeh institucijah, posebno pri igrih in pri zagotavljanju pogojev za pridobitev izkušenj
- Vzgojiteljica je vodja v procesu vzgajanja, usmeri in pomaga razvoj otrokov.
- Izhodišče vsake dejavnosti, dejanja, reakcije je zanimanje. Uspešno je lahko vzgajanje le v primeru, če je podrejeno otrokovi radovednosti, želji po dejavnosti, če se podlaga na izkušnje in je dovolj motivirano.
- Spoznanje in razvijanje otroka je možno opravljati le z ustreznim pedagoškim in psihološkim znanjem.
- Izhodišče vzgoje je v obeh institucijah otrok, ki je dan, ki se ga vpisali v našo institucijo, skupaj z danim družinskim okoljem.
- Spoštovanje, razumevanje, ljubezen, spoštovanje mora objeti vse otroke.
- Inkluzivna, sprejemljiva vzgoja, kar pomeni, da se proces vzgajanja uresniči na podlagi resnih sposobnosti in kompetenc, ki diferencira vse otroke.
- Zagotoviti vse življenjske potrebe otroka je lahko le s tesnim sodelovanjem med institucijo in družino.
- Potrebno je vzdrževati red, disciplino med dejavnosti in pravilno vedenje vsaki čas.
- Treba je toliko zahtevati in prepovedati, koliko je brezpogojno nujno.
- Trudimo se, da otrok dobi pozitivno ukrepitev, vseeno pa mora čutiti naša negativna čustva in negativno mnenje tudi.
- Treba je zagotoviti vzdušje, ki izžareva zaupanje, čustveno sigurnost, tolerantnost, varnost, to zagotavlja optimalno možnost za totalen razvoj otročičeve osebnosti.
- Pedagog spoštuje otroka, pazi nanj, obenem mu ne skrči samostojnosti, kljub temu se ne strinja z njegovimi napakami. Je mu družabnik, prijatelj v dobrem.
- „S tabo sem, tvoj sem, saj v tebi in za tabo živim!“ -naj čuti to vsak otrok pri nas vsak dan.
- Osnovno enoteni cilji in obravnava pri delu vzgojiteljev.
- Uveljavimo prepovedi vseh vrst neposredne in posredne negativne diskriminacije ter nadlegovanja.
- Služimo nadvsem v korist otroka.
- Otroka pripravimo sposobnega in pripravljenega na šolo, za šolsko življenje, za začetek solske vzgoje in izobraževanja, biološko, psihično, socialno zrelega za učenje.
- Uresničimo kompleksno vzgojo (vsebinsko, tematično, metodično, didaktično ter kompleksno glede uporabnih sredstev)
- Glede osebja, kar se tiče vzgojiteljic, varuhinj ter vseh delavcev naših institucij, postavljamo enotne zahteve.

POSEBNE IN SPECIALNE NALOGE NAŠIH VRTCEV

NARODNOSTNA VZGOJA

To posebno nalogo-po želji staršev-opravljamo za pripadnike slovenske in nemške narodnostne, ki žive v našem okolju v dveh skupinah (slovenska in nemška).

Posebne cilje in naloge narodnostne vzgoje uresničimo v skladu z vzgojno-izobraževalnim programom naše institucije.

Skupini v monostrskem vrtcu, ki delujejo po narodnostnem programu, sta dvojezični.

To pomeni, da življenje in dejavnosti otrok v vrtcu v celoti obsegajo vsi jeziki, tj. madžarski in slovenski oz. nemški in madžarski.

Za skupine v vrtcu z narodnostnim programom na začetku leta za letno vzgojo in izobraževanje pripravimo svoje načrte, določimo razmerja glede uporabe dveh jezikov, kar je odvisno od predznanja vpisanih otrokov, osredotočimo se pa na razvijanje manjšinskega jezika.

Sistem ciljev in nalog na področju narodnostne vzgoje in izobraževanja je poenoten s programi in vsebino, ki jih nasplošno izvajamo v naši instituciji, to velja za obe narodnostni skupini tudi.

Za dve narodnostni skupini smo določili enake naloge in načrte, od splošnega se te razlikujejo v razvijanju narodnostnega jezika, spoznavanju kulture, šeg in navad, predmetne kulture dane narodnostne ter seveda pri zahtevah, metodologije pedagogov, ki delajo z otroki v narodnostnih skupinah.

Cilji za vzgojo s slovenskim programom:

Namen dela je zagotoviti za otroka spoznavanje jezika in kulture narodnostne, katere pripadnik je, seveda z ozirom na posebnosti starosti in osebnosti, poleg tega je nujno posredovati kulturno dediščino, delati na razvoju te, izoblikovati željo po znanju jezika.

Naloge narodnostne vzgoje v otroškem vrtcu:

(naloge vzgojiteljic)

- Naj zagotavljajo jezikovno okolje za otroke
- Naj ohranjajo ter razvijajo šege in obočaje, ki so povezani z narodnostnim načinom življenja
- Naj pripravijo otroke za učenje slovenskega življenja na šoli
- Naj usposobijo, pomagajo otrokom pri izoblikovanju narodne identitete ter razvijajo to
- Naj se potrudijo za čustveno sigurnost otrokov
- Naj zagotavljajo čimbolj totalne možnosti za komunikacijo v slovenskem jeziku, s tem, da upoštevajo znanje jezika otrokov
- Z rednim pojavljanjem komunikacijskih situacij naj zagotavljajo, da otroci z posnemanjem usvojijo znanje jezikovnih oblik
- Usvajanje slovenskega jezika naj poteka po zavestno zgrajeni tematiki, na čimbolj pester način
- Naj ohranjajo dobre stike z družinami tudi z namenom, da bi se otroci vse bolje naučili jezik, da bi spoznali ter ohranjali šege in običaje, zbirali za narodnostno skupnost značilne predmete
- Naj sodelujejo z lokalno narodnostno samoupravo, od časa do časa naj sporočajo samoupravo o rezultatih in težavah v vrtcu
- Naj ohranjajo stike z vrtci in vzgojiteljicami matične domovin

Razvoj dvojezičnosti otrok skozi igro

Igra ima pomembno vlogo pri razvijanju dvojezičnosti, kajti med igro, ki je prostovoljna, svobodna dejavnost, v kateri se otrok spontano izrazi, spodbujajoče vpliva na otrokovo izražanje.

Govor odraslih ima modelno vrednost za otroke in sicer pri opazovanju besednih zvez, komunikacije, neverbalnih signalov (mimika, geste), elementov govora (intonacija, naglas, jakost in ton, ritem, melodija, odmor)

Barva, jakost glasu pride do izraza predvsem v dramatiziranih igrah. Jezikovne igre, ki jih spodbujamo, naj bodo vzor za razvoj artikulacije, besednega zaklada, sposobnost izražanja (slovenske lutkarske igre, onomatopejske igre, igre za razvoj posluha za foneme, igre za razvoj dihalne tehnike, igre za iskanje sinonimov itd.)

Vsebina narodnostne vzgoje v vrtcu

Narodnostne vzgoja se v vrtcu izvaja med drugimi ob dejavnostih, ki potekajo v slovenskem jeziku, med situacijskimi igrami, med vzgajanjem na splošno (prehranjevanje, oblačenje, pri uporabi umivalnice in toaleta).

Zelo pomembno je upoštevati, da se igranje marsikaj posreduje. Otrok ne sme dobiti občutka, da mu kaj hočemo „naučiti“, ne smemo pretiravati.

Ob primeru, če usvajanje jezika poteka poleg za otroka privlačne dejavnosti, bo njegovo zanimanje izpolnjeno, zagotovimo zanj učenje jezika med posnemanjem.

1. Možnosti osvajanja jezika povezani na zdrav način življenja

- Povezuje se predvsem z dejavnosti nege in skrbi za otroka
- Oblačenje, poimenovanje delih telesa, obleke, barve, oblike
- Prehranjevanje: potrebščine, sestavine jedi, imena gotovih jedi, dejanja ob prehranjevanju
- Nega telesa: umivanje rok, čiščenje zob, česanje, predmeti za nego telesa v dialogih, ki se redno ponavljajo
- Počitek: pesmi, pravljice v slovenskem jeziku
- Na prostem/na dvorišču: poimenovanje igrač, predmetov, ki se nahajajo na dvorišču, poimenovanje rastlin, možnih dejavnosti, vremenske značilnosti itd

2. Gibanje, igre z gibanjem

- Smoter dejavnosti: razvoj naravnega, harmoničnega gibanja otrok, telesnih sposobnosti skozi igro. Razvoj sposobnosti otrok za orientacijo prilaganje ter osebne volje z ohranitvijo otrokove želje po svobodnem gibanju.
- Vrtec naj otrokom vsakodnevno omogoči gibanje. (Svobodno gibanje, vodene igre) Vodene igre z gibanjem za vse tri skupine organiziramo tedensko enkrat v različnem obsegu.
- Gradivo za posnemanje sestavimo iz naravnih oblik gibanja (hoja, tek, skoki, poskoki, plezanje...), iz elemenov gimnastike (telesni položaji, razgibavanje rok, hrbtenice, kolen in nog). Orodja, oblike, formacije, ki jih uporabljajo, znajo poimenovati v slovenskem jeziku.
- Otrokom svobodno gibanje zagotovimo dopoldan in popoldan z igro na dvorišču in sprehodom.

- Igre s petjem in igre iz slovenske plesne kulture na prostem so zelo primerne za zadovoljevanje potreb otrok po gibanju.
- Različne dejavnosti na dvorišču, s katerimi razvijamo gibanje:
 - se vozi z različnimi otroškimi vozili (tricikom, dvokolesom, kirojem)
 - se igra igre, ki vsebujejo osnovne načine gibanj z žogo (metanje, odbajanje, podajanje, lovljenje žog)
 - se igra in giba na snegu in s snegom

3. Delavno poznavanje zunanjega sveta

Povezano z vzgojno-izobraževalnim programom, vsebuje spoznavanje:

- Značilnosti letnih časov
- Imena živalih, rastlin
- Medsebojne odnose v družini, osebni podatki
- Človeško telo, deli telesa
- Promet na cesti, imena prometnih sredstev
- Imena barv
- Števila

Med pogovorom se razvija jezikovna sposobnost otrokov: besedni zaklad, poznavanje jezikovnega sistema, slovnično pravilen govor, samoizražanje.

V obeh jezikih pravilno uporabljajo pozdrave, nagovore, predstavo samega sebe, prošnjo, željo, zahvalo, izmenjavo izkušenj, pogovor o doživetem.

Treba pa je biti pozoren na to, da otroci svoje misli, čustva, želje, opažanja izrazijo pametno, smiselno.

3. Razvoj dvojezičnega izražanja otrok s pomočjo vključevanja književnosti

Najbolj učinkovito sredstvo za razvoj dvojezičnosti so pravljice, pesmi, lutkarska in dramatizirana igra. Otroci skozi teh usvojijo pravilen izgovor, poslušanje čistega govora in slovnično pravilen govor. S pomočjo ljudskih izštevank je mogoče oblikovati pravilno artikuliranje otrok. Otroci lahko s pomočjo ljudskih pesmi spoznajo številne nove pojme. V lutkarskih in dramatiziranih igrah pa lahko razvijejo svoje samoizražanje. Dramatizirane situacije omogočajo vadbo vloge sogovornika, spodbujajo voljo do razgovora in samostojnega recitiranja.

Pričakovani razvoj na koncu predšolske dobe

- Otroci v obeh jezikih z veseljem ponavljajo pesmi, prigodne pesmi.
- Čakajo, želijo poslušati pravljice.
- Poznajo izštevance, pesmi v slovenskem jeziku.

4. Petje, glasba, igre s petjem

Pesmi iz kulturne dediščine slovenske narodnostne, igre s pesmi popestrijo usvajanje jezika narodnosti. Te se morajo navezati na vsakdanjo dejavnost otrokov, preplestiti življenje v vrtcu. Vzgojiteljica mora redno zapeti slovenske pesmi, aj poslušajo redno slovensko glasbo ter zaplešejo preproste plesi.

Razvoj dvojezičnosti z izštevankami, otroškimi pesmimi, igrami, ki razvijajo glasbeno sposobnost ter glasbenim gradivom namenjenim za poslušanje glasbe

Otroci počasneje pojejo kot pa govorijo. Ponavljanje upočasnejšnih izštevank, pesmi, pomaga pri artikulaciji, lepi in točni izgovorjavi besed. Intonacija, naglas, ritem izštevank, besedila pesmi, posnemanje jakosti tona kažejo na izraznost in lepoto oba jezika. Petje onomatopejskih besed pomaga pri razvoju sposobnosti petja in točni tvorbi ter izgovorjavi samoglasnikov in soglasnikov. Številne igre s petjem pomagajo širiti besedni zaklad. Izkoristimo te razvojne možnosti za bogatitev dvojezičnosti otroka.

Pričakovani rezultati na koncu predšolske dobe

- Otroci z užitkom igrajo igre s petjem
- Otroci lahko brez zadržka individualno zapojejo
- Uživajo v poslušanju glasbe
- Poznajo izštevance, pesmi in igre s petjem v slovenskem jeziku

5. Risanje, modeliranje, ročno delo

Otroci med ustvarjalno dejavnostjo uporabljajo slovenski jezik pri poimenovanju barv, oblik, predmetov, sredstev, tehnik ter stvaritev.

Pričakovani rezultati na koncu predšolske dobe

- Skozi likovno ustvarjanje predstavljajo svoja doživetja, zamisli
- Za stvaritve otrok je značilno podrobno bogastvo oblik, variacije barv
- Pri uporabi barv uporabljajo svoje priljubljene barve, svet barv in oblik
- Veselijo se individualnih in skupnih kompozicij.
- Njihove plastike so individualne, podrobno obdelane
- Sodelujejo pri oblikovanju prostora in gradnji
- Občudujejo lep videz, znajo se veseliti lepemu
- Zavzemajo svoje stališče, v obeh jezikih se pogovarjajo o stvaritvah.
- Samostojno ali v skupini pripravljajo igrače, darila, dodatke.

V igro integrirano učenje

V igro integrirano učenje na podlagi tega programa pomeni, da se dejavnosti, ki jih spodbuja vzgojiteljica, vgradijo v čas za igro in so tako razporejene, da vmes ni treba pospraviti igrače. Otroci se po koncu dejavnosti lahko vrnejo k svoji prvotni igri ali pa začnejo novo. Dnevni časovni okvir za organizirano učenje 5-35 minut.

NAŠ TEDNIK

	Načrtovano organizirane učenje situacije		
	Organizirano razgibanje	Druge otroške dejavnosti	
Ponedeljek			Pesem – pravljica Risanje, modeliranje, ročno delo delavno poznavanje zunanjega sveta Slovenščina Petje, glasba
Torek			
Sreda		Petje, glasba, igre s petjem	
Četrtek	Gibanje		
Petek		Slovenščina (Če pride vzgojiteljica iz Slovenije)	

Naš dnevni red

Vsakodnevni ritem življenja je temelni pogoj za telesno-duševno harmonijo. Zato skupaj z družino oblikujemo otrokov dnevni red.

Pri načrtovanju upoštevamo potrebe otrok, čas, ki je potreben za njihovo estetsko in higiensko nego. Po možnosti ves dan uveljavljamo sprotnost in prožnost.

Dovolimo osnovno potrebo otrok po vzpostavitvi osebnega kontakta z vzgojiteljicami. Posvetimo dovolj pozornosti vsakemu otroku.

V dnevnem redu smo določili poseben čas za reden trening, gibanje.

Dnevni red informira o tem, kako se posamezne dejavnosti nadgrajujejo.

Za dnevni red se dogovorimo s starši, damo ga na oglasno desko.

Veljavni dnevni red

5.30-11.30	prihod otrokov v vrtec, prostovoljno izbrane individualne igre, dejavnosti; Oskrba, zajtrk igra, vsakodnevno gibanje, telovadba, pridobivanje znajna igranje, V igro integrirano učenje v obeh jezikih za vse otroke Oblečanje, igra na prostem, pohod, (opazovanje naravnega okolja, nabiranje naravnih stvari) Med razlivnimi dejavnosti otroci slišijo tudi slovensko govorico, se učijo slovenske izraze.
11.30-12.45	umivanje, predpriprava za kosilo; Kosilo
12.45-14.40	nega telesa, priprava za popoldanski počitek, počitek
14.40-17.30	nega telesa, malica, individualna vzgoja, prostovoljne dejavnosti, igra, odhod domov

Šege in običaji

Otroci v vrtcu se morajo seznaniti s šegami in običaji, s kulturno dediščino narodostne, dobro je če se udeležijo kulturnih prireditev namenjenih ohranjanju slovenske kulture skupaj z družino in z vzgojiteljicami.

Naj obiskujejo kmetije, posamezne domove, kjer se ukvarjajo s dejavnosti, ki so značilne za slovensko narodnostno kot na primer lupanje koruze, bučnega semena, tiskanje bučnega olja itd.

Naj ohranjajo že živeče stike z matično domovino: poletno taborjenje, medsebojni obiski vrtcev.

Naj bo motivacija za otroke, da se med sabo razumejo ob srečanjih z otroki iz Slovenije.

Starše je treba spodbujati, naj tudi sami in stari starši tudi govorijo z malimi v maternem slovenskem jeziku.

Treba je zavedati, da narodnostna vzgoja in ohranjanje slovenske kulture bojo uspešni le v primeru, če poteka v tesnem sodelovanju z družino, če poznajo, naj tudi porabsko slovenščino uporabljajo.

Usvajanje slovenskega jezika v vrtcu bo uspešno, če se ne osredotoči na rezultate, če ne bo otrok zgubil volje do učenja jezika zaradi pretiravanja ali zaradi nedokončnega popravljanja.

Običajni prazniki v življenju v vrtcu

Miklavževno

Dan otročičevega veselja je, ko Miklavž obiše vse skupine v vrtcu, „osebno“ sreča otroke. Praznovanje poteka v posameznih skupinah, to je bolj intimno, v bolj zaprtem vzdušju nagovori Miklavž otroke individualno pa tudi nasplošno pove kaj značilnega za celo skupino.

Dan matere

Pozdrav mamic in babic, ki mora biti časovno prilagajen starosti otrokov.

V vsakem primeru je javna prireditev, ki jo vsaka skupina posebej organizira.

Cilj te je krepitev medsebojne ljubezni mame in otroka, spoštovanja in ljubezni do babic.

Slovo od vrtca

Ob koncu predšolske vzgoje se otroci poslovijo od vrtca od vzgojiteljic ter od mlajših.

Dan matere in slovo od vrtca sta javna praznika, vsebinsko –s pesmimi in petjem-izražata pomembnost danega dneva, praznika. Nista zaključek vzgojnega leta, program teh ni predstavitev tiste vsebine, pesmi in petja, ki so se med letom naučili.

Namen drugačnosti je, da se otroci soočijo, da so prazniki posebnega pomena v življenju človeka, ne smemo je pa z predolgimi nastopi obremenjavati.

Dan cicibanov-Majnik-Družinski dan

Programi se organizirajo s pomočjo staršev (starši otrokov, ki obiskujejo vrtec in jaslice), nastali so pa običajni programi po idejah kreativnih vzgojiteljic.

Ogromno iger ter množica pstrih dejavnosti (tekmovanje v risanju na asfaltu, ročna dela, spretnostna tekmovanja ipd.) popestrijo programe dneva.

Skupaj se zabavajo otroci, starši in vzgojiteljice.

S skrbno predpripravo zagotavljamo, da dan, ki je sestavljen iz različnih programov, poteka gladko, tekoče in postane pravo doživetje za vse udeležence.

Popoldan s starši na način „igraje“

Letno maksimalno dvakrat organiziramo popldanski program, ko se starši in otroci skupaj udeležijo programa, ki je namenjen obdelati nekateri praznični krog leta ali je povezan na narodno šego oz. običaj koledarskega leta.

Prazniki povezani na šege in običaje naroda

Advent-božič

Med časom pričakovanja se z vrsto dejavnosti pripravljamo na svetek medsebojne ljubezni.

Smisel življenja je ljubezen. Izredno občutje je v prijetnem navdušju obleči srce v praznje.

S seznanitvijo šeg in običajev zvišamo zanimanje otrokov do praznika- pripravljamo adventne vence, adventni koledar, sejamo pšenico v lončke, pečemo medena peciva in druge, pripravljamo okraske na božično drevo iz naravnega materiala, sežigamo sveče na adventnem vencu oz. na božični jelki.

Pust

Po značilnosti tega obdobja leta povladuje veselje, radost, glasba (seveda prilagajena starosti otrokov). Pri otrocih, oblečenih v maske, pa tudi pri odraslih je pomembno veselje brez skrbi. Z oblikovanjem okolja, z dekoracijo uresničimo pusto vdušje.

Borovo gostüvanje- ta običaj je značilen za Slovence v Porabju, tudi v vrtcu se trudimo z zbujeanjem zanimanja do tega.

Postni čas in velikonočni prazniki

Spoznavanje obivajev postnega časa ter velikonočnih praznikov, spoštovanje starih navad in običajev- barvanje pirhov „ramenke“, zalivanje deklet s parfomom, vodo.

Simboli velikonočnih praznikov: jajca, šunka, ovca, piščanec, mačice- spoznavanje pomenov teh.

V vrtcu otroci dobijo majhno darilce, presenečenje si sami poiščejo na dvorišču, kam jih vzgojiteljice skrijejo: pod grmovje, med igrače, v travo.

Običaji otroških skupin

Rojstni dan: vsak mesec nazdravimo otroke, ki v tistem mesecu imajo rojstni dan. Ob ognju sveče na torti zapojemo za njih, izrazimo čestitke ter jih presenetimo z malimi darilci.

Dan ptičic in drevja, svetovni dan živalih, svetovni dan Zemlje, svetovni dan vode, svetovni dan glasbe: so prazniki, o katerih se spominjamo po odločbi vzgojiteljic, ki so odgovorne za posamezne otroške skupine.

Dan slovenske kulture: v slovenski skupini se pripravljamo za 8. februar s pesmimi, na oglasno desko damo slike, fotografije, ki predstavljajo slovensko kulturo, se udeležimo slovesne prireditve, ki jo organizira Državna slovenska samouprava za otroke v Porabju, na prireditvi nastopajo otroci z igrami, petjem, recitacijo, katerim so sposobni slediti tudi mali.

Pogoji vzgoje za pripadnike narodnostne:

- Pedagog, ki slovenski jezik obvlada na visokem nivoju
- Pedagog, ki prav dobro pozna slovensko kulturo, ustvarjalnost, ročna izročila šege in običaje svoje narodnosti.
- Trudimo se, da varuhinje, ki sodelujejo z vzgojiteljicami, naj tudi govori slovensko
- Redno in tesno je treba sodelovati z družino, s samoupravami, narodnostnimi organizacijami in z lektorico, ki nam nudi tudi strokovno pomoč ter organizira možnosti za srečevanje z vzgojiteljicami matične domovine.
- Sredstva, pripomočki, ki pridejo v poštev:
 - predmeti, ki predstavljajo življenje narodnostne
 - televizijski programi, zgoščenke, audiovizualna sredstva
 - knjige, pravlјice v slovenskem jeziku
 - slikanice, didaktične igrače za specialne naloge
 - strokovna literatura za vzgojiteljice

Pričakovani rezultati na koncu predšolske vzgoje

Otrok, ki se je v vrtcu udeležil narodnostne vzgoje ter v družini dobil potrditev tega:

- razpolaga s tolikšnim besednim zakladom slovenskega jezika, da postane sposoben za to, da svoja znanja zna izraziti tudi v slovenskem jeziku
- sposoben je za to, da se znajde v komunikacijskih situacijah v slovenskem jeziku
- spozna pesmi, pravlјice, izštevanke, igre iz kulture svoje narodnosti, morda še v porabščini tudi
- spozna šege in običaje domavega kraja, spoštuje vrednoto predmetne kulture.
- oblikuje se v otroku pozitiven odnos do svoje narodnosti, do jezika in kulture te

Priporočljiva strokovna literatura:

Okvirni načrt I. II. III. Budimpešta, 1986

Priročnik, Budimpešta, 1975

Za jezikovni pouk v slovenskih vrtcih

Otrok in jeziki, Ljubljana, 1997

Režika Iskra: Kažem, skačem, govorim, igraje se slovenščino učim. Strokovno pedagoško združenje, Klagenfurt, 1997

Poj z menoj I. II. 111 pesmic za najmlajše, Klagenfurt. 1996.

Majda Plazovnik: Moja šola-učenja in igra

Oton župančič: Mehurčki in petdeset ugank

Janez Bitenc: Glejte našo račko

NAJ pesmi za najmlajše

Sonce čez hribček gre-slovenske ljudske pesmi za najmlajše

Vse najboljše Ciciban

Maurice Pledger: Zajček Vili; Vidra Vanda

Mišek Tip noče v vrtec

Hartmut Bieber: Medo Jaka nakupuje; Medo Jaka v vrtcu

Povej mi...kaj o rastlinah igrivo učenje za malčke

Povej mi...kako poteka dan

Vedoželjni malčki Kmetija

Nosančkova velika slikovna preštevanka

Janez Kuhar: Jaz imam pa...

Aja tutaja-slovenske ljudske uspavanke